ضابطه

معلومات قانونیه

Emniyet

Polis ve Jandarma talimatnamesi

امنیت عمومیه مدیریت علیه‌سندن بالجمله پولیس
مرکزلرینه اجرا بیوریلان تعمیمدر .

قوانین اداره‌یه وعدلیه ایله پولیس و ظائف و معاملاتنه تعلق ایدن معلومات سائره‌یی جامع اوله‌رق مقدما تحریری موقع مسابقه‌یه وضع اولنان اثرك مسابقهٔ تحریریه‌سنه اشتراك ایدنلر طرفندن تودیع اولنان مسودات تشکل ایدن هیئت ممیزه‌جه مکملیت مطلوبه‌یی حائز کورلمامش اولدیغی جهتله اثر مذکورك مقصده موافق بر طرز مکملده یکیدن تألیف ایتدیرلمسنك برمدت دها تأخر ایتمسی لازم کلدیکندن و محلی پولیسلرینك معلومات اولیه اکتسابنه مدار اولمق اوزره بعض طرفلردن بویله برکتابك وجودینه سرعتله لزوم کوستر- لمکده اولدیغندن مبحوث عنه تألیف متصور وجوده کلنجه‌یه قدر داخل مسابقه اولمیان درسعات پولیس مکتبی مدیری احمد بك طرفندن تحریر وطبع ایدیلن پولیسلره رهبر نام کتاب ایله مکافات موعوده‌یی قزانه‌میان محررلردن ادیب و عثمان عفان و [توفیق طارق] افندیلرك طبع ونشر ایده- جکلری سالف الذکر مسودات هر حالده مفید و مطالعه‌یه شایان اولدیغنه مبنی شمدیلك کتب مذکوره‌نك تدارك ومطا- لعه‌سی‌ده فائده‌دن خالی قالمیه‌جغنك پولیس مأمورینه تفهیمی توصیه اولنور .

امنیت عمومیه مدیری

١ تموز ٣٢٦ غالب

امنیت عمومیه مدیری غالب بك افندی
حضرتلری طرفندن اعطا بیورلمشدر:

ضابطهٔ عثمانیه‌نك ترقیات عصریه ایله متناسب معلومات قانونیه و اجتماعیه ایله پرورشیاب فیض اوله‌رق احتیاجات انضباطیهٔ مملکتی بحق تقدیر ایتمسی مقصدیله تألیفی موقع مسابقه‌یه وضع اولنمسی اوزرینه آقسرای پولیس مرکز مأموری توفیق طارق افندی طرفندن تحریر اولنان اشبو اثر هیئت ممیزه‌جه بالتدقیق ذوات سائره طرفندن کوندریلن دیکر اثرلرده اولدیغی کبی بونده‌ده ویریلن پروغرامه نظراً محتاج تصحیح و اکمال بعض نقصانلر کورلسندن طولایی مکافات موعوده‌یی قزانه‌مامش ایسه‌ده وظائف انضباطیه ایله مکلف بالجمله مأمورینك توسیع معلومات ایتملرینه خادم بر رهبر مفید اوله‌جق قیمتی حائزدر. بناءً علیه مأمورین انضباطیه‌نك بوندن مستفید ومحرر مومی الیهك دها عالی موفقیاته دسترس اوله‌جغی مأمول ایلرم.

١٢ تموز ٣٢٦ — امنیت عمومیه مدیری

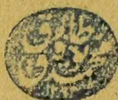
غالب

ضابطه‌یه

معلومات قانونیه

پولیس وژاندارمه مأمورلرینه عائد وظائف عدلیه وسائر
معلومات قانونیه‌یی واوراق تحقیقیه نمونه‌لرینی حاویدر

محرری :
آقسرای پولیس مرکزی مأموری
توفیق طارق

ناشری :
اقبال کتبخانه‌سی صاحبی
حسین

استانبول
شمس مطبعه‌سی — باب عالی قارشوسنده نومرو ۷۲
۱۳۲۶

برنجی کتاب

قسم قانونی

مندرجات :

برنجی باب — مقدمهٔ علم حقوق

قوانین ونظامات وعرف وعاداتك تعریفی . حکومت . حاکمیت ملیه . حق رأی وانتخاب . قانون اساسینك تعریف وتفصیلاتی قوای مؤسسه وقانون اساسی ایله تأمین اولنان حقوق . قوهٔ عدلیه نك صورت تطبیق واجراسیله محاکمك درجات ووظائفی .

ایکنجی باب — اصول محاکمات جزائیه

اصول محاکمه یه دائر بر فکر ابتدائی . حقوق عمومیه وشخصیه دعوالرینك تعریفات وتقسیماتی . بودعوالرك کیملر طرفندن نه کبی شرائط دائره سنده اقامه ایدیله بیله جکی . بو دعوالرك نه صورتله وجود بولدیغی . بودعوالر حقنده مرور زمان مدتلرینك تعریفاتی . متن قانونك ضابطه یه تعلق ایدن اقسامنك ماده بماده مثاللر ایله ایضاحی .

اوچنجی باب — قانون جزا

برفکر قانونی حاصل ایده جك صورتده نظریاتدن معلومات مجمله . جرمك صورت تشکلی . مجرمك اوصافی . جرمك

تقسیماتی وبو تقسیماته نظراً تعریف ودرجاتی . وقوعه کلن بر فعلك جرم تشکیل ایدوب ایتمیه‌جکنك مثاللر ایله ایضاحی .

دردنجی باب — حقوق اداره

حقوق اساسیه حقنده معلومات . تشکیلات اداره . ادارهٔ مرکزیه . ادارهٔ ولایات ضابطه بحثی. حقوق دولدن سفرا وقونسلوسلر . خارج از مملکت بحثی . قره‌صولری . اجنبی سفائن حربیه وتجاریه‌سی درونده ایقاع ایدیلن جرائم . اجنبی سفائن حربیه‌وتجاریه‌سی مرتباتنك قره‌ده ایقاع ایلدکلری افعال جرمیه . ممالك عثمانیه‌ده متوطن اجانبك نائل اولدقلری امتیازات ومساعدات.اجنبیلرك یکدیکری علیهنده ایقاع ایلدکلری جرائم‌ده پولیسك وظیفه‌سی اجنبیلرك تبعهٔ عثمانیه‌دن بریله مشترکاً ایقاع ایلدکلری جرائم‌ده پولیسه تعلق ایدن وظائف ایله مثاللری .

بشنجی باب — تطبیقات وکتابت

شکایتنامه‌لر . اخبار نامه‌لر . ضبط ورقه‌لری . راپورلر . تحقیقات ابتدائیه . بوکبی اوراقك تنظیم وترتیبی حقنده قواعد اساسیه وبوکادائر عملی مثاللر . تعبیرات واصطلاحات قانونیه‌نك لغتجه‌سی . مداوات ابتدائیه .

برنجی باب — مقدمهٔ علم حقوق

علم حقوق : حق اولان شیٔ حق اولمایان شیلردن یعنی طوغری‌یی، اکریدن وایی‌یی فنادن تفریق ایدن آییران قاعده‌لری بیلدیرن علمدر . الحاصل : حقوق ؛ خیری ، شری بیلدیرن برفندر .

جناب حقك انسانلره احسان ایتدیکی عقل ووجدان ایله انسانلر ایی‌یی وکوتویی بربرندن آییررلر. ایشته بوحق اولانی حق اولمایاندن وحقلی‌یی حقسزدن تفریق یعنی آییرد ایتمکی بیلدیرن قاعده‌لرده « علم حقوق » دینور علم حقوق ، ایی وطوغری اولان شیلرك یاپلمه‌سنی امر ایدر. فنا واکری اولان شیلرك‌ده یاپلامسنی امر ایلر یعنی یاپلمه‌سنی نهی ومنع ایدر. علم حقوقك یاپلمه‌سنی امر ایتدیکی شیلره « حق » نهی ومنع ایلدیکی یعنی یاپلامسنی امر ایتدیکی شیلرده « وظیفه » دینور . مثلا : جناب حق انسانلری یشامق ایچون یاراتمشدر . علم حقوقده انسانلرك یشامسنی امر ایدر. بناءً علیه یشامق انسانك «حقیدر». علم حقوق انسانلرك کرك کندیسنی وکرك بربرلرینی اولدیرمسنی نهی ومنع ایدر. بناءً علیه برانسانك کندیسنی وياخود بشقه‌سنی اولدیرمامسی «وظیفه»سیدر. الحاصل علم حقوقجه، هرحق مقابلنده

بر وظیفه وهر وظیفه‌یه مقابل بر حق واردر. مثلا مأموراولان
بر ذات وظیفه‌سنی یاپارسه بر حق قازانیر ، اوده معاش‌در .
معاش آلمق ، وظیفه‌سنی بحقٍ یاپان مأمورك حقی‌در . علم
حقوقك تعریفنده ، اپی‌یی فنادن آییران قاعده‌لری بیلدیرن
برعلمدر دیمشدك . بوقاعده‌لر ایکی نوعدر . بریسی « قواعد
طبیعیه » درکه بو قواعد ، انسانلرك خلقتلرنده ، طبیعتلرنده ،
فطرتلرنده یعنی‌بالذات نفسلرنده موجود اولان وعقللری ایره‌ن
برطاقم قاعده‌لردر . مثلا : برانسان ، اسیر ایتمه‌نك دوكمه‌نك ،
اولدیرمه‌نك، چالمه‌نك، فنا اولدیغنی بالنفس یعنی کندی کندیسنه
آکلار. بریرده اوقومغه بشقه‌سنك سویله‌مسنه حاجت یوقدر.
چونکه : برانسان کندیسنك اسیر ایدلمسنی ، دوکولدیکنی ،
اولدیرلدیکنی ، مالنك چالندیغنی بالطبع ایسته‌مز. ایکنجی نوعی
«قواعد موضوعه» درکه اساساً قواعد طبیعیه‌دن‌النان قاعده‌لری
ماده ماده، بند بند ، قانون ونظام شکلنده کتاب حالنه‌قونه‌رق
ضبط ووضع اولنان قاعده‌لردر. چونکه هر کسك عقلی‌وطبیعتی
بر اولمادیغندن قواعد طبیعیه‌نك جمله‌سنده بتون افراد انسانك
برفکرده برحکمده اتحاد ایتملری برلشمه‌لری‌قابل اوله‌مدیغندن
بالجمله قواعد طبیعیه‌یی طوپلایه‌رق کتاب وقانون شکلنده
واجراسی یعنی‌یاپلسی ویاخودیاپلامسی‌مجبوری برحالده‌بولندیرمغه
لزوم کورلمشدر . قانون اساسی ، جزا قانونی مجله ، پولیس

نظامنامه‌سی وسائره کبی . ایشته شو تفصیلاته کوره علم حقوق «حقوق طبیعیه وموضوعه» دن مرکب برعلمدر .

علم حقوق، موضوعی اعتباریله ایکی بیوك قسمه آیریلور. بریسی «حقوق عمومیه» دیکری «حقوق خصوصیه» در. حقوق عمومیه باشلیجه ایکی قسمدر . بو قسملرده بشقه بشقه قسملره آیریلور .

حقوق عمومیه‌نك برنجی قسمی ، «حقوق عومیهٔ داخلیه» درکه حقوق اساسیه ، حقوق ادارهٔ ملکیه ، حقوق جزائیه ، قسملرینه تقسیم اولنور .

حقوق اساسیه ، حکومتك صورت تأسسنی وشکل ادارەسنی، وحکومتك افراد اهالی یعنی تبعه‌سیله اولان حقوق ومناسباتنی تعیین ایدن قواعدی جامعدر. «قانون اساسی» کبی.

حقوق ادارهٔ ملکیه ، افراد اهالینك منافع خصوصیه‌سیله هیئت دولتك منافع عمومیه‌سی آراسنده‌کی مناسباتی تعیین ایدن قواعددر «ولایات قانونی ، ادارهٔ بلدیه قانونی ، وسائر اداره ومالیه‌یه عائد قانونلر ونظامنامه‌لر کبی» .

حقوق جزائیه ، جمعیت بشریه‌نك انتظام واسایشی ایچون وضع ایدیلان قواعد ونظاملره قارشو مخالفت ایدنلر حقنده اجراسی لازمکلن مجازاتی وبو مجازاتك تطبیق واجراسنده یاپلسی ایجاب ایدن معاملاتی حاوی قواعدی جامعدر . «قانون جزا ، واصول محاکات جزائیه قانونلری» کبی .

حقوق عموميه‌نك ايكنجی قسمی «حقوق عموميهٔ خارجيه» درکه حقوق عموميهٔ دول، حقوق خصوصيهٔ دول ناميله ايكی‌يه آيريلور .

حقوق عموميهٔ دول ، دولتلرك بر برلريله اولان حقوق ووظائفنی ومناسبات سائره‌سنی بيلديرەن قاعده‌لردر .

حقوق خصوصيهٔ دول ، ده دولتلرك تبعه‌لری آره‌سنده‌كی حقوق ومناسباتی تعيين ايدن قواعدی حاويدر .

حقوق خصوصيه، اوچه تقسيم اولنمشدر . حقوق مدنيه، اصول محاكمات مدنيه وياحقوقيه ، حقوق تجارت‌در . حقوق مدنيه ، افراد اهالينك بر برلريله اولان معاملات ومناسباتی تعيين ايدن قواعددر مجلهٔ احكام عدليه كبی. اصول محاكمهٔ مدنيه وياحقوقيه ، محكمه‌لرده بر حقك اثباتی ومحاكمه‌نك صورت جريان‌واصولنی بيانايدن قاعده‌لردر « اصول محاكمات حقوقيه قانونی » كبی .

حقوق تجاريه ، صرف تجارلغه عائد معاملات ومناسباتدن وتجارلر آراسنده اولان عادت وقواعددن بحث ايدر .

١ — قوانين ونظامات وعرف وعادتك تعريفی :

قانون، قاعده‌لر « قواعد كليه ، قضيهٔ كليه » ديمكدر .

نظام ، ديزی ، صره ، اصول ، ترتيب ديمكدر . قاعده‌لره صره ايله ديزلمش بولنديغی ايچون « نظام » دينلمشدر. قانون

ونظـام هر ایکی کلمه بر معنـاده قوللانیلور . بر برندن فرقی یوقدر .

علم حقوقجه قانون ، حکومتدن صادر اولوب عموم هرکس حقنده اطاعت واجراسی مجبوری اولان بر امر ویا نهی در. دیکر بر تعریفه کوره‌ده قوهٔ قانونیه‌نك « یعنی حکومتك » بر اعلان رسمیسیدرکه بونکله ادارهٔ امور داخلیه‌یه ومنـافع عمومیـه‌یه دائر هرکس ایچون اجراسی مجبوری بر طاقم قواعد وضـع اولنور . برقانون وضع ایدلمك یاپلق ایچون درت معامله جریان ایدر . برنجیسی « تکلیف » در . هر هانکی بر دائره‌یه قانون لازم ایسه اودائره بر قانوننامه یاپار لایحه یازار حکومته بونی قانون اوله‌رق وضع ایدیکز دیه‌رك تکلیف ایدر .

ایکنجیسی « مذاکره » در بر دائره طرفنـدن تکلیف اولنان قانون شورای دولتده مجلس مبعوثان واعیانده ومجلس وکلاده مذاکره اولنور .

اوچنجیسی « عرض » ایتمکدر مذاکره اولنوبده قبولنه قرار ویریلن قانون حضور پادشاهی‌یه عرض اولنور. « مجلس اعیان ومبعوثانجه تصدیق اولنان اشبو لایحه‌نك قانونیتی وقوانین دولته علاوه‌سنی اراده ایدرم » دیه‌رك ارادهٔ سنیه‌سی چیقار .

دردنجیسی « اعلان » در. اراده‌سی چیقان قانون غزته‌لرله وسائر صورتله اعلان اولنور. اکر قانونك شوزماندن اعتباراً

حكمى جاريدر ديەرك يازلمش ايسه اوقانون او وقتدن اعتباراً اجرا اولنور . بويله بر وقت تعيين ايدلمامش ايسه اعلاننندن اون بش كون صكره اجرا ايديلور . وهركس امرينه ويانهينه اطاعته مجبوردر .

عرف ، لغتدء «معروف» بيلنن، بللى اولان شى ديمكدر. عادت ، ده معاودەدن عودت ايدن يعنى تكرار ايدن بر برى آردنجه وقوعه كلن شيئه دينور . عرف وعادت كلمەلرى هر ايكيسى برمعناده قوللانيلور . بونلرك تعريفى ايسه : عرف وعادت، قانون ونظام ايله معين اولمايوب عموم ويا برقسم انسانلر آراسنده ياپلسى تقرر ايدن وعقلك دلالت وشهادتى ايله معقول اولان وطبع سليم اربابى يانندە معقول بولنان وبرچوق دفعه تكرر ايدن وبربرى آردنجه وقوعه كلن « فعللر » اموردر . عرف وعادت، ايكى وجهله تقسيم اولنور . بريسى « عرف عام ـ عمومى عرف وعادت» ديكرى‌ده «عرف خاص ـ خصوصى عرف وعادت »در . عرف عام، كيمك طرفندن ايجاد اولنديغى ووضع ايدلديكى بيلنه‌ميان وبرجماعته مخصوص اولمايان عادتلردر. مثلا : بركيمسه فلان كيمسه‌نك خانه‌سنه اياق باصمام ديەرك يمين ايتسه ، صكره بشقه بريسنك آرقه‌سنه بينەرك اوخانه‌يه كيرسه يميننده يالانجى اولور . چونكه « آياق باصمام » ديمك حقيقةً چيلاق اياغنى اوخانه‌يه باصمق ديمك اولمايوب ، عرف وعادتده

« اوخانه‌یه کیرمم » دیمکدر. بناءً علیه اوخانه‌نك قپوسندن ایاغنی اوزاته‌رق خانه‌نك ایچنه ایاغنی باصسه یمیننده یالانجی اولماز.

عرف خاص ، برشیئی هر جماعتك بشـقه بشقه معنالرده قوللانمه‌نك عادت ایدلمسیدر. مثلا: قانون لفظی عدلیه اصطلاحنده قاعده‌لردن مرکب نظامه ؛ نظامنامه‌لره دینور . موسیقی اربابی قانون دیه‌رك معلوم اولان سـازه چالغی‌یه دیرلر . عسـکری اصـطلاحنده قانون انضباط عسـکری‌یه مأمور اولان ذاتلره دینلور .

عرف وعادت، دیکر برصورتله‌ده تقسیم اولنور. بری عرف عملی، دیکری‌ده عرف قولی‌در .

عرف عملی ، برشیئی برجماعتك عادت ایتمسیدر . مثلا : برکیمسه « بکا ات آل » دیسه اوکا قویون أتی آلنور . یوقسه دوه أتی آلنماز . چونکه استانبول اهالیسنجه « أت » دینیجه قویون أتی آکلاشیلور .

دیکری عرف قولیـدر . بر جماعتك برلفظی بر معنـاده قوللانمغی عادت ایتمسیدر . مثلا : بریسی دیکرینـه « بکا اون آلتونه برآت آل» دیسه اون عثمانلی آلتونه آت آلمسی لازمکلور. اون انکلیز آلتونه آله‌ماز. چونکه هرنه‌قدر هرایکیسی‌ده آلتون ایسـه‌ده استـانبولده آلتون دیه‌رك عثمانلی لیراسـنه دینور .

عرف وعادتك معتبر اولمسی ایچون مطرد اولمسی یعنی اصـلا

مخالف ایتماسی وبعضاً تبدل ایدرسه‌ده اکثریا تخالف ایتماسی یعنی : دکیشماسی لازمدر . یوقسه تبدل ایدن شیلر عرف وعادت صایلماز مجله موجبنجه عادت محکمدر . یعنی منازعه‌لی اولان مسئله‌لرده — حقنده نظام وقانون اولمایان مسئله‌لرده — عرف وعادت نصل ایسه یعنی اهالی اولدن برو اوکبی خصوصاتده نه یاپه‌کلمش ایسه او وجهله حکم وعمل اولنور .

٢ — حکومت

حکومت « دولت » — امنیت ومنفعت متقابله‌لرینی قوای متحده‌لریله تأمین ومحافظه ایتمك ایچون برله‌شن وبر قطعهٔ اراضی‌ده متصرفاً ساکن اولوب برادارهٔ منتظمه ومشترکه تحتنده وصورت دائمه ومستقله‌ده یشایان ومعین بر رئیسه مالك اولان افراد انسانك هیئت مجموعه‌سنه دینور . یعنی : صاحب اولدقلری بر طوپراقده مستقل ودائمی ومنتظم ومشترك بر اداره تشکیل ایدرك بربرلرینك امنیت ومنفعتلرینی برلك اوله‌رق ، اتحاد ایدرك وجوده کتیردکلری کندی قوتلریله تأمین ومحافظه ایدن وبررئیس ویاحکمداری بولنان هیئت بشریه‌یه حکومت ویاخود دولت دینلور .

شو تعریفه کوره : بردولت تشکل ایتمك ، میدانه کلمك

ایچون افراد اهالی بولنمسی ؛ وبو افرادك امنیت ومنفعتلرینی تأمین ومحافظه ایچون اتحاد ایتمسی ، وبرقطعهٔ اراضی‌یه صاحب بولنمسی ومستقل « بربشقه دولته تابع اولمامق » اولمنی ودواملی ومنتظم براداره‌لری اولمسی ومنفعت وامنیتلرینی محافظه ایده‌بیله‌جك قدر قوتلی بولنمسی وبر رئیس ویا پادشاهلری اولمسی لازمدر .

حکومتلرك « دولتلر » مطلقا برجنسه، برعرقه ، برقومه، بردینه، برمذهبه منسوب اولان انسانلردن اولمسی شرط دکلدر. بشقه بشقه دین و جنسلردن بیوك بیوك حکومتلر وجوده کلمشدر . مثلا : دولت علیهٔ عثمانیه ، آوستریا و مجارستان ، وروسیه دولتلری بشقه‌جنسلره بشقه مذهبلره منسوب اهالیدن مرکبدر. ذاتاً دنیاده صاف برقومیته منسوب برحکومت یوقدر مثلا : ایتالیا دولتی لاتین عنصرینه منسوب اهالیدن مرکب کبی کورینورسه‌ده ایچلرنده آرناوود وغرەق جنسلرنده آدملر واردر. فرانسه دولتی‌ده لاتین عناصرندن عبارت کبی تلقی اولنورسه‌ده فرانسه‌ده آنغلو ساقسون ، وفلامان قوملری بولندیغی کبی فرانسه‌نك رسمی دینی اولان قاتولیكلكدن ماعدا موسوی وپروتستان دین ومذهبلرینه منسوب خلق واردر .

الحاصل دولت بشقه ، قومیت ، جنسیت ، دیانت بشقه‌در. یالکز الویررکه بر دولتی « حکومتی » تشکیل ایدن خلقك منفعتلری بر درجه‌یه قدر بر اولسون و آرالرنده آز چوق رابطه واتحاد بولنسون .

حكومتلر « دولتلر » اساس تشكلاری اعتباریله — صوك نظریه‌یه كوره ـ باشليجه ايكی قسمه آيريلور. بريسی محكوميت مليه اساسی اوزرينه اولان دولتلردر . فاس ، افغان ، سيسام وچين ، ايكی‌سنه اول بزم دولت كبی. ديكری‌ده حاكميت مليه اساسی اوزرينه تشكل ايدن دولتلردر . شمديكی دولت عثمانيه وبالجمله ، آوروپا وآمريقا وژاپونيا حكومتلری كبی .

حكومتلر « دولتلر » صورت اداره‌لری اعتباريله اوچ قسمدر .

برنجيسی « حكومت مطلقه » در . صورت مطلقه‌ده يعنی بر قانون ونظام دائره‌سنده اولميه‌رق كيف مايشاء اداره اولنان ومحكوميت مليه اساسی اوزرينه بنا اولنان دولتلردر . فاس وافغانستان وسيسام وچين دولتلری كبی‌دركه بونلرده حكمدار، ملتی محكوم ايمش، اسير ايمش كبی هيچ برشيئه قاريشديرمقسزين كندی تعيين ايتديكی مأمورلر واسطه‌سيله وكيفی ايسته‌ديكی وجهله اداره‌ايدر . بويله براداره‌ده هيچ برزمان استبداد، ظلم وغدر اكسيك اولماز. حكمدار نه‌قدر عقللی وعدالتلی اولورسه اولسون بركيشنك بردولتی اداره ايده‌جك قدر عقللی و عدالتلی اولمسی فرض محالدر . معمافيه بويله صورت مطلقه‌ده اداره اولنان دولتلر آز قالمشدر . يقين وقتده آنلرده مشروطيتله اداره اولنه‌جقلردر .

ایکنجیسی « حکومت مشروطه » در . صورت ادارەسی بر طاقم قیود وشروط قانونیەیە «قانون اساسی‌یە» تابع اولەرق مشروع بر حالده اداره اولنان وحاکمیت ملیه اساسی اوزرینه تشکل ایدن یعنی اهالی وملتكده اشتراکی اولان دولتلردر . دولت عثمانیه ، ایران ، المانیا ، وروسیه کبی بعض اوروپا دولتلریدر .

حکومت مشروطەده قدرت وقوته مالك و مقام سلطنته صاحب بر حکمدار بولنورسەده هر ایستدیکنی کیف مایشاء اجرا ایدەمیوب افراد ملتك انتخاب ایتدیکی وکیللرینك یعنی مجلس مبعوثان اعضالرینك یاپدیغی قانون اساسی وسائر مالیه وادارەیه عائد نظامات دائرەسنده اجرای حکومت وسلطنت ایدرلر .

حکومت مشروطەنك بعضیلرنده « انکلتره ، دولت عثمانیه، ایتالیا » کبی حاکمیت ملیه زیاده ؛.. بعضلرندەده « روسیه وبردرجەیه قدر المانیا » کبی حاکمیت حکمدار دها زیادەدر .

اوچنجیسی « حکومت جمهوریه » در . قانون اساسی ایله اداره اولنان وصرف حاکمیت ملیه « حکومت عوام » اساسی اوزرینه تشکل ایدن دولتلردر . فرانسه واسویچره وبعض آمریقا جمهوریتلری کبی. حکومت جمهوریەده حکمدار بولنماز ملت کندی وکیللرینی یعنی مجلس مبعوثان اعضالرینی انتخاب

ایدر. وینه کندی انتخاب ایلدکلری ولایات مجلس عمومیلری ده مجلس اعیان اعضالرینی انتخاب ایدرلر. بو ایکی مجلس یعنی مبعوثان واعیاندن مرکب اولان مجلس ملی ده ینه افراد ملتدن بر رئیس انتخاب ایدرلر. بو رئیس، حکومتك یعنی قوهٔ اجرائیه نك آمری اولور. رئیس جمهور دینلور.

٣ — حاکمیت ملیه

حاکمیت ملیه، افراد اهالی نك یعنی بوتون ملتك حاکمیتی دیمکدرکه بر حکومت تشکیل ایدن بتون افراد ملتك اصول ونظامی دائره‌سنده امور دولتی اداره ایتمسنه دینور.

انسانلر فطرةً حر وحقوقجه مساوی یارادلمش اولدقلرندن بر انسانك علی الانفراد «یالکز اوله‌رق» دیکر انسانلر اوزرینه حکم ایتمکه صلاحیتی یوقدر. ذاتاً دولت، افراد ملتك اشترا - کندن وجوده کلدیکی جهتله ادارهٔ دولتده‌ده بالجمله افرادملتك اشتراك ایتمسی لازمدر.

ملت حاکمیتی، ادارهٔ حکومته اشتراکنی، انتخاب ایتدیکی بلدیه مجلسلری وولایت مجلس اداره‌لری، ولایت مجلس عمومیلری ومجلس مبعوثان واسطه‌لری ایله اجرا ایدر.

ملت، حق حاکمیت ملیه‌سی حسبیله، امور حکومتك بعضلرینی

بلديه وولايت مجلسلرينه توديع ايلديکی کبی ، ادارهٔ حکومتك بتون تفرعاتی ودولتك امور داخليه وخارجيه‌سنی و معاملات ماليه وعسکريه‌سنی‌ده مجلس مبعوثانی واسطه‌سيله دائما مراقبه‌ده بولنديرر وتفتيش ومعاينه ايدر .

حاکميت مليه‌نك تمثالی نمونه‌سی مجلس عمومی يعنی مجلس اعيان و مبعوثاندرکه بوکا « قوهٔ تشريعيه — قانون ياپان قوت» دينور. مجلس مبعوثان ملته لازم اولان يعنی ملت کندی محتاج بولنديغی قانونلری ياپار . اجرا اولنمق اوزره هيئت وکلايه ويرر. وکلا يعنی ناظرده اوقانونلری تماماً تطبيق واجرا ايتديرر. هيئت وکلايه‌ده « قوهٔ اجرائيه » دينلور قوهٔ اجرائيه اعضاسی يعنی هيئت وکلاده مجلس مبعوثان اعضالرندن ، بعضاً مبعوث اولمايان ذاتلردن اولور مجلس مبعوثان هيئت وکلايه امنيت واعتماد ايدرايسه وکلا « ناظرلر » اجرای حکومت ومأموريت ايدرلر . امنيت ايتمزسه استعفا ايدوب چکيلورلر . بشقه‌لری يعنی مجلس مبعوثانك امنيت واعتماد ايتديکی ذاتلر وکلا اولورلر.

برده قوهٔ تشريعيه‌نك بر قسمی اولان « هيئت اعيان » هرنه‌قدر ملت طرفندن انتخاب ايدلميور ايسه‌ده يکی ياپيلان قانون اساسی موجبنجه هيئت اعيانك اوچده ايکيسی ملت طرفندن انتخاب ايديله‌جکدر .

شو حالده قوهٔ تشريعه « هيئت اعيان ومبعوثان » ملت

وكيللرندن وقوهٔ اجرائيه « ناظرلر هيئت وكلا »ده هيئت اعيان ومبعوثانك امنيت واعتماديني قازانمق شرطيله كذالك ملت وكيللرندن مركب اولديغي جهتله ادارهٔ امور حكومت ملتده بولنديغندن « حاكميت مليه » بوصورتله وجوده كلمش اولور .

٤ — حق رأى وانتخاب

افراد ملت ، حاكميت مليه‌سى اقتضاسنجه مجلس مبعوثانه اعضا « وكيل » كوندرمك ايچون رأى ويرمك انتخاب ايتمك ، واعضا « وكيل » اوله‌رق انتخاب ايدلمك حقنه مالكدر . مجلس مبعوثان اعضالريني انتخاب ايتمك ايچون باشليجه ايكى اصول واردر. بريسى « رأى عام ـ رأى عمومى » ديكرى‌ده « رأى محدود ـ رأى محصور » اصوللريدر .

« رأى عام » اصولنجه : اهل اولان « عاقل وبالغ اولان وجنايت وافلاسله محكوم اولوبده حقوق مدنيه وسياسيه‌سندن محروم اولمايان » وحق انتخابه مالك بولنان « برمقدار ويركو ويرمك ومعين برياشده اولمق كبي شرطلرى جامع بولنان » هركس طوغريدن طوغرى‌يه مبعوث انتخاب ايدر، يعني اصل مبعوث اوله‌جق ذات ايچون رأى ويرر . بو اصول معارف

ومدنيتجه وتربيـهٔ فكريه وسيـاسيه‌جه ايلرى كيتمش اولان ملتلرده قابل تطبيقدر .

« رأى محدود » اصولنجه‌ده : اهل اولان وحق انتخابه مالك بولنان افراد ملت بالواسطه يعنى اصـل مبعوث اوله‌جق ذات ايچون دكل ، اصل مبعوثى انتخـاب ايده‌جك ذاتلر ـ منتخب ثانيلر ـ واسـطه‌سيله مبعوثلرينى انتخـاب ايدرلر . بو اصـول موجبنجه افراد ملت اولاً «منتخب ثانى» ناميله برطاقم ذاتلرى انتخاب ايدرلر . بوذاتلرده طوپلانه‌رق اصـل مبعوث اوله‌جق ذاتلرى انتخـاب ايلرلر . شـو حالده افراد ملت طوغريدن طوغرى‌يه اصل مبعوث اولان ذات ايچون رأى ويرميوب ، اصل مبعوث انتخابنى منتخب ثانيلره ترك ايتمش وانلرى توكيل ايتمش » وكالت ويرمش اولورلر .

بزده «رأى محدود» اصـولى جاريدر. ومملكتمزك حالنه ومنافعنه شمديلك بواصول دها نافعدر «انتخاب مبعوثان»قانونى موجبنجه هيئت مبعوثان اعضـاسى تبعهٔ عثمانيه‌دن هراللى بيك نفوس ذكورده برنفر اولمق اوزره ترتيب اولنمشـدر . ممالك عثمانيه‌ده مبعوثان انتخابى سنجاقلر اعتباريله اجرا اولنور. وهر سنجاق بردائرهٔ انتخابيه وهر ناحيه‌ده برشعبهٔ انتخابيه عد اولنور.

انتخابه باشلانمازدن اول نه قدر عثمانلى اركك نفوس وارسه براساس دفترينه قيداولنور. بودفتره اساس دفترى دنيلور . بو

دفترلرده یکرمی بش یاشنی اکمال ایتمیانلر حقوق مدنیه‌دن ساقط ومحروم بولنانلر ، تابعیت اجنبیه ادعاسنده اولانلر موقتاً خدمت اجنبیه امتیازینی حائز اولانلر ، افلاس ایدوبده اعادهٔ اعتبار ایتمیانلر، ومحجوریتنه حکم لاحق اولوبده فك حجر ایدلمامش اولانلر «بر کیمسه مجنون اولورسه ومالنی یوق یره صرف ایدرسه حاکم یعنی قاضی اوآدمی حجر ایدر. حجر اولنان آدمك سویله‌دیکی سوزو یاپدیغی ایشه اعتبار اولنماز مقبول ومعتبر اولماز» وطوغریدن طوغری‌یه ویرکو ویرمیانلر « طوغری‌ن طوغری‌یه ویرکو دیمك اعشار واغنام وتمتع ویرکولری دیمك اولوب بلدیه وکمرك رسملری ویرمك ویرکو صایلماز» اشبو اساس دفترندن چیقاریرلر. باقی قالان نفوس حق انتخابه نائل اولان و«منتخب اول» دنیلن برنجی درجه‌ده انتخاب ایدیجیلردر. بومنتخب اوللر انتخاب کونی ناحیه‌لرده طوپلانورلر هربش یوز کشی رأی خفی یعنی کندیلرینه ویریلن مهرلی کاغدلر اوزرینه انتخاب ایتدکلری کیمسه‌نك اسمنی یازارلر. کلیدلی ومهرلی اولان بر صندوقه آتارلر. بوبشیوز کشینك انتخاب ایتدیکی برتك ذات «منتخب ثانی» یعنی ایکنجی درجه‌ده انتخاب ایدیجی اولورلر. خدمت اجنبیه امتیازینی حائز اولان یعنی «تبعهٔ عثمانیه‌دن اولوبده براجنبی دولت سفارتخانه‌سنده کاتب ویاترجمان ویاخود قواس اولانلرده بردرجه‌یه قدر اجنبیلرك امتیازینه مالك اولورلر. اشاغیده تفصیلات ویریله‌جکدر».

ویکرمی‌بش یاشـنی اکمال ایتمیانلر حین انتخابده بر کیمسـه‌نك خدمتکارلغنده بولنانلر، افلاس ایله محکوم اولوبده اعادهٔ اعتبار ایتمامش اولانلر سوء حال ایله مشتهر اولانلر، محجوریتنه‌حکم لاحق اولوبده فك‌حجر ایدلمه‌ینلر، حقوق مدنیه‌دن ساقط‌اولنلر «بونك نه اولدیغی اشـاغیده بیان ایدیله‌جکدر.» تابعیت اجنبیه ادعاسـنده بولنانلر دخی ایکنجی درجه منتخب اوله‌مازلر. بو صورتله ایکنجی درجه‌ده منتخب اولنلر انتخاب اولندقدنصکره هیئت انتخابیه «بوانتخاب معامله‌سنه‌باقیق وآتیلان رأی کاغدلرینی طوپلایوب صایمق‌وانتخاب صندقلرینی‌کلیدلیوب مهرله‌مك‌الحاصل انتخاب معـامله‌سنه عائد نه‌کبی ایشلر وارسـه بونلری کورمك ایچون امام مختـار مفتی وخرستیـان رئیسی روحانیلر یهودی خاخاملری وسائر اعیان واشراف مملکتندن مرکب برهیئتدر. برده بونلرك ایشلرینی تفتیش و معاینه ایتمك ایچون ایریجه ینه بوکبی ذاتلردن مرکب هیئت تفتیشیه‌لر واردر.» ایشـته بو هیئت انتخابیه‌لر طرفندن اللرینه برر مضبطه ویریلور. بونلرده بومضبه‌لری آلوب قضا مرکزینه کیدر. اوراده بونلره مبعوث اولمغه لایق نه‌قدر ذات وار ایسـه «بونلره مبعوث نامزدی دیرلر» انلرك اسـملرینی بیـلدیررلر. ویاخود مبعوث اولمق ایسته‌ین ذاتلر کندیلکلرندن نامزدلکلرینی وضع ایدرلر. یعنی بن شو فکرده شومسـلکده بر آدمم شویله ایشـلر کورمك

ایسترم دیه‌رك کندیسنك مبعوث انتخاب اولنمسنی ایستر بونی غزته‌لر وبیان نامه‌لر ایله نشر واعلان ایدر . منتخب ثانیلرده ایستر بوذاتلری انتخاب ایدر ایسترسه کندی آرزو ایتدکلری آدمی انتخاب ایدرلر . فقط مبعوث اوله‌جق ذاتك او ولایت اهالیسندن ویاخود او ولایتده توطن ایتمش اولمسی شرطدر . بشقه ولایتك یرلی اهالیسندن انتخاب ایده‌مزلر . منتخب ثانیلر ، انتخاب نه‌کونی اوله‌جقسه اوکون سنجاق مرکزینه کیدرلر . کندیلرینه مهرلی برر کاعد ویریلور . او سنجاقده نفوس اعتباریله قاچ مبعوث چیقیورسه « مثلا بر سنجاغك نفوسی چوق اولورده بش مبعوث چیقار ، دیکر سنجاغك آز اولورده ایکی چیقار » اوقدر . مثلا : اوچ مبعوث چیقه‌جق ایسه کندیسنه مبعوث اولمغه لایق اولدیغی بیلدیریلن ویاخود نامزدلکنی وضع ایدن سائر ذاتلردن اوچ دانه‌سنك اسمنی ویریلن مهرلی کاغده یازار ویاخود یازدیرر کلیدلی وقپالی صندوغك ایچنه آتار. هیئت انتخابیه وتفتیشیه حضورنده صندوق آچیلور رأی پوصله‌لری صاییلور . هرکیم چوق رأی قازانمش ایسه او ذات اکثریتله مبعوث اولور . تبعهٔ عثمانیه‌دن اولمیان وموقةً خدمت اجنبیه امتیازینی حائز اولان ، ترکجه اوقومق یازمق بیلمه‌ین ، اوتوز یاشنده اولمایان ، حین انتخابده بر کیمسه‌نك خدمتکارلغنده بولنان ، افلاس ایله محکوم

اولوبده . فك حجر ایدلمه‌ین ، حقوق مدنیه‌دن محروم وساقط بولنان ، تابعیت اجنبیه ادعاسنده بولنمش اولان کیمسه‌لر مجلس مبعوثانه اعضا اولمق اوزره انتخاب اولنه‌مازلر . بو صورتله انتخاب اولنان مبعوثلر سنجاق مجلس اداره‌سندن بر مضبطه آلوب مجلس مبعوثانه کلورلر . مجلس مبعوثانده مضبطه‌سی اوقونور . اکر اکثریتله قبولنه قرار ویریلورسه اوذات مجلس مبعوثان اعضاسی اولور . اکر مجلس قبول ایتمیوبده رد ایده‌جك اولورسه ، او سنجاق اهالیسی یکیدن بشقه بر ذاتی انتخاب ایدرك مجلس مبعوثانه کوندریرلر . هر مبعوث درت سنه اعضالق ایتمك اوزره انتخاب اولنور . چونکه مجلس مبعوثانك اعضاسی هر درت سنه‌ده برکره یکیدن انتخاب اولنور . برکره مبعوث اولان ذاتی تکرار انتخاب ایدرلرسه اوذات ینه مبعوث اولور. یعنی برذاتك بر چوق دفعه انتخاب اولنمسی جائزدر .

٥ — قانون اساسینك تعریف وتفصیلاتی

قانون اساسی، برحکومتك صورت‌شکل واداره‌سنی وافراد ملتك حکومتله وحکومتك افراد ملتله اولان حقوق ومناسبات

اصليه‌سنی بیلديرن برقانوندر . یعنی بردولت نه شکلده‌در . مشروطیتله‌می یوقسه جمهوریت ایله‌می اداره اولنور . نه کبی مجلسلر بولندیغی وافراد ملتك نه‌درجه‌لره‌قدر امور حکومته اشتراك ایده‌بیله‌جکی وسائره کبی دولتك اساس تشکلنه واصول اداره‌سنه متعلق تفرعات وتفصیلاتدن بحث ایدر . بزم قانون اساسیمزك افراد ملته ، طرف حکومته ومقام حکمداری‌یه بخش ایلدیکی حقوق وصلاحیت‌ایله قانون مذکورك مندرجاتی بروجه آتی بیان اولنور :

١ — ممالك دولت عثمانیه — ممالك عثمانیه آیالات ممتازه‌یی محتوی ویك وجود اولوب هیچ بر سببله آیریله‌ماز . دولتك پایتخت ومرکز اداره‌سی استانبولدر . خاندان آل عثماندن اك بیوك اولان‌ذات عثمانلیلرك پادشاهی‌واسلاملرك خلیفه‌سی‌اولور . وکلایی عزل ونصب ایتمك ورتبه ونشان ویرمك ، نامنه خطبه اوقونمق وپاره ضرب اولنمق ، دولتلرله معاهده یاپمق ، حرب وياصلح اعلان‌ايله‌مك، عسکره قومانده ایتمك، قانون‌ونظاملرك اجراسنی امر ایتمك ، محکمه‌لردن ویریلن جزالری عفو ایتمك مجلس عمومی‌یی آچمق وقپامق واعضالری یکیدن انتخاب اولنمق اوزره مجلس عمومی‌یی « مجلس مبعوثان واعیانی » طاغتمق حق وصلاحیتی پادشاهکدر .

٢ — تبعهٔ عثمانیه‌نك حقوق عمومیه‌سی — تبعهٔ عثمانیه‌دن

اولان هرفرد هرهانکی دین ومذهبده اولورسه اولسون وهر هانکی جنس وعنصردن بولنورسه بولنسون «عثمانلی» نامی ویریلور . هرعثمانلی حردر. هیچ کیمسه قانونك تعیین ایتدیکی اسبابدن بشقه بر سببله کیفی اولەرق جزالندیریلەماز . دولت عثمانیەنك رسمی دینی دین اسلامدر . فقط ممالك عثمانیەده معروف نەقدر دینلروارسه دولت جملەسنی حمایه ایدر . یعنی سربستجه عبادت ایتملرینه مساعده ایدر .

مطبوعات ، تجارت ، شرکتلر ، تدریسات سربستدر . هرکس نظامی دائرەسندەغزته وکتاب چیقاریر، مکتب آچار، یساق اولمیان شیلری آلوب صاتار. اسایشه طوقونمامق شرطیله ایستەدیکی آدملر ایله شرکت عقد ایدر . هر عثمانلی ، قانونلر حقنده ومأمورلر علیهنده حقلی اولەرق شکایت ایدەبیلور . وهرکس اهلیتنه کوره مأموریتلرده قوللانیلور . هر کسك خانەسی واموال واملاکی محفوظدر . مصوندر. تعرض وتجاوز اولنەماز، وقانون اذن ویرمدکجه کیمسەنك خانەسنه جبراً کیریلەمز هیچ بر کیمسەنك مال و ملکی بهاسی ویرلمدکجه آلنەماز . ونظامسز اولەرق کیمسەدن ویرکو وسائر نام ایله پاره آلنەماز. وهیچ بر کیمسەیه مصادره وانغاریه وجریمه واشکنجه وهر نوع اذیت یاپیلەماز . قطعیاً یساقدر .

٣ — وکلای دولت — صدراعظم وشیخ الاسلام پادشاه

طرفندن تعیین اولنور . سائر وکلایی صدر اعظم انتخاب ایدر. پادشـاهده تصدیق وتعیین ایلر . صـدر اعظم مجلس وکلانك وناظرلرك رئیسـیدر . مجلس وکلاده دولتك خارجی وداخلی مهم ایشلری مذاکره اولنوب قراروریلور.وکلادن «ناظرلردن» هر بری هم کندی نظـارتی ایشـلرندن وهم‌ده دولتك بالجمله امورندن مسئولدر . وکلالق صفتیله یعنی وظیفهٔ مأموریتندن طولایی برجنایت وقباحتی اولورسـه « دیوان عالی » ده محاکمه ایدیلور. فقط صرف شخصنه‌عائد جرملر ومعامله‌لردن طولایی « مثلا بریسنی ضرب ایدرسـه وبر کیمسـه‌یه بورجی اولوبده ویرمزسه » عدلیه محکمه‌سنده محاکمه اولنور . وکلا ایجابنـده مجلس مبعوثان واعیانه کیده‌رك دولتك اداره‌سـندن معلومات وایضاحات ویرر ، ویاخود مجلس مبعوثان اعضالری بر ناظرك کلوب ایضـاحات ویرمسـنی ایستر ، ناظرده کیـدوب جواب وایضـاحات ویرر . بوکا « اسـتیضاح » دینلور . اکر مجلس مبعوثان اعضالری اوناظرك ویردیکی جواب وایضـاحاتی کافی کوره‌رك امنیت واعتماد ایدرسه ناظر ینه وکالتده قالیر. امنیت واعتماد ایتمزسه وکالتدن استعفایه مجبور اولور. مجلس مبعوثان اکر یالکز صدراعظمك ویاخود وکلانك هپسی حقنده امنیت واعتماد ایتمزسه وکلانك جمله‌سی استعفا ایدر . بشقه هیئت وکلا تشکیل اولنور .

٤ — مأمورين — هر كس نظاماً اولان مأموريتلره اهليتلرى نسبتنده تعيين اولنور. قانوناً موجب عزل بر قباحتى اولمدقجه وكنديسى استعفا ايتمدكجه هيچ بر مأمور عزل وتبديل اولنه‌ماز. هر مأمور كندى وظيفه‌سندن مسئولدر. مأمورلرك آمرلرينه قارشو حرمت واطاعت ايتمسى لازمدر. فقط آمر طرفندن خلاف قانون بر امر ويريلوبده مأمورده اطاعت ايده‌جكم ديه او أمرى اوايشى ياپارسه كنديسى مسئول اولور.

٥ — مجلس عمومى — هيئت اعيان وهيئت مبعوثانك هر ايكيسندن مركبدر. مجلس عمومى هرسنه ايلول ابتداسنده طوپلانور. مارت نهايتنده طاغيلور. مجلس عمومى يى ياباالذات پادشاه وياخود بالوكاله صدراعظم آچار وبر نطق همايون اوقونور مجلس اعضالرى وطن وملته صداقتله خدمت وقانون اساسى يه رعايت ايده‌جكلرينه يمين ايدرلر. ومجلسده بيان ايتدكلرى وسويلدكلرى فكر ورأيدن طولايى اتهام اولنه‌مازلر وحبس ونفى كبى بر جزا ايله محكوم اولورلرسه اعضالقدن ساقط اولورلر. كرك مأموريتلرينه وكرك شخصلرينه عائد بر جرم ايشله‌دكلرى وقت طوتولوب محاكمه ايدلمك ايچون مطلقا مجلسك اكثريتله قرار ويرمسى لازمدر بو هيئت اعيان ومبعوثان ايكيسى بردن طوپلانور يعنى بر زمانده آيرى آيرى دائره‌لرده اجتماع ايدرلر. بر مجلس مثلا: مجلس مبعوثان طوپلانمقسزين مجلس اعيان اجتماع ايدوبده

برایش کوره‌مز. بومجلسلر ایجاب ایدرسه وقتندن اول طوپلانور ومدتی بتمه‌دن طاغیدیلور. وبرشخص ایکی مجلسه بردن اعضا اوله‌ماز هیئت اعیان ومبعوثان، یاخود حکومت طرفندن ویاخود کندی اعضالری طرفندن یاپلسی تکلیف اولنان قانونلری ولایحه‌لری وهرسنه دولتك واردات و مصارفنی کوسترر موازنهٔ مالیه قانون لایحه‌لرینی مذاکره وتدقیق ایدرلر، اکثریتله قرار ویررلرسه قبول اولنور. قبول ایتمزلرسه رد اولنور . وآرتق اوقانون لایحه‌سی قانون اوله‌ماز. مذاکره ترکجه اولور. رأیلر، رأی خفی ایله «کیزلی اوله‌رق» ویاخود ال قالدیرمق کبی اشارت ایله ویریلور. مجلسلرك مذاکره‌سی علنی‌در . هر کس دیکله‌یه‌بیلور فقط مجلس خفیاً یعنی کیزلی اوله‌رق مذاکره ایتمکه قرار ویررسه اعضادن بشقه‌سی مجلس صالوننden طیشا-ری‌یه چیقاریلور.

٦ — هیئت اعیان — هیئت اعیان اعضالری هیئت مبعوثان اعضاسنك اوچده برینی کچمه‌مك اوزره پادشاه طرفندن انتخاب اولنور . فقط یکی قانون اساسی موجبنجه اوچده بری پادشاه ایکیسی‌ده ملت طرفندن انتخاب ایدیله-جکدر. وکلالق ، والیلك ، مشیرلك، فریقلق ، قاضیعسکرلك ، ایلچیلك ، خاخاملق ایتمش ذاتلر ایله ارباب صنعت و تجارتدن وملتك امنیتی قازانمش سائر ذاتلردن انتخاب وتعیین اولنور.

اعیان اعضالنی قید حیات ایله ایدیسه‌ده یکی قانون اساسی حکمنجه هرطقوز سنه‌ده بر موجود اعضانك اوچده بری دکیشه‌جکدر هیئت اعیان، مجلس مبعوثان طرفندن تدقیق اولنان قانون لایحه‌لرینی تکرار تدقیق ایدر . قبول ایدرسه حضور پادشاهی‌یه عرض اولنوبده ارادهٔ سنیه‌سی چیقارلمق اوزره صدراعظمه کوندریر. قبول ایتمزسه اسبابی ایله برابر مجلس مبعوثانه کوندریر اوراده یکیدن مذاکره اولنور .

۷ — هیئت مبعوثان — مجلس مبعوثانك مقدار اعضاسی تبعهٔ عثمانیه‌دن هراللی بیك ارکك نفوسده بر کشی اولمق اوزره ترتیب ورأی خفی قاعده‌سی اوزرینه انتخاب اولنور. برشخص هم مبعوثان اعضاسی هم‌ده حکومت مأموری اوله‌ماز . فقط یالکز ناظر اوله‌بیلور .

مبعوثان اعضاسنك هر بری کندینی انتخاب ایدن دائره‌نك یعنی سنجاق ویا ولایتك آیریجه وکیلی اولمیوب عموم عثمانلیلرك وکیلی‌در. اعضالرك مأموریتلری درت سنه‌در . اعضادن بری وفات ایدر ویا استعفا ایلرسه یرینه دیکری انتخاب اولنور . مجلس مبعوثان بالجمله قانونلری تدقیق ومذاکره ایدر ومالیه‌یه عائد مصارف عمومیه « بودجه » قانونی هیئت وکلانك هپسی ویاخود بعضیسی بولندیغی حالده فصل فصل یعنی هر دائره ونظارته عائد اولان قسملرینی مفرداتیله برابر تدقیق ومذاکره

ایدر . ومصارفه قارشـولق اولهرق کوسـتریلان وارداتك نه مقدار اولدیغنی و اهالی اوزرینه ناصل تقسیم ایدلمش بولندیغنی تفصـیلاتیله برابر تدقیق ومذاکره ایدر. تدقیق ایلیوب قبول ایتدیکی قانونلری هیئت اعیانه کوندهریر .

٨ — محاکم — طرف دولتدن تعیـین اولنـان حاکملر لایتغیرلدر . عزل اولنمزلر برجرمی اولورسه اووقت عزل اولنور. محکمه‌لرده هرنوع محاکمه علناً اجرا اولنور. بعض جرملر واردرکه قانون انلرك کیزلی محاکمه اولنمسی امرایدر. بونلر کیزلی اولور. هرکس محکمه‌ده حقنی اثبات ایچون لزوم کوردیکی کبی مدافعه ایدر. برمحکمه وظیفه‌سی اولان بردعوایی محاکمه‌ایتمکدن واز کچه‌مز. اهالی ایله حکومت آراسـنده‌کی دعوالرده عدلیه محکمه‌لرنده کوریلور . محکمه‌لره مداخله اولنه‌ماز حاکملر رأی وقرارلرنده قانونك تعیین ایتدیکی وجهله مستقلدر. قانوناً تشکل ایدن محکمه‌لردن بشقه بعض دعوالری محاکمه ایچون خصوصی محکمه‌لر، قومیسیونلر تشکیل اولنه‌ماز . جزا دعوالرنده حقوق عمومیه‌یی وقایه و مدافعه ایچون هرمحکمه‌یه برر مدعئ عمومی تعیین اولنور .

٩ — دیوان عالی — اوتوز اعضـادن مرکبدر. بونلرك اونی هیئت اعیاندن ، اونی شـورای دولتدن ، اونی‌ده محکمهٔ تمیز واستیناف رئیسی واعضالرندن قرعه‌ایله تعیین‌اولنور بونلرك

وظیفه‌سی وکلا ایله محکمهٔ تمییز رئیس واعضالرینی محاکمه‌ایتمکدر. دیوان عالی ایکی قسمدر . بری دیوان حکم ، دیکری دائرهٔ اتهامیه‌درکه طقوز اعضادن مرکب‌در . بودائره‌لرك حکملری ثلثان اکثریت آرا ایله اولورکه موجوداعضانك اوچده‌ایکیسنك بررأی‌ده بولنمسی دیمکدر . یکی قانون اساسی موجبنجه دیوان عالی اعضالری هپ هیئت اعیان اعضاسندن اوله‌جقدر .

١٠ — امور مالیه — بر قانون ایله تعیین ایدلمدکجه هیچ بر ویرکو توزیع اولنوب آلنه‌ماز . دولتك عمومی مصرف وواراداتی بیلدیره‌ن قانونه « بودجه‌قانونی » یعنی موازنهٔ عمومیه قانونی دینور .

بر قانون ایله تعیین ایدلمکسزین بودجه قانونی خارجنده بر پاره صرف اولنه‌ماز . بوقانونك حکمی بر سنه‌در . هرسنه یکیدن بودجه قانونی یاپیلر . مثلا: ٣٢٦ سنه‌سی ظرفنده دولتك نه‌قدر مصرفی اوله‌جقسه بوحساب ایدیلور . نه‌قدر وارداتی وار ایسه بوده حساب ایدیلور . برقانون یاپیلر . ایشته بوكا موازنهٔ عمومیه قانونی دینور. بوقانون موجبنجه عموم واردات بالجمله مصارفه صرف ایدیلور .

هردولتده مصرف زیاده اولور. واردات آزکلور. بوکاده بودجه آچیغی دینلور. کله‌جك سنه‌لرك وارداتندن صرف ایدیلور تاکه یکی برواردات بولنجه‌یه قدر . ایشته بوموازنهٔ عمومیه

«بودجه» قانونی ٣٢٦ سنه‌سی ایچون تطبیق اولنور . سنه نهایتنده وارداتدن نه قدر مبلغ طوپلانمشدر ومصارفه نه‌قدر پاره صرف ایدلمشدر بوده حساب یدیلور بر قانون یاپیلورکه بوکاده «محاسبهٔ قطعیه قانونی» دینلور . یعنی ٣٢٦ سنه‌سنك حسابی محاسبه‌سی قطعیاً کورلمش اولور بو قانون نهایت درت سنه قدر مجلس مبعوثانه ویریلور. مجلسده ٣٢٦ سنه‌سی ایچون یاپمش اولدیغی بودجه قانونی موجبنجه پاره صرف ایدلمشمیدر ایدلمه‌مشمیدر تدقیق ایدر . یعنی شورایه صرف اولونسون دینلن پاره اورایه صرف ایدیلوب ایدلمدیکنی تحقیق ایدر .

برده : دیوان محاسبات واردر. اون‌ایکی اعضاسی واردر. بونلر اولنجه‌یه قدراعضالقده بولنورلر. مجلس مبعوثان عزللرینی ایسته‌مینجه عزل وتبدیل ایدلمزلر. بودیوانك وظیفه‌سی دفتردار ومحاسبه‌جیلرك حسابلرینه ونظارتلردن یاپیلان وسال محاسبه‌سی دینلن حسابلره باقار . وتدقیقات و تحقیقاتی هر سنه مجلس مبعوثانه و هر اوچ آیده بر کره‌ده صدراعظم واسطه‌سیله‌ده ذات شاهانه‌یه ویرر .

١١ — ولایات — ولایتلرك توسیع مأذونیت و تفریق وظائف قاعده‌سی اوزرینه اداره اولنورلر توسیع مأذونیت دیمك هرولایت ، یاپلسی لازم اولان ونه‌کبی شیلردن عبارت اولدیغی برنظام و اصول ایله معین بولنان ایشلری ، حکومت

مركزيه‌دن يعنى استانبوله صورمقسزين كندى كنديسنه يابمسى ديمكدر. مثلا: بر قصبه‌ده بيك ليرا صرفيله بر كوپرى ياپيلمسى لازم كلدكده بونى اوولايت استانبوله دانيشمه‌دن صورمه‌دن ياپه‌بيلر فقط اوولايت اهاليسى بوسنه اعشار ويرلمسون وياخود بوسنه ايكى قات اغنام ويرلسون كبى برشى ياپاماز چونكه بوكبى شيلر عموميدر. ولايتك وظيفه‌سى خارجنده‌در. تفريق وظائف ديمك‌ده هر دائره‌نك كندى وظيفه‌سى معين اولديغندن بربرلرينك وظيفه‌لرينه مداخله ايتامملرى ديمكدر .

هر مركز ولايتده سنه‌ده بر دفعه بر مجلس عمومئ ولايت طوپلانور. بومجلسلر ولايتده يوللر ياپلماسنه وتجارت وزراعتك ايلرى‌له‌مسنه و مكتبلر آچيلماسنه و سائر ايشلره باقارلر . هرولايتده اوقافك محافظه‌سيچون براوقاف قوميسيونى وسائر جماعتلرك‌ده كندى كليسا وخيراتلرينك اداره‌سى ايچونده اهالى‌دن مركب قوميسيونلرى بولنيور .

استانبولك وهر ولايتك بلديه‌سى اهالى طرفندن انتخاب اولنان بلديه مجلسلرى واسطه‌سيله اداره اولنور بونك ايچونده آيروجه بلديه قانونى واردر .

١٢ — مواد شتى — ممالك عثمانيه‌نك بر جهتنده اختلال ظهور ايدر ايسه اومحله مخصوص اولمق اوزره حكومت « اداره‌ٔ عرفيه » اعلان ايدر .

ادارۀ عرفیه، قوانین و نظامات ملکیه‌نك ومحاکم عدلیه‌نك موقةً تعطیلیله اومحلك نظامات عسکریه ایله اداره‌سی دیمکدر. ادارۀ عرفیه اعلان‌اولنان محللره آسایش زمانه مخصوص‌اولان قانونلر تطبیق واجرا اولنماز. هیئت عسکریه نظامات شـدیده ایله اومحلی اداره ایدر. وقوعبولان جرملر دیوان حربلرده محاکمه اولنور. ادارۀ عرفیه‌نك ناصل‌اوله‌جغنه دائر برقرارنامه واردر. عثمانلی چوجقلری ایچون مکتب ابتدائیه‌ده اوقومق مجبوریدر.

قانون اساسینك بر ماده‌سی بیله هیچ بر سـبب وبهانه ایله تعطیل ویا اجرادن اسـقاط ایدیله‌مز. فقط قانون اساسـینك تبدیلی هیئت وکلا ویا خود هیئت مبعوثان ویا هیئت اعیاندن بری طرفندن تکلیف اولنورسه اولاً: مجلس مبعوثانده، صکره مجلس اعیانده مذاکره اولنون قانونك تبدیل وتعدیلنه ثلثان اکثریتله قرار ویرلدکدنصـکره اوقرار صدراعظم طرفندن ذات شاهانه‌یه عرض اولنور ارادۀ سـنیه‌سی چیقارسه قانون اساسی تبدیل ایدلمش اولور.

٦ — قوای مؤسسه وقانون اساسی ایله تأمین اولنان حقوق

قوای مؤسسه، برحکومتی اداره ایدن قانونی قوتلر دیمکدر. بوقوت حکومت مطلقه ده حکمدارك الندهدر. حکومت مشروطه وجمهوریه ده ، ملتك الندهدر .

حکومت مشروطه وجمهوریه ده قوای حکومت اوچدر. برنجیسی : قوهٔ تشریعیه ـ قانونیه‌در که مجلس اعیان ومجلس مبعوثاندن عبارتدر . بونلر دولتك اداره‌سی ایچون لازم اولان اك اوفق قانونلره وارنجه‌یه‌قدر قانون تنظیم ایدرلر .

ایکنجیسی : قوهٔ اجرائیه‌در که حکمدار ، هیئت وکلا وسائر مأمورین حکومتدن عبارتدر .

قوهٔ اجرائیه ، قوهٔ تشریعیه طرفندن تنظیم اولنوبده کندیلرینه ویریلان قانونلری تطبیق واجرا ایدر. برشی حقنده قوهٔ تشریعیه بر قانون یاپوبده قوهٔ اجرائیه‌یه ویرمدکجه قوهٔ اجرائیه اوشی حقنده برشی یاپاماز . مثلا : قوهٔ تشریعیه ، اهالیدن شوصورتله شویله برویرکو آلنسون ویاخود حکومته بر زرهلی گمی لازمدر . شوپاره آلنسون دیه بر قانون یاپار ،

قوهٔ اجرائیه‌یه یعنی هیئت وکلایه ویرر . هیئت وکلاده ویرکو آلنماسیچون اولان قانونی مالیه ناظرینه، زرهلی کمی آلنمسیچون اولانی‌ده بحریه ناظرینه ویرر . اونلرده اوقانون دائره‌سنده ویرکو آلور . وکمی صاتون آلیر . قوهٔ تشریعیه کندی یاپدیغی قانونی کندیسی اجرا ایده‌مز . قوهٔ اجرائیه‌ده کندیسی قانون یاپوبده اوقانونله ایش کوره‌مز .

اوچنجیسی : قوهٔ عدلیه‌درکه هیئت عدلیه وبالجمله محکمه‌لردن عبارتدر . بو قوت افراد ملتك احقاق حقنه یعنی اهالینك حقنی محافظه‌یه وامنیت وآسایش عمومیه‌یی اخلال ایدن ، بو زانلره وبرجرم وجنایت ایشلیانلره لازم کلن جزالری ویرمکه مأمور برقوت برهیئتدر. کرك وظیفه‌وکرکسه صلاحیت جهتیله غایت بیوکدر ومستقلدر . قوهٔ عدلیه ، حقوق عمومیه وحقوق شخصیه‌یه متعلق اوله‌رق قوهٔ تشریعیه‌نك یاپمش اولدیغی قانونلری بیوك برصلاحیت ایله تطبیق واوقانونلر موجبنجه حکم ایدرلر. مثلا : قوهٔ تشریعیه، آدم اولدیره‌نك اعدام ایدلمسیچون برقانون یاپار. قوهٔ عدلیه، یعنی محکمه‌لر بویله برآدم اولدیره‌نك اعدامنه حکم ایدرلر . فقط کندیلری اعدام ایتمزلر ، اعدام اولنمق اوزره قوهٔ اجرائیه‌یه امر ایدرلر ویررلر . قوهٔ عدلیه حبسنه حکم ایتدیکی برکیمسه‌یی کندیسی حبس ایتمز قوهٔ اجرائیه حبس ایدر. بونك ایچون حبسخانه‌لرده حکومت اجرائیه تحت

ادارەسندەدر. قوۀ عدلیەنك تطبیق وحکم ایتدکلری قانونلری قوۀ تشریعیه یاپار ، قوۀ عدلیەیی تشکیل ایدن مأمورلری یعنی محکمه هیئت وحاکملرینی قوۀ اجرائیه تعیین ایدر . فقط قوۀ عدلیه بونلرك هیچ برینه مربوط دکلدر . مستقل ولایتغزل بر هیئتدر . ایشته بر حکومت بو اوچ قوتله اداره اولنور . بوقوتلر وظیفه وصلاحیت اعتباریله یکدیکرندن آیری وبشقه ایسەلرده ینه آرالرنده بر آهنك براطراد بردوزەن واردر .

قانون اساسی ایله تأمین اولنان حقوقه کلنجه : قانون اساسی ، حکمداره ، قوۀ تشریعیه « اعیان و مبعوثان » وقوۀ اجرائیه «حکومت وهیئت وکلایه» وافراد ملت «بالجمله اهالی یه» بر طاقم حقوق وصلاحیت بخش وتأمین ایلەمشدر .

حکمداره عائد اولان حقوق ، پادشاهك غیر مسئول اولمسی، هر نوع قانونلر تکلیفی ومجلس مبعوثانك اعتمادینی جائز صدراعظم وشیخ الاسلام تعیینیله دیکر وکلانك تصدیق مأمور-یتلری ، رتبۀ عسکریه ومنصب توجیهی ، نشان اعطاسی ، ایالات ممتازەنك شرائط امتیازیەلرینه توفیقاً اجرای توجیهاتی مسکوکات ضربی خطبەلرده نامنك ذکری ، صلح وتجارت وترك ومبادله والحاق اراضی عهد نامەلریله تبعۀ عثمانیەنك حقوق اصلیەسی وشخصیەسنه تعلق ایدن ودولتجه مصارفی موجب اولان معاهداتك مجلس عمومی طرفندن تصدیق

أيدلمك شرطيله عقدى ، حرب اعلانى، قواى بريه وبحريه‌نك قومانداسى ، احكام شرعيه وقانونيه‌نك حسن محافظه‌سنه دوائر حكومتك معـاملاتنه متعلق نظامنـامه‌لر تنظيمى ، مجـازات قانونيـه‌نك تخفيف وياعفوى ومجلس عمومينك تصويبيله عفو عمومى اعلانى ، مجلس عمومينك وقتنده عقد وتعطيلى ، مجلس عمومينك احوال فوق‌العـاده‌ده وقتندن اول اجتماعه دعوتى مجلس مبعوثانك لدى‌الاقتضا اوچ آيده بشقه‌سى انتخاب اولنمق اوزره فسخى دخى حقوق پادشاهيدندر .

قوهٔ اجرائيه « هيئت وكلا » نك حقوقى ايسـه : دولتك داخلى وخارجى سياستنى « پولتيقه‌سنى » مذاكره واداره ايتمك هر ناظر نظـارتنده‌كى مأمورلرى تعيين ايدرك اصول ونظام دائره‌سنده نظارتنك امور وخصوصاتنى رؤيت ايتمك ، مجلس عمومينك قراريله وظيفهٔ موكوله ومأموره‌لرندن طولايى ديوان عالى‌ده محـاكمه اولمق ، قانون ياپلمسنى تكليف ايتمك ، دولتى ومخاطره‌دن وامنيت عموميـه‌يى وقايه ايچون قانون اسـاسى احكامنـه مغـاير اولمامق اوزره موقتاً قانون ياپمق ، بر محلده اختـلال ظهور ايدرسـه ادارهٔ عرفيـه اعلان ايتمك ، دن عبارتدر .

قوهٔ تشريعيه « مجلس اعيان ومبعوثانك » حقوقى دخى ، قانون تكليف ايتمك، تكليف‌اولنان قانونلرى قبول وياردايتمك،

موازنهٔ عموميه « بودجه » قانوننى يايمق يعنى هر سـنه دولتك
وارداتنى حساب ايده‌رك مصـارفنى تعيين ايتمك ، عدم اعتماد
بيانيله هيئت وكلايى اسقاط ايتمك ، وكلانك محاكمه آلتنه آلنمسنه
قرارويرمك وكلايى وظيفهٔ مأموره‌لرندن طولايى محاكمه‌ايدوب
جزا تعيين ايتمك ، هيئتك قرارى اولمدقجه اعيان و مبعوثان
اعضاسندن برينك دردست ومحاكمه اولنه‌مامسى، مجلس عمومى
« قوهٔ تشريعيه » طرفندن تصـديق ايدلمـكسزين عفو عمومى
اعلان اولنه‌مامسى واجنبى دولتلرله معاهده عقد ايديله‌مامسى ،
مجلس عموميك هرسنه بلادعوت طوپلانمسى كبى خصوصاتدر.
افراد ملته تأمين اولنان حقوقده : عثمانليلرك كافه‌سى حريت
شخصيه‌لرينه « قانونك تعيين ايتديكى سببدن ماعدا بر بهانه ايله
حبس ونفى ايدلامامك ديمكدر » و حريت مذهبيه‌يه « هر كسك
منسوب اولديغى دينى‌سربستجه اجرا ايتمسى » وحريت وجدانه
«هر كسك ديله‌ديكى اعتقاد واجتهادده بولنمسى» وحريت اجتماعه
« آسايش مملكتى اخلال ايتامك شرطيله سلاحسز اوله‌رق بر
محلده طوپلانمغه ، ميتينغ يايمسى» وحريت كلام‌وبيانه «كيمسه‌نك
حقوق وحيثيتنه طوقونمامق شرطيله ايسته‌نلديكى كبى ديله‌ديكى
لسـانله كتاب وغزته باصمسى » وحريت تدريساته « هر كسك
ايسته‌ديكى كتابى ديله‌ديكى لسانى اوقومسى واوقوتمسى ونظامى
دائره‌سنده عمومى وخصوصى مكتبلر آچمسى » وحريت‌شركت

وتجارته « هر كسك ايسته‌ديكى كبى وديله‌ديكى كيمسه‌لرايله شركت ايدرك يساق اولمايان كافۀ اموال اشيايى صاتمسى» وحريت شكايته « حقسزلق كورەن هر كسك مأمورلردن شكايت ايتمسى وحقلرنده دعوا ايده‌بيلمسى » وحريت سيرو سياحته »هر كسك ايسته‌ديكى يره ديله‌ديكى مملكته كيده‌بيلمسى» حقوقدن عبارتدر.

[حريت ديمك — قانون اساسينك تعريفى وجهله — آخر بر كيمسه‌نك حقوق حريتنه تجاوز ايتمامكله مكلفيت ديمكدر. يعنى بر كيمسه بشقه‌سنك حقوقنه طوقونمقسزين وضرر ويرمكسزين ديله‌ديكى معقول شيلرى ياپمقدر .] .

بونلردن بشقه هر كسى اصولاً متصرف اولديغى مال وملكدن امين‌در. هيچ بر كيمسه‌نك مالى دكر بهاسى ويرلمدكجه آلنه‌ماز .

هر كسك مسكن ومنزلى يعنى خانه‌سى و ياخود ياتوب قالقديغى واوطورديغى يرى ولوكه بر قليبه اولسون تعرضدن مصوندر . تعرض ومداخله اولنه‌ماز ، قانونك تعيين ايتديكى احوالدن واسبابدن ماعدا برسبب وبهانه ايله حكومت طرفندن جبراً بر كيمسه‌نك خانه ومسكننه كيريله‌مز .

هيچ بر كيمسه قانوناً منسوب اولديغى محكمه‌دن بشقه بر محكميه كيتمكه اجبار ايديله‌مز، كونديريله‌مز . چونكه: هر كس اقامت ايتديكى محل محكمه‌سنه تابعدر اورايه كيدر .

هيچ بر كيمسه‌نك — قانون خارجنده — مالی ملكی حكومت طرفندن ضبط ومصادره اولنه‌ماز .

هيچ بركيمسه ، — قانون خارجنده — آنغاريه اوله‌رق اسيركبی قوللانيله‌ماز .

هيچ بر كيمسه‌دن ، — قانونك تعيين ايلديكنی جزای نقديدن بشقه — جريمه اوله‌رق اقچه آلنه‌ماز و قانوناً تعيين اولنان تكالفدن‌ماعدا — ويركو ورسومات ناميله پاره تحصيل اولنه‌ماز هيچ كيمسه حقنده — ولوكه جانی‌ومجرم اولسون — اشكنجه وسائر هر نوع اذيت ياپيله‌ماز .. ممنوعدر .

ايشته قانون اساسی ايله تأمين اولنان حقوق خلاصهٔ بونلردن عبارتدر .

٧ — قوهٔ عدليه‌نك تطبيق واجراسيله محاكمك درجات و وظائفی

قوهٔ عدليه ، محاكم واسطه سيله تطبيق اولنور ، يعنی قوهٔ تشريعيه‌نك حقوق عموميه وشخصيه‌يه دائر ياپديغی قانونلر محكمه‌لر واسطه‌سيله تطبيق وحكم ايديلور .

محاكمك درجات و وظائفی : محكمه‌لر باشليجه ايكی قسمه

آیریلور . بریسی « محاکم عمومیه » دیکری‌ده « محاکم خصوصیه » در .

محاکم خصوصیه ، بعض خصوصاتی ، تعیین ایدیلن بعض دعوالری کورور .

محاکم خصوصیه ، محاکم شرعیه « نکاح و طلاق و نفقه ومهر ، و وراثت وسائر دعوالری رؤیت ایدر » ومحاکم اداره « یعنی مجلس اداره‌لردرکه ملکیه مأمورلرینك وظیفه‌لرندن دولایی اولان جرملرینی محاکمه ایدر . » ومحاکم عسکریه « یعنی بری وبحری دیوان حربلردرکه عسکر اولنلری صرف عسکری جرملرینی رؤیت ایدر . » کبی محکمه‌لردر .

محاکم عمومیه‌ده « محاکم نظامیه محاکم عدلیه‌ده دینلور » محاکم خصوصیه‌نك رؤیت ایتدیکی دعوالردن ماعدا بالجمله جزا وحقوق یعنی آله‌جق ویره‌جك دعوالرینی وتجارته عائدافلاس دعوالرینی صورت عمومیه‌ده فصل ورؤیت ایدر .

بوراده هپ محاکم عمومیه یعنی عدلیه‌دن بحث ایدیله‌جکندن محکمه دینلنجه عدلیه محکمه‌سی اکلاشلملیدر محاکم عمومیه ، ایکی درجه اوزرینه تشکیل ایدلمشدر . برنجی درجه‌سنه «بدایت محکمه‌لری» ایکنجی درجه‌سنده‌ده «استیناف محکمه‌لری» دینلور . بونلر فوقنده‌ده — درجات محاکمدن معدود یعنی اوچنجی درجه بر محکمه اولمیه‌رق — محکمهٔ تمیز واردر .

ممالك عثمانيه‌نك هر قضاسنده بر بدايت محكمه‌سى واردر . بر رئيس ايكى اعضاسى بر مدعى عمومى معاونى وياخود بر مدعى عمومى معاونى وكيلى ، بر مستنطق وياخود بر مستنطق معاونى، بر باشكاتب لزومى قدر كاتب ومباشرى واردر . بو محكمه‌لر جزا جهتندن قباحت دعوالرينى ـ يالكز قابل تمييز اولمق اوزره ـ قطعياً وجنحه دعوالرينه‌ده ـ قابل استيناف وتمييز اولمق اوزره ـ استينافاً حكم ايدرلر . يعنى قباحت دعوالرى استيناف اولنه‌ماز . يالكز تمييز اولنور ، جنحه دعوالرى ايسه هم استيناف اولنور وهمده تمييز اولنور . جنايت فعللرينك يالكز تحقيقات ابتدائيه‌سى بدايت محكمه‌لرى مدعىٔ عمومى و مستنطقلرى طرفندن ياپيلور. حقوق جهتنده، بشبيك غروشه قدر اولان دعوالره تمييزاولنه‌بيلمك اوزره — قطعياً وبشبيك غروشدن يوقارى اولان دعوالرده‌ده — استيناف وتمييز اولنه‌بيلمك اوزره استينافاً حكم ايدرلر . يعنى بشبيك غروشه‌قدر اولان دعوالريالكز تمييز اولنور. استيناف اولنه‌ماز بشبيك غروشدن يوقارى اولان دعوالره هم استيناف همده تمييز اولنه‌بيلور . آيريجه تجارت محكمه‌سى يوقسه تجارت دعوالرى‌ده بدايت محكمه‌لرنده حقوق دعوالرى كبى و فقط تجاردن ايكى اعضا محكمه‌يه آلنه‌رق رؤيت اولنور .

قضاده اولان بدايت محكمه‌لرنده جزا رئيسلرى وارسه،

جزا دعوالرینه جزا رئیسلری حقوق دعوالرینه‌ده نائبلر «قاضیلر» ریاست ایدرلر . جزا رئیسی یوقسه هرایکی دعواده دخی نائبلر رئیس اولورلر .

هر سنجاق مرکزنده دخی بر بدایت محکمه‌سی واردر. فقط سنجاق ایشلری ودعوالری چوق اولدیغندن بو بدایت محکمه‌سی جزا دائره‌سی ، حقوق دائره‌سی نامیله ایکی قسمه آیریلور. حقوق دائره‌سنه نائبلر، جزا دائره‌سنه‌ده مخصوص تعیین اولنان جزا رئیسلری ریاست ایدرلر. سنجاق «لوا» بدایت محکمه‌لرنده‌ده بر مدعی عمومی ولزومی قدر مستنطق باش کاتب اجرا مأموری مقاولات محرری کبی مأمورین‌عدلیه واردر. بونلرده قضا بدایت محکمه‌لری کبی کندی قضالری داخلنده‌کی جزا و حقوق دعوالرینی قضا بدایت محکمه‌لرنده تعریف ایتدیکمز کبی کورورلر قضا بدایت محکمه‌لرندن هیچ فرقی یوقدر .

فقط سنجاق بدایت محکمه‌لری بعض دعوالری استینافاً ده کوریر .

یعنی استیناف محکمه‌سی صفتی وصلاحیتی واردر. شویله‌که سنجاغه تابع قضالر بدایت محکمه‌لرندن حقوق وجزادعوالرینه دائر قابل استیناف اوله‌رق ویریلن حکملر لوا بدایت محکمه‌لرنده استیناف اولنور. بوکبی دعوالری لوا بدایت محکمه‌لری

استيناف محكمه‌سى صفتيله كورير. فقط اووقت بدايت محكمه‌سى كبى اوچ كشى ايله دكل ديكر دائره‌دن ايكى اعضا آله‌رق بش كشى ايله رؤيت ايدر . اكر استينافاً رؤيت ايتديكى دعوا حقوق دعواسى ايسه محكمه‌يه نائب واكر جزا دعواسى ايسه جزا رئيسى رياست ايدر .

بعض لوا مركزلرنده بدايت درجه‌سنده آيريجه بر تجارت محكمه‌سيده بولنورايدى. شمدى تجارت محكمه لغو اولنديغندن بدايت حقوق، تجارت دعوالرينه‌ده باقار .

لوابدايت محكمه‌لرى اوسنجاق داخلنده وقوعبولان جنايت دعوالرينى‌ده اصول ونظامى دائره‌سنده استيناف محكمه‌سى كبى بش كشى اوله‌رق رؤيت ايدر. ممالك عثمانيه‌ده هر ولايت مركزنده براستيناف محكمه‌سى واردر . استيناف محكمه‌لرى بر رئيس درت اعضا يعنى بش كشى‌دن مركبدر. محكمه موجودندن براعضا اكسك اولسه ديكرينى آلمينجه محكمه‌لر محاكمه اجرا ايده‌مزلر. بونك بعض محكمه‌لرده اعضالازملرى اولور ولايت استيناف محكمه‌لرى ايكى قسمدر. كذالك بشر كشيدن مركب اوله‌رق حقوق وجزا قسملرينه آيرلمشدر . بومحكمه نزدنده برده استيناف مدعى عموميسى واردر. بومدعى عمومى اوولايت داخلنده‌كى بدايت مدعى عموميلرينك اداره و ضابطهٔ عدليه جهتندن امر قانونيسى‌در .

ولايت مركزلرنده لوالرده اولديغى كبى ايكى دائره‌دن
مركب برده بدايت محكمه‌سى واردر. بوبدايت محكمه‌سى مركز
ولايتده‌كى دعوالرى بدايةً وولايتك بولنديغى لوايه تابع قضالر
بدايت محكمه‌سندن كلن دعوالرى‌ده استينافاً رؤيت ايدر.

ولايت استيناف محكمه‌لرى مركز ولايت بدايت محكمه‌سنك
بدايةً ويرديكى حكملر ايله او ولايته مربوط ديكر لوالر بدايت
محكمه‌لرندن بدايةً ويريلان حكملرى استينافاً رويت ايدر. برده
مركز ولايتك بولنديغى لواده وقوعه‌كلن جنايت دعوالرينى كورير.
ولايت مركزنده برده «هيئت اتهاميه» واردر. اوچ كشيدن
مركبدر. تحقيقات محكمه‌سى كبيدر. بونك وظيفه‌سى اوولايت
داخلنده يعنى كرك مركز ولايتك بولنديغى لواده وكرك ديكر
اوولايته مربوط سنجاقلرده وقوعه كلن جنايتلردن طولايى
جنايت مظنونلرينى اتهام ايدر. برده اوولايت داخلنده‌كى
مستنطقلرك ويردكلرى قرارنامه‌لرى تدقيق ايلر.

استانبولك محكمه تشكيلاتى بر از فرقليدر. هرنه قدر
استانبولده بروولايت اعتبار اولنيورسه‌ده ديكر ولايتلرده‌كى تشكيلات
عدليه خصوصنده فرق واردر. استانبولده، برنجى جزا
ايكنجى جزا، برنجى حقوق ايكنجى حقوق دائره‌لرينه تقسيم
ايدلمش بربدايت محكمه‌سى، بك‌اوغلى سنجاغنده‌ده كذلك درت

دائره‌یه منقسم بر بدایت محکمه‌سی ، اسکدارده حقوق ، جزا نامیله ایکی دائره‌یه تقسیم ایدلمش بر بدایت محکمه‌سی واردر .
بوبدایت محکمه‌لری‌نك مدعی‌عمومیسی و برچوقده مدعی‌عمومی معاونلری واردر.

بو محکمه‌لر قضـا محکمه‌لری کبی دعوالری صرف بدایةً کوریرلر. بك‌اوغلی، اسکدار سنجاق بدایت محکمه‌لرینك‌دیکر ولایت سـنجاق محکمه‌لری کبی اسـتیناف صلاحیت و صفتی یوقدر .

استانبولده، براستیناف محکمه‌سی واردر. استیناف حقوق استیناف جنحه «جزا» نامیله ایکی دائره‌یه آیرلمشدر. استانبول بك‌اوغلی واسکدار بدایت محکمه‌لرینك حکملری بو دائره‌لرده استیناف اولنور. بوندن بشقه ینه‌استیناف محکمه‌سی درجه‌سنده آیریجه‌برده جنایت محکمه‌سی واردربوده بش کشیدن مرکبدر.
استانبول استیناف محکمه‌سنك بر استیناف مدعی عمومیسی وبر قاچده مدعی عمومی معاونی واردر . جنایت دعوالرنده اتهام وظیفه‌سیله مکلف برده « هیئت اتهامیه » واردر .

اسـتانبولده، برنجی وایکنجی تجارت محکمه‌سی وتجارت بحریه محکمه‌سی نامیـله اوچ دائره‌یه آیرلمش بدایت محکمه‌سی درجه‌سنده تجارت محکمه‌لری واردر. بومحکمه‌لرك استانبولده

وکرکسه بك اوغلی واسکدار سنجاقلرنده اولان تجارت دعوالرینی کورور. برنجی تجارت محکمه‌سی اجنبیله ایله عثمانلیلر آراسنده‌کی تجارت دعوالرینه باقار. وایکی اجنبی اعضاده بولنور درت کشی اولور. عهود عتیقه موجبنجه بویله در بو خصوصده اشاغیده مفصلاً بحث اولنه‌جقدر. تجارت بحریه محکمه‌سنده ده بحریه دعوالریله افلاس دعوالری کوریلور. بو تجارت محکمه‌لرینك «برنجی تجارت محکمه‌سندن ماعدا چونکه بدایةً ویردیکی حکملر استیناف ایدلمز اعادةً محاکمه طریقیله ینه کندیسی تکرار او دعوایی کورير» بدايةً ویردیکی حکملر، استیناف حقوق محکمه‌سنده استیناف اولنور.

ممالك عثمانیه محکمه‌لرینك جمله‌سنك فوقنده اوله‌رق استانبولده برده «محکمهٔ تمییز» واردر. اوچ دائره‌یه تقسیم اولنمشدر. بری، بش کشیدن مرکب «استدعا دائره‌سی» دیکری، یدی کشیدن «حقوق دائره‌سی» دیکری ده کذا یدی کشیدن مرکب «جزا دائره‌سی» در.

تمییز، بالجمله محکمه‌لردن قابل تمییز اوله‌رق ویریلان حکملری تمییز ایدر. تمییز ایدر دیمك، طرفینی یعنی مدعی ومدعی علیهی محکمه‌یه چاغیروب محکمه ایدر دیمك دکلدر. دعوایی، اوراق دعوادن تدقیق ایدر. یولسز برشی ویاخود قانونك تطبیقنده واصول محاکمه‌ده یاکلشلق کوریرسه تصحیح ایتمسی ایچون او

حکمی ویرن محکمه‌یه کوندریر. تمیز محکمه‌سی، محکمه‌لر طرفندن قانونك حسن صورتله تطبیق ایدیلوب ایدلمدیکنی وحکملرده برکونا خطا اولوب اولمدیغنی تدقیق ایلر.

تمیز محکمه‌سنده برده مدعی عمومی واردر که بوکا باش مدعی عمومی دینلور. مقدار کافی معاونلری‌ده واردر. بوباش مدعی عمومی بالجمله مدعی عمومی ومعاونلرینك آمر قانونیسیدر.

ایشته‌بالجمله محکمه‌لر وظیفه وصلاحیت اعتباریله تماماً مستقل اولدقلری کبی درجه‌درجه بربرلرینه مربوط ومتصل بولندیغندن عموم محاکم عدلیه «برهیئت واحدهٔ عدلیه» تشکیل ایدر.

وقوهٔ عدلیه بوصورتله وجوده کلور. بو هیئتك باشنده، هیئت وکلادن برذات «عدلیه ناظری» بولنور.

عدلیه ناظری محکمه‌لرك حکملرینه وایشلرینه اصلاقاریشه‌ماز شودعوایه بویله حکم ایدك، بوآدمه شو قدر جزا ویرك کبی اصلا برامر ویره‌مز. ناظر یالکز محکمه‌لرك اداره‌سنه، مأمورلرك تعیننه ومحکمه‌لر آراسنده‌کی رابط ومناسبتك حسن جریاننه وصرف اداره‌یه، «عدلیه‌یه وقانونیه‌یه دکل» تعلق ایدن امور وخصوصاته نظارت ایدر. فقط قانوناً تعین اولنان بعض احوالده فلان کیمسه حقنده اقامهٔ دعوا ایدیکز دیه‌رك امر ویرر. اوقدردر، دعوانك صورت جریانی ونتیجهٔ حکمنه اصلا قاریشه‌ماز.

شوبیان اولنان محکمه‌لردن بشقه ناحیه‌لرده صلح مجلسلری

واردر . کوی اختیار مجلسلری اعضاسندن درت کشی ناحیه مدیرینك ریاستی آلتنده طوپلانه‌رق کویلیلر بیننده اولان دعوا ونزاعلری صلح ایدرك تسویه ایدرلر . و اکر طرفین یعنی مدعی ومدعی علیه‌صلح اولمازلرسه یوزاللی غروشه قدر اولان دعوالری قطعیاً کوریرلر . قباحت دعوالرنده یکرمی بش غروشه قدر اولان جزای نقدی‌یه قطعیاً حکم ایدرلر. بوندن یوقاری قباحت جزای نقدیلر وحبسی موجب قباحتلری قضا بدایت محکمه‌سنده استیناف اولنمق اوزره رؤیت ایدرلر. فقط بومحکیمه‌لر منتظم دکلدر . .

شمدی دها واسع صلاحیتده یعنی برچوق وتجارت وجزا دعوالرینی کورمك وظیفه‌سیله مکلف صلح حاکملری تعیین اولنه‌جقدر . بو صلح حاکملری ، کویلری کزه‌رك کویلیلرك ایکیبیك بشیوز غروشه‌قدر اولان آلاجق وتجارت‌دعوالرینی وبالجمله قباحت وجنحه دعوالرینی رؤیت ایده‌جکلردر .

ایکنجی باب — اصول محاکمات جزائیه

۱ — اصول محاکمه‌یه دائر برفکر ابتدائی

هرحکومت، کندی ممالکی داخلنده‌کی آسایش وامنیت عمومیه‌یی اخلال وافساد ایدنلره ومملکتنده یشایان بالجمله افراد

اهالینك «یرلی اولسون اجنبی بولونسون» مال وجان وعرضی علیهنه تعرض وتجاوز ایلینلره جزالر تعین‌ایلر. بوهرحکومتك حقی وصــلاحیتیدر. بونك ایچون هرحکومت نه کبی فعللری منع ایدوب ارتکاب ایدنلره برجزا تعیین ایتمش ایسه بونلری برقانونه درج ایدوب نشر واعلان ایتمشــدر . بوکا قانون جزا دینور. قانون جزایی ایجاب ایدنلر حقنده تطبیق ایتمك‌ایچونده محکمه‌لر تشــکیل ومأمورلر ، «حاکملر» تعیین ایله‌مشــدر . شــو حالده محکمه‌لرك وظیفه‌سی ، افراد اهالی آراســنده حق وعدالتك تأمین واجراسی وهرکســك برکونا تعرض وحقنــه تجاوز وقوع بولورسه ، واقع اولان فعلی ، وفاعلنی، واوفعلك ناصل ونه صورتله وقوع بولدیغی اســاس وماهیتی اعتبــاریله واطرافیله تدقیق وتحقیق ایدرك اوفعل قانون جزاده مندرج منع اولنان فعللردن ایسه قانون جزانك تعیین ایتدیکی جزایی حکم ایتمکدر . ایشته محکمه‌لرده محاکمه‌نك منتظم بر اصــول ومطرد برقاعده آلتنده جریان ایتمسیچون اصــول محــاکمات جزائیه قانونی وضع اولنمشدر .

بو قانونك اســمندن‌ده آکلاشــلدیغی اوزره محکمــه‌لرده محاکماتك نه‌کبی اصول ومعاملات دائره‌سنده رؤیت اولنه‌جغنی بیلدیرر .

اصول محاکمات جزائیه قانونی . برجرمك فاعلنك نصل

دردست ایدیله‌جکی ، وجرمك علت واسبابی و درجه‌سی آکلاشلمق ایچون نصل ونه‌کبی تحقیقات وتدقیقات اجرا اولنه‌جغی وفاعل جرمك وشاهدلرك نصل استنطاق واستجواب ایدیله‌جکی وفاعلك هانکی محکمه‌یه نصل سوق اولنه‌جغی واثنای محاکمه‌ده مدعی ومدعی علیهك «مدعی ومظنون علیه» حقوق ومدافعه‌سی ناصل تأمین و محافظه ایدیله‌بیله‌جکی ومحکمه‌جه ویریلان حکمك نه صوورتله اجرا اولنه‌جغی خصوصاتنی الك اوفق تفرعاتنه‌قدر تفصیل وبیان ایدر. بوقانون حق وعدالتك حسن صورتله تطبیق وتوزیعنه خدمت ایدر. برجرمك تحقیق ومحاکمه‌سنده مأمورین عدلیه ، زیاده ویا اکسك ویاخود یاکلش برمعامله یاپه‌رق ویاخود برطاقم بی کناه اولان کسانك حقوق ویا حریتنه وحیثیت وناموسلرینه تجاوز ایدلمکه وضرر ویرمکه اصلا میدان براقماز . مدعینك حقوقنی نصل محافظه ایدرسه الك بیوك جرم فاعللرینك‌ده حقوقنی‌کمال عدالتله مدافعه ایدر. الحاصل بوقانون کرك حاکملر وعدلیه مأمورلری وکرك مدعی ومجرملر طرفندن رهبرودستورالعمل طوتیلان برقانوندر.

اصول محاکمات جزائیه قانوننك وضعندن مقصد، محاکمات ودعاوی جزائیه‌ده حقیقت حالك میدانه چیقمسی اولدیغندن ، بومقصدك حاصل اولمسیچون اصول محاکمه‌جه بش نوع معامله‌نك اجراسی لازمکلور .

برنجیسی — تحریاتدر — وقوعبولان برجرمك ثبوتنه، وفاعل جرمك کیم اولدیغنك تعیيننه دائراولان دلیل وامارەلری وجرمك اجراسنده قوللانیلان اشیا وادواتی آراشدیرمقدر. بو وظیفه ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینکدر.

ایکنجیسی — تعقیباتدر — اجرا قلنان تحریات نتیجه‌سنده جرمك وقوعه کلدیکی وفاعل جرمك کیم اولدیغی میدانه چیقارسه فاعل جرم حقنده مدعیٔ عمومیلرك دعوایی اقامه ایتمسنه تعقیبات عدلیه دینلور.

اوچنجیسی — تحقیقاتدر — حقنده اقامهٔ دعوا اولنان شخصك حقیقةً فاعل جرم اولوب اولمدیغی بر درجه‌یه قدر اکلاشیله‌رق محکمه‌ده محاکمه‌ایدیلوب ایدلمامسنه برقرار ویرمك ایچون اجراسی لازمکلن استنطاق واستجواب معاملاتنه وتحقیقات نتیجه‌سنده فاعل جرم محکمه‌یه کوندرلمش ایسه محکمه‌ده محاکمه ومدافعه‌ایدلمسنه دینور. بووظیفه‌ده محکمه‌لره وحاکملره عائددر.

بشنجیسی — اجرا آتدر — اکر محکمه بالمحاکمه فاعل جرمك حبسنه ویا سورلمسنه حکم ایتمش ایسه بوحکم انفاذ ایدلمسنه یعنی فاعل جرمك حبس ایدلمسنه اجرا آت دینلورکه بو وظیفه‌ده مدعیٔ عمومیلرك طلبیله قوهٔ اجرائیه یعنی ملکیه مأمورلری واسطه‌سیله ایفا ایدیلور.

ایشته احوالی محاکمات جزائیه قانوننك بحث ایتدیکی مواد

ومعاملاتك خلاصه‌سی شو بش نوع معامله‌دن عبارت اولوب
بر آز تفصیلاتنی اشاغی‌ده کوریله‌جکدر .

٢ — حقوق عمومیه و شخصیه دعوالرینك
تعریف وتقسیمی

بر جرم وقوعه کلنجه ایکی حق میدانه چیقار . بری :
اوجرمك آسایش وامنیت مشترکه‌یه تعلقی حسبیله عمومه عائد
اولان حقدر بوکا « حقوق عمومیه » دیکری ، اوجرمدن
ضرر کوره‌ن کیمسه‌لره عائد بولنان حقدرکه بوکاده « حقوق
شخصیه » دینور. تعبیر دیکرله : برجرم ایشله‌ین کیمسه، ایکی
حقه بردن تعرض وتجاوز ایتمش اولور .
بری، آسایش عمومینك اخلال ایدلمسندن طولایی عموم
خلقك « هیئت اجتماعیه‌نك » معناً حقی اولوب « حقوق‌عمومیه»
دیکری او جرمدن طوغریدن طوغریه ویاخود طولایسیله
ضرر کوره‌ن کیمسه‌لرك مادةً حقی‌اولوب «حقوق‌شخصیه» در.
مثلا: برکیمسه دیکر کیمسه‌نك مالنی چالسه ، اول امرده
شوخرسزلقدن طولایی عموم خلقك آسایش وامنیتی اخلال
ایدلمش وبالجمله افراد اهالی « بنم‌ده مالم چالینه‌جق » قورقوسنه

دوشوریله‌رك ـ کویا برینك مالی چالنمغله هر کسك مالندن برر پارچه چالنمش کبی ـ هیجانه کتیرلمش اولمسندن « حقوق عمومیه » .. حاصل اولور. وبوصورتله تعرض اولنان عمومك حقنی تعمیر و تأمین ایتمك بوزیلان آسایش و امنیتی اعاده ودوزلتمك وبو کبی خرسزلقلرك اوکنی آلمق ایچون اوخرسزه جزا تعیین اولنمق اوزره حکومت، عموم خلق نامنه اوخرسز علیهنه دعوا اقامه ایتدیرر که بوکا « حقوق عمومیه دعواسی » دینور. برده خرسزلق نتیجه‌سی اوله‌رق مالی چالینان کیمسه‌نك مالنك ضایع و غائب اولمسندن طولایی مالاً و مادةً ضرر کورمسندن «حقوق شخصیه» وجوده کلیر. بونك ایچونده او کیمسه مالنك کیرو آلنمسنی و یاخود پاره‌سنی ویرمسنی خرسزدن طلب ودعوا ایدر که بوکاده « حقوق شخصیه دعواسی » دینور.

خلاصه: برجرم وقوعه کلنجه، بری عموم خلقه « هیئت اجتماعیه » دیکری‌ده ، جرمدن ضرر کوره‌ن شخصه عائد اوله‌رق ایکی حق وجوده کلیر . عمومك « هیئت اجتماعیه‌نك » استعمال ایده‌جکی حق فاعلی جزایه چارپمسندن، ضرر کوره‌ن شخصك ایستیه‌جکی حق‌ده ضرر وزیاننك آلنمسندن عبارتدر. اولکیسنه حقوق عمومیه ، ایکنجیسنه حقوق شخصیه دیرلر .

بناءً علیه : جهت جزائیه‌ده اصل واساس اولان وموضوع بحث بولنان شی حقوق عمومیه یعنی حقوق مشترکهٔ اجتماعیه جهت

حقوقیه‌ده اصل واساسی اولان وموضوع بحث بولنان شـیده حقوق خصوصیه یعنی حقوق شخصیه‌در .

حقوق عمومیه وحقوق شخصیه دعوالری آراسنده بیوك فرقلر واردر. بودعوالر بربرندن مستقلدر هر نه‌قدر ایکیسی‌ده برجرمدن وجوده کلیرایسه‌ده اسباب وحکمتلری بشقه‌بشقه‌در.

حقوق عمومیه‌دن مقصد ، جزا تعیینی، حقوق شخصیه‌دن مقصدده ضررك تضمینی‌در .

حقوق عمومیه‌ده اصول بشقه، حقوق شخصیه‌نك‌ده اصولی بشقه‌در .

حقوق عمومیه‌ده اصول ، حقیقت حالك میدانه چیقمسی ، حقوق‌شخصیه‌ده اصول طرفینك ادعا ومدافعه‌سیدر بوایکی نوع دعوایی اقامه ایتمکده آیری آیری شخصلره عائددر . حقوق عمومیه دعواسنی اقامه ایتمك هیئت اجتماعیه‌یه یعنی حکومته « مدعیٔ عمومیلره » حقوق شـخصیه دعواسنی اقامه ایتمکده متضرر اولنلره « مدعیٔ شخصی‌یه » عائددر .

— تنبیه —

حقوق‌شخصیه، مطلقا برجرمدن وقوعه‌کلمش ضررو زیاندن تولد ایدن برحقه دینور. جرم اولمیـان افعالدن ، ومعـاملات سائره‌دن وقوعه کلن ضررلره «حقوق عادیه» دینور . مثلا :

بر آدم بر کیمسه‌نك خانه‌سنده اوطوریرده کیرا ویرمز . کیرا ویرمه‌مك بر جرم دکلدر. خانه صاحبی حقوق محکمه‌سنه مراجعت ایدرك او کیمسه‌دن کیرایی آلور . بودعوی حقوق عادیه دعواسیدر ، حقوق شخصیه دعواسی دکلدر. چونکه : قانوناً جرم عد اولنان بر فعلدن وجوده کلمش بر ضرر و زیان بر آله‌جق بر تضمینات دکلدر.

برده : هر حقوق شخصیه دعواسی برجرمدن حصوله کلور، فقط هر جرمدن حقوق شخصیه دعواسی وجوده کلمز مثلا: تشبث جرم، تشهیر سلاح بونلرده قانوناً مجازات ایدیلور برر جرمدر. فقط بونلردن حقوق شخصیه‌یی موجب بر ضرر وزیان کلمز. بونلردن طولاییده حقوق شخصیه دعواسی اقامه اولنه‌ماز .

حقوق شخصیه اوچ قسمدر. بری، طوغریدن طوغری‌یه جرمدن حاصل اولان ضرر وزیاندر .

دیکری. النان اموال واشیانك استردادی یعنی کری‌یه آلنمسیدر. اوچنجیسی‌ده مصارف محاکمه‌دن عبارتدر. مثلا : بر کیمسه دیکر کیمسه‌نك دکانده‌کی الماسلری چالسه ودکانی‌ده یاقسه او کیمسه «مدعی شخصی» هم الماسلرینك کندیسنه ویرلمسنی وهمده یانان دکاننك قیمتنی ، هم محاکمه ایتمك ایچون صرف ایتدیکی پاره‌لری فاعل جرمدن دعوی ایدر که بونك هر

اوچیده جرمدن حاصل اولمش ضرر وزیان وبناءً علیه حقوق شخصیه‌در.

٣ — بودعوالرك كيملر طرفندن نه كبي شرائط دائره‌سنده اقامه ایدیله‌جکی

حقوق عمومیه دعوالری، هیئت اجتماعیه‌یه «حکومته» عائد اولدیغندن، حکومت بودعوالری اقامه وتعقیب ایتمك ایچون برطاقم مأمورلر تعیین ایتمشدر بونلره «مدعیٔ عمومی» دینور. بناءً علیه حقوق عمومیه دعواسنی اقامه ایتمك مدعی عمومیلره تودیع واحاله ایدلمشدر.

شوحالده حقوق عمومیه دعواسنی اقامه وتعقیب ایدنلر:

اولاً: استیناف وبدایت مدعیٔ عمومیلریله، معاونلری.

ثانیاً: قضا بدایت مدعی عمومی معاونلری، ومدعیٔ عمومی معاونی بولنمیان قضالرده وکیللری اولان پولیس وژاندارمه مأمور وضابطلری.

ثالثاً: اورمان دعوالرنده اورمان مفتشی وقولجی باشیلری وبعض كمرك دعوالرنده رسومات مأمورلریدر.

مدعی عمومیلر، بر«هیئت واحدهٔ عدلیه» تشکیل ایدرلر. یعنی بونلر قانوناً ووظیفةً بربرینه مربوط ومتصلدرلر. مدعی

عموميلك هيئتى ۱ — باش مدعئ عمومى ۲ — استيناف مدعى عموميلرى ۳ — استيناف مدعى عمومى معاونلرى ٤ — بدايت مدعى عموميلرى ٥ — بدايت مدعى عمومى معاونلرى ٦ — بدايت مدعئ عمومى معاونلرينك وكيللرى اولان پوليس وژاندارمه مأمورلريدر .

مدعى عموميلرك حقوق عموميه دعواسنى اقامه وتعقيبده كى صلاحيتلرى پك بيوكدر .

مدعى عموميلر نزدنده بولندقلرى محكمه يه تابع دكلدرلر، فقط محكمه نك اجزاسندندر، مدعى عموميسز محكمه تمام اولماز.

مدعى عميلر، حقوق عموميه دعواسنى ترك وبودعوادن صلح اوله مازلر. چونكه حقوق عموميه دعواسى حكومته عائددر بوندن واز كچمك، عفو ايتمك حكومته، رئيس حكومت اولان پادشاهه عائددر.

مدعى عموميلر ، وقوعبولان برجرمى بش صورتله خبر آله بيليرلر. بونلرده :

۱ — ولوله ٔ ناسدن «برجرم وقوعنده اهالى بينده اولان هيجان وفريادن وحاصل اولان قيل وقالدن» .

۲ — ضبط ورقه لرندن «جرملرى تحرى يه مأمور اولان ضابطه مأمورلرى طرفندن ويريلان ضبط ورقه لرى وراپورلردن»

۳ — اخبارنامه لردن « كرك مأمورلر طرفندن وكركسه

اهالی طرفندن ویریلان اخبار ورقه‌لری ویاخود شفاهاً واقع اولان خبرلردن».

٤ — شکایتنامه‌لردن « جرمدن ضرر کورنلر طرفندن ویریلان عرضحاللردن »

٥ — حقوق شخصیه دعوا واستدعالرندن «جرمدن ضرر کوره‌نلر جرمی خبر ویرمکله برابر حاصل اولان ضرر وزیانڭ اوده‌نمسنی‌ده دعوای ایچون ویردیکی عرضحاللردن» عبارتدر .

حقوق عمومیه دعواسنڭ کیملر طرفندن اقامه وتعقیب اولنه‌جغنی اکلاشلدی. شمدی‌ده بودعوا کیملر حقنده وعلیهنده اقامه اولنه‌بیله‌جکنی بیان ایده‌لم :

حقوق عمومیه دعواسی ، جرم طوغریدن طوغری‌یه ویاخود طولاییسیله کیملر طرفندن ایشلنمش ایسه آنلر حقنده وانلرڭ شخصی‌علیهنده اقامه‌اولنور. بونلرده: اصل‌فاعل‌جرملر آمر مجبرلر «برجرم‌ایشلنمك ایچون‌جبروتهدیدایدنلر» وشریك جرملر « جرمك ایشلنمه‌سنه واسطه اولنلر » ومعین جرملر «جرمك ایشلنمه‌سنه معاونت ایله‌ینلر» ومسئول بالمال اولنلردر [مسئول بالمال اولانلر دیمك، جرمك وقوعندن‌طولایی حاصل اولان ضرر وزیانی اوده‌مسی لازمکلن کیمسه‌لر دیمکدر. هر جرمدن حاصل اولان ضرری فاعل جرم تضمین ایدر. فقط

بر قاچ نوع جرم واردرکه جرمی یاپان یالکز جزا کوریر . بشقه‌سی‌ده ضرر تضمین‌ایدر. مثلا استانبول تراموای شرکتی آرابه‌جیلرندن بری برآدم چکنه‌سه جزایی آرابه‌جی کوریر. اوآدمك دیتی‌ده‌قومپانیا ویرر. ایشته‌بوجرم‌ده قومپانیا مسئول بالمال اولدیغندن قومپانیاحقنده‌ده حقوق عمومیه دعواسی اقامه اولنور] .

حقوق عمومیه دعواسنی اقامه‌ده‌کی شرطلر

علی‌الاطلاق مجازات قانونیه اجراسنی دعوا ایتمك ، یعنی حقوق عمومیه دعواسنی اقامه وتعقیب ایتمك مدعی عمومیلره تودیع ایدلمش اولدیغنی بیان ایلمشدك .

بودعوالری اقامه ایچون مدعی‌عمومیلر محکمه‌لردن وسائر طرفلردن امر آلمغه ورأی صورمغه قطعیاً مجبور دکلدرلر. مدعی عمومیلر کندیلرینه تودیع وحواله اولنان بودعوالری ، ووظیفه‌لرینی قانون واصولی، وقناعت وجدانیه‌لری دائره‌سنده اقامه واجرا ایدرلر .

یعنی مدعی عمومیلر، هرحقوق عمومیه دعواسنی اقامه‌یه مطلقا مجبور دکلدرلر؛ وایسته‌دکلری حقوق عمومیه دعواسنی اقامه ایتمك وایسته‌مدکلرینی اقامه ایتمامك کبی برحق اختیاره‌ده

مالك دكللردر . بو خصوصده بعض مستثنا حاللر، وشرطلر واردر شويله‌كه :

مدعی عموميلر ، بعض حقوق عموميه دعوالرينی اقامه وتعقيبده مختار ، وبعضيلرينی اقامه وتعقيبه مجبور ؛ بعضلرينی‌ده اقامه وتعقيبدن عاجز وممنوع ديرلر .

مدعی عموميلرك ، اقامه وتعقيبده مختار اولدينی دعوالر: اخبار وشكايت صورتيله مدعی عمومی‌يه خبر ويريلن ماده‌لردركه مدعی عمومی بونلری تدقيق ايدرك حقوق عموميه‌يه تعلق ايدر برجرم كوريرسه اقامهٔ دعوا ايدر كورمزسه صرفنظر ايدر.

مدعی عموميلرك اقامه وتعقيبنه مجبور اولدينی دعوالرده : عدليه ناظرينك وجنايت محكمه‌لرينك « ماده ـ ٣١١ » و هيئت اتهاميه‌لرك « ماده ـ ٢١٧ » امرايتديكی و مدعی شخصيلرك بالاستدعا طلب ايلديكی دعوالردر. عدليه ناظری امور عدليه‌ده، حكومت اجرائيه‌نك الك بيوك مأموری بولنديغندن قانوناً تعين اولنان بعض احوالده ايجاب ايدن بعض اشخاص حقنده اقامهٔ دعوا اولنمسنی مدعیٔ عموميلره امر ايدركه بو صورتله اقامهٔ دعوی ايتمكه مدعیٔ عموميلر مجبوردر .

محكمهٔ جنايتله، هيئت اتهاميه‌ده، رؤيت ايتدكلری بر دعوادن طولايی بشقه كيمسه‌لر حقنده دعوی اقامه‌سی ايجاب ايديورسه انلر حقنده اقامهٔ دعوا ايتمسنی مدعیٔ عموميلره امر ايدر .

مدعئ شخصیلرده ، بر کیمسه حقنده برجرمدن طولایی حقوق شخصیه دعواسی اقامه ایلدکلرینی مدعی عمومی یه استدعا ایله مراجعت ایدرلرسه مدعئ عمومیده او جرمدن طولایی اول کیمسه حقنده اقامهٔ دعوایه مجبوردر . جرم ثابت اولمازسه حقنده دعوی اولنان کیمسه، مدعی شخصیدن ضرر و زیان واعادهٔ حیثیت دعواسی ایدر .

مدعئ عمومیلر بواوچ صورتله اقامهٔ دعوی ایتمکه مجبور ایسه‌لرده بودعوالردن طولایی محکمه‌لرده قناعت وجدانیه‌لری دائره‌سنده سوز سویلر .

بو خصوصده مدعئ عمومیلرك قلمی امره تابع ایسه‌ده ، وجدانلری دائما حردر .

مدعئ عمومیلرك اقامه وتعقیبندن عاجز وممنوع بولندقلری دعوالر دخی، اسباب تأخیریه، اسباب مانعه، اسباب سقوطیه‌دن طولایی اقامه وتعقیب اولنه‌میان دعوالردر .

برنجیسی — اسباب تأخیریه، یعنی: حقوق عمومیه دعواسنك اقامه‌سنی و یاخود تعقیبنی موقةً تأخیر ایدن سببلردرکه بش نوعدر .

١ — اقامهٔ دعوانك رخصت رسمیه‌یه وابسته اولمسیدر . باارادهٔ سنیه نصب ایدلمش اولان مأمورلر وضابطان وامرای عسکریه حقنده اقامهٔ دعوی ایچون ارادهٔ سنیه صادر اولنجه‌یه قدر مدعئ عمومیلر اقامهٔ دعوی ایده‌مزلر .

٢ — اقامهٔ دعوانك استدعا ايله شكايت ايدلمسنه متوقف بولنميدر. بناءً عليه بر خاتون عليهنه عرض دعواسنده زوجى ويا وليسى طرفندن، رضا ايله اولان ازالهٔ بكر مادهسنده قيز ويا وليسى طرفندن وسب وشتم يعنى اطالهٔ لسان دينلن مادهلرده سوكولن كيمسهلر طرفندن، بلااذن صيدوشكار مادهسنده مال صاحبى طرفندن ، علامت فارقه تقليدندن طولايى صاحب امتيازى طرفندن ، مطبوعات ايله اولان ذم وقدح دعواسنده ذم اولنان كيمسهلر طرفندن عرضحال ويريلوب حقوق شخصيه دعواسى اقامه اولنمدقجه مدعىٔ عموميلر طوغريدن طوغرىيه اقامهٔ دعوى ايدهمزلر .

٣ — مسئلهٔ مستأخرهدر . يعنى اقامه اولنمش بولنان بردعوادهمسئلهٔ مستأخره ظهور ايدرسه تعقيب اولنمازديمكدر. «مسلهٔ مستأخره» شول بر مسئلهدركه تسويه و حل اولنمدقجه حقوق عموميه دعواسى رؤيت وفصل ايديلهمز . مثلا : اقامه ايدلمش برسرقت دعواسنده خرسز دينلن شخص «بو مال بكا ارثاً انتقال ايتمشدر. بن مال صاحبنك وارثىيم، بونى چالمدم، بنم اولديغى ايچون آلدم» ديسه اوكيمسهنك حقيقةً وارث اولوب اولماديغى اكلاشلمق اوزره محكمهٔ شرعيهيه مراجعت اولنور. محكمهٔ شرعيهدن بر حكم ويريلنجهيه قدر جزا محكمهسندهكى حقوق عموميه دعواسى تأخير اولنور . محكمهٔ شرعيهجه اول

کیمسه‌نك حقیقةً وارثی ایدوکنه حکم اولنمش ایسه جزا تعیین ایدلمز . وارث اولمدیغنه حکم ایدیلورسه او مالی چالمش خرسز دیه‌رك جزا حکم اولنور. ایشته مسئلهٔ مستأخره بوکبی مسئله واعتراضلره دینلور .

٤ — جرمك ممالك عثمانیه‌ده تعقیبی لازم کلوب فقط فاعل جرمك ممالك اجنبیه‌ده بولنمسیدر . بوحالده فاعل جرم ممالك عثمانیه‌ده دردست ایدیلنجه‌یه قدر حقوق عمومیه دعواسی تأخیر ایدیلور .

مثلا : یونانستانده اوطوران برکیمسه قلب عثمانلی پاره‌سی یاپوبده ممالك عثمانیه‌یه سورسه ویاخود دولت عثمانیه‌نك امنیت داخلیه‌سنی اخلال ایده‌جك ارتجاع وفسادلره جسارت ایتسه، بوآدم ممالك عثمانیه‌ده دردست ایدیلنجه‌یه قدر حقنده حقوق عمومیه دعواسی اقامه اولنه‌ماز چونکه کندیسی ممالك اجنبیه‌ده‌در.

٥ — مظنون علیه و متهملرك جنت حالنده بولنمسیدر . برکیمسه مجنون اولدیغی حالده برجرم ایشلرسه معافدر . فقط عقلی باشنده ایکن ایشلیوبده، طوتوله‌رق محاکمه اوله‌جغی زمان مجنون اولورسه حقوق عمومیه دعواسی تأخیر ایدیلور. اوآدم ایولشیرسه اووقت دعواسی کوریلور .

ایکنجیسی — اسباب مانعه، یعنی حقوق عمومیه دعواسنك اقامه وتعقیبنه مانع اولان سببلردرکه درت نوعدر .

١ — اقربا بيننده و زوج ايله زوجه آراسنده وقوعه گلن اخذ وسرقت ماده‌لريدر .

بوده بر جرم اولديغى حالده قانون عائله بيننده‌كى حسن امتزاجى بوزمامق ايچون مدعئ عموميلرى اقامهٔ دعوادن منع ايتمشدر .

٢ — قيز قاچيرمق و رضا ايله بربالغه‌نك بكرينى ازاله ايتمك فعللرنده نكاح وقوع بولورسه بوجرملرى ايشله‌ين كيمسه‌لر حقنده مدعئ عمومى اقامهٔ دعوى ايده‌مز . ايتمش ايسه تعطيل ايدر .

٣ — ديار اجنبيه‌ده كرك عثمانلى و كرك اجنبى تبعه‌لرى طرفندن ايشلنوب فقط محاكم عثمانيه‌ده محاكمه‌سى لازم گله‌ين جرائمدر . مثلا: يونانستانده برعثمانلى بريونانلى‌يى جرح ايتسه‌ده ممالك عثمانيه‌يه گلسه بوراده حقنده اقامهٔ دعوى اولنماز .

٤ — خارج از مملكت امتيازينه نائل اولان سفرا وسائر مأمورين سياسيه‌نك ايقاع ايلدكلرى جرملردن طولايى مدعئ عمومى اقامهٔ دعوى ايده‌مز .

اوچنجيسى — اسباب سقوطيه‌در . يعنى حقوق عموميه دعواسنك اقامه وتعقيبى اسقاط ايدن سببلردركه درت نوعدر .

١ — فاعل جرمك وفات ايتمسيدر . بر كيمسه بر جرم

ایشلدکدنصکره وفات ایدرسه حقوق عمومیه دعواسنه محل قالماز ساقط اولور .

٢ — عفوعالی «عمومی ویا خصوصی اولور» اعلانیدر . دولت بالجمله جرائم حقنده عفو عمومی ویاخود بعض جرملر ویافاعل جرملر حقنده عفو خصوصی اعلان ایدرسه حقوق عمومیه دعواسی ساقط اولور .

٣ — قضیهٔ محکمه‌در. قضیهٔمحکمه کسب قطعیت ایتمش حکم دیمکدر. یعنی قانوناً معین‌اولان محکمه‌لردن کچه‌رك ویامعین اولان مدتلر مرور ایدرك کسب قطعیت ایدن حکملردر .

مثلا: برسرقت فعلندن دولایی برکیمسه‌نك برائتنه حکم اولنوبده اوحکم استیناف وتمیز ایدیله‌رك تصدیق ایدیلوب کسب قطعیت ایتدکدن‌صکره «بشقه سرقتدن دکل» اوسرقت‌فعلندن طولایی فاعل جرم اولدیغی صکره‌دن اکلاشلسه‌بیله اول کیمسه حقنده اقامهٔ دعوی اولنه‌ماز.

٤ — مرور زماندر . بر جرمك وقوعندن صکره قانوناً تعیین اولنان زمانلر مرور ایدنجه او جرمدن طولایی آرتق حقوق عمومیه دعواسی اقامه اولنه‌ماز .

مثلا : برکیمسه برآدمی خفیف صورتده ضرب ایتسه ، بوجنحه‌در . جنحه‌نك مرور زمانی اوچسنه‌در . بو اوچسنه ظرفنده اوکیمسه حقنده اقامهٔ دعوی اولنمیوبده اوچسنه صکره

اقامه ایدیله‌مز. چونکه اوچسنه گلنجه حقوق عمومیه دعواسی ساقط اولور. مرور زمان بحثنده تفصیلات ویریله‌جکدر.

ایشته یوقاریدن بری بیان اولنان احوالده مدعی عمومیلر اقامهٔ دعوی ایده‌مدکلری کبی ضابطهٔ عدلیه مأمورلری ده تحریات وتحقیقات اجرا ایده‌مزلر.

حقوق شخصیه دعوالری؛ مدعی شخصیلر طرفندن اقامه وتعقیب اولنور. یعنی وقوعه کلن برجرمدن طولایی کیمه برضرر وزیان کلمش وکیمك حقنه تعرض ایدلمش ایسه او کیمسه‌لر عرضحال ویره‌رك «حقوق شخصیه دعواسی» ایده‌بیلورلر. بو حالده مدعیٔ عمومی ده حقوق عمومیه دعواسی اقامه ایتمکه مجبور اولور.

مدعیٔ شخصیلر، وقوعه کلن بر جرمدن طولایی مطلقا حقوق شخصیه دعواسی اقامه‌سنه مجبور دکللردر. ایسترلرسه اقامهٔ دعوی ایدرلر، ایسترلرسه کندیلرینك حقوق شخصیه‌سندن طولایی فاعل جرم ایله صلح اولورلر، ایسترلرسه‌ده بتون حقلرندن واز کچرلر. چونکه حقوق شخصیه دعواسنك هیئت عمومیه‌یه اسایش مملکته طوقونور برجهتی یوقدر. مدعی عمومی‌یه حقوق عمومیه دعواسنی تعقیبده دوام ایدر طورير. حقوق شخصیه ترك اولنمقله حقوق عمومیه ساقط اولمدیغی کبی حقوق عمومیه عفو اولنمقله‌ده حقوق شخصیه ساقط اولماز.

حقوق شخصیه دعواسی ، فاعل جرم وفات ایدرسه ساقط اولماز. فاعل جرمك ورثه‌سی حقنده مدعی شخصی اقامهٔ دعوی ایدر .

فقط فاعل جرم وفات ایدنجه حقوق عمومیه دعواسی ساقط اولور . مدعی شخصیلر، حقوق شخصیه دعوالرینی ، ایسترلرسه حقوق عمومیه دعواسیله برابر جزا محکمه‌سنه ، ایسترلرسه آیریجه حقوق محکمه‌سنه اقامه ایدرلر .

حقوق شخصیه دعواسنی اقامه‌یه صلاحیتی اولانلر :

حقوق شخصیه دعوالری ، مدعی شخصیلر ،ویاخود وکیللری طرفندن ، ومدعیٔ شخصی‌لر چوجق اولمق ومجنون ومعتوه بولنمق کبی برحالده ایسه‌لر ولی ووصیلری طرفندن ، ومدعیٔ شخصی اوقاف وخزینهٔ مالیه کبی دائره‌دن عبارت ایسه اوقاف متولیلری وبیت‌المال مأمور وخزینه وکیللری طرفندن وبرجمعیت وبرشرکت کبی بر شخص معنوی ایسه اعضالری ویا مأذون وکیللری طرفندن، ومتأهل برقادین‌ایسه یا کندیسی ویاخود وکیل طبیعیسی اولان زوجی طرفندن، ومدعی‌شخصی کوره‌ك جزاسیله مؤبداً محبوس ایسه حکومت طرفندن تعیین اولنان وکیل امورلری طرفندن ومدعیٔ شخصی اولان کیمسه وفات‌ایتمش ایسه ورثه‌سی طرفندن اقامه وتعقیب دعوا اولنور.

حقوق شخصیه دعواسنی اقامه‌ده‌کی شرطلر :

حقوق شخصیه دعواسنك اقامه وتعقیبنده لازم اولان شرطلر اوچدر .

۱ — مدعی شخصینك یعنی حقوق شخصیه دعواسنی اقامه وتعقیب ایده‌جكلرك صفت وصلاحیت قانونیه‌لری بولنمسیدر . بونی بالاده ذكر ایتدك .

۲ — حقوق شخصیه‌یه اساس اولان ضرر وزیانك شخصی اولمسی ویاخود شخصه عائد بولنمسی لازمدر . یعنی حقوق شخصیه دعواسی مدعی شخصینك كندیسنك ویاخود ولیسی ووصیسی ویاخود وكیلی بولندیغی كیمسه‌لرك مال وجان وعرضنه مخصوص ومتعلق وعائد بولنمسیدر . مثلا : بر محله وچارشو خلقنك عمومنه بردن اولان برضرر وزیاندن طولایی اهالیدن بریسی عموم نامنه « وكالتی اولمقسزین » اقامهٔ دعوی ایده‌مز . فقط بر كیمسه اولادینه ویاخود حرمنه وقوعبولان بر ضرردن طولایی طوغریدن طوغری‌یه « بلاوكالت » اقامهٔ دعوی ایدر .

۳ — حقوق شخصیه دعواسنه اساس اولان ضرر وزیانك واقع ومحقق اولمسی ، ملحوظ ومحتمل اولمامسیدر . یعنی بر جرمدن وقوعه كلن ضررك تحقق ایتمسی ووجوده كلمش بولنمسی لازمدر . یوقسه ایلروده وقوعه كله‌بیله‌جك اولان ویاخود كلمسی احتمال دائره‌سندن بولنان ضرر وزیاندن طولایی حقوق شخصیه دعواسی اقامه اولنه‌ماز . مثلا : بر كیمسه دیكر بر

کیمسه‌نك صاغیلور اینکنی چاله‌رق کسوب صاتسه، اینکك صاحبی
هم اینکی وهمده اینکی کسیلمسه ایدی شوقدر اوقه یاغ یاپه‌رق
بوقدر غروشه صاتمش اوله‌جغندن اومقدار پاره‌نك دخی تضمین
ایدلمسنی دعوا ایتسه یالکز اینه‌کنك قیمتی اولان پاره ویریلوب
حاصل اوله‌جق یاغك پاره‌سنه حکم ایدلمز .

٤ — بودعوالرك نه‌صورتله وجود بولدیغی :

برجرم وقوعه کلنجه « حقوق عمومیه » و اوجرمدن
برضرر حاصل اولنجه « حقوق شخصیه » وجوده کلدیکنی
بیان ایله‌مش ایدك .

« حقوق عمومیه » دعوالری ، مدعی عمومی طرفندن
علی‌الاصول اقامهٔ دعوی اولنمق ایله وجود بولور. مدعی عمومیلر،
اخبار، شکایت واستدعای شخص ایله برجرمك وقوعه‌کلدیکنی
آکلاینجه اکر جرم جنایت ویا آغیر جنحه‌لردن ایسه مستنطقه
خطاباً بر «طلبنامه» ویرر و [فلانك فلانی قتل ایلدیکی مربوط
ضبط ورقه‌سندن آکلاشلمقده بولندیغندن مظنون علیه مرقوم
فلان حقنده تحقیقات قانونیه اجراسی طلبیله بوبابده‌کی اوراق
مستنطقلکه تودیع اولندی] دیه‌رك اومظنون علیه حقنده
مستنطقه اقامهٔ دعوی ایدر . واکر جرم خفیف جنحه ایسه
رئیسه خطاباً بر « ادعانامه » ویرر و [فلانك فلانی ضرب
ایلدیکی مربوط استدعانامه‌دن آکلاشلمش ومظنون علیه

مرقومك بو حركتي جنحه نوعندن بولنمش اولديغندن بالجلب اجراى محاكمه لرى طلب وادعاسيله بوبابده كى استدعانامه محكمه رياستنه تقديم قلندى] ديه رك محكمه يه اقامهٔ دعوى ايدر .

ايشته مدعى عمومينك شو طلبنامه وادعانامه سيله حقوق عموميه دعواسى اقامه ايدلمش ووجود بولمش اولور . حقوق شخصيه دعوالرى ده، مدعى شخصيلر طرفندن مدعى عمومى يه وياخود محكمه يه عرضحال ويره رك اقامه اولنور. وعرضحال دفتر مخصوصنه قيد اولنوب يولى يا پشديريلنجه حقوق شخصيه دعواسى وجوده كلمش اولور .

٥ — حقوق عموميه وشخصيه دعوالرى حقنده اولان مرور زمان مدتلرينك تعريفاتى .

مرور زمان ، وقوعه كلن برجرمدن وياخود ويريلن بر حكمدن صكره قانوناً تعيين ايديلن زمانلر ظرفنده اقامهٔ دعوى اولنماز، حكم اجرا ايدلمزسه آرتق آندن صكره دعوا اقامه وحكم اجرا اولنه ماز .

مرورزمان، ايكى نوعدر. بريسى قبل الحكم «حكمدن اول» ديكرى ده بعدالحكم «حكمدن صكره» اولور مرور زمان قبل الحكم واقع اولمش ايسه حق دعوى وتعقيبى اسقاط ايدر.

يعنى مرور زمانه اوغرامش فعل ايچون دعوى اولنه ماز .

مرور زمان بعدالحكم واقع اولمش ايسه حكم اولنان مجازاتى

اسقاط ایدر. یعنی حکم ایدیلن جزا اجرا ایدلمز. اشاغی‌ده ذکر اولنه‌جق مثاللردن اکلاشیله‌جقدر.

حقوق عمومیه دعواسنده‌کی قبل الحکم مرور زمانلر :

یعنی دها هیچ دعوی اولنمه‌دن و محاکمه اجرا ایدیلوب حکم ویرلمه‌دن اولان مرور زمانلر، حقوق عمومیه دعواسنك اقامه‌سنه مانع اولور. دعوی اقامه اولنه‌ماز.

جنایت نوعندن اولان فعللرده اوجنایتك وقوعه کلدیکی آندن اعتباراً «اون سنه»، جنحه نوعندن بولنان فعللرده او جنحه‌نك ایشلندیکی وقتدن اعتباراً «اوچ‌سنه»، قباحت نوعندن اولان فعللرده دخی اوقباحت اجرا اولندیغی دقیقه‌دن اعتباراً «برسنه» کچنجه اشبو فعللردن طولایی حقوق عمومیه دعواسی اقامه اولنه‌ماز. شورایه دقت ایدلملیدرکه مرور زمان جرمك ایقاع ایدلدیکی کوندن اعتبار اولور. خبرالندیغی ویاخود میدانه چیقدیغی وقتدن دکلدر.

جرائم متمادیه واعتیادیه و متسلسله‌ده مرور زمان جرمی تشکیل ایدن اك صوك معامله‌دن اعتبار اولنور.

مثلا: براصناف بوزوق ترازی واکسیك درهم قوللانیرکن دردست ایدلسه وبونك اوچ‌سنه‌دن بری بویله یاپدیغی اکلاشلسه مرور زمان وار دینله‌مز. چونکه اك صوك جرم یاپدیغی کون یقالانمشدر. بونده صوك جرمدن اعتباراً مرور زمان باشلار.

مرور زمان سنهٔ قمریهٔ هجریه ایله حساب ایدیلور . یعنی عربی تاریخله حساب ایدیلور، رومی تاریخ ایله دکلدر، بو حسابده جرمك ایشلندیکی کون ایله اقامهٔ دعوی اولدیغی کونده داخلدر.

قبل الحکم مرور زمانك قطعی: مرور زمان بعض سببلر ایله قطع اولنوب یکیدن باشلار .

مرور زمانی قطع ایدن سببلر ایکیدر، بریسی مدعی عمومینك ویاخود مدعی شخصینك حقوق عمومیه و شخصیه دعواسی اقامه ایتمسیدر .

بو حالده مرور زمان قطع اولنوب باشدن باشلار . مثلا: ضرب اولنان برکیمسه ایکی سنه دعوا ایتمسه‌ده ایکی سنه‌دنصکره مدعی عمومی‌یه عرضحال ویره‌رك اقامهٔ دعوی ایتسه ، مرور زمان اولمق ایچون دها بر سنه‌کچمسی لازم دکلدر . « چونکه ضرب فعلی جنحه‌در » یکیدن دها تام اوچ سنه کچمسی لازمدر.

ایکنجیسی‌ده اجرای تحقیقاتدر. ضابطهٔ عدلیه مأمورلری ویاخود مدعی عمومی ویا مستنطق طرفندن برجرم حقنده استنطاق کبی وتوقیف‌مذکره‌سی‌ویرمك‌ویافتح میت‌یاپدیرمق کبی برمعاملهٔ تحقیقیه‌واقع اولورسه مرور زمان‌قطع اولنوب‌یاپیلان تحقیقاتك اك صوك معامله‌سندن اعتباراً یکیدن باشلار . مثلا: جنحه نوعندن برسرقت فعلندن طولایی فعلك وقوعبولدیغی تاریخدن تام ایکی سنه اونبر آی صکره خبر آلنوبده مستنطق

طرفندن تحقیقاته واستنطاقه باشلانسه وبویله‌جه اثنای تحقیقاتده ایکی آی کچسه‌اوچ سنه برآی اولدی مرور زمان وارد یه‌دینله‌مز. چونکه مرور زمانه برآی قاله‌رق تحقیقاته باشلانمش وبناءً علیه مرور زمان قطع ایدلمش اولدیغندن تحقیقاتك صوك معامله‌سندن اعتباراً بلاحکم یکیدن دها تام اوچ سنه کچمسی لازمدر. بوکبی خصوصاتده مرور زمان تحقیقاتك الك صوك معامله‌سندن اعتباراً دها تام اوچ‌سنه کچملی که مرور زمان واقع اوله‌بیلسون.

حقوق عمومیه دعوالرنده‌کی بعدالحکم مرور زمانلر:

یعنی حقوق عمومیه دعواسی اقامه اولنوب محاکمه‌سی اجرا وحکمی اعطا اولندقدن صکره واقع اولان مرور زمانلر مجازات قانونیه‌نك اجرا وانفاذینه مانع اولور. ارتق حکم اولنان جزا محکومه‌چکدیرلمز. طوتولوب حبس اولنماز. بوده جنایت فعللرنده حکم وجاهی ایسه محکمهٔ تمیزدن تصدیقی تاریخندن، غیابی ایسه حکمك محکمهٔ جنایتدن ویرلدیکی تاریخدن اعتباراً - یکرمی سنه‌در.

جنحه فعللرنده - حکم وجاهی اولسون غیابی اولسون استیناف وتمیز ایدلمش ایسه استیناف وتمیز تاریخلرندن، ایدلمه‌مش ایسه استیناف وتمیز ایچون اولان مدتلرك بتدیکی کوندن اعتباراً - بش سنه‌در.

قباحت فعللرنده دخی - حکم وجاهی اولسون غیابی اولسون

تمییز ایدلمش ایسه تمییز تاریخندن، ایدلمه‌مش ایسه تمیز ایچون اولان مدتك بتدیکی کوندن اعتباراً ـ ایکی سنه‌در .

بعدالحکم مرور وزمانك قطعی : یعنی حکم ویرلدکدنصکره مرور زمانك قطع ایدلمسی، اوحکم اجرا اولندیغی آنده مرور زمان قطع اولنوب یکیدن باشلار. مثلا : برکیمسه‌یه برجنحه فعلندن طولایی برسنه حبس جزاسی حکم ایدلدکدنصکره اوکیمسه حبسه قونمق ایچون دردست ایدلمه‌دن تام درت سنه اونبرآی کچوبده اول کیمسه دردست ایدیلوب حبسه قونلسه دردست اولندیغی آندن اعتباراً مرور زمان قطع اولنوب یکیدن باشلار. محبوس اولان اوکیمسه برآی حبسده قالدقدن صکره بکا حکم ویریله‌لی بش سنه اولدی . برآی‌ده حبس قالدم مرور زمان مدتی بیتدی دیه‌مز چونکه مرور زمان حبسه قونولدیغی تاریخدن اعتباراً باشلار. اوکیمسه تام برسنه حبسده قالور.. قبل الحکم حقوق شخصیه دعوالرینك مرور زمانی :

دعوی ایدلمزدن و حکم ویرلمزدن اول اولان حقوق شخصیه دعوالرینك مرور زمانی ، عینی قبل الحکم حقوق عمومیه دعوالرینك مرور زمانی کبیدر . یعنی، حقوق شخصیه دعواسی جنایتدن متولد ایسه « اون سنه » جنحه‌دن ایسه « اوچ سنه » قباحتدن حاصل اولمش ایسه « برسنه »در . چونکه جرائمدن متولد حقوق شخصیه دعوالری اوجرملره مربوط

بولندیغندن یعنی بر جرم ایقاع ایدلمامش اولســه‌یدی . حقوق شخصیه دعواسی حصوله کله‌میه‌جکندن و جرمك بر نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولدیغندن مرور زمانده دخی جرائمه مخصوص اولان مدتلره زمانلره تابعدر .

قبل الحکم حقوق شخصیه مرور زمانلرینك قطعی :

مدعی شخصیلرك ویره‌جکلری حق شخصی اســتدعالری اوزرینه حقوق عمومیــه دعواسی اقامه ایدیله‌جکندن و حقوق شخصیه دعوالری حقوق عمومیه مرور زمانلرینه تابع بولندیغندن، حقوق عمومیــه مرور زمانلرینی ده قطع ایدر . هیچ بر کونا فرقی یوقدر .

بعد الحکم حقوق شخصیه مرور زمانی :

هرهانکی نوع جرملردن ـ جنایت ، جنحه ، قباحتدن ـ اولورسه اولســون « مجله » احکامنجه تام اون بش ســنه‌در . قبل الحکم جنایتده اولدیغی کبی یکرمی سنه دکلدر .

مثلا : بر جنایتدن طولایی مدعئ شخصی‌یه ویرلمك اوزره شوقدر غروش تضمینات ویرلمسنه جنایت محکمه‌ســندن حکم اولنوب محکمهٔ تمییزدن تصدیق ایدلدیکی تاریخدن اعتباراً اون بش سنه کچنجه‌یه قدر مدعئ شــخصی اول پاره‌یی محکوم اولان کیمسه‌دن ایسته‌یه‌بیلور . اون بش ســنه تمام اولوب‌ده بر کون کچدکدن صکره ایسته‌یه‌مز .

بعدالحکم حقوق شخصیه مرور زمانک تعطیلی :
حکم ویرلدکدنصکره حقوق شخصیه مرور زمانی قطع اولنه‌ماز . یالکز تعطیل اولنور . مثلا : بر جنایتدن طولایی مدعیٔ شخصی اولان کیمسه‌یه ویرلمك اوزره حکم اولنان بر مقدار پاره‌یی اول کیمسه اون درت سنه محکومدن ایسته‌مسه، اواثناده کندیسی مجنون اولسه واوچسنه صکره کسب صحت ایدوب عقللانسه‌ده پاره‌یی محکومدن ایسته‌دکده محکومده مرور زمان واردر اون یدی سنه اولمش دیه‌رك پاره‌یی ویرمه‌مزلك ایده‌مز چونکه مدعی شخصی‌نك جنت حالیله کچن اوچسنه‌سی حساب ایدلمز. مدعی شخصینك دها برسنه‌سی واردرکه اون بش سنه اولسون .

حقوق شخصیه دعواسنی تعطیل ایدن سببلر: مدعی شخصینك چوجق اولمسی ، مجنون بولنمسی ، مدت سفر بعید اولان مملکتلرده بولنمسی ، مدعی شخصینك دعوا ایده‌جکی آدمك متغلبه‌دن بولنمسی ، امراض ساریه ظهور ایتمسی کبی سببلردر.

٦ — متن قانونك ضابطه‌یه تعلق ایدن اقسامنك ماده بماده مثاللر ایله ایضاحی

اصول محاکمات جزائیه قانوننك سکزنجی ماده‌سنده [متن ماده ـ ضابطهٔ عدلیه مأمورلری جنایات وجنحه وقباحتلری

تحری ودلائلنی جمع وضبط ایله متجاسرلرینی طوتوب متعلق اولدقلری محاکم جزائیه‌یه تسلیم ایتمکه مأموردرلر] دیه محرردر.

بو ضابطه بحثی حقیله آکلاشلمق ایچون براز ایضاحات ویرمکه لزوم واردر.

ضابطه — بیوك برقسمی پولیس‌در — علی‌الاطلاق امنیت وآسایش عمومیه‌یی یعنی کرك دولتك امنیت وسلامتنی وانتظام عمومی‌یی محافظه وکرك افراداهالینك جان ومال وعرضنی وقایه امرنده قوهٔ اجرائیه‌نك «حکومتك» وظائفنی صورت مخصوصه‌ده ایفا ایتمك اوزره تشکیل اولنان هیئتك عمومنه ضابطه دینلور.

ضابطه — پولیس — اساساً اوچ قسمدرکه ضابطهٔ اداره، ضابطهٔ عدلیه، — ضابطهٔ سیاسیه‌دن عبارتدر.

۱ — ضابطهٔ اداره، قوهٔ اجرائیه‌نك هر قسمنده وهر شعبه‌سنده انتظام عامه‌یی محافظه‌یه مأمور اولان هیئتلردر.

ضابطهٔ اداره، وظیفه اعتباریله ایکیدر. بری ضابطهٔ عمومیه دیکری ضابطه خصوصیه‌در.

ضابطهٔ عمومیه پولیس هیئتیدرکه اوچ نوع وظیفه وصفتلری واردر.

برنجیسی، ضابطهٔ مانعه‌در. برجرم وقوعه کلمامسنه دقت ایدرك مانع اولور.

ایکنجیسی، ضابطهٔ عدلیه‌در. منعنه مقتدر اوله‌میوبده وقوعه کلن جرملری تحقیق ایتمکدر،

اوچنجیسی ده، ضابطهٔ خصوصیه‌یه معاونت ایله‌مكدر.
ضابطهٔ خصوصیه ، منسوب اولدقلری دائره واداره‌نك انتظام ومنافعنی محافظه‌یه مأمور هیئتلردر . التی نوعدر . ضابطهٔ بلدیه ، ضابطهٔ بحریه ، ضابطهٔ صحیه ، ضابطهٔ صیدیه ، رسومات ضابطه‌سی اورمان ضابطه‌سی‌در . هرنه‌قدر بونلربویله ضابطه‌نامیله صراحةً یاداولنمازلرسه‌ده وظیفه وصفتلری اعتباریله برر ضابطه‌در .

٢ — ضابطهٔ عدلیه، ضابطهٔ مانعه‌نك منعنه موفق اوله‌میوبده وقوعه كلن جرملری تحری وتجسس ایدرك فاعل جرمی دردست ایتمك وجرمك اثبات ایدلمسیچون لازمكلن دلائل واماراتی واشیا وادواتی جمع وضبط ایله‌مك وفاعل جرمی عائد اولدیغی محكمه‌یه تسلیم ایتمكله مكلف اولان مأمورلرك هیئت عمومیه‌سنه دینور .
بو مأمورلرك كیملردن عبارت اولدیغی ووظیفه‌لرینی نه صورتله ایفا ایلدكلری بیان ایده‌جكمز اصول محاكمات جزائیه قانوننك مواد مخصوصه‌سندن آكلاشیله‌جقدر .

٣ — ضابطهٔ سیاسیه، یالكز دولتك امنیت وسلامتنی وقایه ومحافظه ایله مكلف اولان هیئتدر . بو هیئتك وظیفه‌سی پك بیوك ونازكدر. بزده بووظیفه شمدیلك ضابطهٔ عمومیه طرفندن ایفا أولنه كلمكده‌در .

ضابطۀ عدلیه هیئتی کیملردن مرکبدر

اصول محاکمات جزائیه قانوننك طقوزنجی ماده‌سی [متن ماده ـ جنایت دعوالرینی رؤیت ایدن محکمه‌لرك نظارتلری آلتنده اولمق و آتی‌ده تعیین اولنه‌جق احکام مخصوصه‌یه تابع بولنمق اوزره ضابطۀ عدلیه وظائفی قائممقام ویا مدیر و تفتیش مأمورلری ومدعی‌عمومیلر ومستنطقلروضبطیه ضابطانی وکوی مختارلری واختیارمجلسلری اعضاسی وکوی واورمان‌بکجیلری معرفتیله اجرا اولنور .] دیه‌رك ضابطۀ عدلیه مأمورلرینی‌بیان ایله‌مشدر . جرم عد اولنان فعللرك تحری وتحقیق بومأمورلره حواله ایدلمشدر . بونلردن بشقه ایکنجی درجه‌ده ضابطۀعدلیه مأموری صاییلان ضابطۀ خصوصیه مأمورلریدرکه قپودانلر ، لیمان رئیسلری ، دمیر یولی قومیسرلری ، رسومات محافظه مأمورلری ، رژی قولجیلری ، بلدیه چاوشلری ، معدن مهندسلرندن عبارتدر .

بو مأمورلرك دائره و اداره‌لرنده کندیلرینه عائد برجرم وقوعه کلدکده بومأمورلر ضابطۀ عدلیه ، مأموری وظیفه‌سنی ایفا ایده بیله‌جکی کبی اصل ضابطۀ عدلیه مأمورلری‌ده ایفا واجرا ایدرلر. بونلردن بشقه اصول محاکمات جزائیه قانوننك

اونجی ماده‌سی [متن ماده ـ والیلر و متصرفلر وپای تختده شهر امینی وضبطیه ناظری وقوعه کلن جنایت و جنحه ویاقبا ـ حتك ثبوتنه مدار اولان معاملات لازمه‌یی بالذات و یاخود جرمك درجه‌سنه کوره عائد اولدیغی ضابطهٔ عدلیه مأمورلری واسطه‌سیله اجرا وفاعللرینی لازمکلن محکمه‌یه تسلیم ایتدیره بیله‌جکلردر] دیه ضابطهٔعدلیه‌دن‌معدود اولان‌دیکر مأمورلری تعداد وبیان ایله‌مشدر. بونلرك‌ده ایفا ایده‌جکی معاملات عدلیه سائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك اجرا ایتدکلری معامله کبیدر.

اصول محاکمات جزائیه‌نك اونبرنجی ماده‌سنده تفتیش مأمورلرینك «پولیس قومیسر و مأموری دیمکدر» ضابطهٔ عدلیه‌یه عائداولان وظیفه‌لرندن‌قباحته‌عائد اولانی تعیین‌ایده‌یور. [متن ماده — تفتیش مأمورلری و تفتیش مأمورلری بولنمیان قضالرده قائمقام ویامدیرلر قباحت درجه‌سنده اولان هرنوع جرائمی تحری واول قباحتلرده متفرع اولان اخبارات و شکایاتی حاوی بیانامه‌لری اخذ ایلیه‌جك و قباحتك نوع واسبابنی ومحل وزمان وقوعنی ودلائل واماراتنی مبین برضبط ورقه‌سی تنظیم ایده‌جکلردر . وذکر اولنان مأمورلر تحری وتحقیق اورمان و کوی بکجیلری وظائفنه عائد اولان جرائم حقنده‌دخی‌لدی‌الحاجه‌معاملات‌مذ کوره‌یی اجرا ایده‌جکلردر.]

بو ماده موجبنجه پولیس قومیسر و مأمورلری قباحت

توعندن اولان جرملری تحری وتحقیق ایتمك ونتیجهٔ تدقیقات وتحقیقاتی مبین برضبط ورقه‌سی تنظیم ایتمك کندیلرینه عائد بروظیفه‌در. بوندن بشقه اورمانلر حقنده‌کی جرملری دخی طوغریدن طوغری‌یه تحقیق ایتمك وظیفه‌لری ایجابندندر.

اصول محاکمه‌نك اون‌ایکنجی ماده‌سنده [متن ماده ــ متعدد دائرهٔ ضابطه‌یه منقسم اولان قضالرده بولنان تفتیش مأمورلری بولندقلری قضا داخلنده علی‌العموم ظهور ایدن قباحتلر حقنده ضابطهٔ عدلیه‌یی اجرا ایده‌جك و قباحتك مأمور اولدقلری دائرهٔ مخصوصه خارجنده وقوعبولمسنی وسیلهٔ مانعه عد ایده‌میه‌جکلردر.]

دیه محرردرکه بو ماده مهمدر. جرملر دلیل و اماره‌لری واثرلریله میدانه چیقارا کلاشیلور. واثری غائب اولان جرملر اکثریا میدانه چیقماز، چیقسه‌ده اثباتی کوچ اولور. بر جرم وقوعبولور بولماز همان جرمك اثرلرینی و دلیللرینی و اشیا وادواتی طوپلایوب برضبط ورقه‌سی یاپمه‌لیدر. ایشته بوماده تحقیقاتك، چابوق یاپلمسنی تأمین ایچون وضع اولنمشدر. مثلا فاتح پولیس مرکزی قومیسرلرندن بری صماتیه‌ده بولندیغی اثناده بر قباحتك واقع اولدیغنی کوررسه همان تحقیقاته باشلا ـ ملیدر. صماتیه بنم مرکزم دکلدر دیه‌رك یاپماماقلق ایتمامليدر. اشبوماده‌نك صراحةً امری موجبنجه تحقیقات اجرا ایله‌ملیدر.

ایشته شو بیان ایتدیکمز ماده‌لرك خلاصه‌سی: ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك وظیفه‌لری جرملری تحری و تجسس ایله فاعل جرمی دردست، جرمك دلائل واماراتنی جمع وضبط ایله ضبط ورقه‌سی یاپمق، جرمك آلات و دلائلی ایله برابر فاعل جرمی مدعیٔ عمومی‌یه تسلیم، ضابطهٔ عدلیه وظیفه‌سنه دائر عدلیه‌دن ویریله‌جك امرلری وحواله اولنه‌جق تحقیقاتی اجرا ایتمكدن و ضابطه مأمورلری کیملردر و قباحت جرملری حقنده‌کی وظیفه‌لری، نه‌اولدیغندن عبارتدر. بو ماده‌لر حکمنجه بتون قباحت جرملرینی تحری و تحقیق ایتمك عموم ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك وبالخاصه پولیس قومیسر ومأمورلرینك اصل وظیفه‌لریدر.

دیکر نوع جرملره عائد وظیفه‌لری اشاغیده بیان اولنه‌جغی اوزره اصل ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینه بر معاونت ویاردیمدر.

اصول محاکمات جزائیه قانوننك قرق بشنجی ماده‌سنده [متن ماده ـ قائمقام و مدیرلر و اختیار مجلسلری رؤساسی وضبطیه ضابطانی و تفتیش مأمورلری دائرهٔ مأموریتلری داخلنده وقوعه کلن جرائمه متعلق اخباراتی قبول ایتمکه مجبور] اولدقلری بیان ایدیلور. بو ماده وکله‌جك ماده‌لر ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك و بالخاصه پولیس قومیسر و مأمورلرینك مدعیٔ عمومیلره معاونتده بولنه‌جقلری جرائم ومعاملاتده‌کی وظیفه وصلاحیتلرینی تعیین ایتمکده‌در. بو ماده موجبنجه ضابطهٔ عدلیه مأمورلری

جنحه وجنایت نوعندن اولان جرملره دائر اولان استدعانامه واخبار وشکایتنامه‌لری قبول ایده‌رك بیلدیریلن ویاخود دعوا و شکایت اولنان جرمه دائر اولان معلومات و اماراتی جمع وضبط ایلیه‌رك حاصل اولان تحقیقات ابتدائیه ایله برابر همان مدعیٔ عمومیلکه کوندرمکه مجبوردرلر .

قانون مذکورك قرق آلتنجی ماده‌سی [جرم مشهود حالنده ویاخود برخانه صاحبی طرفندن طلب وقوعنده مادهٔ سابقه‌ده بیان اولنان مأمورلر ضبط ورقه‌سی تنظیم وشهودك افاداتی استماع ایلیه‌جکلر و احوال مبسوطه‌ده مدعیٔ عمومینك جملهٔ وظائفندن اولان تحریات وزیارات ومعاملات سائره‌یی اجرا ایده‌جکلردر. بومعاملاتك جمله‌سی مدعیٔ عمومیلر فصلنده بیان اولنان صور وقواعده تطبیقاً اجرا اولنه‌جقدر.] دیه‌رك ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك جرم مشهودده اولان وظیفه‌لرینی بیان ایتمکده‌در .

بوراسی غایت مهم اولدیغندن براز تفصیلات ویره‌لم :

جرملر صورت وقوعی اعتباریله ایکی‌یه آیریلور . بری جرم مشهود، دیکری جرم غیرمشهوددر. ضابطهٔ عدلیه مأمور-لرینك بوایکی جرم حقنده‌کی وظیفه‌لری آیری آیریدر .

جرم مشهود ، ایکی قسمدر. بری اصل جرم مشهود ،

دیکری، شبه جرم مشهود یعنی جرم مشهود قبیلندن اولان جرملردر .

اصول محاکمات جزائیه‌نك اوتوز سکزنجی ماده‌نك برنجی فقره‌سی [متن ماده ـ اجرا اولنمقده ویاخود هنوز اجرا ایدلمش اولان جرم ، جرم مشهوددر .] دیه اصل جرم مشهودی تعریف ایدر . دیکر فقره‌لری دخی [متن ماده ـ ولوله ناس اوزرینه طوتیلان ویا جرمك ارتکابنی متعاقباً آنك فاعلی ویاخود شریکی اولدیغنی مؤید اولان اشیا واسلحه وادوات واوراق ایله دردست ایدیلان اشخاصك مرتکب اولدقلری جرائم دخی جرم مشهود قبیلندن عد اولنور.] عباره‌سیله شبه جرم مشهودی بیان ایلر .

ضابطۀ عدلیه مأمورلرینك جرائم مشهوده‌دەکی وظیفه‌لری:

بر جرم مشهود ویا شبه جرم مشهود وقوعبولدیغنی خبر آلان ضابطۀ عدلیه مأمورلری بر دقیقه‌بیله وقت غائب ایتمکسزین همان جرمك وقوع بولدیغی محله قوشمالیدرلر .

چونکه جرمك وقوعنی کورەن کیمسه‌لر وقعه‌دن کندیلرنجه حاصل اولان تاثیر حسبیله حقیقت حالی سویله‌یوب فاعل جرم نره‌یه فرار ویاخود نره‌ده صاقلانمشدر. خبر ویره‌بیله‌جکلری کبی فاعل ویاسارقك براقدیردیغی جرمك اثر ونشانه‌لری بوزلمه‌دن قولایلقله کوریلوب فرق اولنور. جزم قتل ایسه قاتل جرمده

قوللاندیغی آلات وادواتی قیروب محو ایتمه‌دن والبسه‌سی قانه بولاشمش ایسه چیقاروب آتمه‌دن ویا ییقامه‌دن بولنور . فعل سرقت ایسه سارق چالدیغی اشیالری صاتمه‌دن وبریره صاقلامه‌دن هنوز یانده واوستنده ویاخانه‌سنده الده ایدیلورکه بونلر اوجرمی انکاره محل براقمیه‌جق برصورتده میدانه چیقاریر .

بوندن بشقه فاعل جرم قاچوب صاقلانمغه وقت بولمه‌دن دردست ایدیله‌بیله‌جکی جهتله درحال استنطاق و استجواب ایدیله‌جکندن دوشونوب طانیشوبده انکار ایتمکه وقت قالمیه‌جغی کبی بویله درحال استجواب اولنان فاعل جرملر، تلاش وخجالتله اکثریا انکار ایده‌میوب اقرار جرم ایدرلر.

ایشته درحال محل جرمه کیتمه‌نك فائده‌سی بواولوب دائما جرم تماماً میدانه چیقار. ذاتاً قانونك‌ده بووظیفه‌یی یعنی جرم مشهوده کیتمکی بر چوق مأمورلره مدعی عمومی مستنطق وسائر یوقاریده صایدیغمز مأمورلره امر وحواله ایتمسی هانکیسی اول یتشیرسه برآن اول تحقیقات اجرا ایدوب جرمی میدانه چیقارمسی ایچوندر. چونکه دقیقه‌سی دقیقه‌سنه اولان تحقیقات هر حالده طوغری اولور . آرادن وقت کچرسه هرشی الدن چیقمش محو ایدلمش ، فاعل فرار ایتمش اولور .

اصول محاکمات جزائیه قانوننك یکرمی طقوزنجی ماده‌سندن قرق ایکنجی ماده‌سنه قدر اولان موادی جرم مشهودده مدعی

عموميلر وسائر ضابطهٔ عدليه مأمورلرينك قانوناً يابمغه مجبور اولدقلری معاملاتی مفصلاً بيان ايتمكده‌در . بوماده‌لری قانونك تعريفی وعباره‌سی موجبنجه ذكر وايضاح ايده‌لم.

محل جرمه عزيمت — مدعی عمومی «وياخود سائر ضابطهٔ عدليه مأمورلری» درحال جنايتك محل وقوعنه عزيمت ايدوب ذات وقعه‌يی «جرمك نه‌دن عبارت اولديغنی» وصورت وقوعنی « جرمك نصل ايقاع واجرا ايدلديكنی » و موقعك احوالنی « محل جرمك نه حال و شكلده بولنديغنی » ضبط وتحرير ايده‌جك و اثنای وقعه‌ده حاضر بولنانلرك وياخود وقعه‌يه دائر معلومات ويره‌بيله‌جك اولنلرك افاداتنی ضبط ايده‌جكدر. مدعی عمومی كيفيت عزيمتنی مستنطقه وسائرضابطهٔ عدليه مأمورلری دخی محل جرمه كيتدكلرينی مدعیٔ عمومی وياخود مستنطقه خبر ويره‌جكلر . فقط كلسون ديه بربرلرينی بكله‌مكه حاجت اولمه‌يوب يالكز خبرويروب همان كيده‌جكلردر .

فاعل جرمك دردستی — مدعی عمومی «ويا سائرضابطهٔ عدليه مأمورلری» برجرمك مشهوداً وقوعی ومجازات ترهيبيه‌يی استلزامی حالنده انك مرتكبی اولديغی امارات قويه ايله اكلاشيلان اشخاص حاضر ايسه توقيف ايتديره‌جك دكلسه دردست ايديلوب احضار ايدلمسی ايچون امرويره‌جكدر .

استجواب — مدعی عمومی « ويا سائر ضابطهٔ عدليه مأمورلری » وقعه‌ده حاضر بولنانلرك وياخود وقعه‌يه دائر

معلوماتی اولانلرك یعنی شاهدلرك افادەلرینی ضبط ایتدیکی کبی وقعه حقنده معلومات ویرمکه مقتدر عداولنەجق فاعل جرمك ومقتولك اقربا وقومشو وخدمتکارلرینیده جلب ایدوب افادەلرینی آلەجق واشبو افادەلرینی کندیلرینه امضا ایتدیرەجکدر. امضا ایتمزلرسه ضبط ورقەسنه امضا ایتمدکلری یازیلەجقدر .

موقع جرمده حاضر اولنلرك کیتمسنی منع — مدعی عمومی «ویا سائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری» ضبط ورقەسی تنظیم اولننجەیه قدر جرمك وقوعبولدیغی خانه ویاخود محلده بولنانلر کیملر اولورسه اولسون طیشاری‌یه چیقملرینی وقالقوب کیتملرینی منع ایدەجکدر .

اشیای جرمك ضبطی — مدعی عمومی «ویا سائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری» جرمی ارتکاب ایچون استعمال اولنان ویاخود حاضرلندیغی اکلاشیلان سلاحلری وهر درلو اشیایی وکذلك جرمك آثارندن اولدیغی کوریلان و الحاصل حقیقتی میدانه چیقارمغه مدار اولان شیلری ضبط ایدەجك واشیای مضبوطەیی مظنون علیهه ارائه ایله ایضاحات ایستەیەجك ایضاحات ویرمەدیکی حالده ضبط ورقەسنه درج اولنەجقدر .

اقامتکاه تحریسی — جرمك ماهیتی اقتضاسنجه مظنون علیهك نزدنده بولنان اوراق واشیا وجرمك ثبوت و وقوعنه دلالت ایدەبیلەجکی اکلاشیلورسه بونلری آرامق ایچون مدعیٔ عمومی وسائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری مظنون علیهك درحال

اقامتگاهنه كيده‌رك اصولی دائره‌سنده تحريات اجرا ايده‌جكلردر.

ضبط اولنه‌جق اشيا — مظنون عليهك خانه‌سنده جرمك ثبوتنه وياخود برائت ذمته متعلق اوراق واشيا واراسه مدعئ عمومی وياضابطهٔ عدليه مأمورلری طرفندن ضبط اولنه‌جقدر. بوصورتله النان اشيا ممكن ايسه باغلنه‌جق و اوزرينه كيمه عائد اولديغی يازيلوب مهرلنه‌جكدر.

مظنون عليهك حضوری — بو ماده‌لرده بيان اولنان معاملات، مظنون عليه اله گچيرلمش ايسه حضورنده و اگر حاضر بولنمغی ايسته‌مز ايسه ـ ويا يارەلی اولمق كبی ـ حاضر اولمغه مقتدر اوله‌مازسه تعيين ايده‌جكی وكيل مواجهه‌سنده اجرا اولنور. وضبط اولنان اشيا كنديسنه گوستريله‌رك تصديق وامضا ايتمسی تكليف اولنه‌جق امضا ايتمزسه كيفيت ضبط ورقه‌سنه يازيله‌جقدر.

طبيب واهل وقوف استصحابی — مدعئ عمومی وسائر ضابطهٔ عدليه مأمورلری برجنحه وياجنايتك ماهيت واحوالنك اكلاشلمسی اهل فن وصنعتك برابر بولنمسی ايجاب ايتديكی حالده برايكی كشی برابر النه‌جقدر. وكذا بركيمسه‌نك قتلی وياخود سببی مجهول و شبهه‌لی اوله‌رق وفاتی حالنده مدعئ عمومی و ضابطهٔ عدليه مأمورلری بر ويا ايكی طبيب و جراح برابر بولنديريله‌جقلر وبوطبيبلر جنازه‌نك بولنديغی حال ايله اسباب موتی حقنده بر راپور يازه‌جقلردر. كرك دوقتور وجراحلر

وکرك دیکر ارباب فن وصنعت «چیلینکر ، اجزاجی کبی اهل خبره» راپورلرینی بی‌غرضانه یاپه‌جقلرینه ومطالعه‌لرینی وجدان صحیح اوزرینه بیلدیره‌جکلرینه دائر مدعی عمومی وسائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری طرفندن یمین ایتدیریله‌جکدر وبوده ضبط ورقه‌سنه یازیله‌جقدر .

ضبط ورقه‌سنك صورت تنظیمی — مدعی عمومیلر وضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك تنظیم ایده‌جکلری ضبط ورقه‌لری جرمك ارتکاب اولندیغی قضانك پولیس مأمورلری ویا قائممقام و مدیری و یاخود اوقضاده اقامتکاهی اولان ایکی شخص حضورنده یاپیله‌جق وبونلردن هانکیسی حاضر ایسه انك امضاسیله امضالنه‌جقدر. شوقدرکه درحال شاهد تدارکی قابل اوله‌مدیغی حالده شاهده حاجت قالمیه‌رق ضبط ورقه‌سنی تنظیمه مدعی عمومی وسائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری مأذوندر .

ضبط ورقه‌سنك هرصحیفه‌سی مدعی عمومی ویاسائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری وموقع تحقیقده حاضراولان اشخاص طرفندن امضا ایدیله‌جك و حاضر اولانلرك حضارك استنکافی و یاخود امضا ایتمسی قابل اوله‌مدیغی حالده کیفیت ضبط ورقه‌سنده بیان اولنه‌جقدر .

استثنا — جرم مشهود اولمسه‌بیله خانه درونده وقوع بولمش برجرمدن طولایی خانه صاحبی مدعیٔ عمومی ویا سائر

ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینه مراجعت ایتدکده مدعیٔ عمومی ویا سائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری جرم مشهود حقنده بیان اولنان معاملاتی تماميله اجرا ايدرلر .

شورايه قدرويريلن تفصيلاتی خلاصه ايدرك وقتل ايدلمش برآدم فرض ايليه‌رك برمثال ايله ضابطهٔ عدليه مأمورلرينك بوكبي جرم مشهودلرده نره‌دن ايشه باشلايه‌جقلريني وصره ايله نه كبي معامله يا په‌جقلريني مختصراً اوده بيان ايده‌لم :

محل جرمه عزيمت — برمحلده بركيمسه‌نك اولديرلديكي يعني جرم مشهود وقوع بولديغي خبر آلنور آلنماز، همان پوليس مأمورلری محل وقعه‌يه كيتملی ، ومدعی عمومی ومستنطقه‌ده خبر كوندرمليدرلر .

طبيب واهل وقوف استصحابی — محل جرمه كيدركن همان دوقتور ويا جراح آلمق، قابلسه آلوب برابر كوتورمك، قابل دكلسه درحال كلملری ايچون خبر براقلمليدر . « اصول محاكمه ـ ۴۰و۴۵ ماده » مظنون عليهی دردست ايتمك ـ محل جرمه واريلنجه همان فاعل جرم سؤال ايدلملی ونره‌يه كيتمش ايسه مأمور كوندروب دردست ايدلمليدر . « اصول محاكمه ـ ۳۷ ماده »

موقع جرمده بولنانلرك كيتمسنی منع ايتمك ـ جرمك وقوعه كلديكی محل وياخانه هرنره‌سی ايسه اوراده بولنانلرك بشقه‌طرفه

صاووشمه‌لرینی نازکانه تنبیه ایتملی . و دیکله‌مزلرسه جبراً منع ایتملیدر « ماده ــ ۳۱ »

مظنون علیهك استنطاقی — فاعل جرم طوتولمش ایسه درحال طوتولمامش ایسه دردست اولندیغی زمان همان استنطاق ایدلملیدرکه دوشونوب طانیشوبده انکار جرم ایتمکه فرصت بولمه‌سون . « ماده ــ ۳۶ »

مجروحك استجواب وتداویسی — اوریلان دهاصاغ ایسه همان یاره‌لرینی ممکن اولدیغی قدر صارمق لازمدر. بلکه اولماز. برده درحال کیمك طرفندن نه ایچون جرح ایدلمش اولدیغنی سؤال ایتمك غایت لازمدر .

بلکه اولورده فاعلك کیم اولدیغی آکلاشلماز. بونلر مهمدر غایت سرعت وانتظامله ایفا ایتملیدر .

محل جرمی کشف — جرمك وقوعه کلدیکی محل واولدیریلن آدم ناصل یاتمش قالمش ایسه اویله محافظه ایدوب یری دکشدیروب بوزولماملی وناصل کوریلیور . ونه حالده بولنیورایسه ضبط ورقه‌سنه یازلملی. وطبیب آیریجه مفصل راپور ویرملیدر . طبیبه تمین ویرلمسی‌ده اونودلماملیدر. « ماده ــ ٤١ »

شاهدلرك استجوابی — وقعه‌ده حاضر بولنانلر ووقعه‌دن معلومات ویره‌بیله‌جکلر ، وقاتل ویا مقتولك اقربا وقومشو

وخدمتكارلرى كبى جرمدن خبرويره جكلرى صره ايله استجواب ايتمليدر .

تحريات اجراسى — فاعل وشريك جرمك ياننده وخانه سنده وقوعـه كلن جرمه دائر وياخود جرمك ميدانه چيقمسـنه ، اثبات ايدلمسنه يارار . اشيا واوراق بولنديغى آ كلاشيلنجه همان اراشديريلوب بولديريله رق آلنمليدر . « ماده ـ ٣٣ ـ ٣٤ »

ضبط ورقه سى تنظيمى — بوصـايديغمز معاملاتى سريعاً ومنتظماً ياپمقله برابر اصولى دائره سنده « اشـاغيده يازه جغمز نمونه لركبى » برقطعه ضبط ورقه سى تنظيم ايدلمليدر . «ماده ـ ٣٩»

ايشته شوبيان ايتديكمز معاملاتى بالجمله پوليس مأمورلرى مدعى عمومى ومستنطقلرك كلسنى بكله مدن درحال ياپمغه قانوناً مجبوردرلر . اكر بواثناده مدعى عمومى ويا مستنطق كلورسه انلرك ويره جكى امره كوره حركت اولور . بونلر يا معامله نك ايشه باشلايان مأمورلر پوليسلر طرفندن ياپيلوب بيترلمسنى امر ايدرلر . وياخود كنديلرى بالذات ياپارلر .

برجرم وقوع بولوبده — ايستر جرم مشهود اولسون ، ايستر غير مشهود وعادى اولسون ـ خانه صاحبى ضابطهٔ عدليه مأمورلرينه خبرويروبده چاغيريرسه پوليس مأمورلرى اوخانه يه كيدوب جرم مشهوده اولديغى كبى تحقيقات ياپه رق ضبط ورقه سى تنظيم ايتملرى .

— تنبيه — شو تفصيلاتی ويرركن هپ جرم مشهوددن بحث ايتدك . بو معاملات هم اصل جرم مشهود همده شبه جرم مشهودده جاريدر. هرايكی قسمنه‌ده شامل اولمق اوزره «جرم مشهود» ديه‌رك ذكر ايدلمشدر .

جرم غير مشهودده كلنجه :

جرم غير مشهود ، كيزليجه اجرا ايديلوب بر مدت كچدكدنصكره خبر آلنان وميدانه چيقان جرملردر . بوكبی جرملرده ضابطهٔ عدليه مأمورلری ـ ضابطهٔ عدليه بحثنده‌بيان اولنديغی اوزره ـ علی‌العاده تحقيقات اجرا ايدوب اوراق تحقيقيه‌يی ومدعی شخصی وارسه انك ويرديكی عرضحالی مدعی عمومی‌يه كوندريرلر . جرم مشهودده اولديغی كبی مدعی عمومی ومستنطق درجه‌سنده وظيفه وصلاحيتلری واسع دكلدر. قانون، جرم مشهودك اهميتنه وفوق‌العاده‌لكنه بناءً پوليس مأمورلرينه‌ده مدعی عموميلك صلاحيتی ويرمشدر . جرم غير مشهودده بويله دكلدر . علی‌العاده مظنونك ومشتكی‌نك وشاهدلرك افاده‌لرينی الوب بر فذلكه ياپه‌رق يعنی خلاصهٔ تحقيقاتی يازه‌رق مدعیٔ عمومی‌يه كوندرير. يوقسه جرم مشهودده اولديغی مثللو غير مشهودده دخی مظنونی توقيف ايتمك، خانه تحری ايله‌مك كبی معاملاتی اجرا ايده‌مز .

اوچنجی باب — قانون جزا

١ — فکر قانونی حاصل ایده‌جك صورتده نظریات جزادن معلومات مجمله

قانون جزا: جرم عد اولنان فعللر ایله، جزا اوله‌رق تعیین ایدیله‌جك شیلری بیلدیره‌ن قانوندر.

جزا: برکیمسه‌نك ایشله‌دیکی فعل خیره مقابل مکافات ویاخود یاپدیغی کناهه مقابل چکدیریلن عقوباتدر. یعنی جزا: خیره قارشو ایدیلن خیر، شره قارشو ایدیلن شردر. بولغتجه تعریفدر.

ارباب حقوقه کوره جزا: قانوناً جرم اولنان بر فعل ایشله‌دیکی ثابت اولان برمجرم حقنده احکام قانونیه‌یه توفیقاً حاکم طرفندن حکم و تعیین اولنان شروعذابدر دیه تعریف اولنور شوحالده جزا اجرا قلنان تضییق و تعذیبدن عبارتدر بوعذاب و تضییق بعضاً یاحیاته، ویا حریت شخصیه‌یه ، ویاخود ماله ویاخودده بعض حقوقه قارشو اجرا اولنور. قانوناً اعدام جزاسنه محکوم اولان شخص قتل ایدلمکله، حبس جزاسنه محکوم اولان کیمسه یا

مؤبداً و یاخود بر مدت حریت شخصیه‌دن محروم اولمقله ،
وجزای نقدی ایله محکوم اولان شخص‌ده مالنك بر قسمنك
ویاخود هپسنك آلنمسیله و حقوق مدنیه‌دن اسقاط ایدیلن بر
کیمسه‌ده مأموراوله‌مامق ومبعوثلك ایده‌مامك وشاهداوله‌مامق
کبی بعض حقوقندن محروم ایدلمکله‌عذاب و تضییق ایدلمش اولور.
جزاء امنیت وآسایش عمومینك تأمین ومحافظه‌سی ایچون
اك برنجی چاره‌در. جزانك فائده‌سی چوقدر.
مثلا: جزالرك نوع ودرجه‌سنی بیلدیرەن قانون جزانك
نشر واعلانی جرم‌ارتکاب‌ایتمك ایسته‌ینلری بردرجه‌یه‌قدر منع
ایدر. وجرم‌ایشله‌ینلره ویریلان جزالرك شدتی جرم ایشلمك
ایسته‌ینلری اورکوده‌رك ارتکاب جرم‌دن صرف‌نظر ایتدیرر.
وجرم‌ایشله‌ین کیمسه‌نك هیئت‌اجتماعیه‌یه ویردیکی‌ضرر معنوی،
جزا ایله تضمین وتعمیرایدلمش‌اولور. وبرجرمك‌افراد اهالی‌یه
ویردیکی‌قورقو ودهشت مجرمه تعیین اولنان جزا ایله ازاله
ایدیلور. حکم اولنان جزالر مجرمك اصلاح حال ایتمسنه سبب
اولور . بونك کبی دها برچوق فائده‌لری واردر .
فقط جزانك بویله فائده‌لی اولمسی ایچون بعض شرطلر
واردرکه بونلر زمانمزك قانون جزالرنده واجرا اولنان مجا-
زاتلرنده موجوددر. انلرده: جزانك عادلانه اولمسی، اسایش
عمومی‌یی وحقوق خلقی اخلال ایدن افعاله مخصوص بولنمسی،

جرم ایله جزا بیننده برنسبت عادله بولنمسی ، جزانك مجرمیتی ثابت اولان اشخاصه حکم ایدلمسی «علی‌نك فعلندن ولی‌یه جزا تعیین ایدلمامليدر»، جزانك برعبرت مؤثره اولمسی مجرمك اصلاح حال واخلاقنی موجب اولمسی، جزانك شخصی اولمسی» یعنی علی‌نك فعلندن طولایی هیچ دخلی اولمیان اولاد و عیالنك ماللری مصادره ایدلمك وکندیلری حبس و تضییق اولنمق کبی حاللر اجرا ایدلمسی» وهانکی فعله نه کبی جزا ویریله‌جکی معین ودرجه‌لره منقسم بولنمسی لازمدر .

حق مجازات کیمه عائددر؟

تعیین جزا حقی دولته عائددر . چونکه : ایقاع ایدیلن بر فعلك ضرری هیئت اجتماعیه وعموم افراد خلقه امنیت واسایشنه‌ده دوقوندیغندن وعموم افراد خلقك وحقوقنك محافظه‌سی‌ده دولته عائد بولندیغندن مجرملر حقنده جزا تعیین ایتمك حقی منحصراً دولته عائدبرحقدر. دولت بوحقی عدالته‌موافق برصورتده اجرا ایتمك ایچون‌قانون جزا وضع‌ایتمش ومحکمه‌لر آچمش واصول‌محاکمه قانونلری نشر واعلان‌ایتمش، حاکملر تعیین ایلمشدر که بونلر واسطه‌سیله هم عموم خلقك حقوقنی «یعنی حقوق عمومیه‌یی» و هم‌ده متضرر اولان شخصك حقوقنی «حقوق شخصیه‌یی» تأمین ومحافظه ایدر . بونك ایچون افراد ناسدن بری دیکر برکیمسه ایچون کندی کندینه جزا تعیین

ایده‌مز. وبر کیمسه‌یی طوتوب حبس ایلیه‌مز، ایدرسه کندیسی ده جزا کوریر.

دولت تعیین جزایی نه‌اساسه هانکی قاعده‌یه استناداً تعین ایدر؟

بوخصوصده برقاچ فکر واردر. برر برر تدقیق ایده‌لم.

١ — اخذ ثاردر. یعنی هرشخص انتقام آلمق ومقابله ایتمك ایسته‌دیکندن بوحقی دولته ترك ایتمش دولت جرمدن ضرر کوره‌ن شخصك انتقامنی آلمق اوزره مقابلهٔ بالمثل اوله‌رق مجرمه جزا تعیین ایلدیکی قاعده‌سیدر.

٢ — مقاولهٔ اجتماعیه‌در. یعنی دولت ایله اهالی بیننده کویا بر مقاوله وارمش کبی جرمدن ضرر کوره‌ن شخصك حقنی بومقاوله‌یه استناداً آلمق ایچون جزا تعیین ایدر فکریدر.

٣ — مدافعهٔ مشروعه‌در. یعنی هرکس نفسنی ویا مالنی مدافعه‌یه مجبور اولدیغندن بو حقی دولته ترك ایتمش دولتده جرمدن ضرر کوره‌ن شخصك مال ویا نفسنی مدافعه ایچون مجرمه جزا تعیین ایدر اساسیدر.

٤ — منفعت عامه‌در. یعنی دولت عموم خلقك امنیت وسلامتنی محافظه ایدرك عمومك صرف منفعتنی تأمین ایتمك ایچون جزا تعیین ایدر، نظریه‌سیدر.

٥ — عدالت مطلقه‌در. یعنی جرم ایشله‌ینلره جرملریله

متناسب بر جزا ويرمك عدالتدر . دولت بو عدالت مطلقه‌يي يرينه كتيرمك ايچون جزا تعيين ايدر. قاعده‌سيدر .

حالبوكه بو قاعده واساسلرك هيچ برى يالكزاوله‌رق جزا تعيينده‌كى حكمت واساس تشكيل ايده‌مز جزا هيچ برزمان صرف انتقام ، صرف مدافعه ، صرف عدالت ايچون تعيين ايديله‌مز.

شو حالده تعيين جزا حقنك صحيح وموافق اوله‌رق اساسى: عدالت مطلقه‌يي اجرا ايتمك وفائده وعبرت عموميه‌يي موجب اولمق ومنفعت عامه‌يي تأمين ايتمك قاعده‌لرى نظر دقته آله‌رق بواوچ اساسدن مركب اوله‌رق جزا تعيين اولنمليدر، كه اليوم جزالر بوصورتله تعيين واجرا اولنور .

٢ — جرمك صورت تشكلى

جرم نه‌در؟ جرم: قانونك برجزا تعيينيله منع ونهى ايتديكى فعلى ياپمق، ويا امر ايلديكى فعلى ياپمامقدر. ديه تعريف اولنور.

تعبير ديكرله جرم: برشيئى ياپمق، وياخود ياپمامق اوزره اسايش وانتظام عموميه‌يي محافظه ضمننده اولجه قانونه درج واعلان وبرجزا ايله تهديد اولنان برامر ونهيك خلافنده جواز قانونى اولمقسزين ايقاع ايديلن فعل وحركتدر .

برفعل جرم اولمق ایچون قانون یالکز امر ویا منع ایتمکله اوفعل جرم اولماز. مثلا: اصول جزائیه قانوننده هر مأمورك اثنای مأموریتنده خبرآلدیغی برجنحه وجنایتی مدعیٔعمومی یه اخبار ایتمسی امر ایدلمشدر.

بویله برجرمی خبر آلوبده اخبـار ایتمیـان قانوناً برجرم ایشله‌مش اولماز. چونکه قانون بونك ایچون برجزا تعیین ایتمه‌مشـدر. الحاصل برفعل جرم اولمق ایچون قانوناً منع ویا امر ایدلملی وقانوناً برده جزا تعیین اولنملیدر.

قانون جزا، فعللری هپ منع ونهی ایدر. مثلا: برکیمسه من‌غیر تعمد برشخصی اتلاف ایتمش ایسه اون بش سنه مدتله کوره‌که قونیـلور. دیه‌رك برآدم قتل اولنمسـنی وکذا آخذ ویانکسـیجیلك کبی سرقتلره متجاسر اولانلر اوچ ماهدن بر سـنه‌یه قدر حبس اولنور. دیه‌ده سرقت اجراسنی منع ونهی ایتمشدر. قانونك امر ایتدیکی فعل، بزم قانون جزاده «٢٥٦» نجی‌ماده‌ده‌کی احوالده‌معاونتی امر ایدر. بشقه‌یرده امریوقدر. شوحالده‌برفعل ممنوع‌هرحالده فاعلنه‌موجب مجازات‌اوله‌بیله‌جك برجرم اولمق ایچون اوچ شرط لازمدر.

١ — جرم اهلندن یعنی عاقل وبالغ اولان برکیمسـه‌دن صـادر اوللیدر. بناءً‌علیه قوهٔ ممیزه‌سنه مالك اولمیـان صبیلر چوجقلر وعقل اراده‌سـنه صـاحب اولمایان مجنون و معتوهلر

طرفندن قانونه مغایر برفعل واقع اولورسه جرم عد اولنماز. وجزاده تعیین ایدلمز .

٢ — جرم، جبر واكراه ایدلمك صورتیله ایقاع ایدلمامش اولملیدر. یعنی مقاومت قابل اولهمایان بر جبر وتهدید واكراه وتضییق ایله وقوع بولملیدر. بناءً علیه بركیمسه دیكر برشخص طرفندن اولوملە تهدید اولنەرق برجرم ایشلەمكه جبر واكراه اولنوبده اوكیمسەده اوجرمی ایشلرسه بوكیمسه جبر وتهدید ایدن شخصك النده برالت قبیلندن اولەرق اوجرمی ایقاع ایتمش بولندیغندن اوكیمسەیه نظراً او جرم جرم دكلدر . وكندیسنەده جزا ویرلمز . جبر و تهدید ایدن شخص جرم ایشلەمش اولور واوكا جزا ویریلور .

٣ — جرم ، انسانلرك شخصنه و یاخود مالنه قارشو ایشلنمش اولملیدر . بناءً علیه حیواناته قارشو ایشلەنن فعللر جرم اولەماز . ایشته بوشرطلر بولنورسه جرم حاصل و تمام اولمش اولور . جرم نەصورتله تشكل ایدر :

جرم، تشكل ایتمك ایچون درت جزؤ لازمدر. بونلرده : جزؤمادی، جزؤمعنوی، جزؤقانونی، جزؤ ناحقدن عبارتدر. بوجزؤلردن بری بولنمازسه تام برجرم تشكل ایدەمز بر فعله جرم دیەبیلمك ایچون اولا بو جزؤلرك دردی بردن موجود اولوب اولمادیغنی تدقیق ایتملیدر. بوجزؤلرك دردیده وارایسه اوفعل جرمدر. بودرت جزؤدن ولو بری اولسون بولنمازسه

اوفعل جرم دکلدر. شمدی بو جزؤلری تعریف و مثاللر ایله ایضاح ایدهلم.

۱ — جزؤ مادی: وقوعه کلن بر فعل، فاعل طرفندن ایقاع ایدیلوب ایدلمدیکنی تعیین ایتمکدن عبارتدر. بناءً علیه فاعل طرفندن، حس اولنور ویا کوریلور، برفعل ایقاع اولنمش می. یوقسه فاعلك ذهننده وتصور ویاخود تشبث درجه سندهمی قالمشدر. یعنی فاعل برفعل تام ایشلهمشمیدر، ایشلهمامشمیدر بوراسنی بیلملك لازمدر. مثلا: برآدمی قتل ایتسه، واول کیمسه نك او آدمی قتل ایلدیکی ثابت اولسه، جزؤ مادی حصوله کلمش وجرمك درتده بری ده وجود بولمش اولور. فقط؛ مثلا: بر کیمسه برآدمی ضرب ایتمك ایچون صوپا ایله اوزرینه هجوم ایتمش، لکن ضرب ایتمامش اولسه، بوحالده فاعل فعل ضربی اجرا وایقاع ایتمامش اولدیغی جهتله جزؤمادی حصوله کلمامش بولندیغندن جرم واقع اولمهمش اولور.

۲ — جزؤ معنوی؛ وقوعه کلن بر فعلك فاعلی اولدیغی ثابت اولان برکیمسه نك قانوناً مسئول اولوب اولمدیغنی تعیین ایتمکدن عبارتدر. بناءً علیه ایقاع اولنان برفعلك فاعلی قانوناً بر جزا ایله مجازات اولنور کیمسه لردنمیدر. یوقسه صبی، مجنون و معتوه اولمق کبی حقنده جزا ویریلهمین اشخاصدنمیدر. بورالری اکلاشلمق لازمدر.

مثلا: بر کیمسه برآدمی قتل ایتسه واولکیمسه‌نك. اوآدمی قتل ایتمش اولدیغی ثابت، وفقط قاتل‌اولان اوکیمسه‌نك مجنون بولندیغی اکلاشلسه هر نه‌قدر فاعلك فعلی ایقـاع ایلدیکی ثابت و بناءً علیه جزؤ مادی موجود ایســه‌ده مجنون اولنلره قانوناً جزاویریله‌میه‌جکندن جزؤ معنوی حاصل اولمه‌مش بولندیغندن جرم تماماً تشکل ایده‌مز .

٣ — جزؤ قانونی : وقوعه کلن بر فعلك قانوناً ممنوع وموجب مجازات اولوب اولمادیغی تعیین ایله‌مکدن عبارتدر . بناءً علیه فاعلك ایشله‌دیکی فعل قانوناً منع ایدلمش وبر جزاده تعیین اولنمشمیدر ، اولنمامشمیدر.. بوراسی تدقیق اولنمق ایجاب ایدر. مثلا: بر کیمسه‌نك قومار اوینادیغی ثابت اولسه ــ فاعلك قومار اوینادیغی اکلاشلمغله جزؤمادی حاصل اولمش، وفاعل عاقل و بالغ اولوب مجنون و معتوه اولمدیغندن حقنده جزا ویریله‌بیلور اشــخاصدن بولنمغله جزؤ معنویده وجوده کلمش ایسه‌ده ــ فقط قومار اوینامق فعلنی قانون منع ایتمامش اولد-یغندن جزؤقانونی حصوله کله‌مدیکی جهتله برجرم‌تشکل ایلیه‌مز.

٤ — جزؤ ناحق: وقوعه کلن برفعلك بغیرحق « ناحق یره» ایشــلنمش اولوب اولمدیغنی تعیین ایتمـکدن عبارتدر . بناءً علیه فاعل ایقاع ایلدیکی فعلی اوله‌رق‌می ایشله‌مش ، یوقسه ناحق یره‌می ایشله‌مشدر . بوراسی‌ده اکلاشــلمق لازمدر .

مثلا : بر کیمسه دیگر بر شخصك عرضنه کچمك ایستهیوبده او شخصی اول کیمسه اولدیرمدن الندن قورتولهمیهجغنی اکلایهرق او کیمسهیی قتل ایتدیکی ثابت اولسه ـ قاتل فعل قتلك فاعلی اولدیغی ثابت بولندیغندن جزؤمادی ، وقاتل عاقل وبالغ اولوب مجنون ومعتوه بولنمادیغندن جزایه مستحق اولمغله جزؤ معنوی و فعل قتل قانوناً مجازات اولنور ممنوع فعللردن بولنمغلهده جزؤ قانونی حصوله کلمش ایسهده فعل قتلك حقلی اولهرق ایشلهنوب ناحق یره ایقاع ایدلمدیکی جهتله جزؤ ناحق وجوده کلدیکندن جرم تشکل ایتمامشدر. بناءً علیه بوکبی فعللره جزاده تعیین ایدیلهمز . الحاصل بر فعله جرم دینله بیلمك ایچون اشبو درت جزئك هپسنك بردن موجود بولنمسی لازمدر مثلا : بر کیمسهنك بر فعل قتل ایقاع ایلدیکنی فرض ایدهلم : فاعلك فعل قتلی ایقاع ایلدیکی ثابت « جزؤ مادی موجود » وفاعل قاتل عاقل وبالغ بر کیمسه اولدیغندن جزایه مستحق « جزؤ معنوی موجود » و فعل قتل جنایت اولوب قانوناً ممنوع افعالدن « جزؤ قانونی موجود » وفعل قتل بر حق ووظیفهیه وبر مجبوریت قانونیهیه بناءً یاپلمهیوب ناحق یره ایشلنمش « جزؤ ناحق موجود » بولندیغی لدی التدقیق اکلاشیلورسه درت جزؤ موجود اولدیغندن تام بر جرم تشکل ایتمش اولور. وفاعلنهده قانوناً ایجاب ایدن جزا ویریلور .

٣ — مجرمك اوصافی

مجرم ، قوۀ عقليه واراده‌ٔ ذاتيه‌سنه مالك اولديغی حالده برجزا تهديدی التنده اوله‌رق قانوناً جرمدن معدود اولان برفعل حركتده عمداً وياقصداً وياخود تقصيراً بولنان كيمسه‌در. ايشته بووصفلرله موصوف، بوصفتلرله متصف اولان برشخصه مجرم دينلور. بوصفتلرك بری اولمازسه اوكيمسه‌يه مجرم دينيله‌مز اوصافی تعريف وايضاح ايده‌لم :

اولاً : مجرم قوۀ عقليه واراده‌ٔ ذاتيه‌سنه مالك اولمليدر . يعنی مجرم عاقل و بالغ اولوب صبی و مجنون ومعتوه اولماملی ويايديغی جرمی كندی ارزو وارادهسيله ياپوب بشقه طرفدن اجباروا كراه ايدلمامش اولماليدر. مجنون بركيمسه‌يه مجرم دينيله‌مز جبراً برفعل ايشلنديريلن كيمسه‌يه مجرم دينه‌مز.

ثانياً: مجرم قانوناً جزا تعيينيله جرمدن معدود اولان برفعل وحركتده بولنمليدر. يعنی مجرم قانونك برجزا ايله تهديدا ايدرك منع ويا امر ايلديكی برفعل وحركتی ايشله‌مليدر. يوقسه قانونك يالكز منع ايدوب جزا تعيين وتصريح ايتمديكی بر فعلی ايشله‌ين كيمسه‌يه مجرم دينله‌مز. «بوخصوصده جرم بحثنده‌كی تفصيلاته مراجعت اولنه ».

ثالثاً: مجرمك ايقاع جرمده عمده وياقصد وياخود تقصيری

بولنمليدر. يعنى مجرم، جرمى عمداً ويا قصداً ايشـلەمش اوللى وياخود جرم، مجرم قصور وتقصيراتندن طولايى حاصل اولمش بولنمليدر. بركيمسەنك هيچ عمدى وياقصدى وياخودتقصيرات و قصورى اولمقسزين صرف خطا اثرى اولەرق وجودە كلن برجرمدن طولايى اوكيمسەيە مجرم دنيلەمز. مثلا: بركيمسـە شهر ويا قصبەنك خارجندە اطرافى ديوارلى كندى بغچەسندە آو آولانيركن بريسى اوبغچەيە كيرمش بولنوبدە اوكيمسـەدە بونى كورمكسزين آوە آتديغى تفنك ايلە اوشخصى اولديرديكى فرض اولنسـە بوصرف براثر خطادر. هرنە قدر برشـخص اولمش وقتل فعلى جزا تهديديلە قانوناً منع ايدلمش وفاعل اولان بغچە صاحبيدە عاقل وبالغ وكندى ارادە واختيـاريلە تفنـك آتمش ايسەدە، فاعلك شوفعل قتلدە عمدى ويا قصدى وياخود تقصيراتى بولنماديغندن فاعلە مجرم دينلەمز وجزا ويريلەمز.

ولكن برشخص بشقە بركيمسـەنك مالى اولان بغچـەيە كيدوبدە آو آولانيركن آتديغى تفنكدن اوبغچـەنك صـاحبى اولان كيمسە وياخود بغچوانى اوريلوبدە وفات ايتديكى فرض ايدلسە، بوحالدە هرنەقدر اوشخصك اوكيمسەلرى اولديرمكە عمدى وقصدى يوق ايديسەدە كنديسنك اولمايان بغچەيە كيدوب آولانمق جائز اولمديغندن اوبغچەيە كيروب آولانمسى بر قصور وتقصيرات اولوب وقوعەكلن فعل قتلدە اوشخصك تقصيراتندن

حصوله کلدیکی جهتله اوشخصه مجرم دینور . وقانوناً مجازات اولنور .

مجرمیتك اوصافندن اولان عمد وقصد وتقصیراتدن‌ده بحث ایده‌لم .

عمد — ایقاعی نیت اولنان برفعل ممنوعك ذهنده برمدت تصور وتصمیم ایدلمسیدر .

یعنی مجرم بر جرمی بر دن‌بره ایقاع ایتمه‌یوب ، اجرا ایده‌جکی اول جرمی اولجه برمدت،دوشونه‌رك ذهننده تصور وتصمیم ایلدکدنصکره اجراسنه قرار ویره‌رك ایشلنمسنه عمد دینلور. مثلا : برکیمسه برآدمی اولدیرمکه نیت ایدوب برمدت او آدمی ناصل اولدیره‌بیله‌جکنی ونره‌ده بولنوب نره‌سندن اوره‌جغنی دوشونه‌رك قرار ویردکدنصکره او آدمك یولنی بکلیه‌رك قتل ایتسه بوقتل عمداً ایقاع ایدلمش و قاتل متعمد اولمش اولور که جزاسی اعدامدر . چونکه : قاتل فعل قتله نیت ایلدیکی آندن قتلی اجرا ایتدیکی زمانه دکین ندامت‌ایدرك بویله مدهش بر قتلدن واز کچه‌بیله‌جك قدر برمدت کچدیکی حالده ، ندامت ایتمه‌یوبده صغوق قانلیلقله مدهش بر جنایتی یاپمغه قرار ویره‌رك اجرا ایتمسی واجرای جنایت خصوصنده بوقدر عناد واصرار ایلمسی حسبیله قانون بویله متعمداً قاتل اولانلرك اعدامنی امر ایتمشدر .

قصـد — خلاف قانون حرکت ایتمك نیتیدر . یعنی ، ایقاعنه نیت اولنان فعل مغایر قانون اولمقدر ، ایسـتر بو فعلك مغایر قانون اولدیغی معلوم اولسون، ایسترسه نیت اولنان فعلدن مغایر قانون برحرکت میدانه کلسون .

قانوناً برجرمده قصـد ، درحال نیت ایدرك مغایر قانون برفعل ایقاع ایتمکدر .

شـو حالده ، عمدایله قصـد بیننده بیـوك فرق واردر . عمدده برجرم برمدت دوشونوب اجراسنه قرار ویردکدنصکره ایقـاع اولنور . قصـدده همان نیت ایدیلهرك درحال اجرا ، اولنور. مثلا : برکیمسه دیکر برکیمسه یی اولدیرمك ایستهیوبده برمدت دوشونوبده ذهننده تصور وتصمیم ایلدکدنصـکره بر صرهسنی کتیرهرك اول کیمسه یی قتل ایتسـه عمداً قتل ایتمش اولور . وفقط بر کیمسـه دیکر بر شـخص ایله اوطوریرکن واوشخصی قتل ایتمك عقل وخیالنـه کلمزکن ارالرنده بر غوغا چیقوب او کیمسـه حدت وغضب ایدرك همان « شـو حریفی اولدیرهیم » دیهرك درحال اوکیمسه یی قتل ایتسـه قصداً قتل ایتمش اولور.اشبو فعللرك صورت اجراسی بیننده فرق اولدیغی کبی جزالری بیننده ده فرق واردر . عمداً قاتل اعـدام اولنور . قصداً قاتل اون بش سنه کورهکه قونور .

قصد ایکی درلو اولهبیلور . بری، فاعل ایشلدیکی فعلدن

معلوم ومعین برضرر حصوله کله جکنی بیله رك یالکز اوضرری ایقاع ایتمکه قصد ایدرکه بوکا « قصد معین » دینور.

مثلا : برکیمسه دیکر بر شخص ایله غوغا ایدرکن « شو حریفك قفاسنی یاره‌یم » دیه‌رك باستون ایله باشنه اوره‌رق جرح ایدر . بوندن اوجارحك مقصدی اوشخصك باشنی جرح ایتمکدر .

دیکری ، فاعل ایشلدیکی فعلدن بشقه مضرتلرده حصوله کله‌بیله‌جکنی آکلایوبده فقط نیت ایلدیکی مضرتدن بشقه ضررلری مرام ایتمه‌یه‌رك ایقاع ایلدیکی فعلدن بشقه ضررلرده حاصل اولسه اصل فعلك نتیجهٔ طبیعه‌سندن بولندیغی جهتله قصد ایتمدیکی بوزائد ضررلردن طولایی‌ده مسئول اولمسی ایجاب ایدرکه بوکاده « قصد غیر معین » دینلور . مثلا : برکیمسه دیکر بر شخصله غوغا ایدرکن « شو حریفك قفاسنی قیره‌یم » دیه‌رك باستونله ضرب وجرح ایتدکدنصکره اوشخص وفات ایتسه ، اوکیمسه وفات ایدن شخصی اولدیرمك ایچون ضرب وجرح ایتمامش اولدیغندن کندیسنه قاتل جزاسی ویرلمزسه‌ده ، باشنه ضرب اولنان برکیمسه‌نك اولمك احتمالی‌ده بولندیغندن اوکیمسه‌یه عادی ضرب جزاسی‌ده ویرلمیه‌رك ایقاع ایلدیکی فعل ضربك نتیجهٔ طبیعه‌سندن اوله‌رق وقوعه‌کلن وفاتدن طولایی قانون بشنسنه‌دن زیاده کورك جزاسی تعیین ایتمشدر .

قانون بعض قباحت کبی اهمیتسز فعللرده اصلا قصدآرامز.
مثلا : ممنوع اولان برمحله میت دفن ایتمك موجب مجازاتدر .
بونده قصد آرانماز .

تقصیر — قانونه مغایر اولەرق برفعل ایشلەمك قصدی اولمدیغی حالده مجرد دقتسزلك ویا نظاماته رعایتسزلك اثری اولەرق برجرمك وقوعه کلسنه میدان ویرمکدر . شو حالده برکیمسه هیچ برجرم ایشلەمك قصدی اولمدیغی حالده مجرد ایشلدیکی بر فعلك نتیجەسندن حصوله کلسی ملحوظ اولان برضرك منع ودفعی ایچون لازم کلن احتیاط و تدبیرده ودقت و اعتناده قصور ایتمش اولدیغندن طولایی مستحق مجازات اولور . قانون بو کبی تقصیره بناءً ایشلنمش اولان جرائمده قصد بولنمدیغی جهتله ایقاع اولنان فعلدن دکل، اوفعلك ایقاعنی موجب اولان دقتسزلك ونظاماته رعایتسزلكدن طولایی جزا تعیین ایدر مثلا : بر آوجی ، آو آولارکن هیچ قصدی اولمدیغی حالده محضا دقتسزلکله بر کیمسەیی اووروب اولدیرسه آوجی اوکیمسەیی اولدیردیکندن طولایی دکل ، اولدیرمامك ایچون لازمکلن دقتده قصور ایلدیکندن طولایی جزا کوریر. بونك ایچون قانون او آوجی‌یه اون بش سنه دکل ، آلتی آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبس جزا تعیین ایتمشدر . مجرمك اوصافی اکلا -

شلدقدن صکره، جرم کیملر حقنده ایشلنه‌بیلور ؟. بر آزده، بوندن بحث ایده‌لم فائده‌دن خالی دکلدر .

جرم، افرادك، انسانك شخصنه، حیاتنه، عرض وناموسنه، مالنه قارشو ایشلندیکی کبی بر هیئته، یعنی هیئت اجتماعیه‌یه وشرکتلرده بر شخص معنوی اولدیغندن انلره قارشی‌ده برجرم ایشلنه‌بیلور. مثلا : بر شرکتك اعتبار مالیسنی بوزان بر فعل او شرکتك ناموسنه قارشو ارتکاب ایدلمش برجرمدر. بوندن بشقه جرم یالکز حیاتده اولانلره دکل اناسنك قارننده بولنان هنوز، طوغمه‌مش چوجقلرله ، اولمش انسانلره قارشو ایشلنه‌بیلور. چوجق دوشورنلره ودوشمه‌سنه سبب اولنلره جزا تعیین ایدلدیکی کبی قبرلرده‌کی موتالره تعرض ایدنلر جزا کوریر. برده بر کیمسه همان اعدام ایدلمك اوزره بولنان بر شخصه قارشوده برجرم ایشله‌نور ، بویله بر آدمی جلاددن بشقه‌سی اولدیررسه عادتا قاتل جزاسی ویریلور .

٤ — جرمك تقسیماتی وبو تقسیماته نظراً تعریف ودرجاتی

جرائمك بر تقسیمات نظریه‌سی ، برده تقسیمات قانونیسی واردر .

١ — جرمك تقسیمات نظریه‌سی : جرم تشکیل ایدن

فعللرك نوع وحالنه وصورت وقوع واجراسنه موافق اسملر ايله اولان تقسيمدركه بروجه آتى تعريف اولنور .

جرائم اجرائيه ، جرائم اهماليه — قانون بر فعلك ياپلمسنى يامنع ونهى ايدر وياخود امر وتنبيه ايلر. بوصورتله قانوناً منع ونهى ايديلن فعلى ياپمق ويا امر وتنبيه اولنان فعلى ياپمامق جرمدر. قانونك نهى ايلديكى فعلى ياپمقدن حاصل اولان جرمه « جرائم اجرائيه » دينلور. مثلا: معين قاتل اولان كيمسه موقتاً كوره كه قونيلوركه قانون معين قاتل اولمغى نهى ايتمشدر . قانونك امر ايتديكى فعلى ياپمامقدن حاصل اولان جرمه ده «جرائم اهماليه» دينور. مثلا: قانون جزانك ٢٥٤ نجى ماده سنده «حانجى ولو قنطه جيلردن كيجه لرى فنار ياقمسى كندوسنه جانب ضابطه دن تنبيه اولنديغى حالده اهمال ايدن بش بشلكه قدر جزاى نقدى ايله محكوم اولوركه قانون فنار ياقلمسنى امر ايتمشدر . قانون، دائما نهى ومنع ايدر. امر ايلديكى فعللر برقاچ قباحت فعلندن عبارتدر.

جرائم عموميه ، جرائم خصوصيه — جرائم عموميه هركس طرفندن ايقاع اولنه بيلن جرملردر . قانون جزاده كى جرملر كبى .

جرائم خصوصيه ده، بعض صنف اهالى يه وياخود برمسلك ويا صنعت اربابنه مخصوص اولان جرملردر. مثلا: عسكرى جزا قانونى، وطبابت قانونى، واسپنچيارلق «يعنى اجزاجيلق»

نظامنامه‌سی کبی قانون ونظاملرده اولان جرملردرکه بونلر عسکر ودوقتور واجزاجیلر طرفندن ایشله‌نور . یعنی عمومی اولمایوب برقسم خلقه مخصوصدر.

جرائم مشهوده، جرائم غیرمشهوده — بوتقسیم جرملرك صورت وقوعی اعتباریله‌در. جرم‌مشهود دیمك وقوعه‌كلوركن مطلقا هرکس طرفندن کورلمش برجرم دیمك دکلدر. قانونك تعریف ایتدیکی وجهله وقوعبولمسی دیمکدر .

جرم مشهود : اجرا اولنمقده ویاخود هنوز اجرا اولنمش اولان جرمدر . برده ولوله ٔ ناس اوزرینـه ویاخود جرمك ارتکابنی متعـاقب انك فاعلی ویاخود فاعلنك شریکی اولدیغنی مؤید اشیا واسلحه وادوات وآلات ایله دردست ایدیلن اشخاصك جرملری جرم مشهود قبیلندندر . ایشـته شـو صورتله اجرا اولنان ویا اولنمش بولنان جرملره قانوناً جرائم مشهوده دینور .

جرائم غیرمشهوده : دخی کیزلیجه‌اجرا ایدیلوب‌اوزرندن برمدت کچمش اولان جرملره دینلور .

جرائم سیاسیه، جرائم‌عادیه — جرائم سیاسیه‌طوغریدن طوغری‌یه دولتك داخلی وخارجی امنیت و سـلامتنی اخلال ایدن ودولتك شکل و اداره‌سنی تبدیله ویاخود دولتك محافظه

وبقاسنه تعلق ايدن جرملردر . قانون جزاده بوكبی جرملر ايچون ايكی فصل واردر.

جرائم عاديه دخی: افراد اهالينك جان ومال و عرضنه قارشو علی العاده ايقاع ايديلن جرملردركه قتل وسرقت وهتك عرض كبی قانون جزاده ذكر اولنان فعللردر :

جرائم آنيه ـ جرائم متماديه — جرائم آنيه مغاير قانون اولان برفعلك ياپلماسيله برابر ختام بولان تمام اولان جرملردر. قتل، ضرب، جرح، كبی

جرائم متماديه ده : مغاير قانون اولان فعلك متمادياً ايشلنوب دوام ايدلمسيدركه فعلك ايقاعيله برابر مجرميت حالی دوام ايدن جرملردر. مثلا: اشقيالق ايتمك كبی كه اشقيالغه باشلانديغی زماندن دردست اولنديغی زمانه قدر اشقيالق دوام ايدر. اكسيك ترازو قوللانمق وبغير حق بركيمسه يی حبس ايتمكده بويله در . بونلرده اكسيك ترازو قوللانمغه باشلانديغی كوندن طوتلديغی كونه قدر جرم دوام ايلر.

جرائم اعتياديه — برفعلك يالكز بركره ايشلنمسی جرم اولميوب برقاچ دفعه ارتكاب اولنمسی جرم عد اولنان فعللردر. يعنی بر دفعه ايشلنمسی جرم اولميوب فقط اوفعلی برقاچ دفعه دها ايشلرسه اوفعلی ايشلمكه آلشمش، اعتياد ايتمش اولديغی اكلا- شيله رق اوفعل اووقت جرم اولمش اولور. و فاعلی ده مجازات

کوریر لکن ایلك دفعه ایشـلدیکی وقت جزا کورمز اعتیـاد ایدرسه‌کوریر. مثلا: اقربا بیننده‌اولان سرقتده براولادباباسنك مالنی ایلك دفعه اوله‌رق چالارسه بو سرقت فعلی جرم اولمـاز اواولاده‌ده جزا ویرلمز. او اولاد باباسـنك مالنی بر قاچ دفعه بویله چالمش ایسه سرقت فعلنی اعتیاد ایتمش اولدیغندن ـ محضا اعتیاد ایتدیکی ایچون ـ اووقت اوفعل سرقت جرمنی تشکیل ایدر واولاده‌ده سـارق جزاسی ویریلور. کنج کیمسـه‌لری فحشیاته‌سوق ایتمك، خلقی‌قمار اوینامق‌اوزره بریره طوپلامق فعللری‌ده بویله‌در.

جرائم اعتیادیه صراحةً ذکر اولنور. آندن‌بشقه جرملر جرائم اعتیادیه‌یه قیاس‌اولنه‌ماز. قانون هانکی فعلی اعتیادایتمکی جرم عد ایتمش ایسه اوفعله جرائم اعتیادیه دینور. یوقسـه، برضرب ویا جرح فعلی وقوع بولوب‌ده فاعل بونی ایلك دفعه اولمق اوزره یاپمشـدر. اعتیاد ایتمامشـدر. دیه‌رك جرم عد ایدلمه‌مکلك اوله‌ماز.

جرائم مشترکه، جرائم مرتبطه — جرائم مشترکه متعدد اشـخاصك، بر مقصد مشـترك حصـولی ایچون ایقاع ایلدیکی جرملردر. اصول محاکمات جزائیه‌نك ۲۰۹ نجی ماده‌سی جرائم مشترکه‌یی شووجهله بیان وتعداد ایدر.

[اولاً: اشخاص مجتمعه طرفندن برزمانده، ثانیاً: اولجه

بینلرنده حاصل اولان اتفاق اوزرینه اشخاص متعدده طرفندن متفرقاً ازمنه ومحال مختلفه‌ده ایشلەنن، ثالثاً : بری دیکرینك ارتکاب ویا تسهیل ویا حصولنی ویاخود جزاسز قالمسنی تأمینه مدار اولمق ایچون ایدیلن جرملر جرائم مشترکه عد اولنور] بونلره برر مثال کوستره‌لم.

اولاً : اشخاص مجتمعه طرفندن برزمانده ایقاع اولنان جرملر . مثلا: اون کشیدن مرکب برقومیته اختلال چیقارمق فکر ومقصدیله هپ بردن بربانقه‌یه هجوم ویاخود بر حکومت آدمنی قتل ایتمکه تصدی ایتملیدرکه بو اشخاصك شو جرمنه جرائم مشترکه دینور.

ثانیاً : اولجه بینلرنده حاصل اولان اتفاق اوزرینه اشخاص متعدده طرفندن متفرقاً ازمنه ومحال مختلفه‌ده ایشلنان جرملر مثلا : اون کشیدن مرکب برخرسز قومپانیاسی تشکل ایدوبده بونلر بربرندن آیری آیری اوله‌رق بشقه بشقه زمانلرده شورادن بورادن اشیا چالوب آرالرنده تقسیم ایتسه‌لر ، بو اشخاصك شوجرملری جرائم مشترکه‌دندر .

جرائم مرتبطه — جرائم مرتبطه شویله تعریف اولنه‌بیلور: برشخصك برمقصدله ایقاع ایتدیکی برجرم ایله ، اوجرمك ایقاعی ایچون ارتکاب اولنان بشقه بشقه جرملر اراسنده بر رابطه برمناسبت بولنمسیدر. شوحالده جرائم ارتباطیه، جرملری

یکدیکرینه ربط ایله بونلرك توحید تحقیقات ومحاکماتنی ایجاب ایدن مناسباتدن عبارت اولمقده‌در . مثلا : برکیمسه بر قاصه آچمق ایچون براسقارپیلا یاپدیغی « بوباشلی باشنه بر جرمدر . » برمغازه‌یه کیردیکی « سرقت ایچون بر یره کیرمکده آیری برجرمدر . » مغازه‌ده‌کی قاصه‌یی آچه‌رق پاره‌لری وبر طاقم سندلری چالدیغی «بوده آیری بر جرمدر . » چیقارکن بکجی کوروب طوتمق ایستدیکی وقت بکجی‌یی اولدیردیکی «بوده‌بشقه برجرمدر. » وسندلری امضا ایتمك‌ایچون مال‌صاحبنك‌امضاسنی تقلید ایدرك سندلری ساخته‌کارلق ایله امضا ایتدیکی « بوده بر جرمدر . » فرض ایدلسه ، بونلر آیری آیری برر جرم اولدیغی حالده اجرا ایدلمك ایستەنیلن سرقت فعلنه مناسبت ورابطه‌سی اولان جرملردر . فاعل یالکز سرقت فعلنی ایقاع ایده‌جکدی . فقط بونی ایقاع ایدرکن دیکر بعض جرملرك‌ده ایقاعی ایجاب ایلدیکندن بالمجبوریه انلری‌ده ارتکاب ایدرك قتل‌ساخته‌کارلق جرملری‌ده حاصل اولدی. لکن بونلرسرقت فعلندن آیری اولمه‌یوب سرقته مربوط بولندیغی ایچون جرائم مرتبطه تسمیه اولنور .

جرائم مشترکه ایله جرائم مرتبطه بیننده فرق واردر . جرائم مشترکه‌ده، فاعل برقاچ، فعل بر ویا برقاچ‌دانه اوله‌بیلور.

جرائم مرتبطـه‌ده ایســه مطلقا فاعل بر ، فعلده برقاچ اولمق لازمدر .

اجتماع جرائم — اجتماع جرائم: برکیمسه طرفندن بشقه بشقه مقصدلرله بردن زیاده جرملر ایقاع اولنوبده بوجرملرك هیچ بری حقنده هنوز برحکم لاحق اولمیان متعدد جرملره دینور . شــو حالده اجتماع جرائم حقنده ایکی شرط واردر . بری، برکیمسه‌طرفندن بردن‌زیاده‌برجرم ایشلنمك، دیکری‌ده؛ بوجرملردن هیچ بری حقنده‌هنوز برحکم ویرلمامش‌اولمقدر. مثلا : برکیمسه بوکون برسرقت ایرتسی‌کونی برطولاندیریجلق ایدر اوکیجه‌ده بریســیله غوغا ایدرك جرح ایلر، بر قاچ کون صکره‌ده بریسنی قتل ایلر .

بوجرملر آیری آیری مقصدلرله اجرا ایدلمش وهنوز دها هیچ‌بری حقنده برحکم لاحق اولمامشدر. ایشته بوکبی‌جرملره اجتماع جرائم دینور .

تنبیه — جرملرك بویله نظری اوله‌رق تقسیمی‌ده مهمدر. اصول محاکمه ، توحید محـاکمه ، تعیین جزا ومرور زمان کبی اسبابدن طولایی بوصورتله تقسیم وتفریقی لازمدر .

۲ — جرائمك تقسیمات قانونیه‌سی : قانوناً مجازات اولنان جرائم اوچ نوعدر .

برنجیسی جنایت، ایکنجیسی جنحه، اوچنجیسی قباحتدر.

جرائم بووجهله اولان تقسیم قانونیسی، جرملرك نوع ودرجه‌لریله جزالرینك تعیین ایدلمسنه وبونلرك هانکی محکمه‌لرده کوریله‌جکنك تفریقنه اساس اولور . شمدی بونلری تعریف ایده‌لم .

١ — جنایت : مجازات ترهیبیه‌یی استلزام ایدن افعالدر. مجـازات ترهیبیه‌ده اعدام ومع‌التشهیر مؤبداً ویاموقتاً کوره‌که قونمق وقلعه‌بنداولمق ماده‌لریله نفی ایله‌ومؤبداً رتبه ومأموریتدن محرومیت وحقوق مدنیه‌دن اسقاط ماده‌لریدر .

اعدام، برکیمسه‌یی جزا اوله‌رق قتلاً ویاصلباً اولدیرمکدر. حامله قادینلر طوغوردقدنصکره اعدام اولنور .

کوره‌ك، اباقلرنده تیمور اولدیغی حالده خدمات شـاقه‌ده قوللانلمقدر . بوجزایه مستحق اولان شمدی تشهیر اولنماز.

مؤبداً کوره‌ك، دولتجـه تعیین اولنـه‌جق محللرده جانینك اباقلرنده تیمور اوله‌رق وفات ایدنجه‌یه‌قدر خدمات شاقه «مشقتلی ایشلرده» استخدام اولنمسیدر .

موقت کوره‌ك، دولتك تعیین ایده‌جکی یرلرده اوچسنه‌دن اون بش سنه‌یه‌قدر تیموربند اوله‌رق خدمات شاقه‌ده قوللانلمقدر. فقط شمدی کوره‌ك جزاسـنه دوچار اولنلره تیمور اورلماز . وخدمات شاقه‌ده قوللانلماز .

مؤبداً قلعه‌بندلك ، دولتجه تعیین اولنان قلعـه‌لرك برنده مجرمك وفات ایدنجه‌یه دکین محبوساً توقیف ایدلمسیدر .

موقت قلعه‌بندلك ، دولتجـه تعيين اولنان قلعه‌لرك برنده اوچ سنه‌دن اون‌بش سنه‌يه‌قدر محبوساً توقيف اولنمقدر .

نفي ابد، برشخصك دولتجه تعيين اولنـان بر محله مؤبداً كوندريلوب اقامت ايتديرلمسيدر .

مؤبداً رتبه ومأموريتدن محروميت، مجرمك آرتق دولتجه كرك طوغريدن طوغرى‌يه وكرك التزام‌طريقيله‌بيوك وكوچك خدمتده بولنمقدن ورتبه ومعاشه نائل اولمقدن ونشـان طاقمقدن محروم اولمسى واصحاب رتبه ومأموريتدن ايسه اول‌امرده رتبه ومأموريت ومعاشنك رفع اولنمسيدر . بوندن بشـقه حقلرنده مؤبداً وموقتاً كورەك ومؤبداً قلعه بنـدلك ونفي ابد جزالرى حكم اولنانلر سالف‌الذكر مؤبداً رتبه ومأموريتدن محروميت جزاسنه‌ده مستحق اولورلر .

حقوق مدنيه‌دن مؤبداً اسقاط جزاسى، اولا : مؤبداً رتبه ومأموريتدن محروميت جزاسنه مستحق اولمق، . ثانياً : كافهٔ حقوق بلديه‌دن يعنى مملكتجه وملتجه واصنـافجه بر مأموريت رسميه‌ده بولنمقدن محروم اولمق، ثالثاً: برمكتب خواجه‌لكنده قوللانلمامق ، رابعاً اجراى تحقيقاتده قوللانلمامق وبر دعواده شاهد اوله‌ميوب كنديسندن استيضاح كيفيت لازمكلديكى تقديرده افاده‌سى بياغى‌معلومات حكمنده قبول‌اولنوب دعواجه حكمسز طوتلمق وبردعواده وكالت‌ايده‌مامك، خامساً : وصى اوله‌مامق،

سادساً : سلاح طاشیمغه صالح اولمامق خصوصلرندن عبارتدر.

۲ — جنحه : مجازات تأدیبیه‌یی مستلزم اولان افعالدر .

مجازات تأدیبیه، برهفته‌دن زیاده حبس وموقتاً نفی ومأموریتدن طرد وجزای نقدی ماده‌لریدر .

حبس جزاسی، دولت حبسخانه‌لرنده مدت محکومه‌ایچنده توقیف اولنمقدر . اشبو حبس جزاسنك مدتی مجرمك حبسه دخولی تاریخ ودقیقه‌سندن اعتباراً یکرمی درت ساعتدن نهایت اوچ سنه‌در . نفی موقت، مجرمك بولندیغی یردن بر بشقه محله کوندریلوب اوچ آیدن اوچ سنه‌یه‌دك تغریب اولنمقدر .

موقتاً مأموریتدن طرد ، مأموریتی اولانلرك قانون جزا حکمنجه مأموریتلرندن چیقارلمسی ومأموریته مخصوص معاشلرینك قطع اولنمسیدر. وطرد جزاسنك مدتی دخی اوچ آیدن آلتی سنه‌یه‌قدردر . یعنی بوجزایه مستحق اولانلر مدت مجازاتلرنده مأموریت ومعاشه نائل اوله‌مزلر . ومأموریتده اولمیانلر بوجزایه مستحق اولدقلرنده انلردخی مدت جزالرنده مأموریت ومعاشه نائل اوله‌مازلر .

جزای نقدی، مجازات نقدیه دخی برشخصدن قانونك تعیین ایتدیکی اوزره آقچه آلنمسیدر. جنحه‌لرده یوزغروشدن یوقاری باشلار .

۳ — قباحت : مجازات تكديريه‌یی استلزام ايدن افعال وحركاتدر .

معاملهٔ تكديريه، يكرمی درت ساعتدن بر هفته‌يه‌قدر حبس ونهايت يوزغروشه قدر مجازات نقديه‌در . بر جرمك هانكی نوع جرائمدن اولديغنی يعنی اوجرمك جنايت وجنحه وقباحت نوعلرندن هانكيسنه داخل بولنديغنی آكلامق ايچون ، اولاً قانون جزانك اوجرم حقنده تعيين‌ايلديكی جزايه باقلی، صكره اوجزا اوچ نوع جرائمدن هانكيسنه عائد ايسه اوجرم اول نوع جرائمدندر . مثلا : بريسی رشوت آلمش . بو جرم جنايتمی يوقسه جنحه وياقباحتمی ، بونی آكلامق ايچون قانون جزانك آلتمش سكزنجی ماده‌سنه باقلی، اوراده مرتشی « رشوت آلان» ايچون موقتاً قلعه‌بند حكم‌اولنه‌جغی محرردر . بو قلعه‌بندلك جزاسی هانكی نوع جرمه مخصوص‌ايدی‌باقيلور. جنايته، اوحالده رشوت المق فعلی، جرمی جنايتدر .

جرملرك نوعی بو صورتله جزالريله بولنور . اسملريله بولنه‌ماز . برجرح برسرقت بعضاً جنايت بعضاً جنحه اولور . مثلا: كيجه وقتی برخانه‌ده اجرا اولنان سرقته قانون كوره‌ك جزاسی تعيين ايتمشدر، شوحالده جنايتدر. كوندوز برخانه‌ده ايقاع اولنان سرقته قانون حبس جزاسی تعيين ايله‌مشدركه جنحه‌در . وكذا : جرح قتل قصديله اولورسه جزاسی

كوره‌كدر، نوعی‌ده جنایتدر . قتل قصدیله اولمازسه جزاسی حبسدر، نوعی‌ده جنحه‌در .

٥ — وقوعه‌کلن برفعلك جرم تشکیل ایدوب ایتمیه‌جکنك مثاللر ایله ایضاحی :

جرمك صورت تشکلی بحثنده بیان‌اولدیغی اوزره، وقوعه کلن برفعلك جرم‌تشکیل ایتمسی‌ایچون اوفعل انسانلرك حیاتنه، شخصنه، مالنه ویا عرض وناموسنه قارشو ایشلنمش اولملیدر . حیواناته قارشو ایشله‌نن فعللر جرم دکلدر. وقوعه‌کلن برفعلك جرم اولوب اولمادیغنی بیلمك ایچون قانون جزایه باقیلور . قانون جزا اوفعلی منع ونهی ایتمش وبرده جزا تعیین ایدرك‌تهدید ایتمش ایسه اوفعل جرم‌در. اونی ایشله‌ین‌ده مجرم اولور .

مثلا : قانون جزانك ٢١٤نجی ماده‌سی [متن‌ماده – برمادهٔ مخصوصه اسنادی اولمه‌یوب فقط‌معایبدن‌برشیٔ تخصیصیله یادیکر صورتله برکیمسه دیکر کیمسه حقنده مخل ناموس سوز سویلر ویاخود شتم «سوومك» ایلرایسه یکرمی درت ساعتدن برآیه قدرحبس اولنور. الخ] موجبنجه برکیمسه حقنده مخل ناموس سوز سویله‌مك ویاخود سب وشتم ایتمك یعنی سوومك جرم ایمش چونکه قانون جزا بوفعلی منع ایتمش وبر جزاده تعیین ایتمشدر .

قانونك یالکز منع ویا امر ایدوبده جزا تعیین‌ایتمدیکی فعللرده

جرم تشکیل ایتمز . مثلا : اصـول محاکمات جزائیـه قانوننك یکرمی آلتنجی ماده‌ســنده دولتك هر مأموری بر جنحـه ویا جنایتك وقوعنی خبر آلورسـه درحال مدعیٔ عمومی‌یه اخبار ایتمسنی امر ایتمشدر . فقط اخبار ایتمه‌ینلر حقنده برجزا تعیین ایتمامش اولدیغندن بویله بر جنایتی خبر آلوبده مدعیٔ عمومی‌یه اخبار ایتمه‌مك برجرم دکلدر .

وقوعه کلن برفعلك جرم تشکیل ایتمسی ایچون ـ جرمك صورت تشکلی بحثنده بیـان اولدیغی اوزره ـ جرمك اجزا وارکانندن اولان درت جزؤك بردن بولنمسی لازمدر . اجرا اولنان برفعلده بوجزؤدن بری بولنمازسه اوفعل جرم اولەماز. مثلا : مجرمك بر جرمی حین ارتکابنده جنت حالنده بولندیغی ثابت اولور ایســه مجازات قانونیه‌دن معاف طوتیلور .] دیه محرردر. بناءً علیه مجنونك ایشله‌دیکی برفعل جرم تشکیل ایتمز، چونکه جرمك اجراسـندن اولان « جزؤ معنوی » موجود دکلدر ، یعنی مجرم عقللی اولمایوب دلیدر.

قانون مذکورك قرق ایکنجی ماده‌ســنده دخی [متن ماده ـ برکیمسه‌نك برجرمی اصلا رضـاسی اولمه‌یەرق مجبوراً ایشلمش اولدیغی ثابت اولورسه کذلك مجازات قانونیه‌دن معفو طوتیلور .] دینلدیکندن برکیمسه طرفندن اولوملە تهدید ویا سلاحله اجبار اولنان برشخصك ایشلدیکی فعلده جرم تشکیل

ایتمز . چونکه « جزؤ معنوی » یوقدر یعنی اوجرمی ایشله ـ
ینك اختیار و رضاسی الندە دکلدر . مثلا : برکیمسه سلاح
چکوبدە برشخصه « یاشو آدمی دوکرسك ویاخودسنی اولدیریرم»
دیەرك اجبار ایتسه و اوشخصدە اوآدمی دوکسه، بو شخصك
شوضرب فعلی جرم تشکیل ایتمز. وکندیسنەدە برجزا ویرلمز.
بوبابدە جزایی اجبار ایدن وسلاحله تهدیدایدن کیمسه کوریر.
قانون جزانك یوزسکسان آلتنجی مادەسی [متن مادە ـ مدافعه
ومحافظهٔ نفس وعرض ایچون وقوعبولان قتل وجرح فعللری
معافدر .] موجبنجه برکیمسه نفسنی مدافعه وعرضنی محافظه
ایچون برشخصی قتل ویا جرح ایتسه ، بوکیمسەنك شو قتل
وجرح فعللری جرم دکلدر . چونکه جرم اجزاسندن اولان
« جزؤناحق » یوقدر . یعنی اوکیمسه بوفعللری حقلی اولەرق
ایشلەمشدر . بناءعلیه شوفعللر جرم تشکیل ایتمز . وفاعلیدە
جزا کورمز. یوز طقسان سکزنجی مادەدخی [متن مادە ـ فقط
ضابطه مأمورلری بوبابدە مستثنا اولەرق آنلر « یعنی ضابطه
مأمورلری » وظیفهٔ مأموریتلرینی اجرادە نظام مخصوصنك
کوستردیکی مساغ اوزرینه ایقاع ایدەجکلری قتل وجرح
وضرب فعللرندن مسؤل اولمازلر. وآنلرەمقابله ایدنلربروجهله
معذور اولەمازلر] دیەمحرردر .
بومادە موجبنجه پولیس وژاندارمه کبی ضابطه مأمورلری

برجانی‌یی‌دردست‌ایتمك ایسته‌دكلری وقت‌اوجانی سلاحله مقابله ایدرك اكر اولدیرلمزسه پولیسلری یاره‌لیه‌جغی آكلاشلمسی اوزرینه پولیس‌ده اوجانی‌یی مقابلةً ومدافعةً اولدیرسه‌اوپولیس حقنده برمجازات‌لازم كلمز. چونكه‌بوقتل فعلی‌جرم تشكیل‌ایتمز. جرمك‌اجزاسندن اولان « جزؤ ناحق » یوقدر. اومأمور او جانی‌یی حقلی‌اوله‌رق‌اولدیرمشدر. كذابرنوبتجی‌یه «بورایه‌كیمسه‌یی قویمه كیرمك ایسته‌ین اولورسه اور . » دیه امر ویرلسه‌ده بركیمسه اورایه كیرمك‌ایسترسه اونوبتجی‌ده‌اوشخصی اولدیرسه بو فعل جرم دكلدر . زیرا برنوبتجی آمرندن آلدیغی امری ایفا ایتمشدر . اوفعلی اجراده حقلی‌در . جزؤ ناحق یوقدر . ایشته وقوعه‌كلن بر فعلك جرم تشكیل ایدوب ایتمیه‌جكی بو صورتله تفریق اولنه‌رق بیلنور .

دردنجی باب — حقوق اداره

حقوق اداره، مملكتك صورت اداره‌سی، وافراداهالینك منافع خصوصیه‌لریله هیئت دولتك منافع عمومیه‌سی آراسنده اولان مناسبات وحقوق وظائفی بیلدیره‌ن قواعدی جامعدر . شوحالده حقوق‌اداره، كرك دولتك وكرك افراداهالینك منافع عمومیه ومشتركه‌لرینه عائد قوانین ونظاماتك ناصل تطبیق

واجرا اولدیغنی تعیین ایدر . حقوق ادارەنك شامل اولدیغی مواد باشلیجه درت قسمدر .

۱ — تنظیم ادارەیه یعنی منافع عمومیەیه متعلق قوانینك اجراسنه مأمور اولان دوائر حکومتك تشکیلی ، وبو دوائره لازمگلن مجلس وسائر قلملرك تأسیسی، وایجاب ایدن مأمورلرك تعیینی وبونلرك حقوق ووظیفەلرینك تفریقی مادەلریدر. مثلا : داخلیه نظارتنك صورت تشکیلی نصلدر. ومأمورلری قاچ کشی وکیملردن عبارتدر. نه‌کبی قوانین ونظاماتك اجراسنه مأموردر. وشورای دولت ناصل تشکل ایدر. ووظیفەسی نەدر. بونلردن بحث ایدر .

۲ — آسایش وانتظام عمومینك محافظـەسی ایچون لازم کلن تدبیرلری اجرا ایتمکدر .

قوۀ عمومیەنك حسن ادارەسی، عموم افراد خلقه آچیق اولان عمومی محللره نظـارت ایتمك ، وآداب وامنیت وصحت عمومیەیه مخالف افعال وحرکات وقوعه کلمەسی ایچون ایجاب ایدن تدبیرلرك کافەسنی ایفا ایتمکدن، عبارتدرکه بوقسم وظیفه ضابطۀ عمومیه وخصوصیه‌یه تودیع ایدلمشدر .

۳ — اموال واملاك امیریه ادارەسی، وویرکو وتکالیف عمومیەنك تقسیم وتوزیعی و مصـارفات عمومیەنك تسـویەسی وواردات عمومیەنك تحصیلی وبونلرك صرف ومحاسبه معاملەلرینك

ایفاسی قضیه‌سیدرکه، . . امور مالیه‌یه عائد وظیفه‌لری شاملدر. بو وظیفه مالیه نظارتنه عائددر .

٤ — افراد ملتك معارف ومذاهب کبی امور معنویه‌لرینه عائد حقوق ومناسباته تعلق ایدن موادّدر. حکومت ایله مذاهب مختلفه‌یه منسوب جماعتلر اراسنده‌کی مناسباتی واوقافه وسائر خیراته عائد مسائلی، ومکتب ومدرسه‌کبی معارف عمومیه‌یه دائر اولان خصوصاتی جامعدرکه بونك ایچون عدلیه ومذاهب ومعارف عمومیه واوقاف کبی نظارتلر تشکیل ایدلمشدر . ایشته حقوق اداره‌نك بحث ایتدیکی مواد عمومیه‌نك خلاصه‌سی بونلردن عبارتدر .

١ — حقوق اساسیه حقنده معلومات مجمله :

حقوق اساسیه — علم حقوقك تعریف وتقسیمی صره‌سنده دخی بحث اولدیغی اوزره — حقوق عمومیه‌نك برشعبه‌سیدر. بوکا حقوق عمومیهٔ داخلیه دینور، فقط دها طوغریسی حقوق سیاسیه دیمکدر .

حقوق سیاسیه : افراد اهالیدن متشکل جمعیتلردن وازجمله دولتدن، وقوای عمومیهٔ حکومتك صورت تأسس وتشکلندن، واشبو قوای حکومتك نه صورتله اداره، ونه وجهله تقسیم اولدیغندن ، وافراد ملتك — شخصلری اعتباریله دکل — جمعیته دولته منسوبیتلری اعتباریله جریان ایدن معاملاتدن یعنی

دولتك جمعيت نامنه واقع اولان حقوق ووظائفندن بحث ايدن برعلمدر . علم تشريح انسانلرك وجودندن بحث ايتديكى كبى بوعلمده دولتلرك وجودندن بحث ايدر . بونك ايچون حقوق اساسيه‌يه « علم دولت » ده ديئلور .

حقوق سياسيه، اوچ بيوك قسمه آيريلير. حقوق جزائيه، حقوق ادارهٔ ملكيه ، حقوق اساسيه‌در . حقوق جزائيه : هيئت اجتماعيه‌نك امنيت وآسايشنى وحسن انتظام وبقاسنى تأمين ايچون وضع اولنان قانونلره مخالف حركت ايدنلر حقنده اجراسى لازمكلن مجازاتك درجاتنى تعيين وبومجازاتك ترتيب واجراسنده رعايت ايدلمسى لازم كلن قواعدى بيلديرركه قانون جزاء، اصول محاكمات جزائيه، نظريات وحكمت جزائيه، هپ حقوق جزائيه‌نك برر نوعيدر .

حقوق ادارهٔ ملكيه : مملكتك ناصل اداره اولنديغنى وافراد ملتك منافع خصوصيه‌لريله هيئت عموميهٔ دولتك منافع مشتركه‌سى اراسنده‌كى مناسبات وظائفنى تعيين ايدن قواعددر . ولايات قانونى، بلديه قانونى ودها سائر نظامات ملكيه حقوق اداره قسمنه عائددر .

حقوق اساسيه : بردولتك ناصل تشكل وتأسس ايلديكنى وهانكى اصول ايله اداره اولديغنى وافراد ملتك دولتله اولان مناسباتنى وحقوق ووظائفنى تعيين ايدركه ياعرف وعادات ايله

تقرر ایتمش یرلشمش برطاقم قواعددر . ویاخود قانون اساسی ایله تعیین ایدلمشدر. بتون اسلام حکومتلرینك وبالخاصه حکومت عثمانیه‌نك شکل واصول اداره‌سی احکام شرعیه دائره‌سنده تأسس ایتمش، واحکام شرعیه‌دن آلنان و زمانك حالنه موافق بولنان برطاقم قاعده‌لرده طوپلانوب قانون اساسی تنظیم ونشر واعلان ایدلمشدر . شوحالده عثمانلی حکومتی احکام شرعیه‌یه موافق اوله‌رق تنظیم اولنان قانون اساسی موجبنجه تأسس ایتمش واداره ایدلمکده بولنمشدر .

حقوق اساسیه‌یی ، بر طاقم مؤلفلر بشقه بشقه تعریف ایتمشلردر . ایکیسنی بیان ایده‌لم : بری . حقوق اساسیه، علوم اجتماعیه‌دندر که بر دولتك تملرندن قواعداصلیه واساسیه‌سندن بحث ایدر .

دیکر برمؤلفك تعریفنه کوره‌ده : حقوق اساسیه ، امور عمومیهٔ دولتك طرز سوق واداره‌سیدر . دیه تعریف ایدلمش وبرده اجرای حکومته مخصوص عملی بر فندر دینلمشدر .

حقوق اساسیه ، ایکی قسمه آیریلور . بری : تشکیلات . دیکری : حقوق ووظائفدر .

اصول محاکمات جزائیه ایله تشکیلات محاکم قانونی ناصل آیری آیری وفقط آرالرنده منتظم بر رابطه وارسه حقوق اساسیه‌نك تشکیلات قسمیله حقوق ووظائف قسمی‌ده‌بویله‌در.

تشكيلات : دولتك مؤسسات عموميه‌سی وشكل اداره‌سی حقنده‌كی قواعدی واصولی بيان ايدر . مثلا : حكمدار ناصل تعيين اولنور ، دولت مشروطيتله‌می يوقسه جمهوريتله‌می اداره ايديلور ، ملت مجلسی ناصل انتخاب اولنور ، اعيان ومبعوثان نه‌در . كبی دوائر وتأسيسات اصليهٔ حكومتدن بحث ايدر .
حقوق ووظائفده : دولتك قوهٔ اجرائيه‌سنك وظيفه‌سی نه‌در. نره‌يه قدردر . صلاحيتی نه‌درجه‌در . افراد ملتك حقوقی نه‌دن عبارتدر ، بو حقوقه قارشی افراد ملت نه‌كبی وظائفه مالكدر . بونلری تفصيل ايدر بيلديرر .
كرك تشكيلات وكرك حقوق ووظائف نشر واعلان اولنان قانون اساسی ايله تعيين وتعداد اولنور. نته‌كم قانون اساسی بحثنده تفصيلات ويرلمشدر .
شو حالده قانون اساسی : بر دولتك حقوق سياسيه‌سنی وشكل ادارهٔ حكومتی وبو حكومتك مركب اولديغی دوائر عموميه‌نك تشكيلات اصليه‌سنی وبونلر بيننده‌كی حقوق ومناسبات اساسيه‌يی ووظيفه وصلاحيتلرينی تعيين ايدن بر عهدنامهٔ عمومی‌در .
٢ — تشكيلات اداره :
ممالك عثمانيه‌نك صورت اداره‌سی : قسماً كلخانه خط همايوندن باشلايه‌رق نشر اولنان فرمانلر، وعادات مليه واصول قديمه ايله، قسماً ده قانون اساسی ايله تعيين ايدلمشدر. ممالك عثمانيه

ادارهٔ ملکیه‌جه طوغریدن طوغری‌یه اداره اولنان ولایتلره، وبعض امتیاز ایله اداره ایدیلن امارتلره تقسیم ایدلمشدر. ممالك عثمانیـه طوغریدن طوغری‌یه اداره اولنـان قسم ولایتلره، ولایتلرده لوالره یعنی سـنجاقلره لوالرده قضـالره، قضـالرده ناحیه‌لره، ناحیه‌لرده قریه‌لره‌تقسیم ایدلمشدرکه ولایتلرده‌والیلر، سنجاقلرده متصرفلر، قضالرده‌قائممقاملر، ناحیه‌لرده، مدیرلر، قریه‌لرده اختیار مجلسلری اجرای حکومت ایدرلر. بونلردن بشقه برولایت‌قدر بیوك اولمادیغی ایچون ولایت تشکیل‌ایدلمه‌ین برقاچ سنجاقده ولایته مربوط اولمیه‌رق طوغریدن طوغری‌یه اداره اولنور. قدس شریف، چتالجه، بیغا، زور، بنغازی، جانیك سنجاقلری کبی.

ممالك‌عثمانیه ادارهٔ عسکری اعتباریله یدی اردویه‌آیرلمشدر. مرکزی استانبول اولان برنجی‌اردو؛ استانبول وجوارینی وجزائر بحرسفید ولایتی واناطولینك غرب جهتلرینی: مرکزی ادرنه اولان ایکنجی‌اردو: روم‌ایلینك قسم شرقیسی، مرکزی سـلانیك اولان اوچنجی اردو: سائر روم ایلی ولایتلرینی؛ مرکزی ارزنجان‌اولان‌دردنجی‌اردو: اناطولینك‌قسم‌شرقیسنی، مرکزی شام‌اولان بشنجی‌اردو: سوریه وحوالیسنی، مرکزی بغداد اولان آلتنجی اردو بغداد ولایتی ومرکزی صنعا اولان یدنجی اردو: یمن ولایتنی اداره ایدر. طرابلس غرب آیری

بر فرقهٔ عسکریه ایله اداره اولنور . الیوم بواردو تشکیلاتی دکیشمش وقول اردو نامیله اون درت قدر اردویه تقسیم ایدلمشدر . اردولر فرقه‌لره ، فرقه‌لر لوالره ، لوالر آلایلره ، آلایلر طابورلره طابورلر بلوکلره ، بلوکلره طاقملره تقسیم اولنوب هر برینه لازم کلن ضابطه وقوماندانلر تعیین اولنمشدر. وهر اردویه سواری وطوپجی واستحکام ومترالیوز وسائر صنوف عسکریه‌دن لزومی قدر تفریق وتعیین ایدلمشدر . قوهٔ بحریه‌ده یعنی دونمادە فیلوده تقسیم اولنمشدر .

ولایتلرك ادارهٔ عمومیه‌سی : ولایت اداره‌سنك رئیسی والیدر. والی ولایتده حکومت اجرائیه‌نك بر وکیلیدر. ولایت معاملات عمومیه‌سنه والی نظارت ایدر. بوندن بشقه هر ولایتده ادارهٔ دولتك تقسیم ایدلدیکی شعبه‌لرك برر مأموری واردر . بو مأمورلرك بعضیسی طوغریدن طوغری‌یه والینك تحت اداره‌سنده ، بعضیلری‌ده کندی نظارت واداره‌لرینه تابعدر . ولایتده بولنان مأمورلر شونلردر .

عسکری قوماندانی : ولایتك امور عسکریه‌سنی اداره ایدر. اکر ولایت اردو مرکزی‌ایسه اردو قوماندانی بولنور.

حاکم : شیخ‌الاسلام طرفندن تعیین‌اولنان ذاتدرکه ولایتك امور شرعیه‌سنه وبعض امور عدلیه‌سنه باقار . ولایتده عدلیه مدیری یوقسه حاکم‌استیناف حقوق‌محکمه‌سی رئیسی ومحکمه‌نك رئیسی اولیور .

دفتردار : ولایتك امور مالیه‌سنه وواردات وتحصیلاتنه اعشار واغنام ایشلرینه باقار . ولوالرده‌کی محاسبه‌جیلرك وقضالرده‌کی مال مدیرلرینك وسائر مالیه مأمورلرینك آمریدر .

استیناف مدعیٔ عمومیسی : ولایتك امور عدلیه‌سنه ولوا وقضالرده بولنان مدعیٔ عمومیلره نظارت ایدر .

مکتوبجی : ولایتك امور تحریریه‌سنه واوراق معامله‌سنه مأموردر .

معارف مدیری : امورمعارفه، ومکتبلره ومعلملره نظارت ایدر .

اموراجنبیه مدیری : بعض اجنبی چوق اولان ومهم بولنان ولایتلره اجنبیلرك ایشنی تسهیل ایتمك ودولتك اوولایته مخصوص خارجیه نظارتنك وظیفه‌سنی کورمك اوزره تعیین اولنان مأموردر .

دفتر خاقانی مدیری : املاك و اراضینك آلیم صاتیمنه ، واصول تصرفه عائد معاملاتی کوریر .

اوقاف مدیری : ولایتده بولنان جامعلرك وسائر خیراتك اوقافنه ومتولیلرك حساباتنه باقمقله مکلفدر .

زراعت وتجارت مدیری : ولایتك زراعت وتجارتنه عائد معاملاتنه باقار .

بومأمورلردن بشقه رسومات ناظری، دیون عمومیه ناظری

رژی ناظری، تلغراف وپوسته باش‌مدیرلری، صحیه مفتشلری، نافعه مدیرلری ، و ولایت سر مهندسی کبی مأمورلرده کندی اداره ونظارتلرینه عائد امور و معاملاتی اداره ایله مشغول اولورلر .

ولایتك انضباطی‌ده ژاندارمه‌قوماندانلریله پولیس مدیرلرینه عائددر .

ولایتلرده امور مذهبیه ایله مشغول مفتیلر بولندیغی کبی ملل غیر مسلمه‌نك‌ده متره‌پولید مرخصه، خاخام‌باشی کبی رئیس روحانیلری واردر . لیمان اولان محللرده لیمان رئیسلری‌ده بولنور .

مجلس ادارهٔ ولایت: هرولایتده بر مجلس اداره واردر . رئیس والیدر. اعضای طبیعیه واعضای منتخبه‌دن مرکبدر . اعضای طبیعیه حاکم ودفتردارومکتوبجی ومفتی وملل غیرمسلمه رئیس روحانیلریدر.

اعضای منتخبه‌ده یاریسی مسلم‌یاریسی غیرمسلم اولمق‌اوزره ولایت اهالیسی طرفندن انتخاب اولنور .

هرولایتده سنه‌ده برکره‌ده برمجلس عمومیٔ ولایت اجتماع ایدر. هرسنجاقدن اعضالر کلور بومجلسلرك وظیفه‌سی ولایتك زراعت وتجارته ونافعه ومعارفه و سائر ولایتك ترقی و رفاه سعادتنه عائدامور وخصوصاتی مذاکره ایده‌رك قرار ویررلر.

سنجاقلرك ادارەسی — سنجاقلر متصرفلر واسطەسیلە ادارە اولنور وسائر شعبات ادارە ایچون لازم کلن مأمورلر واردر. نائب، محاسبەجی، محکمە رئیسی، مدعی عمومی معاونی، تحریرات مدیری، دفترخاقانی مأموری، معارف محاسبەجیسی، زراعت بانق مأموری، عسکری موقع قومندانی، ژاندارمە قومندانی ، نفوس مأموری ، پوستە مدیری ، دیون عمومیە مدیری کبی سائر مأمورلر ایلە مفتی وملل غیر مسلمە رئیس روحانیلری واردر،

سنجاقلردە دخی برلوا مجلس ادارەسی واردر . رئیس متصرفدر. اعضالریدە نائب ومفتی ومحاسبەجی وتحریرات مدیری ایلە ملل غیر مسلمە رؤسای روحانیەسندن و یاریسی مسلم ویاریسی غیرمسلم اعضای منتخبەدن مرکبدر . وظیفەسی دە لوانك اعمار و اصلاحنە و سائر امور وخصوصاتنە باقمقدن عبارتدر .

قضالرك ادارەسی — قضالر قائممقاملرلە ادارە اولنور . قضالردە بولنان مأمورلردە شونلردر :

نائب، جزا رئیسی، مدعیٔ عمومی معاونی ، مالمدیری ، تحریرات کاتبی ، طابو مأموری ، نفوس مأموری ، املاك مأموری، پوستە مدیری ، دیون عمومیە مأموری ، زراعت

بانقه‌سی مأموری، مفتی ، متره‌پولید وکیللری ، ژاندارمه بلوك قوماندانی ، پولیس قومیسر ویامأموری وسائره‌در .

قضالرده بر مجلس ادارهٔ قضا واردر. رئیسی قائممقامدر. اعضالری‌ده : نائب، تحریرات کاتبی، مال‌مدیری، مفتی، رئیس روحانی وکیللری ایله یاریسی مسلم ویاریسی غیر مسلم اعضای منتخبه‌دن مرکبدر . قضانك معاملات عمومیه‌سنی مذاکره ایدرلر .

تنبیه — بوولایت ولوا وقضا مجلس اداره‌لری، مأمورین ملکیه‌نك وظیفهٔ مأموریتلرندن طولایی‌اولان جرملری‌ایچون مال‌مدیری نفوس مأموری و سائر بعض مأمورلری محاکمه ایدرلر. شو جهتله ، بومجلس اداره‌لر، برر (اداره محکمهٔ) سی اولمش اولور .

ناحیه‌لرك اداره‌سی — ناحیه‌لر مدیرلر واسطه‌سیله اداره اولنور . بعض ناحیه‌لرده ناحیه کاتبی واردر . بعضیلرنده‌ده نائب وکیلی نامیله بر مأمور شرعی بولنور . ناحیه‌سنه کوره بر بولیس ویاژاندارمه چاوش واونباشیسی اولور . سائر لازم کلن ایشلر ایچون قضا مأمورلرینه مراجعت ایدیلور .

ناحیه مجلسلری ، ناحیه‌نك بولندیغی قریه‌نك اختیارمجلسی ناحیه مدیرینك ریاستی آلتنده طوپلانه‌رق اجرای وظیفه‌ایدر. ناحیه مجلسلری عدلیه صلح محکمه‌لری وظیفه‌سنی‌ده کوریر .

جزادن قباحت دعوالرینه یکرمی بش غروشه قدر جزای نقدی‌یه قطعیاً ، یوز غروشه قدر جزای نقدی وحبس جزا-لرینه‌ده قابل استیناف اوله‌رق حکم ایدرلر . حقوقدن‌ده یوز اللی غروشه قدر قطعیاً دها یوقاریسنه قابل استیناف اوله‌رق رؤیت ایدرلر . فقط جزادن بشقه صلحاً هرنوع حقوق دعواسنی حل ایده‌بیلورلر .

شوحالده ناحیه مجلسی هم بر مجلس اداره ، هم براداره محکمه‌سی هم‌ده عدلیه محکمه‌سی اولمش اولور .

قریه‌لرك اداره‌سی — کویلرامام ومختار واختیارمجلسلری معرفتیله اداره اولنور .

((ممالك عثمانیه‌نك امتیازلی اوله‌رق اداره اولنان قسملری دخی ، مصر خدیولکی ، جبل لبنان متصرفلغی، سیسام امارتی ایله قبریس وکرید آطه‌لریدر .))

مصر خدیویتی — مصر ایالتنك صورت اداره‌سی ۱۸٤۰ تاریخ میلادیسنده لونده ده عقد اولنان قونفراس ایله ۱۲۸۳ سنهٔ هجریه‌سنده صادر اولان برقطعه فرمان همایون ایله تعیین ایدلمشدر . مصر ایالتی محمد علی پاشا اولادندن خدیو «پادشاه وکیلی دیمکدر» نامیله برذات طرفندن اداره اولنور . برحکومت‌ادارهٔ داخلیه‌جه بردرجه‌یه قدر مستقل‌در برمقدار مقطوعاً ویرکو ویرر . وفقط ادارهٔ خارجیه اعتباریله دولت

((مع التأسف اشبو امتیازلی ممالك ممالك عثمانیه‌دن چیقمشدر .))

عثمانیه‌نك تحت اداره وحمایه‌سنده‌در . لکن بوندن یکرمی بش اوتوز سنه اول ظهور ایدن بر وقعه اوزرینه انکلتره دولتی طرفندن موقةً اشغال ایدلمشدر . حکومت عثمانیه طرفندن وزرادن برذات قومیسر وانکلتره طرفندن‌ده لوردلردن بری کذالك قومیسر اوله‌رق بولنور .

جبل‌لبنان متصرفلغی — بونك‌ده صورت‌اداره‌سی ۱۲۸۱ تاریخلی نظامنامه‌ایله تعیین ایدلمشدر. جبل‌لبنان، دول معظمه‌نك موافقتلری ایله واون سنه مدتله ، قاتولیك مذهبندن ، رتبهٔ وزارتله تعیین اولنان خرستیان بر متصرف طرفندن امتیاز شرطلرینه موافق اوله‌رق متصرفلغك منقسم اولدیغی یدی قضا مدیرلکلری اهالیسندن انتخاب اولنان درت مارونی ، اوچ درزی ، برسنی مسلمان ، ایکی روم ، بر متولی ، برروم قاتولیکی اوله‌رق اون ایکی اعضالی بر «مجلس کبیر» واسطه‌سیله اداره‌اولنور. بووجهله داخلی‌اداره‌جه بردرجه‌یه‌قدر مستقلدر. مقطوعاً بر مقدار ویرکوده ویرر یرلی اهالیسندن ژاندارمه وپولیس واردر .

سیسام امارتی — سیسام اطه‌سنك إداره‌سی ، حکومت عثمانیه‌طرفندن ۱۸۳۲ سنهٔ میلادیسنده فرانسه وانکلتروروسیه دولتلرینه ویریلان برنوطه ایله تعیین ایدلمشدر .

بونوطه موجبنجه دولت طرفندن‌سیساملیلرك مذهبی‌اولان

روم مذهبنده بر بك تعيين اولنه‌رق اطه‌نك اشرافندن مركب
بر مجلس ايله اداره اولنور . و بر مقدار ويركو ويرر و يرلى
اهاليدن ژاندارمه و پوليس تعيين ايدر. اطه‌ده طرف حكومتدن
بر قره‌قول كميسى ايله مركز اداره‌سنده بر بلوك عساكر عثمانيه
اقامت ايدر. بوصورتله ادارهٔ داخليه‌جه مستقلدر .

قبريس اطه‌سى بر معاهده‌نامه ايله موقتاً انكلتره حكومتى
اداره‌سنه، كريد اطه‌سى دخى، دولت عثمانيه‌نك حقوق حكمرا-
نيسنه مربوط اوله‌رق ادارهٔ داخليه‌يه مستقل ومختار اولوب
شمديلك انكلتره و روسيه و فرانسه و ايتاليا دولتلرينك تحت
حمايه‌سنده‌در .

۳ — ادارهٔ مركزيه

حكومت عثمانيه‌نك ادارهٔ مركزيه هيئتى استانبولده اولمق
اوزره نظارتلره تقسيم ووكلانك اداره‌لرينه توديع ايدلمشدر
وكلانك هربرى، قوهٔ تشريعيه طرفندن ياپيلان قوانين ونظا-
مامتدن كندى نظارتلرينه عائد اولانلرى اجرا ايدرلر، هرناظر
كندى نظارتنك قانون دائره‌سنده آمرى‌در . واو نظارتدن
طوغريدن طوغرى‌يه كندى مسئول اولور .

حكومت اجرائيه‌نك اك بيوك هيئتى ناظرلردن مركب

اولان «مجلس وکلادر» بو مجلس صدراعظمك تحت رياستنده بولنور. و داخلی، خارجی دولتك بالجمله امور مهمه‌سنك محل فصل ورؤيتی‌در. مجلس‌وکلایه داخل‌اولان نظارتلر شونلردر. مشیخت، حربیه، بحریه، داخلیه، خارجیه، عدلیه‌ومذاهب، مالیه، اوقاف، معارف، تجارت و نافعه، اورمان و زراعت نظارتلریدر صدارت مستشاری‌ده مجلس وکلایه داخلدر. اشبو نظارتلرك ناظرلردن بشقه بر مستشار بر تحریرات مدیری برمحاسبه‌جی براوراق مدیری وسائر قلم مدیرلری واردر.

مقام صدارت: برنظارتی یوقدر. فقط صدراعظم اولان ذات ایسترسه بر نظارتده آله‌بیلور. صدراعظم حکومت اجرائیه‌نك الك بیوك مأموریدر. هیئت وکلانك رئیسیدر. حکومت ایله مقام سلطنتك واسطهٔ مخابره‌سیدر. یعنی مقام سلطنته نه عرض اولنه‌جق ایسه صدر اعظم واسطه‌سیله عرض اولنور. مقام مجلس استشاره‌سی اوله‌رق بر شورای دولت واردر. بونك رئیسی شمدی عدلیه ناظریدر.

صدارته مربوط اولان دائره‌لر: امور تشریفاته ونشان ورتبه براتلرینه مأمور «تشریفات عمومیه نظارتی» و «دیوان همایون تشریفاتجیلغی» و مقام سلطنته عرض اولنه‌جق شیلرك تحریرینه مأمور «دیوان همایون آمدجیلکی» و اجنبی دولت ایله اولان یکی واسکی معاهده‌لرك ضبط وحفظنه وعموم برات

و فرمانلرك تحريرينه و جماعات غيرمسلمه رئيس روحانيلرينه وايالات ممتازه رؤساسنه ويريلن فرمانلرك وبالجمله قوانين و نظامات تحرير وتسجيلنه مأموراولان «ديوان همايون بكلكجيلكى» دائره لريدر .

مقام مشيخت اسلاميه: شيخ الاسلام افنديتك نظارتنده در. مقام مشيخت : جامعلر، مسجدلر ، تكيه لرك ومدرسه لرك وعموماً امور دينيهٔ اسلاميه نك ومحاكم شرعيه نك وفتوى امورينك مرجعيدر. شيخ الاسلامدن ماعدا فتوى امينى واناطولى و روم ايلى قاضيعسكرلرى واستانبول قاضيسى واردر. بونلردن بشقه مجلس تدقيقات شرعيه، مجلس انتخاب حكام، مجلس مصالح طلبه، مجلس امتحان قرعه، مجلس مشايخ ، مجلس ادارهٔ اموال ايتام كبى مجلس و دائره لرى شاملدر .

حربيه نظارتى : امورعسكريه وحربيه يه نظارت ايدوب، اركان حربيهٔ عموميه دائره سى پياده و سوارى و طوپجى و استحكام و محاسبات و محاكمات و صحيه دائره لرينى و طوپخانهٔ عامره رئيسلكنى حاويدر. اردولرك وقلعه لرك وعسكرى مكتب وخسته خانه لرينك اداره سى دخى حربيه نظارتنه عائددر. ژاندارمه دائره سى ده بورايه مربوطدر . حربيه نظارتنك اك مهم مجلسى «شوراى عسكرى» در .

بحريه نظارتى: امور بحريه يه نظارت ايدوب اركان حربيهٔ

بحریه وشورای بحریه وسائر دائره‌لری وفابریقه‌لر مدیرلکلرینی ومکتب بحریه‌نك نظارتی وفیلولرك و دونمانك تجهیزی بحریه نظارتنه عائددر.

داخلیه نظارتی: عموم ولایات وسائر مأمورین اداره‌نك مرجع نظامیسیدر. امنیت عمومیه مدیریتی، شهرامانتی استانبول ولایتی، پوسته وتلغراف وتلفون مدیریت عمومیه‌سی، رسومات مدیریت عمومیه‌سی، سجل نفوس مدیریت عمومیه‌سی، داخلیه نظارتنه مربوط باشلی باشنه برر دائره‌در.

خارجیه نظارتی: دولت عثمانیه‌نك اجنبی دولتلر ایله اولان مناسبات ومخابراتنه مأموردر. دولت عثمانیه‌نك اجنبی دولتلرده بولنان ایلچیلری بو نظارته تابع اولدیغی کبی اجنبی دولتلرك استانبولده بولنان سفیرلری دخی بو نظارتله مخابره ایدرلر. دولتله اولان ایشلرینی بو نظارت واسطه‌سیله کوریرلر. صحیه نظارتی ناظری‌ده خارجیه ناظری اولان ذاتدر. بو نظارتك بر چوق دوائری واردر. دیوان همایون ترجمانلغی امورشهبندری واستشاره اوطه‌سی امورحقوقیهٔ مختلطه، تابعیت دائره‌لری کبی.

عدلیه ومذاهب نظارتی: عدلیه ناظری بالجمله محاکم نظامیه‌نك اداره جهتیله ناظری‌در.

حکومت ایله ملل غیرمسلمه رئیس روحانیه‌لری آره‌سنده واسطه‌در. بونك ایچون مذاهب ناظرلغی صفتی واردر.

شمدی شورای دولتده ریاست ایدر. امورجزائیه، امور حقوقیه، مذاهب مدیریتی دائره‌لری بو نظارته مربوطدر.

مالیه نظارتی: دولتك واردات و مصارفات عمومیه‌سنه نظارت ایدر. بیت‌المال اداره‌سی و محاسبهٔ عمومیه تحصیلات دائره‌لری بو نظارته تابعدر.

اوقاف نظارتی: بالجمله اوراقه و باخصوص اوقاف همایونه وجامعلرك ومسجدلرك وعمارتلرك اداره‌سنه، محلولات ایشلرینه مأموردر. اوقاف مفتشلکی یعنی «محکمهٔ تفتیش اوقاف» جهات، محلولات، مصارف وتعمیرات اداره‌لرینی شاملدر.

معارف عمومیه نظارتی: بالجمله مکتبلره و کتابلره نظارت ایدر. مکاتب اعدادیه ورشدیه وابتدائیه دائره‌لری وکتبخانه‌لر معارفه عائددر.

موزهٔ همایون مدیریتی: مطبعهٔ عامره وصنایع نفیسه مدیریتلری معارف نظارتنه مربوطدر.

تجارت ونافعه نظارتی: مملکتك یوللرینه و شمندوفرلره، نهر وکول ولیمانلره عائد نه‌قدر امور وارسه بو نظارته عائددر. تجارت اوطه‌سی‌ده بو نظارته تابعدر. تجارت وصنایع واستاتستیق وطرق ومعابر تیمور یوللری، مجلس نافعه هیئت فنیه و بورسه دائره‌لری نافعه نظارتی دوائرندندر. زراعت بانقه‌سی‌ده بو نظارت اداره‌سنده‌در.

اورمان وزراعت نظارتی: مملکتده نه‌قدر اورمان وارسه انلر زراعت ایشلرینه باقار. زراعت مکتبی ونمونه چفتلکلری بو نظارته تابعدر.

دفتر خاقانی نظارتی: طاپو معاملاتنه و سندات قیودات خاقانیه‌نك محافظه‌سنه وفراغ وانتقال معامله‌سنك رؤیتنه مأمور مخصوصدر.

دیوان محاسبات: دولتك بالجمله مصارفنك محاسبه‌سنه باقار واون ایکی کشیدن مرکب برمجلسدر.

دایون محاسبات رئیسی نامیله بر رئیس طرفندن اداره اولنور.

ملکیه وعسکریه تقاعد صندوغی مدیرلکلری: مأمورین ملکیه وعسکریه‌دن تقاعداولنلرك ومعزول بولنانلرك معاشلرینی ویرر آیری آیری بر دائره‌در.

دیون عمومیه: دولتك اوروپا دولتلرینه اولان بورجلرینی اوده‌مك اوزره تأسیس ایدلمشدر. بوبورجه قارشولق اوله‌رق طوز، ایپك، بالق ومسکرات وپول و توتون عشری وارداتی ویرلمش اولمغله بودائره بو آلتی اشیادن حاصل اولان وارداتی طوپلایه‌رق بورجمزی تأدیه ایدر. اوروپالی ویرلی آلاجقلرك بردانه وکیللرندن مرکب بر «مجلس اداره» واسطه‌سیله اداره اولنور.

رسومات مدیریت عمومیه‌سی: ممالك اجنبیه‌دن کلن اشیادن

كمرك المقـله مكلفدر. اسكيدن قالان معـاهده‌نامه‌لر موجبنجه يوزده سكز كمرك رسمى آلنمقده‌در. فقط شمدى يوزده اون بش آلنه‌جقدر.

امنيت عموميه مديريتى : استانبول وبالجمله ممالك عثمانيه‌نك آسايش وامنيتى تأمين ومؤسسات عموميهٔ دولتى محافظه ايتمك وظيفه‌سيله مكلفدر. استانبول، بك اوغلى، واسـكدار پوليس مديرلكلرى امنيت عموميه مديريتنه تابعدر. ولايتلرده تعيين ايديلن پوليس مديرلرى كذلك بومديريته مربوطدر.

دولتك اداره وياخود دوائر مركزيه‌سنك مهم وباشليجه‌لرى بوبيـان ايتديكم نظـارت ودائره‌لردر. بونلرك ولايتلرده وسنجاق وقضالرده شـعبه‌لرى ومأمورلرى‌ده واردر. بونلر طوغريدن طوغرى‌يه تابع بولندقلرى نظارتلردن تعيين اولنورلر. وانلرله مخابره ايدرلر. واليلرك يالكز بودائره‌لره عمومى بر نظارتى واردر. طوغريدن طوغرى‌يه قاريشماز ومداخله ايده‌مزلر.

بونظارت ودائره‌لردن بشـقه «مابين همايون باشـكتابت» دائره‌سى وار ايسـه‌ده دوائر مركزيه‌دن صايلماز. يالكز مقام سلطنته وذات حضرت پادشاهى‌يه مخصوص ومنحصردر.

٤ — ادارهٔ ولایات ضابطه بحثی

ولایتلرکده آسایش وامنیتك وانضباط وانتظامنك محافظه‌سی ژاندارمه وپولیسلره مودوعدر. هرولایتده برژاندارمه آلایی بولنور. بونك برطابوری ولایت مرکزنده دیکر طابورلری لوالره وبلوکلری‌ده ایجاب ایدن قضالره تقسیم ایدلمشدر. ژاندارمه آلایی سواری وپیاده افرادندن مرکبدر. آلای بیکباشیدن میرالای رتبه‌سنه قدراولان برذاتك عهده‌سنده‌در. بوکا ژاندارمه آلایی قومندانی دینور. اوللری ملکیه مأمورلرندن‌ده ژاندارمه الای بکی نامیله قوماندان تعیین اولنوردی. طابورلرده قول اغاسی ویوزباشی قوماندالرنده بلوکلرده یوز باشی وملازم اول قوماندالرنده‌در. یکی اجرا اولنان ژاندارمه‌تشکیلاتی موجبنجه‌بوقوماندانلر مقتدرعسکری امرا وظابطانندن تعیین اولنور. هرولایتك ژاندارمه‌تشکیلاتی بوصورتله تنسیق ایدلمکده‌در.

پولیسلره کلنجه: هرولایاتده برپولیس مدیری ولزومی قدر قومیسر وپولیس مأموری واردر. پولیس مدیرلری دها هرولایته تعیین ایدلمه‌مش ایسه‌ده یقین وقتده هرولایتده برر پولیس مدیری بولنه‌جقدر.

شمدیلك ادرنه، سلانیك، قوصوه، مناستر، خداوندکار، اطنه، سوریه ولایتلرنده پولیس مدیرلری واردر. سنجاقلرده پولیس قومیسرلری وبعض قضالرده‌ده کذالك قومیسر ویا خود پولیس مأموریله مقدار کافی پولیس افرادی بولنمقده‌در. فقط یکی تشکیلات موجبنجه سنجاقلرده برر مرکز مأموری ویا مرکز قومیسری، قضالرده‌ده قومیسرلر بولنه‌جقدر. اجرا بیوریلان تنسیقات ایجابنجه ولایت پولیس هیئتنك یعنی قومیسر وافرادینك مقداری زیاده‌لشه‌جك و معاشلری‌ده کافی بر مقداره چیقاریله‌جقدر. بوصورتله ولایتلرده‌کی پولیس تشکیلات وتنسیقاتی آز زمان ظرفنده اکمال واتمام ایدیله‌جك وهرشیدن ودیکر شعبات اداره‌نك انتظام وتکملندن اول ... ولایات پولیس هیئتی مکمل ومنتظم اوله‌جقدر. بوانتظامك برآن‌اول حصوله‌کلسی ایچون دوائر عائده‌سی اقتضا ایدن همت وفداکارلغی بیوك برغیرت وحمیتله صرف ایتمکده‌در.

ولایات پولیس هیئتلری استانبولده‌کی امنیت عمومیه مدیریتنه تابع‌در. مدیرلر ولزومی اولان قومیسر و مأمورلر بورادن تعیین اولنور. بوهیئتلرك آمری‌ده ولایت پولیس مدیریدر.. والی دخی بردرجه‌یه قدر آمر صاییلورسه‌ده اولکیسی قدر دکلدر. چونکه ولایتك انضباط وآسایشنده والی قدر پولیس مدیری‌ده علاقه‌دار و بوندن عین درجه وبلکه دها زیاده،

پولیس مدیری مسئولدر. یالکز والی‌نك نظارت وولایت عامه‌سی واردر .

استانبول ولایتنك انضباط وآسایشنك تأمین ومحافظه‌سی دخی امنیت عمومیه مدیریت عمومیه‌سیله استانبول ولایتی پولیس مدیرلکنه مودوعدر .

استانبول ولایتی واستانبول شهری دیکر ولایتلر وولایت مرکزلری کبی اولمیوب عموم ممالك عثمانیه‌نك پایتخت ومرکز اداره وحکومتی اولدیغندن واستانبول شهرینك دیکر شهرلردن چوق بیوك وزیاده غلبه‌لك بولندیغندن پولیس تشکیلاتجه ولایتلردن فضله وفرقلیدر .

امنیت عمومیه مدیریت عمومیه‌سنه تابع اولان استانبول ولایتی پولیس مدیرلکی هم بتون ولایتك وهم‌ده درسعادت وبلاد ثلثه‌نك پولیس مدیریتیدر . شوحالده استانبول ولایتی پولیس مدیرلکی نفس استانبول شهرینی طوغریدن طوغری‌یه وبك اوغلی واسکدار سنجاقلرینی‌ده بك اوغلی واسکدار پولیس مدیرلکلری واسطه‌سیله اداره ایدر . استانبول، بك اوغلی واسکدار اوتوز آلتی پولیس مرکز مأمورلغنه وهر مرکز مأمورلقلری موقعلره تقسیم ایدلمشدر . هر مرکزده مکتب حقوقدن مأذون ایکیشر قومیسر وهر موقعده‌ده ، قومیسر معاونی ومقدار کافی پولیس مأموری بولنورکه پولیس افرادینك عددی

كوندن كونه تزييدايدلمكده‌در. درسعادت وبلاد ثلثه ژاندارمه اعتباريله‌ده بر چوق منطقه‌لره تقسيم ايدلمش و منطقه‌لر بلوك مركزى اوله‌رق برر بلوك قوماندانى وبعض موقعلرده‌ده طاقم قوماندانلرى اداره‌سنه ويرلمشدر .

ژاندارمه هيئتى‌ده وظيفه اعتباريله امنيت عموميه مديريتنه مربوطيتى واردر . مقتدر ومعلم پوليس وژاندارمه يتشديرمك ايچونده امنيت عموميه مديريتنك تحت اداره‌سنده پوليس وژاندارمه مكتبلرى، آچلمش وبومكتبلر برچوق مقتدر افراد يتشديرمكده بولنمشدر .

ولاياتده اولديغى كبى بالخاصه استانبول پوليس تشكيلات وتنسيقاتى فوق‌العاده بر حال انتظام ومكمليته كتيرلمكده‌در . هله بوسنه‌ظرفنده اجراسى متصوراولان بعض ترتيبات‌وهمات تطبيق ايديلنجه آزوقت ظرفنده استانبول پوليس هيئتى آوروپا پوليس هيئتلرندن منتظم بر حاله كيره‌جكدر . بو تشكيلات موجبنجه : پوليسلر وظيفه اعتباريله اداره وعدليه قسملرينه آيريله‌جق و تحرى بلوكى ناميله ارباب جرائمى تحرى ايتمك اوزره برقسم پوليس احداث اولنه‌جقدر .

٥ — حقوق دولدن سفرا وقونسلوسلر

١ — سفرا

حقوق دولك تعريفنده [حقـوق بين الدول ، دولتلرك يكديكرى آراسنده جارى اولان مناسبات ايله افراد تبعـه‌لرى بيننده جريان ايدن معاملاتى بيلديره‌ن قواعددر] دينلمشدى. دولتلرك كرك هيئت دولت وكرك يكديكرينك ممالكنده بولنان كندى تبعه‌لرى نامنه وقوعه‌كلن مناسبات ومعاملاتى ايچون بربرلرينه مأمورلر كوندريرلر. ايشته دولتلرك كوندردكلرى بومأمورلره سفارت مصدرندن « سفير » ديرلر جمعى سفرا كلوركه سفيرلر ديمكدر تركجه‌سى‌ده « ايلچى » در.

سفير كوندرمك حقى ، حاكميت داخليه وخارجيه‌يه مالك وصاحب مستقل دولتلرك حقى‌در . بوكاده دولتلرك « حق سفارتى» دينور . يالكز حاكميت داخليه‌سنه مالك اولوبده حاكميت خارجيه‌سنه صاحب اولمايان حكومتلر سفير كوندره‌مزلر. بزم مصر حكومتى كبى .

بر دولت سفير كوندرمزدن اول ، كوندره‌جكى دولته سفيرك كيم اولديغنى بيلديره‌رك بوذاتى قبول ايدوب ايتميه-

جکنی صورار، بوکا استمزاج دیرلر . او دولت قبول ایدرسه کوندریلور بعض معقول و مقبول سببلر کوسترەرك قبول ایتمزسه کوندرلمز .

سفرا، درت صنفه تقسیم ایدلمشدر . برنجی صنف « بیوك ایلچیلر » ایکنجی صنف « اورته ایلچیلر » اوچنجی صنف « مقیم ایلچیلر » دردنجی صنف « مصلحتکذارلر » در. ایلچیلرك بوصورتله صنفلره آیرلمسی تشریفات مراسمنده یکدیکرینه تقدم ایدەبیلمك ایچوندر. رسمی بر ضیافت ویاخود بر محله الك اول بیوك ایلچیلر کلور صکره صرەسیله دیکرلری کلیر وصنفلری ایچنده الك قدملیسی هانکیسی ایسه برنجی اولەرق اوتقدم ایدر. استانبولده ایران، المانیا، آوستریا، ایتالیا ، روسیه ، فرانسه وجماهیر متفقهٔ آمریقانك سفیرلری بیوك ایلچیدر. اسپانیا ، رومانیا ، بلغاریا کبی دولتلرك اورته ایلچیدر . بیوك ایلچیلر مقام حکمدارینك تمثال مشخصی درلر یعنی بالذات حکمدار ، حکمدارلق صفتیله وکیل ومرخصلریدرلر . اورته و مقیم ایلچیلر حکومتك تمثال وکیلی ، مصلحتکذارلر خارجیه نظارتلرینك وکیلیدرلر . بیوك ایلچیلر ایستەدکلری وقت حکمدارلرله کوریشیرلر ، بیوك ایلچیلر تعیین ایدلدکلری دولتك حکمدارینه خطاباً کندی حکمداری طرفندن بر « اعتمادنامه » آلوب کوتوریرلر . سفیر بو اعتمادنامەیی آلایله

سرايه كيدرك بالذات حكمداره تقديم ايدر . اورته ومقيم ايلچيلرده حكومتلرى نامنه اعتمادنامه آلەرق كيتديكى حكومته تقديم ايدر . مصلحتكذارلرده خارجيه نظارتلرى طرفندن كيدەجكى دولتك خارجيه نظارتنه خطاباً بر تحريرات آلور . بوصورتله سفيرلر آرەسنده صنفلر وارايسه بوصرف تشريفات مراسمنەعائدر. يوقسه وظيفه وحقوق اعتباريله هپسنك وظيفه وحقوقى بردر. هر مستقل دولت برى نەقدر بيوك ديكرى نه قدر كوچوك اولورسه اولسون هپ مساويدر. سفيرلرىده اويلەدر . بعض تشريفاتده فضلەجه رعايت واعتبار ايديلور. برذات سفير اولەرق برقاچ دولت نزدينه تعيين اولنەبيلور .

مثلا: دولت عثمانيەنك فرانسه سفيرى اسويچره حكومتى، وكذا اسپانيا سفيرى پورتكيز دولتى، نزدنده سفيردر .

حكمدارلرك وفات ايتمسى وبشقه بر حكمدارك جلوسى ، وحكومتك شكل ادارەسنك دكيشمسى سفيرلرك دكيشمسنى ايجاب ايتمز . يالكز ايلچيلرك اعتمادنامەلرى تجديد اولنور .

مثلا: صوكزمانده حكومت عثمانيەنك شكل ادارەسى دكيشمسى ايله دولتلر نزدندەكى سفيرلرى دكشمدى. وكذا ذات حضرت پادشاهينك جلوس مسعدت مأنوس همايونلرى سفيرلريمزك دكيشمسنى ايجاب ايتمدى .. يالكز ايلچيلريمزك اعتمادنامەلرى تجديد اولندى .

بوسفیرلردن بشقه — دولتلر بیننده عادت اولدیغی اوزره — برحکمدار یکی جلوس ایتدیکی وقت دیکر دولتلره جلوسنی تبلیغ ایتمك اوزره ایلچیلر کوندریرلر. بونلره «موقت ایلچی» ویاخود «فوق العاده مرخص» دینور. مثلا: ذات حضرت پادشاهینك جلوس همایونلرینی دولتلره تبلیغ ایتمك ایچون طاقم طاقم هیئت سفارتلر کوندرلدیکی کبی اخیراً وفات ایدن بلچیقا قرالنك یرینه جلوس ایدن یکی بلچیقا قرالی طرفندن ذات شاهانه‌یه «فوق العاده مرخص» صفتیله ایلچی کوندره‌رك جلوسنی تبلیغ ایلدی. بوندن بشقه نشان ویاهدیه اعطاسی ویاخود بعض مراسم فوق العاده‌نك اجراسی ایچونده بویله موقت ایلچیلر کوندریلور. بونلره حکمدار طرفندن کوندریلن حکمداره خطاباً مکتوب یازیلور. بشقه‌جه اعتماد نامه‌لر ویرلمز. بوموقت سفیرلر یالکز مأمور اولدقلری ایشی کوروب عودت ایدرلر. بشقه‌جه دولتك مناسباتنه قاریشمازلر. چونکه آیریجه مخصوص سفیرلری واردر. دولتلر بیننده بعضاً قونغره و قونفراس نامیله دولت وکیل ومرخصلرندن مرکب مجلسلر اولور. بونلره کوندریلن اعضالر اکر ایلچی عنوان رسمیسنی حائز دکلسه حقلرنده ایلچی معامله‌سی یاپلماز. فقط همان اودرجه‌ده حرمت ورعایت اولنور.

برسفیرك شخصنه تعرض وحقارت ایتمك اوسفیرك منسوب

اولدیغی دولت وملتی تحقیر ایتمك وحقوق دول قواعدینی آلت اوست ایله‌مك دیمکدر . معاذاه بویله بر حال وقوعنده یالکز اوتحقیر اولنان سفیرك منسوب اولدیغی دولت دکل بتون دولتلر دعواجی اوله‌رق قیام ایدرلر. بوکبی احوالك نتیجه‌سی مدهش بر حربدر . بونك ایچون دولتلر نزدنده بولنان سفیرلره سوء معامله دکل فوق‌العاده حرمت و رعایت ایدرلر . الك وحشی زمانلرده بیله سفیرلره ــ زمانه کوره ــ فنا معامله یاپمازلرچونکه ایلچی‌یه زوال یوقدر .

برسفیر ، نزدینه مأمور اولدیغی دولتدن جزئیجه بر سؤ معامله کوره‌جك اولورسه همان پساپورطنی ایستر بویله عادت اولمشدر. یعنی کیده‌جکنی خبرویرمك دیمکدر. یوقسه پساپورطنی آله‌یجه کیده‌مز دکلدر . بر دولتده، کندی نزدنده بولنان بر سفیرك آسایش مملکتی افساد ایتدیکنی وحقوق حاکمیتی اخلال ایتدیکنی وبیوك برجنایت ایشلدیکنی کورنجه پساپورطنی ویروب کندیسنی صاغ وسالم حدودی خارجنه چیقاریر. بویله برسفیری چیقارمق پك مهم بر مسئله اولدیغندن اویله هربر معامله ایله بوطرد معامله‌سی یاپیله‌ماز. بردولت دیکربردولتله اعلان حرب ایدرسه بربرینك سفیرینی صاغ وسالم اوله‌رق مملکتندن چیقاریر وچیقنجه‌یه قدر محافظه ایدر .

۲ — قونسلوسلر

دولتلرك بربرلرينه كوندردكلرى سفيرلردن ماعدا برقسم مأمورلردخى كوندريرلركه بونلرەده قونسولوس «بزدەشهبندر» ديرلر . قونسلوسلر معاملات و مناسبات سياسيەيه قاريشمازلر معاملات تجاريه ومدنيەيه باقمغه مأموردرلر .

قونسلوسلر، كندى دولتى تبعەسيله، مملكتنده بولنديغى دولت تبعەسى ، وكندى دولتى تبعەسنك بربرلرى اراسندەكى معاملات ومناسبات تجاريەيه باقمغه مأموردرلر.

شهبندرلردە درت صنفدرلر.

برنجيسى «باش شهبندر ـ ژەنەرال قونسول» ايكنجيسى «شهبندر ـ قونسول» اوچنجيسى «شهبندر وكيلى ـ ويس قونسول» دردنجيسى «شهبندر مأمورى ـ قنچلار»در.

شهبندرلرك وظيفەسى : كندى دولتى تبعەسنك منافع تجاريەسنى محافظه وكندى دولتى طرفندن تجارته عائد نظامات واوامرى تبعه حقنده اجرا ايتمك ومعاونته محتاج اولان تبعەسنه معاونت ايتمك وكندى دولتى تبعەسى بيننده ظهور ايدن بعض دعوالرى كورمك وتجارت بريه و بحريەيه دائر اولان ترقيات وكشفياتى كندى دولتنه بيلديرمك ودولت متبوعەسنك تجار

کمیلرینه عائد اوراقی تنظیم ایلەمك وکندی دولتی تبعەسنه و اجنبی دولتلری تبعەسندن کندی دولتی ملکنه کیدەجك اولانلره پساپورط ویرمك وتبعەنك هویتلرینی تصدیق ایتمك ووفات ایدن تبعەنك ترکەلرینی تحریر وحفظ ایتمك کبی خصوصاتدن عبارتدر. الحاصل برقونسولوس کندی دولتی تبعەسنك ممالك اجنبیەده برمأموریدر بر قائممقام کبیدر .

شهبندرلر برمأموریت سیاسیەلری اولمدقچه دولتلرینك دیکر دولتلرایله اولانمعاملات سیاسیەسنەاصلا قاریشمازلر. شهبندرلر ارادهٔ سنیەایله تعیین اولنورلر. وکندیلرینه برر برات ویریلور. وکیدەجکی دولتك خارجیه نظارتنەده بر تحریرات یازیلور . ممالك عثمانیەیه کلن قونسولوسلره حکومت عثمانیه طرفندن مأموریتلری تصدیق اولدیغنه وکندیلری قونسولوس اولەرق قبول ایدلدکلرینه دائر برات ویریلور .

بردولت مملکتك بعض محللرینه قونسولوس قبول ایتمز . فقط بویالکز بردولته قارشی اولەیوب عموم دولتلرك قونسولوسلرینی قبول ایلەمز . مثلا : المانیا دولتی « الساس لورەن » ولایتلرنده هیچ بر دولت قونسولوسی قبول ایلەمز . کذا دولت عثمانیەده مکه ایله مدینەیه قونسولوس قبول ایتمز . فقط جدەده واردر .

قونسولوسلرك بعض دولتلرده آزچوق امتیازلری واردر.

هله قونسولوسك اوراقى واقامتكاهلرى هر دولتده محافظه اولنور. بزده قونسولوسلر عهود عتيقه موجبنجه دها چوق امتيازلره مالكدرلر. فصل مخصوصنده بيان اولنه جقدر. خلاصه بعض مملكتلرده قونسولوسلر خارج از مملكت امتيازينه مالكدرلر. بعضيلريده هيچ مالك دكلدر. مثلا امريقا حكومتى قونسولوسلر ايچون برصفت رسميه طانيماز.

٦ — خارج از مملكت بحثى

خارج از مملكت امتيازى: بر كيمسه حقيقةً بر مملكتده بولنديغى حالده حكماً او مملكتده بولنمايورمش كبى عد ايدلمك امتيازيدر. يعنى: خارج از مملكت امتيازى شول بر امتيازدركه اكا نائل اولان بر كيمسه بولنديغى مملكتده هر نه ياپارسه ياپسون او مملكتك قانونلرى ــ او كيمسه او مملكتده يوق ايمش ــ آنى مسئول ايده مز. مثلا: ممالك عثمانيه ده بولنان بر فرانسه سفيرى حقيقةً استانبولده اوطورديغى حالده كندى مملكتنده يعنى فرانسه ده ساكن عد و فرض اولنور. شو حالده فرانسه سفيرى اولان ذات استانبولده بريسنى جرح وقتل ايتسه، عثمانلى قانونلرى موجبنجه او سفير، توقيف ومحاكمه ايديلوب جزاسى ويريله مز.

کندی حکومتی اوسفیری عزل ایدرك جزاسنی فرانسه ده اجرا ایدر .

بوخارج از مملکت امتیازی: اسکی زماندن بری هر حکومتده عادت اولمش و بوکونده رعایت ایدلمکده بولنمشدر . بویله بر امتیازك سببی ایسه ، سفیرلر کندی حکمدار وحکومتلرینك وکیل و تمثاللری اولدیغندن سفیر بولندیغی حکومتك قانونلرینه تابع بولنسه واوقانونلر حکمنجه تعقیب وتوقیف ومحاکمه ایدیله رك جزالندیرلسه او سفیرك کندی حکمداری ویاخود حکومتی جزا ویرلمش دیمك اولور. بوایسه هم قابل دکلدر همده جائز دکلدر. چونکه بر حکومت دیکر حکومتك حکمدارینی وحکومتی جزالندیره مز. بونك ایچون بویله بر امتیازك عادت اولمسنه لزوم واردر. برده برسفیر اکر سفیر اولدیغی حکومتك قانوننه تابع اولورسه اوآدم سفیرلك ایده مز . چونکه کندی حکومتنك سوزلرینی تکلیفلرینی سفیر اولدیغی حکومته سویله مز، بلکه بنی جزالندیررلر دیه رك چکنورسه سفیرلك ایده مز .

خارج ازمملکت امتیازینه مالك اولانلر: حکمدارلر، سفیرلر، مصلحتکذارلر، بر درجه یه قدر قونسولوسلر ممالك اجنبیه ده بولنان قوهٔ بریه وبحریه قوماندانلریله بوذاتلر معیتلرنده رسماً بولنان ذاتلردر.

خارج از مملکت امتیازینه نائل اولانلر حقنده بولندقلری

مملكتك قانونلری وضابطهٔ ملکیه و عدلیه‌سنك حكم نفوذی جاری دكلدر . بوامتیازه مالك اولانلردن بری برجرم ایقاع ایتدیکی پولیس آنی دردست ایده‌مز . محكمه محاكمه ایده‌مز . بوامتیاز شخصه اولدیغی كبی اقامتكاه واشیایه‌ده شاملدر .

سفیرك اقامتكاهی حكومت مأمورلری طرفندن كیریلوب تحری اولنه‌ماز. مثلا : جرم ایشله‌مش اولان برشخص، بر سفارتخانه‌یه كیرسه ضابطه مأمورلری اوسفارتخانه‌یه كیروب او مجرمی آله‌مازلر . اكر سفیر اذن، ویررسه اووقت كیروب آلورلر. سفیرلرك آرابه‌سی واپوری وصندالیده‌بویله‌در بونلره‌ده هیچ برضابطه مأموری كیره‌مز . و ال سوره‌مز .

سفرانك‌بوامتیازی زوجه‌لرینه‌وچوجقلرینه‌وخدمتجیلرینه ده شاملدر. بوامتیازه مالك اولانلردن ویركو آلنماز واشیالری كمركلرجه‌ده معامله‌ایدلمز وعلیهلرینه جزا وحقوق دعواسی‌اقامه اولنه‌ماز. بونلردن آله‌جغی ویاحقی بولنانلر اودولتك محكمه‌سنه مراجعت ایده‌بیلورلر .

بو امتیازه نائل اولانلر طبیعی اوله‌رق بونی سؤ استعمال ایتمزلر وبركونا جرم ایقاع ایله‌مزلر شاید برجرم ایشله‌مك ویاخود مجرملری وارباب‌فسادی سفارتخانه‌یه قبول ایله‌مك كبی یولسزومناسبتسز برفعله تشبث ایدرسه دولت قانون‌ومحكمه‌لری واسطه‌سیله دكل وسائط دیپلوماتیقه ومراجعات سیاسیه ایله مسئله‌یی حل ایدر .

۷ — قره صولری

قره صولرینی بیان ایتمك ایچون، بردولتك احکام قانونیه‌سی یعنی برحکومتك حکم ونفوذی نره‌لرده جاریدر. بوندن بحث ایتمك لازمدر.

اولا بردولتك قانونك، حکم نفوذی، حدودی ایله ممالك اجنبیه‌دن آیرلمش اولان کافهٔ ممالکنده‌وشهر قصبه کبی اراضیسنك بالجمله نقاطنده و کندی مملکتی مثابه‌سنده عداولنان محللرده و سفینه‌لرنده ودرت براطرافی کندی ملکیله چورلمش اولان دکزلر، کوللر، ونهرلر ولیمانلر وبوغازلرده جاریدر.

مثلا : دولت‌عثمانیه قانونی‌حکم‌ونفوذ حکومتی، تا ادرنه‌دن یمنه، اشقودره‌دن بصره‌یه‌قدربالجمله ولایتنده وایالات ممتازه‌سنده ودولت‌اجنبیه ممالکنده‌کی سفارتخانه‌لرنده ودکزلرده‌کی کمیلرنده جاریدر. — چونکه اوسفارتخانه‌لرهرنه‌قدر بردولت‌اراضیسنده ایسه‌ده سفارتخانه اولدقجه عثمانلی طپراغی صاییلور. — واطرافی عثمانلی ممالکی ایله چورلمش اولان مرمره دکزنده وسلانیك وازمیر لیمانلرنده وچناق‌قلعه واستانبول بوغازلرنده عثمانلی‌قانونی مرعیدر. بورالرده برجرم اولورسه دولت عثمانیه مأمورلری، ضابطه‌سی دردست ایدر عثمانلی محکمه‌لری محاکمه ایلر . فقط

برطرفی دولت عثمانیه دیکر طرفلری روسیه وروءمانیا وبلغار حکومتلرینك اولان قره‌دکزه نه دولت عثمانیه ونه دیکرلرینك قانونلری تماماً جاریدر. وبرطرفی دولت عثمانیه‌نك دیکر طرفی قره‌طاغ حکومتنك اولان اشقودره کولنك یاریسنده دولت عثمانیه‌نك دیکر یاریسنده قره‌طاغ حکومتنك، وکذا بر قسمی دولت عثمانیه‌نك دیکر قسمی یونانك اولان پره‌وزه لیماننك‌ده نصفنده دولت عثمانیه‌نك نصف دیکرنده یونان حکومتنك، قانونلرینك حکم ونفوذی جاریدر. ثانیاً: بردولتك قانونلری، وحقوق حکمرانیسی «یعنی حق حکومتی» قره‌صولرنده جاریدر. ثالثاً‌ده: کندی مالك اولدیغی سفینه‌لره شاملدر.

قره‌صولری، دنیاده‌نه‌قدردکزلروارسه ــ مرمره‌دکزی کبی اطرافی بردولتك مملکتلریله چورلمش اولمیان دکزلر ــ جمله‌سی سربستدر. هیچ بردولتك مالی دکلدر. نه‌قدر دولتلر، نه‌قدر ملتلر وارسه جمله‌سی اودکزلردن استفاده ایدر، مشترکدر. بری دیکرینی استفاده ایتمکدن منع ایده‌مز. بناءً علیه اویله دکزلرده منفرداً هیچ برحکومتك حکمی جاری دکلدر.

اودکزلرده هر دولتك کمیلری طولاشیر. کیدر کلور. بودکزلره «آچیق دکزلر» دینلور.

مثلا: آچیق دکزده ــ آق دکز کبی ــ کیدن بر فرانسز کمیسی ایچنده برفرانسز، برآلمانی ویاخود بر ایتالیالی

بر امریقالی‌یی یعنی هرهانکی بر دولت تبعه‌سندن اولورلرسه اولسون ــ قتل و جرح ایدرسه کمینك تابع اولدیغی فرانسز قانونلری موجبنجه معامله ومجازات اولنور . بودکزلرده کمی کیملك ایسه حکم آنك‌در .

شو حالده اوزاق وآچیق دکزلرده هیچ بر دولتك حق حاکمیتی، حکم ونفوذی یوقدر . فقط بردولتك مالك اولدیغی ساحله یقین ، یعنی ساحلی بویجه برمقدار دکزده حق حاکمیتی حکم ونفوذی واردر . ساحله یقین اولان دکز اوزاق وآچیق دکزلر کبی دکلدر . بوراده ساحله مالك اولان دولتك او ساحلی محافظه ایتمسی ایچون ساحلنك یاننده بولنان بر مقدار دکزده حاکم ومالك اولمسی لازمدر . بناءً علیه ساحله یقین دکزدن بر مقدارینسه مالك اولمق حقی عموم دولتلرجه قبول ایدلمش وبوکاده «قره‌صولری دینلمشدر . قره‌صولری بردولتك مالك اولدیغی ساحلی بویجه واوساحله موازی ومحازی اوله‌رق چیزیلن بر موهوم‌خط ایله ساحل اراسنده قالان دکزه قره صولری تعبیر اولنورکه بوموهوم اولان خط ساحلدن اتیلان الك قوتلی برطوپك ایریشدیکی یردن کچدیکی فرض اولنور . وکولله‌نك دوشدیکی نقطه قره صولری ایله آچیق دکزك آیرلدیغی نقطه‌در ساحل طرفی قره‌صولری، اوبر طرفی آچیق‌اولمش اولور. دیه تعریف اولنور. دها مختصر تعریفده شونلردر :

قره صولری ، بردولتك سواحلندن طوپ آتشی آلتنده بولندیره‌بیله‌جکی مقدار دکزه دینلور . دیکری قره‌صولری ، اك قوتلی برطوپك ایریشـدیکی یره قدر سواحلی محیط اولان دکزدر .

شوحالده بردولتك ساحلندن بر طوپ منزلی اوزاغه قدر اولان دکز اودولتك مالی وملکیدر. اوراده نه‌ایسترسه یاپار ، بشـقه دولت اورالرده بالق طوتمق « صـید ماهی » حقنه مالك دکلدر. اوحق اورایه صاحب اولان دولتك‌در. اودولت اورا- لرده وقوعه کلن قچاقچیلغی‌ده منع ایدر .

ایشته بوقره صولری دینلن ساحله یقین دکزلرده وقوعه کلن جرملر حقنده او دکزه مالك اولان دولتك قانونلری جریان ایدر .

٨ — اجنبی سفائن حربیه وتجاریه‌سی درونده ایقاع ایدیلن جرائم

آچیق دکزلرده، کرك حرب کمیلری وکرك تجار کمیلری ایچنده ایقاع اولنان جرملر ـ هرهانکی‌دولت تبعه‌سی آراسنده اولورسه اولسـون ـ هر حالده کمینك تابع اولدیغی دولتك

قانونلرینه کوره معامله اولنور. مثلا: قره دکزه کیدن بر روس تجار کمیسی ایچنده برعثمانلی ایله برفرانسز ویاخود برروس ایله برانکلیز اراسنده برجرم وقوعبولور ایسه ـ کمینك تابع اولدیغی روس قانونلری موجبنجه معامله ومجازات اولنور .

شمدی قره صولری ایله لیمانلرده طوران اجنبی سفائن حربیه وتجاریه‌سی درونده وقوعه کلن جرائمدن بحث ایده‌لم که اصل مقصدده بودر .

اولا : بردولتك قره صولرنده بولنان ویا برلیمانده طوران اجنبی سفینه‌سی اکر حرب کمیسی ایسه منسوب اولدیغی دولتك برقلعه‌سی وبناءً علیه مالی وملکی دیمك اولدیغندن بونك ایچنده وقوعه کلن جرملر کمینك صاحب اولدیغی دولتك قانونلرینه تابعدر .

ثانیاً : بردولتك قره صولرنده بولنان ویابر لیمانده طوران اجنبی سفینه‌سی تجار کمیسی اولوبده ایچنده وقوعه کلن جرمده صرف اوکمینك طائفه‌سی اراسنده اولور ولیمانك امنیت وآسا- یشنی اخلال ایتمز ایسه او جرمدن طولایی اجرای محاکمه ومجازات کمینك تابع اولدیغی دولتك قانونلرینه عائددر .

مثلا: استانبول لیماننده بولنان بر یونان تجار کمیسی ایچنده طائفه‌لردن برقاچی بربرینی جرح ایتسه حکومت عثمانیه مداخله ایتمز بونلری جزالندیرمق یونان حکومتنه عائددر .

ثالثاً : بر دولتك قره صولرنده بولنان وياخود ليماننده طوران اجنبي برسفينه تجار كميسى اولوبده ايچنده وقوعه كلن جرم صرف طائفه اراسنده اولور وفقط ليمانك اسايشنى بوزارلرسه اجراى محاكمه ومجازاتلرى بولنديغى ليمانك صاحبي اولان دولتك قانونلرينه عائددر .

مثلا : فرانسه‌نك مارسليا ليماننده طوران بر انكليز تجار كميسى طائفه‌لرى بربرلريله‌غوغا ايدرك واطرافه‌ده سلاح آتاراق ليمانك اسايشنى بوزارلرسه فرانسه حكومتى ضابطهٔ عدليه مأمورلرى كمى‌يه كيده‌رك وظيفهٔ قانونيه‌لرينى اجرا ايدرلر ومجازات ايدلمسى لازمكلن اشخاصى دردست ايدوب فرانسه محكمه‌سنه تسليم ايلرلر .

رابعاً : بر دولتك قره صولرنده بولنان وياخود ليماننده طوران اجنبي برسفينه تجار كميسى اولوبده ايچنده وقوعه كلن جرم طائفه‌لر ايله يولجيلر بيننده وياخود صرف يولجيلر اراسنده اولورسه يولجيلرك هانكى دولت تبعه‌سندن اولورسه اولسون وليمانك اسايشى اخلال ايدلسون ايدلمه‌سون اوجرمدن طولايى تعقيبات قانونيه اجرا ايتمك ليمانك صاحبي اولان دولته عائددر.

مثلا : لوندره ليماننده طوران بر المان تجار كميسنده‌كى فرانسز يولجيلرايله المان طائفه‌لرى اراسنده وياخود يولجيلردن ايتاليان ايله برروس بيننده بر جرم وقوع بولورسه — ليمانك

اسايشى اخلال ايدلسون ايدلمه‌سون — مطلقا ليمانك صاحبى اولان انكلتره حكومتى فاعل جرملرى انكليز قانونى موجبنجه جزالنديرر .

خلاصه ١ — برليمانده بولنان تجار كميسى طائفه‌سى بيننده بر جرم اولورسه كمينك تابع اولديغى دولتك، ٢ — طائفه بيننده اولوبده ليمانك آسايشنى اخلال ايدرسه ليمانك تابع اولديغى دولتك ، ٣ — صرف يولجيلر ويا طائفه ايله يولجى آراسنده وقوعه كلورسه برليمانك تابع اولديغى دولتك قانونلرى احكامنه كوره معامله ومجازات اولنور .

— تنبيه —

اجنبى سفينه‌لر درونده وقوعه كلن جرائم حقنده‌كى معاملات بالجمله دولتلر بيننده بيان ايلديكمز كبى ايسه‌ده دولت عثمانيه‌ده بويله دكلدر. آشاغيده بحث ايده‌جكمز وجهله «عهود عتيقه» دينيلن واجنبيلره وقتيله ويرلمش اولان بعض امتيازات ومساعدات نتيجه‌سى اوله‌رق بزده طوغريدن طوغرى‌يه بويولده معامله جريان ايتمز اوكمينك منسوب اولديغى دولتك قونسولوس ويا ترجمانى بولنمق لازمدر .

بونلر بولنمه‌ينجه اوكمى‌يه كيريله‌مز. امتيازات اجنبيه دولتجه قالديرلنجه‌يه قدر بويولده معامله اجرا اولنمسى لابددر فقط كمى

اكر يونان دولتنك ايسه — دولت عثمانيه ايله يونان دولتی
اراسنده اولان قونسولوسلر معاهده‌سی حكمنجه — مذكور
كمی ایچنده اولنه‌جق تحریات اجراسی لازم كلدكده مأمورين
عثمانيه طرفندن يونان قونسولاتوسنه تحريراً اخبار وبيان اولنور
اوچ ساعته قدر يونان قونسولاتوسی مأمورلری كلمزسه عثمانلی
ضابطه مأمورلری كمی‌يه علی الاصول كيدرلر وايجاب ايدن
معامله‌يی ياپارلر وقونسولاتو مأمورلرينك كلدكلرينی مبين برقطعه
آيريجه ضبطورقه‌سی‌ده تنظيم ايدرلر. بوحال يالكز يونان دولتی
كميلرينه مخصوصدر . ديكر دولت كميلرينه مطلقا قونسولاتو
مأمورلريله برابر كيريلوز .

۹ — اجنبی سفائن حربيه وتجاريه‌سی مرتباتنك قره‌ده ايقاع ايلدكلری افعال جرميه

اولا: حرب كميلرندن بحث ايده‌لم .

بر ليمانده بولنان اجنبی حرب كميلری افراد وضابطانی
طرفندن قره‌ده ايكی صورتله جرم ايقاع اولنه‌بيلور،
برنجی صورت : حرب كميلری افراد وضابطانی البسه‌ٔ
رسميه‌لرينی كيمش اولدقلری حالده وبرايش ضمننده قره‌ده

بولندقلری اثناده كرك بربرلری حقنده وكرك لیمانك بولندیغی دولت تبعه‌سیله سائر دولت تبعه‌لری علیهنده بر جرم ایقاع ایلدكلری حالده ضابطه مأمورلری اومجرملری دردست ایدرك كمینك قوماندانه تسلیم ایدر . كمی قوماندانی انلری تأدیب ومجازات ایدر. دولتلر بیننده‌كی عادت بویولده‌در .

مثلا: استانبول لیماننده بولنان فرانسز سفارت كمیسی افرادندن بری البسهٔ رسمیه‌سیله غلطه‌ده كزركن بر عثمانلی تبعه‌سیله منازعه ایدرك آنی جرح ایتسه، پولیس وضابطهٔعدلیه مأمورلری اونفری دردست ایدرك كمینك قبودانه تسلیم ایدرلر قره‌قوله كوتوروب استنطاق واستجواب ایتمزلر .

فقط مجروحی وشاهدلری استجواب ایدرك تحقیقات لازمه اجرا ایدرلر وتنظیم ایده‌جكلری ضبط ورقه‌سنده بوجهتی یعنی فرانسه سفارتنه مأمور فلان نام كمینك مرتباتندن نفر فلان طرفندن جرح ایدلمش ونفر مرقوم دردستله كمیسی قوماندانه تسلیم ایدلمشدر دیه‌رك تصریح ایدرلر. حكومت عثمانیه سفارتیله مخابره ایدرك ایجاب ایدن معامله‌یی ایفا ایدر . بوجهت پولیس وضابطه‌نك وظیفه‌سی دكلدر. خارجیه نظارتنك سیاسی بر وظیفه‌سیدر .

ایكنجی صورت : بر لیمانده بولنان حرب كمیلری افراد وضابطانی البسهٔ رسمیه‌سز اوله‌رق كزمك واكلنمك اوزره

قره‌ده بولندقلری اثناده کرك بربرلری حقنده وکرك سائریرلی واجنبی اهالی علیهنده برجرم ایقاع ایده‌جك اولورسه اولیمانك ضابطه مأمورلری مجرمی دردست ایدرك حقلرنده تحقیقات قانونیه اجرا ایدوب عدلیه‌یه تسلیم ایدرلر . یعنی مجرم نفرلر منسوب اولدقلری کمی قوماندانه تسلیم ایدلمز . لیمان صاحبی اولان حکومت او نفر حقنده اجرای محاکمه ومجازات ایدر .

مثلا : انکلتره حرب کمیسی ضابطاننده بریسی سیویل اولدیغی حالده برمأموریت مخصوصه ورسمیه‌ایله اولمایوب صرف کزمك واکلنمك ایچون بك‌اوغلنده کزرکن عثمانلی تبعه‌سندن بریله غوغا ایدرك جرح و قتل ایتسه پولیس و ضابطهٔ عدلیه مأمورلری اوضابطی دردست وحقنده تحقیقات قانونیه اجراسیله محاکم عثمانیه‌یه تسلیم ایدرلر. کمی قوماندانه معلومات ویریلور.

اوروپا دولتلری بیننده جاری اولان عادت بویولده اولدیغی کبی ١٠٨٦ تاریخنده انکلتره دولتیله اولان معاهده‌مزك برماده‌سنده دخی بوخصوصده صراحت واردر . فقط اوضابط قتل اجرا ایتدکدنصکره قاچوبده کمیسنه کیدرسه کمی‌یه کیدیلوب اوضابط دردست اولنه‌ماز .

چونکه سفینهٔ حربیه‌لره بشقه بردولت مأموری کیره‌مز . اوزمان ایش ضابطه‌دن چیقمش خارجیه نظارتنك وظیفه‌سنه تعلق ایتمش اولور .

ثانياً : تجار كميلرینی بیان ایده‌لم :

تجار كميلری احوال داخليه اعتباريله منسوب اولدقلری دولتك قانوننه تابعدر. فقط بر دولتك قره‌صولرنده ويالیمانلرنده بولندقلری وقتده معاملات خارجيه‌لرندن طولايی ليمان صاحبی دولتك قانونلرينه تابع بولنورلر . شوحالده تجار كميلری افراد وقپودانلرندن بری قره‌ده كرك بربرلری حقنده و كرك يرلی واجنبی قره‌ده‌كی اهالی عليهنده برجرم ايقاع ايده‌جك‌اولورلرسه طوغريدن طوغری‌يه ليمانك صاحبی اولان دولتك محكمه‌سی وقانونی موجبنجه اجرای محاكمه ومجازات اولنور . حتی فرار ايدوب‌ده كمی‌يه قاچسه بيله ضابطه مأمورلری كمی‌يه كيدرك فاعل جرمی دردست ايدرلر .

مثلا : استانبول ليماننده بولنان آوستريا تجار كميلری افرادندن بری عثمانلی تبعه‌سندن بركيمسه‌يی جرح ويا قتل ايتسه پوليس و ضابطهٔ عدليه مأمورلری اومجرمی ــ امتيازات اجنبيه بحثنده بيان اولنان اصول‌دائره‌سنده ــ دردستله‌محاكم عثمانيه‌ده ينه‌اصولی دائره‌سنده محاكمه وحكم اولنور .

١٠ — ممالك عثمانيه‌ده متوطن اجانبك نائل اولدقلری امتياز ومساعدات

هردولتده تبعهٔ اجنبيه‌يه حقوق دول قواعدنجه ، وبينلرنده

مقابلهٔ بالمثل قاعده‌سی اوزرینه عقد ایدیلن معاهده‌لر موجبنجه معامله اولنور .

مثلا: حقوق‌دول قواعدنجه المانیاده بولنان فرانسه دولتی تبعه‌سی عسکره آلنه‌ماز. وکذا المانیا ایله فرانسه‌بیننده برمعاهده عقد ایدلسه‌ده بونده‌المانیا دولتی فرانسه‌تبعه‌سندن یوزده‌یکرمی بش ویرکو آلنمسی قرارلشدیرلسه بوکا مقابلهٔ بالمثل دینور . یعنی بردولت دیکربرحکومت تبعه‌سنه نه‌معامله ایدرسه اوحکومتده اول دولت تبعه‌سنه اویولده مقابله ایدر دیمکدر .

ایشته بالجمله دولتلر یکدیکرینه بویولده معامله ایدرلر ، مناسبتلری بویله‌در .

فقط اسکی زمانلردنبری ممالك شرقیه‌ده شوقواعده مغایر اوله‌رق شرق مملکتلرینه کلن غرب اهالیسنه برچوق امتیازلر ویرلمشدر. شرقه کلن غرب دولتلری اهالیسی او امتیازه نائل اولدقلری حالده غربه کیدن شرق‌اهالیسی اصلااویله برامتیازه نائل اوله‌ماز. یعنی مقابلهٔ بالمثل قاعده‌سی جریان ایتمز .

دولت عثمانیه ، شرق طرفلرینی قدس شریف و مصری وحتی استانبولی ضبط ایلدیکی زمان اسکی حکومتلر طرفندن غرب اهالیسنه و بالخاصه فرانسزلره ویرلمش برچوق امتیازلر بولدی. بونلر مضر ایدی . بونلری دولت اووقت برسوز ایله قالدیره‌بیلور ایدی . فقط اهمیت ویرمدی . اووقتك حکمنجه

بونلرك مضر اولدیغی اكلاشیله‌مدی، پك زیاده اهمیتسز كورلدی. اووقت فرانسزلرده بونك ایچون یالواردیلر دولتده بر لطف اولمق اوزره بوامتیازلری حالیله براقدی. كیت كیده دولتمزله اولان معاهده‌نامه‌لره یازلمغه باشلادی، دها صكره‌لری كندی طرفمزدن احسان ایدیلن بو امتیازلر علیهمزده قوللانلمغه ومأمورلریمزك غفلتلریله چوغالمغه باشلادی. شمدی دولت بونلرك قالدیرلمسیله اوغراشیور امین اوله‌لم كه قانونلریمزك تنظیم وتكملی ومأمورلریمزك كمال عدالت وبی غرض وبی طرفلقله ایفای مأموریت ایتملری ایله بوامتیازلر یقین وقتده قالدیریلور. فقط قالدیریلنجه‌یه‌قدر بونلره رعایت ایتمكه مجبورز لكن رعایت ایده‌جكز دیه‌ركده ایلری‌یه كیدوب هیچ یوقدن بر طاقم امتیازلر دها چیقارمامغه صوك درجه‌ده دقت اولنملیدر.

نته‌كم برقاچ امتیاز واردركه هیچ بر معاهده‌ده یوق ایكن مأمورلریمزك یاپدقلری یاكلش معامله هیچ یوقدن امتیازلر وجوده كتیرمشدر.

بو امتیازاتك بر قسمی حقوق دول قواعدندن بولندیغی جهتله مضر اولمایوب هر دولتده بردرجه‌یه قدر عادت اولمشدر. دیكر قسمی ایسه دولتك طوغری‌دن طوغری‌یه حقوق حكمرانیسنه، دوقونور مواددن عبارت اولوب بشقه هیچ بر دولتده جاری اولمایان معاملات ومساعداتدركه دولت فرصت

بولدقجه قالدیرلمسنه همت و غیرت ایتمکده‌در . ازجمله : ممالك عثمانیه‌ده املاك وعقار واراضی آلوب تصرف ایتمك ایسته‌ین اجنبی دولت تبعه‌لری حقنده « ۱۲۸۵ » تاریخنده تنظیم ونشر اولنوب انکلتره، فرانسه، بلچیقا، اسوچ، اوستریا، دانیمارقه، المانیا، اسپانیا، یونان، روسیه، ایتالیا، فلمنك، آمریقا دولتلری طرفندن قبول اولنان « استملاك املاك پروتوقولی » ایله بو امتیازات املاك و عقارده بر درجه‌یه قدر قالدیرلمشدر . بوپروتوقولی قبول ایتمه‌ین دولتلر ممالك عثمانیه‌ده املاك آله‌مازلر.

امتیازات اجنبیه ویا عهود عتیقه ویاخود قاپیتولاسیون دینلن واجنبیلرك نائل اولدقلری مساعدات بروجه آتیدر :

۱ — ممالك عثمانیه‌ده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌دن ایکی کیمسه آراسنده ـ طرفین ایستر بر دولت، ایسترسه بشقه بشقه دولت تبعه‌سندن اولسون ـ ظهور ایدن هرنوع حقوق و جزا دعواسنك محاکمه‌سنه حکومت عثمانیه اصلا قاریشمه‌یوب طرفینك منسوب اولدقلری قونسولاتو طرفندن باقلمسیدر . ایشته بوماده امتیازاتك الك آغریدر دولت عثمانیه‌نك حکومت وحقوق عدلیه‌سنه تعرضدر .

مثلا : فرانسز دولتی تبعه‌سندن ایکی کشی ویاخود بر المانیالی ایله انکلیز آراسنده فرضا بك اوغلنده بری دیکرینی جرح وقتل ایتسه، جرم مشهوداً وقوع بولسه‌بونلرك محاکمه‌سی

مظنون علیه اولان هانکی دولت تبعه‌سندن ایسه انك قونسولاتو-
سنده اجرا اولنور ٭

فقط، استملاك املاك پروتوقولی موجبنجه املاك واراضی
تصرفنه دائر اولان و ایکی اجنبی بیننده ظهور ایدن دعوالر
عثمانلی محکمه‌لرینه عائددر. وبو محاکمه‌لرده ترجمانه بولنماز. لکن
بر اجنبینك خانه ویا عقاردن جبراً چیقاریلوب اول خانه‌نك
تخلیه‌سی لازم کلدکده بو تخلیه معامله‌سی ایچون اجنبینك
قونسولاتو ترجمانی بولنمق لازمدر. ایشته بو صورتله شو آغیر
امتیاز املاك وعقار دعوالرنده بر درجه‌یه قدر قالدیرلمشدر .

۲ — ممالك عثمانیه‌ده وفات ایدن اجنبیلرك ترکه‌سنه
حکومت عثمانیه طرفندن مداخله ایدلمه‌یوب بو کبی ترکه‌لرك
قونسولوسلر طرفندن تحریر وورثه‌یه تقسیم ایدلمسی و بلا
وارث وفات ایدنلرك ترکه‌سی‌ده بیت‌المال طرفندن ضبط
اولنمیوب متوفانك قونسولاتوسی طرفندن آلنوب کندی دولتی
قانونجه اقتضا ایدن محله تسلیم ایدلمسیدر. شوقدرکه ترکه املاك
وعقاردن عبارت ایسه استملاك املاك پروتوقولی موجبنجه
محاکم عثمانیه طرفندن قوانین عثمانیه دائره‌سنده معامله اولنور.
ومتوفا اجنبینك وارثی یوقسه واملاك بیت‌المال طرفندن ضبط
اولنور ویامحلول اولور ٭

۳ — تبعهٔ عثمانیه ایله اجنبیلر بیننده ظهور ایدن حقوق

وجزا دعوالرينك محاكم عثمانيه‌ده رؤيتى اثناسنده اواجنبينك قونسولوسى وياخود ترجماننك محكمه‌ده حاضر بولنمسيدر . بو ماده حكمنجه ترجمانلر اجنبينك ضابطهٔ عدليه مأمورلرى طرفندن اجرا اولنان تحقيقات اثناسنده مستنطق جانبندن ايفا اولنان استنطاقده ومحاكمه اثناسنده حاضر بولنمقده‌درلركه بونى عهودده مخالف اوله‌رق تفسير ايتمكده‌درلر . لكن املاك و عقار دعوالرنده پروتوقول احكامنجه ترجمان بولنديرلماز . دعوى ايكى عثمانلى اره‌سنده ايمش كبى اجرا اولنور . برده : اشاغى‌ده بيان اولنه‌جغى اوزره قونسولوسك اقامتكاهندن طقوزساعت‌دن زياده مسافه‌ده اوطوران‌اجنبيلرك بيك‌غروشه قدر حقوق و بش يوز غروشه قدر جزاى نقدى دعوالرنده ترجمان بولنماز . فقط بو دعوالر قابل استيناف اولوب حين استينافده ترجمان ويا وكيلى حاضر بولنور .

٤ — محاكم عثمانيه‌يه جلب اولنه‌جق تبعهٔ اجنبيه قونسو- لوسى ويا ترجمانلرى معرفتيله جلب اولنوب محكمه محضر ومباشرلرى طرفندن‌طوغريدن طوغرى‌يه‌احضاراولنه‌ماميسدر . فقط املاك وعقار دعوالرندن طولايى اولان محاكماتده محكمه طوغريدن طوغرى‌يه اجنبى‌يه جلبنامه كوندرير قطعياً ترجمان توسيط ايدلمز .

٥ — تبعهٔ عثمانيه‌ايله اجنبيلر اره‌سنده ظهورايدن‌دعوالرك

اثباتی مطلقا سند ایله اولوب شهود شخصیه ایله اثبات ایدیله‌مامسیدر .

شمدی نشر اولنان عثمانلی قانونلری موجبنجه‌ده معامله همان بو یولده اولدیغندن بوامتیازك بر مضرتی یوقسه‌ده ینه بر امتیاز اولدیغی ایچون مضردر .

٦ — تبعهٔ اجنبیه علیهنه ویریلن اعلامات ایله‌حکم اولنان مبلغدن یوزده ایکی‌دن زیاده خرج النه‌مامسیدر مع‌مافیه قیدیه، تسجیل وکالت وصورت خرجلری آلنور. یالکز سفارتلرك تقریرندن قیدیه آلنماز .

٧ — محاکم عثمانیه‌ده تبعهٔ اجنبیه علیهنه ویریلن اعلامات عائد اولدیغی قونسلوس طرفندن اجرا اولنوب اعلامی ویرن محکمه طرفندن اجرا ایدیله‌مامسیدر. یالکز املاکه عائد اولان اعلامات ووضع اولنه‌جق محبرلر پروتوقول حکمنجه محکمهٔ عثمانیه طرفندن طوغریدن طوغری‌یه اجرا اولنور . فقط تخلیه معامله‌سنده ینه ترجمان بولنمق لازمدر .

٨ — تبعهٔ اجنبیه‌دن برینك مسکننه کیرمك قانوناً لازم کلن احوالده ضابطهٔ عدلیه مأمورلری طوغریدن طوغری‌یه کیره‌میوب اول اجنبینك قونسولوسی طرفندن بر مأمور بولنمسیدر.

بوامتیازده استملاك املاك نظامنامه‌سیله بر درجه‌یه قدر تعدیل اولنمشدر . شویله که :

اولا: ضابطه‌نك براجنبی‌نك خانه‌سنه كيرمسی لازم كلديكی تقديرده اجنبينك منسوب اولديغی قونسولوسی ايشی تأخير ايتمكسزين معاونته مجبور اولوب قونسولوسه خبر ويرلديكی زماندن كنديسنك وياخود وكيلنك حركت ايده‌جكی وقته‌قدر آلتی‌ساعتدن زياده زمان مرور ايتميه‌جك وحكومتك معاملات لازمه‌سی هيچ بر حالده يكرمی دورت ساعتدن زياده تعطيل اولنه‌ميه‌جقدر .

ثانياً: جنايت نوعندن اولان بر جرمك ظاهره چيقارلمسی ايچون تبعهٔ اجنبيه‌نك خانه‌سی تحری اولنمق ايجاب ايتديكی زمان دخی قونسولوسك اقامتكاهندن طقوز ساعت اوزاق اولديغی تقديرده حكومت محليه‌نك طلبی اوزرينه قريه اختيار مجلسلرينك اوچ نفر اعضاسيله برابر ضابطه مأمورلری قونسولوس وياوكيلی حاضر بولنمقسزين اول اجنبينك خانه‌سنه كيره‌بيلورلر شوقدركه اجرای تحريات ايدن ضابطه مأمورلری اختيار مجلسی اعضاسيله برابر جريان حالی مبين برضبط ورقه‌سی ياپه‌رق حكومته تقديم واورادنده اجنبينك منسوب اولديغی قونسولاتويه ارسال اولنور .

ثالثاً : اجنبی مسكنی اعتبار اولنان محللرك خارجنده امور ضابطه بلاقيد وشرط جريان ايدر . يعنی تبعهٔ اجنبيه‌دن بری مظنون عليه اولوبده تحری ايديلوركن سوقاقده وياخود اجنبی

مسکنی اولمایان سائر بر محلده کوروله‌یکی تقدیرده منسوب اولدیغی قونسلوسك کلمسی بکلنمسنه حاجت اولمقسزین طوغریدن طوغری‌یه ضابطه مأمورلری طرفندن دردست ایدیلور . مسکن لفظی خانه و اقامت اولنان محل ایله اطرافی دیوارله چورلمش اولان قهوه، تیاترو، بالو، اوتل کبی اجنبی مسکنلرینه کیجه کوندوز آچیق اولدیغی زمان ضابطه مأمورلری کیره بیلورلر . فقط بو محللر قپالو اولنجه اقامتکاه عد اوله‌جغندن بویله قپالی اولدیغی زمان کیرمك ایجاب ایدرسه قونسلوس ویا ترجمانك حاضر بولنمسی شرطدر .

— تنبیه — برکیمسه‌نك اجنبی اولدیغی اوراق رسمیه‌سیله علی‌الاصول ثابت اولنجه‌یه قدر کندیسنه تبعهٔ عثمانیه کبی معامله اولنور .

٩ — محاکم عثمانیه طرفندن برینك حبسنه حکم اولندقده شخص محکوم عثمانلی حبسخانه‌لرنده حبس اولنیوب اجرای مجازاتی ایچون عائد اولدیغی قونسلوسه تسلیم اولنور. برمدتدنبری انکلتره و یونان و اوستریا دولتلری بو امتیازدن صرف نظر ایتمشلردر .

اشبو طقوز نوع امتیازدن بشقه هیچ برمعاهده‌یه وعادات و تعامله مبنی اولمایان و یقین زمانلرده مجرد بعض مأمورلرك دقتسزلك و جهالتلرندن ایلری کلوب امتیازات عتیقه صره‌سنه کچن دها درت نوع معامله واردرکه شونلردر .

۱— برعثمانلی ایله براجنبی اراسنده‌کی دعوانك عثمانلی محکمه‌لرنده محاکمه‌سی بیتوبده هیئت حاکمه مذاکره اوطه‌سنه کیروب مذاکره ایده‌جکلری زمانده ترجمانك بولنمسیدر . یعنی اثنای مذاکره‌ده دخی ترجمانك حاضر بولنمسیدر. حتی بعض ترجمانلر اعضا ایمش کبی مذاکره‌یه‌ده قاریشه‌رق شوقدر جزا ویره‌لم. بویله برائت ایتدیره‌لم دیه‌رك بیان رأی بیله ایدرلر . فقط حاکملر بونلره مساعده ایتاملیدر .

۲ — برعثمانلی ایله بر اجنبینك عثمانلی تجارت محکمه‌سنده دعوالری رؤیت اولنه‌جغی اثناده محکمه‌ده او اجنبینك منسوب اولدیغی قونسولاتودنده ایکی اعضانك محکمه‌ده بولنمسیدر . بوده تجارت مجلسلری ایلك تشکیل اولندیغی وقت اجنبی تجارلردن آلنان اعضالردن قالمش بر دقتسزلکدر . استانبولده‌کی برنجی تجارت محکمه‌سی صرف بویله عثمانلی ایله اجنبی اعضادن تشکل ایدرك «مختلط بر محکمه» صورتنده اجنبیلر ایله عثمانلیلر بیننده‌کی دعوالری کورر .

۳ — برعثمانلی ایله براجنبی اراسنده‌کی حقوق دعوالری، حقوق محکمه‌لرنده اصول محاکمات حقوقیه قانونه توفیقاً کورلمك لازمکلورکه مستثنا اوله‌رق موقتاً تجارت محکمه‌لرنده اصول محاکمات تجاریه قانونی موجبنجه کورلمسیدر . شوقدرکه بیك غروشه قدر جزئی حقوق عادیه دعوالریله علی‌العموم ایجار

واستیجار دعوالری عائد اولدیغی حقوق محکمه‌لرنده کوریلور.

٤ — ممالك عثمانیه‌ده اعلان افلاس ایدن براجنبی‌نك بتون آله‌جقلیلری عثمانلی دخی اولسه ینه افلاس دعواسی اواجنبینك قونسولاتوسنده رؤیت اولنور. شوحالده ممالك عثمانیه‌ده برعثمانلی اجنبی بردولتك قونسولاتوسنه مراجعت مجبوریتنده‌در . فقط بوکامقابل‌ده برعثمانلی تاجری اعلان افلاس ایدوبده، آله‌جقلیلری اراسنده اجنبی وارسه اوده طوغریدن طوغری‌یه محاکم عثمانیه‌یه مراجعت ایدر وترجمان واعضا بولندیرلماز .

ممالك عثمانیه‌ده مقیم اجنبی دولت تبعه‌لرینك نائل اولدقلری امتیازات ومساعدات بونلردن عبارتدر . دولتله اسکیدن بری مناسباتی اولان دولتلرك تبعه‌سی بو امتیازدن استفاده ایدرلر . ایران و یونان دولتلری بوامتیازاتدن تماماً استفاده ایده‌مزلر ، لکن جزئی بعض فرقلر ایله ینه نائل امتیازدرلر . فقط یکی تشکل ایدن صربستان، قره‌طاغ، بلغارستان حکومتلری تبعه‌سی بویله برامتیازه نائل دکلدرلر. بونلر حقنده تماماً حقوق دولجه معامله اولنور . بناءً علیه ضابطه مأمورلری هرنوع جرائمده بونلر حقنده عثمانلی تبعه‌سی کبی عادلانه و بی طرفانه معامله ایتملیدرلر .

۱۱ — اجنبیلرك یکدیکر علیهنده ایقاع ایلدکلری جرائمده پولیسك وظیفه‌سی

هرهانکی دولت اولورسه اولسون کندی مملکتنده کرك تبعه‌سی کرك اجنبیلر حقنده کندی قانونلری احکامی جاریدر. فقط ممالك عثمانیه‌ده اجنبیلرك عهود عتیقه‌یه استناداً بردولت تبعه‌سی بیننده وکرکسه آیری آیری دولتلر تبعه‌سی آراسنده برجرم واقع اولدقده بر دولت تبعه‌سندن ایسه‌لر کندی قونسولاتولرنده و آیری آیری دولت تبعه‌سندن ایسه‌لر مدعی‌علیهك قونسولاتوسنده محاکمه‌لری اجرا واودولتك قانونی موجبنجه حکم اولنور. فرضاً : برفرانسز دیکر برفرانسزی جرح وقتل ایتسه فرانسز قونسولاتوسنده، برایتالیان بر المانی جرح وقتل ایتسه مجروح ومقتول اولان المانك قونسولاتوسنده محاکمه اجرا ایدیلور .

بونك ایچون درسعادتده قونسولاتو محکمه‌لری واردر . وممالك عثمانیه‌یه کلن اجنبی قونسولوسلری کندی تبعه‌لری حقنده «حقوق وجزا حاکملکی» صفت ووظیفه‌سنی‌ده حائزدر . اجنبیلرك یکدیکری علیهنده ایقاع ایلدکلری جرم یاغیر

مشهود وياخود مشهوداً وقوعـه كلمش اولور . بو ايكى نقطه‌دن پوليس وظيفه‌سى دكيشير .

اكر جرم غير مشهود اوله‌رق وقوعه كلمش ايسه پوليسـه طوغريدن طوغرى‌يه بر وظيفـه ترتب ايتمز . قونسـولاتو مأمورلرى طرفندن تعقيبات وتحقيقـات اجرا ايديلر . يالكز قونسولاتو طرفندن حكومته مراجعتله معاونت طلب اولنورسه اووقت پوليس مأمورلرى ايجاب ايدن تسهيلات ومعاونتـده بولنور . مثلا : فرانسز تبعه‌سـندن برى ديكر بر فرانسزك خانه‌سنه كيره‌رك اقچه واشياسنى سرقت ايتمش اولديغنى ادعا ايدرك قونسولاتوده دعوى اقامه ايتسه بوكا پوليس مأمورلرى مداخله ايده‌مز. لكن قونسولاتو معاونت ايسترايسه فرضا سارق اولان فرانسزى قوۀ جبر اسـتعمال ايتمه‌يجه دردست ايده‌ميـه‌جكنى آكلارسـه وياخود فرار ايده‌جكنى كشف ايدرسـه حكومت عثمانيه‌يه مراجعت ايدرك پوليس وضـابطه‌نك معاونت ايتمسنى ايستر، پوليسلرده او فرانسزى قوۀ جبريه ايله طوتارلر. وياخود فرار ايتمه‌سنه ميدان ويرمزلر. الحاصل بويله جرائم غيرمشهوده‌ده پوليسك وظيفه‌سى قونسولاتويه برمعاونتدن عبارت قالور.

جرم، مشهوداً وقوع بولمش ايسه، طبيعى اوله‌رق هركسدن اول پوليس مأمورلرى جرمك وقوعنـدن خبرلرى اوله‌جغى جهتله همان محل جرمه عزيمت ايدرك برطرفدن فاعل جرمك

دردستنه ، بر طرفندنده جرمدن مغدور اولان شخصك استجوابنه باشلایه‌رق بر جرم مشهودده پولیسك وظیفه‌سی نه ایسه تماماً اجرا ایتمکه مباشرت ایدرلر. بو اثناده طرفینك یعنی فاعل جرم ایله جرمدن مغدور ومتضرر اولانك تبعهٔ اجنبیه‌دن اولدقلری صورت صحیحه‌ده واوراق رسمیه ومثبته ایله میدانه چیقنجه همان قونسولاتولرینه معلومات ویریلور .

قونسولاتو مأمورلری کله‌رك تحقیقاته دوام ایدرلر. عثمانلی ضابطه‌سی آرتق مداخله ایده‌مز . مثلا : بر کیمسه‌نك دیکر کیمسه‌یی مشهوداً جرح وقتل ایتمش اولدیغی پولیس وسائر ضابطه مأمورلرنجه خبر آلنمسی اوزرینه همان محل جرمه عزیمت اوله‌رق اوراده حاضر بولنانلردن مقتولك وقاتلك کیم اولدیغی طبیعی سؤال اولنوب مقتولك فرانسزلی فلان وقاتلك‌ده کذا فرانسز تبعه‌سندن فلان اولوب شو طرفه طوغری فرار ایتدیکی آکلا‌شلدقده همان فاعل دردست اولنه‌رق محل جرمه کتیریلور . مقتول ایله قاتلك اوزرلری آراندقده حقیقةً فرانسز اولدقلری پساپورطلریله تبین ایدرسه بر طرفدن تحقیقاته دوام اولنمق ایله برابر دیکر طرفدنده پولیس مرکزینه قاتل ایله مقتولك فرانسزلی اولدیغی بیلدیریلور، مرکزجه‌ده قونسولاتویه معلو‌مات ویریله‌رك قونسولاتو مأمورلری کلیرلر ، بو مأمورلر کلنجه‌یه قدر پولیس مأمورلری جرم مشهودده‌کی وظیفه‌لری

دائره‌سنده تحقیقاته دوام ایدرلر . شوقدرکه اجنبی خانه‌سی تحریسی ، وقاتل اولان فرانسز خانه‌سنه قاچمش ایسه‌دردست ایتمك اوزره ترجمانسز قاتلك خانه‌سنه کیرمك جائز دکلدر .

الحاصل بویله برجرم وقوعنده طرفین اجنبی‌در ، تحقیقات قونسولاتولرینه‌عائددردیه‌رك پولیس مأمورلری وظیفهٔقانونیه‌لرینی تماماً وکاملاً ایفادن اجتناب ایده‌مزلر، بو بابده اهمال وقصور اتمامليدرلر .

قونسولاتو مأمورلری کلوبده ایشه مداخله ایدنجه‌یه قدر وتحقیقاته باشلایخجه‌یه دکین پولیس مأمورلری وظیفهٔ نظامیه‌لرینی بحق کورملیدرلر . قونسولاتو مأمورلری کلوبده معاونت ایسترلرسه همان معاونت لازمه ومطلوبه‌ده بولنمقده پولیسلرك باشلوجه وظیفه‌لریدر .

— تنبیه — پولیس مأمورلری بو کبی خصوصاتده عهود عتیقه ونظامات موضوعه احکامنه رعایت ایدرك تحقیقات واجرا آتلرینی نه‌قدر مکمل ومنتظم یاپارلرسه اجنبیلرجه اوقدر تقدیر ایدیله‌جکی وپولیسك بویله منتظم ووظیفه وقانون شناس اولدیغی اجنبیلرجه‌تقدیروتصدیق ایدیلنجه‌امتیازات ومساعدات اجنبیه قالدیریله‌جغی جهتله پولیس مأمورلرینك بوکبی نقطه‌لرده وظیفه‌سی غایت نازك ویك مهم اولوب بو امتیازاتك الغا ویا ابقاسی کندی انتظام ویا قصورلرینه وابسته ایمش کبی صرف غیرت وجهد وهمت ایلملری لازمهٔ حمیتدندر .

۱۲ — اجنبیلرك تبعهٔ عثمانیه‌دن بریله مشترکاً وقوعه کتیردکلری جرائم‌ده پولیسه تعلق ایدن وظائف

عثمانلی تبعه‌سندن برکیمسه اجنبی تبعه‌سندن بریسیله مشترك اولدقلری حالده کرك عثمانلی تبعه‌سی، وکرکسه اجنبی بردولت تبعه حقلرنده برجرم ایقاع ایلدکلری تقدیرده بونلرك محاکمه واجرای مجازاتی عثمانلی محکمه‌لرینه عائددر . مثلا : بریسی عثمانلی دیکری فرانسز وبریده ایتالیالی اوچ کشی فرانسز تبعه‌سندن برینك قاصه‌سنی قیره‌رق آقچه‌سنی سرقت ایتسه‌لر بونلرك جمله‌سنك محاکمه‌سی عثمانلی محکمه‌لرنده قانون عثمانی موجبنجه اجرا اولنور. شوقدرکه فرانسز وایتالیالی مظنونلرك قونسولاتو ترجمانلری عهود عتیقه موجبنجه اثنای محاکمه‌ده بولنور .

وبالعکس بری فرانسز بری یونانلی اولمق اوزره ایکی کشی، تبعهٔ عثمانیه‌دن بریله المانیا تبعه‌سندن برشخصك مشترکاً متصرف اولدقلری خانه‌یی یاقسه‌لر ینه محاکمه‌لری عثمانلی محکمه‌لرنده اولور .

الحاصل طرفیندن بری عثمانلی تبعه‌سندن بولنور، یعنی کرك فاعللردن، وکرك مغدور ومتضرر ومشتکی ومدعیٔ شخصیدن

بری عثمانلی تبعه‌سندن اولور ایسه بوکبی جرملرك تحقیقات ومحاکاتی عثمانلی ضابطهٔ عدلیه مأمورلریله محکمه‌لرینه عائددر. بوکبی جرائمده، پولیس وضابطهٔ عدلیه مأمورلرینك وظیفه‌سی دیکر جرملرده اولدیغی کبی یعنی عثمانلی تبعه‌سی آراسنده وقوع بولمش برجرم کبی تحقیقات اجرا اولنور. تبعهٔ اجنبیه‌دناولان مظنونلر ایچون قونسولاتویه خبر ویریلور. قونسولاتو مأمورلری‌ده کلور. تحقیقاتده بولنورلر فقط طوغریدن طوغری‌یه اجرای تحقیقات ایده‌مزلر. یالکز تحقیقاتی کوروب دیکلرلر.

مثلا: بری عثمانلی، دیکری فرانسز، برده ایتالیا دولتلری تبعه‌سندن اوچ کشی فرانسز تبعه‌سندن بریسنك مغازه‌سنی آچوب قاصه‌سنی قیره‌رق پاره‌لری چالوب قاچارلرکن پولیسلر طرفندن کوریلوب جمله‌سی دردست ایلدکلرینی فرض ایده‌لم. پولیس مأمورلری بویله برجرم‌مشهوده‌ایفاسی لازمکلن معامله‌یی - یعنی مدعیٔ عمومی ومستنطقه خبر ویرمکی - یاپمقله برابر دردست ایدیلن اشخاص ایله برابر آچیلان مغازه‌یه یعنی محل جرمه کوتوره‌رك استجوابه باشلانلدقده کرك کندیلرینك وکرك مغازه‌صاحبنك‌تبعهٔ اجنبیه‌دناولدقلرینی سویله‌یه‌رك‌پساپورطلرینی کوستره‌رك حقیقةً تبعهٔاجنبیه‌دن بولندقلری آکلاشیلنجه‌پولیس مرکزینه خبر کوندریلوب مغدور ایله مظنونلرك تبعهٔ اجنبیه

ادعاسنده بولندقلريني وقونسولاتولرينه خبرويرلمسي لازمكلديكني بيلديرر . مركزدنده قونسولاتولره خبر كونديريلور .

ترجمانلر كلير، فقط ترجمانلر كلنجه يه قدر پوليسلر تحقيقاتده دوام ايدر . تحقيقات واستجوابات هيچ بر سببله ترك وتأخير اولنه مازه اكر اجنبي اولان مظنون عليهلر ترجمان كلنجه افاده ويرمامكده اصرار ايدرلرايسه ديكرعثمانلي مظنون عليه استجواب اولنور . محل جرمك حالي وبولنان الات وادوات جرميه نك شكلي ضبط وتحريراولنور. شاهدلر استجواب ايديلور. ترجمان كلنجه ديكر مظنونلرده استجواب اولنورلر. فقط ترجمانلر اجرا اولنان تحقيقاته اصلا قاريشمازلر . قاريشمق ايسترلر ايسه غايت نازكانه برصورتده قاريشاملري واكر برقصور وياخطا كوريرلرسه پوليس مديريتنه بيلديروب اوراجه تصحيح ايتديرملريني وايفاى وظيفه ده سربست براقملريني كنديلرينه سويلنمليدر. ترجمانلر يالكز حاضر بولنور، تحقيقاتي كوروب ايشيدير . يوقسه بوني بويله ياپك ، شوني شويله ياپمه يك كبي امر واخطارده بولنه مازلر .

تحقيقات ختام بولدقدنصكره تنظيم اولنان ضبط ورقه سني ترجمانلره امضا ايتملري تكليف اولنور . امضا ايدرلرسه ايدرلر ايتمزلرسه ضبط ورقه سنه امضا ايتمدكلري يازيلور. عثمانلي مظنوني توقيف ايدلمك اوزره تحت نظارته آلنور . اجنبي مظنونلرده قونسولاتولرينه كونديريلير .

الحاصلی عثمانلی تبعه‌سی ایله اجنبی تبعه‌سی برابر اولدقلری حالده بر جرم مشترك ایقاع ایدرلرسه عثمانلی پولیس وضابطهٔ عدلیه‌مأمورلری طرفندن تحقیقات قانونیه تمامیله اجرا ایدیلور. وشوقدر که اجنبی مظنونلرك منسوب اولدیغی قونسولاتو ترجمانلری‌ده حاضر بولندیریلور. وبوکبی تحقیقاتده امتیازات اجنبیه فصلنده صاییلان مواددن بری ومثلا: براجنبینك خانه‌سنه کیروب تحریات اجراسی لازمکلدکده ترجمانلرایله برابر کیریلور.

شوراسنی‌ده بیان ایده‌لم که عثمانلی واجنبی تبعه‌لریله مشترکاً ایقاع اولنان جرائمده وبرایشك ایچنده عثمانلی تبعه‌سی بولندیغی نه‌قدر اجنبی اولورسه اولسون وایش نه‌درجه اجنبیلره تعلق ایدرسه ایتسون مطلقا برعثمانلی ایشی‌کبی عثمانلی پولیس وضابطهٔ عدلیه مأمورلری قوانین‌عثمانیه دائره‌سنده ایفای وظیفه‌ایدرلر. یالکز مستثنا اوله‌رق عهود عتیقه موجبنجه ترجمانلر حاضر بولنور. اصلا تحقیقاته مأمور ایمش‌کبی قاریشه‌ماز. بو نقطه‌لره فوق‌العاده دقت ایتملیدر.

بشنجی باب — تطبیقات

برعلمی اوقویوب اوکرنمك ایکی درلو اولور. بری نظری دیکری عملیدر. برعلمك یالکز نظریاتی بیلنورسه اوعلمك

یاریسی بلکەدها آزی اوکرەنلمش اولور. فقط عملیات و تطبیقاتی بیلنورسه اوعلمك تملی اوکرەنمش اولور . پولیس وظائفنك نظریاتی بیان ایدلدی شمدی تطبیقاتندن بحث اولنەجقدر . هرعلمدە بردە لسان علم یعنی بعض تعبیرات واصطلاحات واردر. بر دە کتابت واردر . اوعلم اولسان واوتعبیرات ایلە یازلمزسە اوکرەنلمز . بونك ایچون هرعلمك بردە یازیلیشی واردر. هلە پولیس وظائفی کبی قانونە تعلق ایدن علملرك کتابتی مهمدر . برسطری برسوزی اکسیك ویا برکلمەسی بشقە درلو اولورسە اوشی هیچ یازلمامش کبی اعتبار ایدیلر . ایشتە شمدی بونلردن بحث ایدەجکز .

۱ — شکایتنامەلر، اخبارنامەلر، ضبط ورقەلری، راپورلر، تحقیقات ابتدائیە، وبوکبی اوراقك تنظیم وترتیبی حقندە قواعد اساسیە وبوکا دائر عملی مثاللر .

یوقاریدەکی بابلردە دخی بیان اولندیغی اوزرە بر جرمك وقوعنە، قوۀ عدلیە، اخبار ویاشکایت طریقیلە ویاخود استدعای شخص ویاپولیس وضابطۀ عدلیە مأمورلرینك راپورلری ایلە واقف اولەرق تعقیبات وتحقیقات قانونیە اجراسنە مباشرت اولنور . کرك اخبار وکرك شکایت وکرکسە استدعای شخصی وراپورلر وقوعە کلن برجرمی خبر ویرمکدن عبارت اولمسنە

كوره‌مقصدجه هیسی بر ایسه‌ده ارالرنده قانوناً فرقلری واردر. بوفرقلر برر برر کوریله‌جکدر .

اخبارنامه — بشقه‌لری حقنده وقوعه کلن بر جرمی بیلدیره‌ن ورقه‌یه « اخبارنامه » وبیلدیره‌ن شخصه‌ده « مخبر » دینلور . اخبارنامه‌لر ایکی نوعدر . بری رسمی دیکری غیر رسمیدر . اصول محاکمات جزائیه قانوننك یکرمی آلتنجی ماده‌سی موجبنجه دولت مأمورلری طرفندن ویریلان اخبار نامه‌لر رسمی، یکرمی یدنجی ماده موجبنجه افراد اهالی طرفندن ویریلن اخبارنامه‌لر غیر رسمی‌در. اخبارنامه‌لرده ممکن اولدیغی قدر جرمك نوع واسبابی ومحل وزمان وقوعنی ودلائل واماراتی وشاهدلرك ومظنون علیهك اسم وشهرت وسنلرینی وصنعت ومحل اقامتلرینی یازمق لازمدر. اخبارنامه‌لر، مخبرلری ویاوکیل مخصوصلری وطلب اولدیغی تقدیرده مدعیٔ عمومی ویاپولیس ویا ژاندارمه وسائره کبی ضابطه مأمورلری طرفندن یازیلور . اخبارنامه‌لرك هر صحیفه‌سی تنظیم ایدنلر ایله مخبرلر طرفندن امضا ایدلملی ومخبر امضا ایله‌مك بیلمدیکی ویاخود ایتمك ایسته‌مدیکی حالده اخبارنامه‌یه شرح ویرلمك اقتضا ایدر. وکیل طرفندن بر اخبار ویرلدکده وکالتنامه‌سی مربوط اولملیدر . مع‌مافیه قانوناً لازم کلن شو شرائط بولنمازسه بونلر اخبارنامه‌نك تفرعاتندن اولدیغی جهتله، اویله بر اخبارنامه حکمسز عداولنه‌ماز.

پولیس وضابطه مأمورلری طرفندن تنظیم ایدیله‌جك اخبارنامه‌لرده ممکن اولدیغی قدر بو شرطلره رعایت اولنمليدر . واهالی طرفندن ویریلن بر اخبارده جرمك زمان وقوعی یازلمامشدر دیه‌رك او اخبارنامه‌یی‌ده قبول ایتمکدن چکینمامالیدر . بویله بر اخبار کتیرلدکده مخبره امضا ایتدیریلوب قبول اولنمليدر .

اخبارنامه‌لره مثال :

مأمورین دولت طرفندن ویریلن رسمی بر اخبارنامه نمونه‌سی

داود پاشا پولیس مأمورلغنه

شهر حالك یکرمی دردنجی کونی صباحلین ساعت اون ایکیده قشله‌یه کیدرکن داودپاشا جاده‌سنده کائن وقف بوستانك دیواری کنارنده کندیلرینی طانیمدیغم وفقط شخصلرینی کورسه‌م تعیین ایده‌جکم طلومبه‌جی قیافتلی ایکی شخصك بربرلریله غوغا ایتدکلرینی وبونلردن بیقسز اولان شخصك بر قما چیقاره‌رق دیکرینك اوزرینه هجوم ایتمش ایسه‌ده طوتك دیه باغرمقلغم اوزرینه دیکر شخص اورمقسزینی کوروب هرایکیسی بردن قاچدقلری وصباح ایرکن اولمق مناسبتیله اورالرده اهالیدن کیمسه اولمدیغی ویالکز بوستانك قارشوسنده‌کی یکرمی بش

نومرولی خانه‌دن ایکی خرستیان قادینی پنجره‌دن کوردکلری جهتله متجاسرلرینك دردستی ایچون کیفیتی اخبار ایدرم .

۲٤ مارت سنه ۳۲٦ داود پاشاقشله‌سنده آرامساز سواری
اوچنجی الایك برنجی بلوك یوز باشی
مهر ویا امضا

افراد اهالی طرفندن ویریلان غیر رسمی اخبارنامه نمونه‌سی

بوکون قومشوم یاغ تجاری واسیل افندی ایله کوریشیرکن چراغی طاطاولالی اولوب یکرمی‌بش یاشلرنده بولنان اپوستول نام شخص بش لیرا وکسور اقچه‌سنی چاله‌رق اوچ کوندنبری مغازه‌سنه کلمدیکنی وآرانمش ایسه‌ده کلمیه‌جکنی خبرکوندردیکنی واسیل افندی بکاسویله‌مسی اوزرینه‌پولیسه کیدوب خبرویرمسنی بیان ایتمش ایسه‌مده، «الله‌دن بولسون» دیه‌رك خبرویرمیه‌جکنی سویلدی . بوکبی خرسزلر جزاسز قالورسه جسارتلری آرته‌جغندن بالتصادف مطلع اولدیغم شوجرمی امین اوکی پولیس مرکزینه عرض واخبار ایلرم .

۳۰ مارت سنه ۳۲٦ آصمه آلتنده «۲۸» نومرولی
مغازه‌ده صابون تجاری
مهر ویا امضا

طلب وقوعنده پولیس وضابطهٔ عدلیه مأمورلری طرفندن تنظیم اولنان اخبارنامه نمونه‌سی

اخبارنامه

بیك اوچیوز یکرمی بش سنه‌سی شباطنك یکرمی برنجی جمعه‌ایرتسی کونی بك اوغلنده مسك سوقاغنده یکرمی طقوز نومرولی خانه‌ده ساکن بویاجی اصنافندن پترونك زوجه‌سی اللی یاشلرنده ماریا نام خاتون بك اوغلی پولیس مرکزینه کله‌رك بروجه آتی اخباراتده بولنمشدر . شویله‌که : ساکن اولدیغم خانه‌مك برنجی قاتنده مستأجراً اقامت ایدن دمیرجی بغوصك خدمتجیسی یکرمی یاشنده طوطی نام‌قیز کچن سنه طوغوردیغی برچوجغی غلطه‌ده بیوك خندقده اقامت ایدن فوتیقه نام قادینه براقه‌رق او وقتدنبری بو چوجق حقنده بر شی ایشیدلمامش اولدیغی حالده دون اقشام کیجه ساعت ایکی راده‌لرنده مرقوم بغوصك اقامت ایلدیکی دائره‌نك مطبخنه ناظر اولان یتاق اوطه‌مك پنجره‌سی اوکنده بولندیغم صره‌ده بر خاتون خدمتجی طوطی‌دن چوجغك اولدیرلمسی ایچون وعد اولنان پاره‌یی ایسته‌دیکنی وویرمدیکی صورتده حکومته خبر ویره‌جکنی بیان ایتدیکنی وخدمتجی‌ده آی باشنده کلدیکنده پاره‌نك هپسنی ویره‌جکنی بیان ایله کندیسنی الله‌ویرمامسی ایچون بر چوق

يالواردیغنی ایشتدیکمده همان یواشجه مردیوندن اینوب قپونك یاننده بکله‌ین مزبوره خاتون کیدرکن باقدیغمده فوتیقه قادین اولدیغنی طانیدیغمی عرض واخبار ایلرم .

٢١ شباط سنه ٣٢٥ — مسك سوقاغنده «٢٩» نومرولی خانه‌ده ساکن بویاجی پترونك زوجه‌سی
مهر ویا امضا

اشبو اخبارنامه مزبوره ماریه‌یه اوقوندقده افاده‌سنه موافق اولدیغنی سویله‌مسیله امضا ایتمسی تکلیف اولنمش ومزبوره دخی مهرله‌مشدر .

٢١ شباط سنه ٣٢٥ — بك اوغلی مرکز قومیسری
امضا

شکایتنامه‌لر :

ایقاع اولنان برجرمدن طولایی مغدور اولانلر طرفندن شکایتی حاوی ویریلان ورقه‌لره، «شکایتنامه» وویره‌ن شخصه‌ده «مشتکی» دینور .

بناءً علیه برکیمسه دیکری طرفندن شخصنه ، مالنه ، ناموسنه قارشی برجرم برتجاوز وقوع بولدیغی برکونا ضرر وزیان وحقوق شخصیه وتضمینات ادعا ایتمکسزین ـ قوة

عدلیه‌یه ، ویولیس ویا سائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلرینه بیان ایتمسنه شکایت دینلور . ارکك وقادین هرقاچ یاشنده اولورسه اولسون ویرلی ویا اجنبی بولنورسه بولونسون هرکس عرض شکایت ایده‌بیلور .

اخبار نامه‌لرده اولدیغی کبی ، شکایتنامه‌لرده دخی آی وسنه تاریخلری ومظنون علیهك اسم وشهرت وصنعت ومحل اقامتی وقاچ یاشنده اولدیغی وجرمك نوع واسبابی وزمان ومکان وقوعی یازلمق وپول یاپشدیرلمق ومهر ویا امضا ایدلمك لازمدر. وکیل طرفندن ویریلورسه وکالتنامه‌ده ربط ایدلمش بولنمق شرطدر .

۱ — مشتکی طرفندن ویریلان شکایتنامه نمونه‌سی :

ایاصوفیه پولیس مرکز مأمورلغنه

سلطان احمدده قباصقال محله‌سنده کائن یکرمی نومرولی خانه‌ده‌ساکن اولوب چارشوی کبیرده مغازه‌سی بولنان‌یاغلقجی اصنافندن نوری افندی بوکون مغازه‌سنده بلاسبب عاجزلرینی ضرب وباشمدن جرح ایتمش اولدیغندن مومی‌الیهك جلبیله حقنده تحقیقات قانونیه اجراسنی طلب واستدعا ایلرم .

۲۰ مارت سنه ۳۲۶ چارشوی کبیرده «۲۹» نومرولی
پول دکانده اشجی
مهر ویا امضا

٢ — استدعای شخصی :

ایقاع اولنان برجرمدن طولایی متضرر ومغدور اولان شخصك هم جرمی خبر ویرمك وهم‌ده ضرر وزیان وحقوق شخصیه وتضمینات دعواسی ایتمك ایچون ویردیکی ورقه‌یه «استدعای شخصی» ویا «حقوق شخصیه عرضحالی» وویره‌ن کیمسه‌یه‌ده «مدعی شخصی» دینلور.

استدعای شخصیلرعین شکایتنامه‌لرده‌کی شرطلرکبی یازیلوب فضله اوله‌رق ضرر وزیانك‌ده نه‌دن ویا قاچ غروشدن عبارت اولدیغی بیان ایدلمکله برابر بوضررك‌ده اوده‌نوب تضمین ایتد-یرلمسی طلب ودعوی اولنمقده شرطدر.

٣— مدعی شخصی طرفندن ویریلان استدعای شخصی نمونه‌سی:

فاتح مرکز مأمورلغنه

سلطان سلیم جاده‌سنده ٤٨ نومرولی دکانده ساکن بقال اصنافندن عمر اغا دونکی کون مذکور جاده‌ده کائن خانه‌مك قپوسنه کله‌رك عاجزلرندن مطلوبی اولان سکز یوز غروش اله‌جغنی ایسته‌مسیله برهفته صکره کلمسنی بیان ایتمکلکم اوزرینه حدت ایدرك بتاجقی وطولاندیریجی تعبیرلریله اطالهٔ لسانده بولندقدن بشقه‌الده بولنان زنجیرلی اناختارله‌ده باشمدن ضرب

وجرح ایتمش اولدیغندن وبوحالی قومشومز توتونجی آوادیس ایله عسکری ملازملرندن خیری افندیلر کورمش اولدقلرندن مرقوم عمر اغا حقنده حکم قانونك اجراسیله برابر بوندن طولایی اوچ کون خسته اولەرق ایشمەدوام ایدەمامش بولندیغم جهتله محروم قالدیغم تجارتە مقابل یوز اللی واجرت تداوی اولەرق اللی کە جمعاً ایکی یوز غروش ضرر وزیانمك تضمین ایتدیرلمسنی و بالتحصیل طرفمه اعطا بیورلمسنی طلب ودعوی ایلرم .

۲۸ مارت سنه ۳۲۶ فاتحده ترلکجی چارشوسنده ۳۵ نومرولی دکانده ترلکجی اصنافندن

پول؛ مهر ویا امضا

رایپورلر :

برجرمه ویا برتحقیقاته عائد اولەرق پولیس مأمورلرینك مافوق وآمرلرینه ویردکلری ورقەلره دینلور . بر پولیس مأموری ایفای وظیفه حالنده ویا سائر برزمانده بر جرمك وقوع بولندیغی آمر ویاموقعلرینه بیلدیرمك مجبوری اولدیغندن بویله بر جرم وقوعندەویا مأمور ایدلدیکی برتحقیقاتك خلاصه سنی برراپور تنظیمیله بیان ایدر. راپورلردخی اخبار وشکایتنامەلردەکی شرائط قانونیه دائرەسنده اولەرق تنظیم اولنور. طبیعی رسمی اولدیغی ایچون پول ایستەمز .

٤ — بر پولیس مأموری طرفندن تنظیم اولنان راپورلر نمونه‌سی:

غلطه پولیس قومیسرلکنه

بوکون ساعت درتده تراموای جاده‌سنده‌کی درت یول آغزنده نقطه‌ده بولندیغم اثناده طوپخانه طرفندن کلوب کوپری‌یه کیدن آلتنجی دائره‌ده مقید «٩٦» نومرولی فایطون ارابه‌سی نظامندن زیاده قوشدیره‌رق کیتمکده ایکن اورادن کچن یوکلی بر حماله چارپه‌رق حمالی یره دوشورمشدر . همان حمالك یاننه کیده‌رك بر یرینك یاره‌لنوب یاره‌لنمدیکنی سؤال ایتدیکمده هیچ بر یرنده یاره و آغری اولمادیغنی سویله‌یوب ینه یوکنی آله‌رق یولنه کیتمشدر. مذکور ارابه‌جینك شو حرکتی نظاماته مخالف اولدیغندن حقنده ایجاب ایدن معامله‌نك ایفا بیورلمسی ضمننده اشبو راپور تنظیم و تقدیم قلندی .

٢٧ مارت سنه ٣٢٦ — غلطه مرکزنده مستخدم ١١٤ نومرولی

پولیس — مهر و یا امضا

٥ — دیکر نمونه

لنغه قومیسر معاونلکنه

دون کیجه ساعت یدی دوریه‌سی اوله‌رق کزدیکمز اثناده لنغه‌ده بیوك بوستان قارشوسنده برخانه‌ده فوق العاده بر کورولتی

وشماته اولدیغنی ایشتمکلکمز اوزرینه مذکور خانه‌نك بولندیغی محله کیتدیکمزده محله بکجیسی رمضــان اغایه تصــادف ایدرك نه اولدیغنی لدی السؤال بالقجی یانقونك خانه سنه بر طاقم سرخوشلرك طوپلانه‌رق باغروب چاغرمقده اولدقلری آکلاشلدی. مذکور خانه‌نك قاپوسی چالنه‌رق چیقان آنیقه نامنده‌کی اختیار بر خاتونه بوقدر باغیروب چاغرمه‌ملرینی تنبیه ایتمسنی اخطار ایتدکدن صکره برمدت سسلری کسلمش ایسه‌ده صکره‌دن ینه باغرمه‌یه باشلا ملریله ینه کیدیلوب مزبوره خاتونه مسافرلره تکرار اخطار کیفیت ایتمسنی سویله‌یوب مزبوره‌ده کیده‌رك مسافرلره ســویلدیکنده خانه صاحبی بالقجی یانقو اشاغی‌یه اینه‌رك کندیسنه لسان مناسب ایله بویله، باغرمه‌لری جائز اولمدیغی وصکره مجازات کوره‌جکلرینی سویله‌مکلکمز اوزرینه «طورك بقایم سرخوشلری قاندیره‌بیلیر ایسه‌م باغرتمام» دیه‌رك ایچری‌یه کیره‌رك نهایت یارم ســاعت صــکره صوصوب یاتدقلری جهتله بالقجی یانقو ایله آنیقــه‌نك افاده‌سنه نظراً مسافر بولنان قوم قپوده بالقجی یورکی وصــاوه وخرستونك بوحرکتلری موجب مجازات اولدیغندن حقلرنده لازم کلن معامله‌نك ایفاسی ضمننده اشبو راپورمز تنظیم وتقدیم قلندی.   ۲۹ مارت سنه ۳۲۶

لنغه موقعنده مستخدم پولیس	لنغه موقعنده مستخدم پولیس
مهر ویا امضا	مهر ویا امضا

٦ — دیکر نمونه

غلطه مرکز مأمورلغنه

شهر حالك یکرمی دردنجی چهارشنبه کونی صباح ساعت اون رادەلرنده مرکز داخلنده دور وتفتیش ایتمك اوزره طولاشدیغم اثناده غلطه کمرکی اوکندەکی جادەدن طوپخانه طرفنه طوغری برشخصك قوشمقده اولدیغنی وارقەسندن بر دیکرینكده طوتوك « خرسز یانکسیجی » دیه باغرمقده اولدیغنی کورەرك درحال قاچمقده اولان شخصی تعقیب وقلج علی پاشا جامعی حولیسنده دردست ایدوب او آرالق طوتك دیه باغران شخص دخی کلوب کیفیتی سؤال ایتدیکمده یلکی جبندن ساعتنك مرقوم طرفندن چالنمش اولدیغنی وکندوسنك قومیسیونجی داویداولوب قوزغنجقده « ۹۷ » نومرولی خانەده اقامت ایتدیکنی افاده ایلدی. دردست ایدیلن شخص استجواب اولندقده غلطەده واسیلك قهوەخانەسنده بربرلك ایدن اناسطاس اوغلی یورکی اولدیغنی ویکرمی آلتی یاشنده بولندیغنی وجیبنده بر ساعت وارایسەده کندی ساعتی اولوب محله برایشی اولدیغندن قوشدیغنی بیان ایلدی. مذکور ساعت آلتوب مدعیٔ داویده کوسترلدکده کندی ساعتی اولدیغنی ومرقومك چالدیغنی آرایجی محمد وحمال باشی حسن وکاتب نوری ایله اثبات

ایده‌جکنی سـویله‌مش ومرقوم یورکی مرکزه کتیرلمش اولمغله اشبو راپور تنظیم وتقدیم قلندی .

۲٤ مارت سنه ۳۲٦ — وویواده قومیسر معاونی

مهر ویا امضا

تحقیقات ابتدائیه

پولیس وسـائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلرنجـه اجرا ایدیلن تحقیقات وأستجواباتی حاوی اولان اوراقه « تحقیقات ابتدائیه» اوراقی دینور .

پولیس دائره‌لرینه شفاهاً ویریلان خبر ویاخوداعطا اولنان اخبارنامه، شکایتنامه واستدعای شخصی، وراپورلر اوزرینـه پولیس مأمور وقومیسرلری طرفندن تحقیقات اجرا اولنور .

اولا مخبر ومشتکی ویا مدعیٔ شخصی صکره مظنون علیه دها صکره‌ده شاهدلر استجواب اولنور .

وهر استجواب اولنان شـخصه افاده‌سی اوقونوب امضـا ایتدیریلور. امضا ایتمك بیلمزویاخود ایسته‌مزسه‌امضا بیلمه‌یور. ویا امضا ایتمه‌دی دیه‌رك شرح ویریلوب استجوابی یاپان وشرحی ویرن مأمور طرفندن امضـا ایدیلور . استجوابلر بتـدکدن صکره نتیجه وخلاصهٔ تحقیقاتی حاوی برفذلکه یاپیلور امضـا

ایدیلور. ایقاع اولنان فعل بر جرم قانونی ایسه وثابت اولیورسه اخبارنامه وشکایتنامه استدعایه ربط اولنه رق مدعیٔ عمومیلکه تودیع اولنور. اکر فعل جرم دکل ویاخود ثابت اوله میورسه دلیل واماره سنی وشاهد واثباتنی آرایوب بولدقدنصکره اوراقی مدعیٔ عمومی یه تودیع ایتملیدر .

استجواب اولنه جق مدعی ویا شاهد خبر عادی ایله کلورسه استجواب ایتملیدر. کلمزسه پولیس ایله جبراً قره غوله کتیرلمالیدر. « شاهد فلان دعوت اولنه رق کلمدیکی جهتله افاده سی ضبط ایدیله مامشدر » دیه رك شرح ویرملیدر .

وکذا قباحت وخفیف جنجه دن طولایی مظنون علیه اولان اشخاصیده قره غوله کلمك ایچون جبر ایتاملیدر . فقط آغیر جنجه اولور ، واقامتکاهی فلان اولمازسه او وقت حال وشانه کوره دردست ایدیله رك قره غوله کتیریلور. واستجواب اولندقدنصکره اوراقیله برابر مدعیٔ عمومی یه تسلیم اولنور . ویا اقامتکاه تعیین ایتدیریلوب صالیویریلور .

تحقیقات ابتدائیه ، جنایت نوعندن اولمایان افعالده جنحه وقباحتلرده اجرا اولنور .

فعل جنایت ویاخود جرم مشهود اولورسه ایفا اولنه جق معامله یوقاریکی بحثلرده بیان ایدلمش ایدی. تحقیقات ابتدائیه ، یاسؤال وجوابلی اوله رق تنظیم ایدیلور ویاخود ضبطنامه اصولیله

هر کسك افادهسنك لزوملى وروحلى جهتى يازلمق صورتيله تنظيم اولنور . اك موافق ضبطنامه شكلنده افادهلرك مختصر ومفيد اولهرق طوپلى يازلمسى اصوليدر .

تحقيقات ابتدائيهده دخى اخبار وشکايتنامهلرك تنظيمندهكى شرطلر لازم اولديغى کبى مظنون اولان شخصك سابقهلى اولوب اولمديغى واقامتگاهى بولنوب بولنمديغى وبکار ويامتأهل اولديغى دخى سؤال اولنوب يازلمليدر. چونكه بونلر اوشخصى توقيف ايتمك ويا ايتمامك ايچون بيلنمسى لازمكلن شيلردندر . برده افادهلرمطلقا استجواباولنان شخصك سويلديکى کبى يازلمليدر. يازان مأمور کندى فکر وحسياتنى اصلا قاريشديرماملىدر . صکره اوراقكعكسى ظهورايتمکله بونىيازان مأمورلر محجوب اولديغى کبى بيوك جزاسيده واردر . مأمورلر افاده ويرهنه تکرار تکرار سؤال ايتملى ومسئلهيى ايى آکلادقدنصکره يازمغه باشلاملىدر. حدتوانفعال وقورقو حسيلهبعض کيمسهلرافادهسنى طوپلايهماز . پراکنده برصورتده سويلر. مأمورلر آکلامدن يازار ايسه وياخود مقصدى شوددريه کنديلکندنعباره ترتيب ايدرسه اوتحقيقات ياکلش اولور . برده ممکن اولديغى قدر افادهلرى بر مأمور سؤال ديکر مأمور يازوب هر ايکيسىده امضا ايلدکدن صکره افاده صاحبنه امضا ويا مهرلتهليدرکه صکرهدن او افادهيى انکاره محل قالماسون . برده اوراقك باش

طرفنه نه‌حقنده و نه‌کبی اوراق اوزرینه تحقیقات اجرا ایدلدیکنی ذکر ایتملیدر . بردنبره فلانك اخذ اولنان افاده‌سیدر دیه‌رك ایشه کیریشمامليدر .

٧ — پولیس مأمورلری طرفندن تنظیم اولنان تحقیقات ابتدائیه نمونه‌سی :

تحقیقات ابتدائیه

برنجی صحیفه :

شهرحال رومینك یکرمی دردنجی چهارشنبه کونی غلطه کمرکی اوکنده قومیسیونجی داویدك برعدد جیب ساعتی چاله‌رق قاچارکن دردست ایدیلوب وویواده قومیسر معاونی حسین افندینك ٢٤ مارت سنه ٣٢٦ تاریخلو برقطعه راپوریله مرکزه تسلیم اولنان اناستاس اوغلی یورکی حقنده اجرا قلنان تحقیقات ابتدائیه‌یی حاوی ضبط ورقه‌سیدر.

٢٥ ربیع الاول سنه ٣٢٨ ٢٤ مارت سنه ٣٢٦

مشتکی : قوزغنجقده « ٩٧ » نومرولی خانه‌ده اقامت ایدوب غلطه‌ده قومیسیونجیلق ایدن تبعهٔ دولت عثمانیه‌دن قرق سکز یاشنده ایساق اوغلی داوید افندینك شکایتی نه اولدیغی وکیمدن ایدوکی سؤال اولندقده : یارم ساعت اول غلطه کمرکی

قپوسنده کمرك آراجیسی محمد افندی ایله کوریشیرایکن برشخص
کوکسنه طوغری چارپه‌رق کچدیکنی وکیم اولدیغنه باقدیغنده
شخص مذکور پانطالونك جیبنه برشی قویدیغنی کورمسی
اوزرینه خاطرینه کله‌رك ساعتنه باقدقده ساعتی جیبنده اولمدیغنی
وقوردونی قوپمش بولندیغنی کوره‌رك همان مرقومك آرقه‌سندن
طوتك‌دیه باغردیغنی وبرپولیس افندی مرقومی جامع حوالیسنده
دردست ایلدیکنده لدی التحری مرقومك اوزرندن چیقان
ساعت کندی ساعتی اولدیغنی وکرك ساعتك کندیسنك اولدیغنی
وکرك شخص مرقومك چارپوب کچدیکنی آراجیی محمد وحمال
باشی حسن وکاتب نوری افندیلرله اثبات ایده‌جکنی وشخص
مرقوم طانیدیغی وکوردیکی برآدم اولمدیغنی ومرقومدن دعواسی
اولدیغنی بیان ایدوب افاده‌سی کندیسنه اوقونوب امضا ایده‌جکنی
سویله‌مسیله امضا ایتدیرلدی .   ۲۴ مارت سنه ۳۲٦

قومیسیونجی داوید   غلطه مرکز مقیدی پولیس   غلطه مرکز
امضا   امضا   قومیسر معاونی
امضا

مظنون علیه : غلطه‌ده یوکسك قالدیرمده پراشکوینك
آپارتماننده مستأجراً اقامت ایدوب غلطه‌ده آرقادی سوقاغنده
قهوه‌جی واسیلك دکاننده بربرلك ایتدیکنی ویکرمی آلتی یاشنده

بكار وسابقه‌سز بولندیغنی بیان ایدن اناستاس اوغلی یورکی‌یه مشتکی‌نك دعواسی آ کلادیله‌رق نه‌دیه‌جکی سؤال اولندقده : مذکور ساعت کندی ساعتی اولدیغنی ویکی جامعده ایکن طانیمدیغی ایاقده کزر برقولتوقجیدن صاتون آلدیغنی وچالمدیغنی وعجله ایشی‌اولدیغندن قوشدیغنی ومشتکی‌نك ساعتی چالنمش‌ایسه قوشدیغندن طولایی کندیسندن شبهه ایتدیکنی واصلا بویله بر خرسزلقده شمدی‌یه قدر بولنمادیغنی سویله‌مکله افاده‌سی اوقونوب امضا ایتمسی تکلیف اولندقده امضا بیلورسه‌ده نه‌یازلدیغنی اوقویه‌مدیغندن امضا ایده‌میه‌جکنی سویلدی. ٢٤ مارت سنه ٣٢٦

مظنون علیه یورکی	مقید پولیس	قومیسر معاونی
امضادن استنکاف ایتمشدر	امضا	امضا

مقید پولیس امضا

شاهد : غلطه کمرکی قپوسنده آرایجیلق ایدن اوتوز بش یاشنده طربزونلی علی اوغلی محمد افندینك مشاهداتی استفسار اولندقده : قومیسیونجی داویدایله کوریشیرکن ـ حاضربولنان مظنون علیه یورکی‌یی اشارت ایدرك ـ بو شخصك داویده چارپدیغنی متعاقب داوید برکره الینی یلکینك جیبنه صوقه‌رق وای ساعتمدیه مرقوملك آرقه‌سندن طوتك خرسز یانکسیجی دیه‌رك باغیروب قوشدیغی ـ وساعت ارائه اولندقده ـ وبوساعتی

هرزمان داویدده کوردیکنی و داویدك مالی بولندیغنی بیان ایله افادهسی اوقونوب امضا ایدهجکنی سویلهمسیلهامضا ایتدیرلدی.

٢٤ مارت سنه ٣٢٦

غلطه کمرکی آرایجیلرندن طربزونلی محمد مقیدپولیس قومیسر
امضا ومهر امضا معاونی امضا

دیکر شاهد : غلطه کمرکی حمال باشیسی بتلسلی قرق بش یاشنده ولی اوغلی حسین اغانك مشهوداتی صورلدقده: قومیسیونجی داویدافندی آرایجی محمدافندی ایله کوریشیرلرکن یانلرینهکلدیکنی وداویده خاطرینی صوروب کوریشمکده ایکن حماللردن بری کلوب کندیسنه برشی سویلدیکندن باشنی اوطرفه چویروب قونوشیرایکن طوتكدیه باغرلمسیاوزرینهباقدیغنده قومیسیونجی داویدك قوشدیغی ونه اولدی دیه محمد افنـدی‌یه صوردیغنده غالبا داوید ساعتی چارپدیردی. دیدیکنی وحاضر بولنانمظنون علیهی کوسترهرك بوشخصی یدی سـکز آی اول ینه بورادن پولیسلر طوتوب کوتورمشلر ایسهده نیچون اولدیغنی درخاطر ایدهمدیکنی وپولیس دفترینه باقیلورســه قیدی اولهجغنی وهر زمان بورالرده کوریرمز کوزیاوکندن غائب اولمقدهبولندیغی وبشقه معلوماتی اولمدیغنی سویلهمسیله افادهسی اوقونوب امضا ایدهجکنی بالبیان تمهیر ایلدی . ٢٦ مارت سنه ٣٢٦

غلطه کمرك حمالباشیسی حسن مقیدپولیس قومیسر معاونی
مهر امضا امضا

دیکر شاهد : غلطه کمرکنده یازیجی آستانه‌لی یکرمی‌سکز یاشنده عبدالله‌افندی اوغلی نوری افندی برای شهادت قره‌قوله کلسی ایچون خبر کوندرلمش ایســه‌ده بك‌زیاده ایشی اولدیغندن شمدی کله‌میوب بر وقت مناسبده کله‌جکنی بیان ایتمش اولدیغی شرح ویریلور .

٢٤ مارت سنه ٣٢٦ — مقید پولیس امضا — قومیسر معاونی امضا

« خلاصهٔ تحقیقات ویا فذلکه » دیمایدر

اشبو تحقیقات واستجوابدن مظنون علیه سابقه‌لی اناستاس اوغلی یورکی مشترکی قومیسیونجی داوید افندینك برعددالتون قاپلامه ساعتنی چاله‌رق قاچارکن قومیسر معاونی حسن افندی طرفنـدن دردست ایدلمش ومرقومك بوحرکتی شاهد محمد وحسین افندیلر طرفندن کورلمش اولدیغی آکلاشلمش وقیوداته مراجعت اولندقده مرقوم یورکی ٢٧ حزیران سنه ٣٢٦ تاریخنده نوری اغا نامنده بریسنك پاره چانطه‌سنی اخذ ایدرکن دردست ایدیلوب تنظیم اولنـان اوراق ایله برابر بك اوغلی مـدعیٔ عمومیلکنه تسلیم ایدلمش بولنمقله مرقوم یورکی‌یه تعین ایتدیریلن اقامتکاه سندی واوراق سائره‌سیله برابر ایفای مقتضاسی ضمننده غلطه مرکز مأمورلغنه تقدیم قلندی .

٢٤ مارت سنه ٣٢٦ — مقید پولیس امضا — غلطه قومیسر معاونی امضا

ضبط ورقه‌لری :

وقوع بولان جرائم حقنده اجرا قلنان تحقیقات ومعاملاته دائر مدعیٔ عمومی ویا مستنطق ویاخود سائر ضابطهٔ عدلیه مأمورلری طرفندن یازیلان اوراقه « ضبط ورقه‌سی » دینور.

ضبط ورقه‌لری وقوعه کلن برجرمی میدانه چیقاره‌جغی وجرمی اثبات ایلیه‌جکی جهتله اوراق رسمیه وعدلیه آراسنده پك بیوك براهمیتی واردر. بونك ایچون ضبط ورقه‌لری قانونك تعریفی دائره‌سنده تنظیم اولنمق لازمدر. هله جنایاتده وباخصوص جرم مشهودده تحقیقاتك اساسی، روحی ضبط ورقه‌لریدر . یوکبی خصوصاتده ضبط ورقه‌لری اولماز ویا اولوبده نقصان وغیر منتظم بولنورسه قوجه برجنایت غائب اولوب آثار جرم محو اولمش اولور . بناءً علیه ضبط ورقه‌لری، حقوق عمومیه‌یه وانتظام عامه‌یه تعلق ایدن اوراق رسمیه‌دندر. بونلرنده تنظیمنده پك زیاده دقت وواقع حاله موافق اولمسنه غیرت ایدلملی وشرائط قانونیه‌سنی تماماً وحرفیاً ایفا ایله‌ملیدر . ضبط ورقه‌لرنده وجودی قانوناً لازم کلن شرائط شونلردر .

١ — جرمك نوعی و اسبابی و درجه‌سی ٢ — جرمك زمان ومکان وقوعی ٣ — مظنون علیهك کرك لهنده و کرك علیهنده اولان دلائل و امارات ٤ — مظنون علیه و مشتکی وشاهدلرك اسم وشهرت وسن وصنعت ومحل اقامتلری ٥ —

جرم مشهوده ذات وقعه يعني وقعه و جنايتك نه‌دن عبارت اولديغى ٦ — جرم مشهودك صورت وقوعنى يعنى جرم ناصل وقوعه كلمش ونه‌سببدن ظهور ايتمش بولنديغنى ٧ — جرمك موقعنك احوالنى يعنى موقع جرم نره‌سيدر وناصلدر ونه‌شكلده‌در جنازه نه‌حالده بولنمشدر بورالرينى ٨ — ضبط ورقه‌سى اكر قباحت دعوالرى حقنده ايسه كه بعض احوالده قباحت دعوالرنده‌ده ضبط ورقه‌سى لازمدر . هرحالده ايقاع اولنان ضرر وزيانك مقدارى، مفصلاً ذكر وبيان ايدلمك لازمدر .

ايشته بوشرائط دائره‌سنده عائد اولديغى مأمورلر طرفندن تنظيم اولنان ضبط ورقه‌لرى خلافى ، يعنى مندرجاتنك عكسى اثبات اولنجه‌يه‌قدر معتبردر. حاكملر اويله منتظم ضبط ورقه‌لريله حكم ايدرلر .

ضبط ورقه‌لرنده حك وسيلنتى اولميه‌جق ويا كلش عباره‌لر اوقونه‌جق صورتده چيزيلوب يانته‌يازيله‌جق وهرصحيفه‌سى مأمورلر طرفندن امضا ايديله‌جكدر و الت طرفى دخى موقع جرمده واثناى تحقيقات وكشفده حاضر بولنانلره امضا ايتديريله‌جكدر .

۸ — ضبط ورقه‌سى نمونه‌سى

ضبط ورقه‌سى

برنجى صحيفه :

اشبو بيك اوچيوز يكرمى بش سنه‌سى كانون ثانيسنك

اون دردنجی بازارایرتسی کونی صباحلین طوپخانه‌ده قره‌باش محله‌سنده چنار سوقاغنده یوز یکرمی طقوز نومرولی خانه‌ده ساکن قباطاشده بربرعلی اوسته مرکزه کله‌رك محلهٔ مذکوره‌ده واقع خالی برعرصه‌یه قضای حاجت ایچون کیردیکنده عرصه‌نك نهایتنده بر انسان نعشی کوردیکنی بیان و اخبار ایتمسیله وقوعاتدن بك اوغلی پولیس مدیرلکیله مدعیٔ عمومیلکنه معلومات ویرلمشسه‌ده برموجب قانون ورودلرینه انتظار اولنمیه‌رق پولیس مأمورلرندن شاکر وشکری افندیلر ایله مخبر علی اوسته برابر اولدیغی حالده درحال محل وقعه‌یه عزیمت اولندی .

محل جرمه وصولمزده اوراده حاضر بولنانلرك بر یره صاوشمالری امروتنبیه اولنه‌رق جنازه‌نك بولندیغی محلك تفتیش ومعاینه‌سنه ابتدار ایدلدی. محل مذکور ذکراولنان قره باش محله‌سندن طوپخانه‌یه اینه‌جك جاده‌نك چیقماز سوقاق دینلن سوقاغنده وطوپخانه تحریرات قلمی کتبه‌سندن مصطفی افندینك خانه‌سی یاننده خالی بر عرصه اولوب بونك نهایتنده و صاغ جهتنده یورغانجی اصنافندن عبداه افندینك بغچه‌سی دیواری یاننده آلت جارحه ایله صول بوکرندن اورلمش برانسان نعشی کورولدی. نعش مذکور ارقه‌سی اوستی یاتیرلمش واللری یانه اوزادلمش اولوب ایکی آدیم مسافه‌ده بر فس و برقانلی مندل وددرت بش مترو اوزاقده بوش برپاره کیسه‌سی ویرلرده قان

طاملەلری وایکی آیاق ایزلری کوریلوب بری طولومباجی یمنیسی، دیکری اوکجەلی پوطین ایزلری اولدیغی اکلاشلدی .

مذکور عرصه جزئی عارضەلی اولمق حسبیله نعشك بولندیغی محل اورایه کیرلمدکجه کورولمز بر حالده ایدی مقتول اولان شخص تخمیناً اوتوز یاشلرنده ضعیف واورته بویلی اولوب صاچلری سیاه وباشنك اورتەسی طراش و آلنی آچیق قاشلری سیاه واورونجه صاری الا کوزلی ومطروش وچکەسی یووارلاق وجهی اوزونجه وصولوق اولوب بورننك صاغ طرفنده طیرناق یارەسی بولندیغی مشاهده ایدلدی.

شخص مقتولك آرقەسنده سیاه چوقەدن ژاکت وسیاه چزکیلی بر یلك وقوبی لاچیورت بر منتان ایله ایاغنده بیاض چزکیلی قورشونی بر پانطولون وسیاه قالوش پوطین بولنمقده ایدی.

اوزری آراندقده پانطولون ویلکننك جیبلری طیشاری یه چورلمش ویلکننك اوچ دوکمەسی قوپمش وپانطولونك جیبنده سیاه مقوادن بر توتون طبقەسی وکیرازدن بر سیغاره آغزلغی بولنمشدر .

مذکور عرصەنك هر طرفی دقتله تحری اولنمش سەده بشقه برشی بولنمامقله نعش مذکور عرصەنك دوز بر محلنه کیریلەرك محل جرمه کلمش اولان بك اوغلی پولیس مدیرلکی اطباسندن بهرام وعوادیس افندیلره ارائه اولنەرق راپورلرینی بی غرضانه

یاپوب مطالعه‌لرینی وجدان صحیح اوزرینه بیلدیره‌جکلرینه‌دائر طرفمزدن تحلیف اولندقدنصکره جنازه‌نك کشف و معاینه‌سی اجرا ایتدیرلدی .

نتیجهٔ معاینه‌ده مقتولك آلت جارحه ایله اشبو معاینه‌دن تخمیناً اوچ بش ساعت اول جرح ایدیله‌رك اثر جرحدن متأثراً وفات ایتدیکنی مومی‌الیهما طبیب افندیلر شفاهاً بیان ولازم‌کلن تفصیلاتی حاوی برقطعه راپور تنظیم و اعطا ایده‌جکلرینی درمیان ایلدیلر. وقعه‌دن معلومات ویره‌بیله‌جك‌اولان امام و مختار ایله عرصه جوارنده خانه‌لری بولنانلر جلب ودعوت اولنه‌رق بروجه آتی استجواب اولندیلر .

مذکور عرصه‌یه بتشیك خانه‌لری بولنان‌کساندن طوپخانه چارشوسنده لوله‌جی اصنافندن حاجی‌سلیم افندی وقعه‌دن اصلا معلوماتی اولمادیغی وطوپخانه‌ده آربه‌جی اولان‌طاهر اغاده صباح نمازندن صکره بر ایکلتی ایشتمش ایسه‌ده قومشولرده خسته اولدیغی‌ظنیله‌اهمیت ویرمدیکنی وبشقه‌برکونا معلوماتی اولمدیغنی بیان ایلدیلر .   ۱٤ کانون ثانی سنه ۳۲۵

لوله‌جی‌سلیم آربه‌جی‌طاهر پولیس‌مأموری تقسیم‌مرکزقومیسری
امضا   امضا   امضا   امضا

محله امامی حافظ حسن ایله مختار وتوتونجی وعطاراولان

راسم افندیلر شخص مقتولك محله‌لری اهالیسندن ٤٩ نومرولی خانه‌ده ساکن متقاعدین عسکریه‌دن ملازم ولی اغانك اوغلی طوپخانه عمله‌لرندن یوسف کنعان اولدیغنی و خانه‌سنده پدریله بروالده‌سی بولندیغنی ونه‌دن طولایی قتل ایدلدیکنی وکندیسنك خصمی اولوب اولمدیغنی بیلمدکلرینی و کندی حالنده کزر کیمسه‌یه ضرری طوقونماز بر آدم اولدیغنی علاوةً درمیان ایلدیلر .

مقتول مرقوم یوسفك خانه‌سنه کیدیله‌رك پدری ملازم ولی اغادن بوکیجه مخدوملری یوسفك اوه کلوب کلمدیکی سؤال اولندقده اوکیجه خانه‌سنه کلمدیکنی وبوندن طولایی پك زیاده مراقده اولدقلرینی بیان ایتمسی اوزرینه اوغلنك کیفیت قتلی افهام اولنوب اسبابی استفسار ایدلدکده : هیچ کیمسه‌دن شبهه‌سی اولمادیغنی قاتلك میدانه چیقارلمسنی حکومتدن بکله‌دیکنی اتیان ایلدی .

اجرا قلنان تحقیقات واولنان استجواب ایله جنازه‌نك بولندیغی حاله وطبیب مومی الیهمانك افاده‌لرینه نظراً مقتول یوسفك سرقت قصدیله جرح وقتل ایدلمش اولدیغی اکلاشلمش اولمغله تعمیق تحقیقات اولنمق اوزره اشبو ضبط ورقه‌سی تنظیم ایدلمش وحاضر بولنانلرله برابر امضا وتختیم قلنمشدر .

١٤ کانون ثانی سنه ٣٢٥

محله مختاری | محله امامی | بك اوغلی اطباسندن | بك اوغلی اطباسندن
امضا مهر | امضا مهر | امضا | امضا

تقسیم مرکز قومیسری | قومشو | قومشو | پولیس مأموری
امضا | امضا | امضا | امضا

§

٩ — تبعهٔ عثمانیه ایله اجنبی تبعه‌لری طرفندن مشترکاً ایقاع ایدیلن سرقت جرمی حقنده ضبط ورقه‌سی نمونه‌سیدر:

ضبط ورقه‌سی

اشبو بیك اوچیوز یکرمی بش سنه‌سی اغستوسك یکرمی طقوزنجی صالی کونی صباحلین ایرکندن بالق بازارنده نوشهر خانی بکجیلرندن شیرولی حیدر مرکزه کله‌رك خانه خرسزلر کیره‌رك قاصه قیردقلری خبر آلنه‌رق دوزیه مأمورلری پولیس افندیلر طرفندن دردست اولندقلری اثناده ایچلرندن بری رووولور آته‌رق دیکر بکجی علی‌یی تهلکه‌لی صورتده جرح ایلدیکنی و بریسی فرار ایدوب دیکر ایکیسنك دردست ایدلدکلرینی خبر ویرمسی اوزرینه کیفیت تلفونله استانبول پولیس مدیرلکنه ودرسعادت مدعیٔ عمومیلکنه معلومات ویریله‌رك همان پولیس فرهاد و عمر ورضا افندیلر استصحاب اولنه‌رق محل جرمه عزیمت اولندی .

مذکور خان بالق پازاری جاده‌سنده کائن اولوب خانك جاده‌یه ناظر اولان قپوسندن کیریلوب ایچری‌ده اولانلرك بر یره تباعد ایتمه‌لری امر و تنبیه اولندقدن صکره تحقیقات وکشفیات لازمه اجراسنه ابتدار اولندی .

شویله‌که اول امرده خانه کیریلنجه مجروح بکجی علی‌نك یاتمقده اولدیغی بکجیلره مخصوص اوطه‌یه کیدلدکده لدی السؤال مذکور خانك بکجیسی یکرمی طقوز یاشلرنده خرپوطلی عبدالله اوغلی علی اولدیغی و خرسزدن برینی طوتمق ایسته‌دیکی وقت مرقوم رووولور ایله کندیسنی قاصیغندن یاره‌لیه‌رق فرار ایتدیکنی بیان ایلدی .

مجروح مرقومك یاره‌سی آچیلوب باقیلدقده اوفاق قطعه‌ده بر رووولور قورشونی صاغ باجاغنك قاصیغنه یقین یرندن کیروب ایچری‌ده قالدیغی کوریله‌رك تداوی ابتدائیسنك اجراسی ایچون جوار اجزاخانه‌لردن بردوقتور ایله لازمکلن علاجلرك آلنوب کلمسی ضمننده پولیس فرهاد افندی مأموراً اعزام قلندی .

مذکور خانك حولیسندن یوقاری چیقه‌جق مردیوه‌نك آلتنده‌کی کومورلك کبی بر یرده اولدقلری آکلاشیلان مظنونلر دخی مجروحك یاتدیغی بکجیلره مخصوص اوطه‌یه جلب اولنه‌رق اوزرلری تحری ایدلدکده سلاح وسائر آلت جارحه وجرمیه اولمدیغی آکلاشلدی. بونلردن فسلی اوزونجه بویلی اسمراللون

ضعیف الوجود قره صاچ وبیق و کوزلی وآرقه‌سنده سیاه رنکده چوخه‌دن جاکت وپانطالون اولان شخصدن هویتی سؤال‌اولندقده ایشسز اولدیغنی وغلطه‌ده ایرانی کرینك قهوه‌سنده یاتار بولندیغنی اوتوز یاشنده بکار اولوب اسمنك جمال اوغلی محمد اولدیغنی وسابقه‌سی بولنمادیغنی وشیطانه اویارق بویله بر حرکتده بولندیغندن طولایی ندامت ایتمکده اولدیغنی سویلدی .

دیکری کمی طائفه‌لرینه مخصوص شاپقه‌لی و اوزونجه بویلی براز شیشمانجه واسمر قره صاچ وبیق و کوزلی وآرقه‌سنده قویو لاجورت چوخه‌دن جاکت و پانطالون اولان شخصدن هویتی‌صورلدقده : ایتالیانو دیه‌رك کندیسنك ترکجه بیلمدیکنی ایما ایله برابر جیبندن‌ده بر پساپورط چیقاروب کوستردی . خانك اوطه باشیسی بدروس آغایه بر ایتالیانجه بیلن بولنمسی تکلیف اولندقده کوشه صرافلغی ایدن میشونك بیلدیکنی سویله‌مسیله پولیس عمر افندی واسطه‌سیله میشون افندینك براز کلمسی لزومی کندیسنه تفهیم اولندقده همان کله‌رك اسمنك میشون پدرینك ایساق اولوب قرق بش یاشنده بالق بازارنده کوشه صرافلغی ایتدیکنی وبلاطه‌ده فنار جاده‌سنده « ۱۰۸ » نومرولو خانه‌سنده اقامت‌ایلدیکنی بیان‌ایتمسی اوزرینه‌طوغری ترجمه وترجمانلق ایده‌جکنه دائر یمین ایتدیرلدکدن صکره

مومیالیه میشون افندی ترجمانلغیله ایتالیا تبعه‌سنه‌ن اولان شخصك اسم وهویتی صورلدقده کندیسی ایتالیان اولدیغندن قونسلوسندن بشقه‌سنه افاده ویرمیه‌جکنی مصراً بیان ایلیوب اسمنك نه ایدوکنی بیله سویله‌مدی .

مرقوم ایتالیانك ویرمش اولدیغی پساپورط میشون افندی‌یه ترجمه ایتدیرلدکده یکرمی بش کون مقدم طرانتو ایالتنك بزارطه حکومتندن اعطا ایدیلوب اوراده عثمانلی شهبندری بولنمادیغندن محلی پولیس قومیسرلکندن ویزه ایدلدیکنی ویونانستانك پیره شهرندنده ویزه ایدلمش بولندیغی وپساپورطده‌کی اشکالك مرقوم ایتالیانك اشکالنه موافق اولدیغی وپساپورط جورجی پسالدو نامنه محرر اولدیغی آکلاشیله‌رق شخص مرقومه اسمنك جورجی پسالدو اولدیغی ترجمان واسطه‌سیله سویلندکده [اوت] جوابنی ویروب محل اقامت وصنعتی نه اولدیغنه دائر قونسولوسدن بشقه‌سنه جواب ویره‌میه‌جکنی درمیان ایلدی .

بونك اوزرینه همان برمذکره یازیله‌رق ایتالیا قونسولاتوسنه اخبار کیفیت ایدلمسی وسریعاً برترجمانك کلسی پولیس مدیرلکنه عرض واشعار اولندی .

بواثناده‌عثمانلی اجزاخانه‌سی صاحبی کیغورق افندیله دوقتور آرتین افندی ورود ایتملریله مجروح علینك تداوی ابتدائیه‌سنی

اجرا ایتملری ویاراسنی صارملری رجا اولنەرق مع‌الممنونیـه تداوی ایده‌جکلرینی بالبیان مداوات لازمه‌یه مباشرت ایلدیلر .

مظنون علیه محمد وجورجی برابر آلتوب بربریله کوریشمەملریچون آیری آیری اولدقلری حالده خانك مردیوەنسندن یوقاری‌یه چیقلدقده آچیق اولدیغی کوریلان اوطه‌نك نومروسنه باقلدقده سکز نومرولی اولدیغی کوریلوب سؤال ایدلدکده چوخه اوزرینه تجارت یاپار قومیسیونجی شاملی حاجی راشد افندینك اولدیغی واوچ سنه‌دنبرو مذکور اوطه‌ده اوطوردیغنی سویلدی. مذکور اوطه تخمیناً بش متره مربعده و ایکی دمیر پارمقلقلی پنجره وبردمیر قپولی اولوب ایچریسنه کیرلدکده بریازی خانه بر قاچ صندالیه رقولتوق وپنجره‌لره‌قارشی کوشه‌ده ویانه فابریقه‌لری معمولاتندن تخمیناً برمتره عرضنده ایکی متره طولنده اولدقجه یکی وقالین برقاصه‌نك قپوسی آچیق اوك طرفنده یره بر چوق کاغدلر دوشمش اولدیغی کورولدی یازی ماصه‌سنك اوستنده یاریسنه قدر یانمش برموم ، آلتلری یاغلایوب سس چیقمامسی ایچون قوللانیلان براوفاق شیشه زیتون‌یاغی ویاغلی بزلر براوفاق چکیچ ایکی چلیك اوزون وانجه تورنی بر مقاب بردیکر اوفاق مقاب ایکی اوزون بری دها قیصـه اوجلری بیلنمش چلیك چیوی ویرده چوالدن براوفاق کیسه وینه یرده قپویه طوغری ژاکت اولدیغی وپنجره‌لردن صاغ طرفنده بولنان پنجره‌نك دمیر

یارمقلغی یرندن چیقارلمش و آلت طرفی بر دکانك طامی اولدیغی مشاهده ایدلدی .

مذکور سیاه قماش اوزرینه اینجه بیاض چیزکیلی ژاکت یردن النه‌رق مظنون علیه محمده کندی ژاکتلری آرقه‌لرنده اولدیغندن بو ژاکت کیمك اولدیغی صورلدقده ارقداشلری یونانلی قوسطی‌نك اولدیغنی و کندیسی فرار ایتدیکنی و بکجی علی‌یی‌ده مرقومك یارالدیغنی سویلدی .

مذکور ژاکتك جیبلرینه باقلدقده برقطعه‌یونان پساپورطی ظهور ایدوب تاریخندن اوچ آی اول پیره عثمانلی شهبندرلکندن ویزه ایدلمش اولدیغی و کریاقو اوغلی قوسطی‌نامنه محرربولندیغی واشکالی‌ده قیصه‌بویلی اسمرجه‌سیاه صاچ وبیق وصقاللی‌اولدیغی ویوزینك صول طرفنده بیوك برسیاه بن بولندیغی اکلاشلمسی اوزرینه مظنون علیه محمددن بو اشکالك قوسطی‌نك شکلنه بکزه‌یوب بکزه‌مدیکی صورلدقده کندیسنه بکزه‌دیکی وشمدی آرانه‌جق‌اولورسه غلطه‌ده خندکده شیرالی اپوستولك خانه‌سنده ویاخود یوکسك قالدیرمده آنیقه‌نك آپارتماننده بولنه‌بیله‌جکنی درمیان ایلدی .

مظنونیتی آکلاشیلان یونانلی قوسطی‌نك هویت واشکالی یازیله‌رق همان دردستی ایچون بك اوغلی پولیس مدیرلکنه بر قطعه مذکره یازلدی .

ایقاع ایلدکلری سرقتدن طولایی مظنون علیه محمد استجواب اولندقده : اوته دنبری یونانلی قسطی یی میخانه لرده کوره رك احباب اولدق بوندن اوچ کون اول اقشام اوستی ازمیرلی قوسطی نك میخانه سنده اوطورمقده ایکن قوسطی کله رك بکا « محمد کلپور برایش وار . برخاندن ایکی یوز اللی لیرا قدر پاره آله جغز ، بو ایتالیان قاصه قیرمقده وبوکبی ایشلرده مهارتلیدر ، پشین بخشیش » دیدی . بنده پاره سز ایدم پاره یه احتیاجم واردی شیطانه اویدم پکی دیدم . دون کیجه ساعت آلتی راده لرنده غلطه ده بولشدق بو خانه کلدك قوسطی بزه یول کوستردی . شو پنجره نك یاننه چیقدق اوچمز بردن دمیرنی یرندن اویناتدق . ایچری یه کیردك ، ایتالیان چالشدی قاصه یی آچدی ، پاره لری آلدق صایدق . ایکییوز لیرا قدر بانقنوط اللی لیرا قدرده لیرا پاره ایدی . هپسنی قوسطی آلدی پنجره دن چیقارکن بکجیلر کوردی . بز قپودن قاچمق ایسته دك اوراده ده پولیسلر وبکجیلر واردی بزی طوتدی قوسطی پنجره دن قاچدی برده سلاح آتلدی بز پولیسلر آتدی صاندق مکر قاچارکن قوسطی آتوب بکجی یی اورمش ایشته بویله اولدی دیمسیله افاده سنی اوقویه رق امضا ایتمسی تکلیف اولندقده مهری اولمادیغی ویازی بیلمدیکنی وافاده سی طوغری اولدیغنی سویلدی .

٢٦ مارت سنه ٣٢٦

بكجی ترجمان‌میشون اوطه‌باشی پولیس پولیس پولیس
امضا امضا امضا امضا امضا امضا

امین اوکی مرکز قومیسری
امضا

مجروح بكجی علی تداوی اولنوب ویاره‌سی صاریلوب براز
استراحت ایتدیکی آکلاشلدیغندن افاده‌سنه مراجعت ایدلدکده:
بن اوطه‌لرك اوکنده کزرکن حاجی‌راشید افندینك اوطه‌سنده
سسلر ایشیتدم خرسز کیردیکنی آکلادم همان یواشجه
ارقداشلری اویاندیردم. خرسزلرك کیرمك احتمالی اولان پنجره‌نك
یانندەکی ایچی مصطفی‌نك دکاننك اوزرینه چیقان خلانك
پنجره‌سندن دکانك اوستنه چیقدق بکله‌دك. نه‌دن صکره خرسزلر
پنجره‌دن چیقارکن طوتمق ایسته‌دك دیکری ینه اوطه ایچنه
قاچدی. آرقه‌سنده ژاکتی اولمایان قیصه بویلی آدم بکاطوغری
بر رووولور صیقوب خانه قاچدی بنده اورلدیغمی آکلایه‌رق
ایچری کیردم. دها ایکی کشی یقالانمش اولدیغنی آکلادم.
بیلدیکم بوقدردر دیه‌رك افاده‌سنی مهرلیه‌جکنی سویله‌یه‌رك
مهرلتدیرلدی.

٢٦ مارت سنه ٣٢٦ بكجی پولیس پولیس قومیسر
مهر امضا امضا امضا

بوصره بولنديغمز اوطه‌يه تلاشـله قيرصقاللى بر افنـدى كيره‌رك قاصه‌نك باشنه كيتديكنده مال صاحبى اولديغى آكلاشيلوب اسم وهويتى وبو مسئله حقنده ديه‌جكى استفسار اولندقده : بن شامليم يكرمى سنه‌در استانبولده‌يم اسمم حاجى راشـيد بابامك سليماندر اللى ياشنده‌يم اوچ سنه‌درده بواوطه‌ده قوميسيونجيلق ايدرم تجار يانده معتبر برآدمم . پاره‌لرم چالندى ايسه اعتبارم باقيـدر . دون ايكى يوز ليرا بانقنوط اللى‌ده عثمانلى ليراسى بر تجـاردن آلدم بوكون بانقه‌يه ويره‌جك ايدم . چالنمش . هيچ كيمسـه‌دن شبهه‌م يوقدر دشمنم‌ده يوقدر . حكومت فاعللرينى البت بولور . ديمسيله دردست ايدلمش اولان محمد ايله جورجى مومى اليه حاجى راشيد افندى‌يه كوسترلدكده‌مر قومانى كورمديكنى واصلا طانيديغى كيمسه‌لر اولمديغنى سويله‌يوب يونانلى قسطى‌يى طانيوب طانيمديغى صورلدقده بويله براسم ايشتمش ايسـه‌ده نه سـيمله وكيمدن اولديغنى درخاطر ايده‌مديكنى بيـان ايدوب افاده‌سنى اوقويه‌رق امضا ايلدى .

قوميسر	پوليس	پوليس	تجاردن شاملى
امضا	امضا	امضا	امضا

بواثناده يانـنـده رسمى بر قواص ايله كلن وايتاليـا دولت فخيمه‌سنك استانبول جنرال قونسولاتو برنجى ترجمانى اولديغى

ابراز ایلدیکی رسمی قارت ویزیتدن آکلاشیلان موسیو لوشو۔
والیه آلفونس حاضر اولدیغی حالده لسان ترجمانی میشون افندی
واسطه سیله مظنون علیه جورجی استجواب اولندقده : اسم
جورجی پسالدودر ، بزارطه قصبه سنده طوغدم دمیرجی
عمله سی یم. استانبوله ایش بولمق ایچون کلدم قوسطی ایله تصادفاً
کوریشدم برایش بولمسنی سویله دم پکی دیدی دون کیجه کل
ایش بولدم دیدی بویله وقتسز نره یه دیدم . کل دیدی . بن ده
خانه سنه کوتوریور ظن ایتدم بورایه کلدك چیق بقالم دیدی
چیقدق . یاکزده بو مسلمان واردی . چیقدق دمیر پارمقلغی
قیرمغه باشلادیلر بن ایشی آکلادم بو اولماز دیدم . قوسطی
آرتق ایشه باشلادق شمدی کیتمك قابل اولمدیغی کبی کیتسه کده
قاچسه ك ده خرسزسك قالور ایسه ك اللی عثمانلی لیراسی آلورسك
سنك اللی عثمانلی یی بریرده کوردیکك وارمی دیدی بنده قاچمق قابل
اولمیه جغی جهتله وذاتاً یول بیلمدیکمدن ایچری یه کیردك ، صکره
طوتولدق قاصه یی بن آچمادم دیمسی اوزرینه اللرنده کی سیاهلق
وزیتون یاغلی اولمسی قاصه نك کندی طرفندن قیرلدیغنی
کوسترمکده اولدیغی آکلاتدیرلدقده : بن یالکز قوسطی یه
یاردم ایتدم ، قاصه یی او قیردی بن بز و یاغ ویردیکمدن اللرم
یاغلاندی دیمسنه مقابل مظنون علیه محمد قاصه نك جورجی
طرفندن قیرلدیغنی بیان ایتدیکی افهام ایدلمسی اوزرینه : بن

محمدك افادەسنی قبول ایتمم بکا افترا ایدیور کندینی قورتارمق ایچون دیمسی ایله افادەسنی امضا ایتمسی تکلیف اولنوب امضا ایلدی . ۲٦ مارت سنه ۳۲٦

مظنون علیه ایتالیالی　　تجاردن شاملی راشد افندی
امضا　　امضا

مظنون علیه جورجینك استجوابنده حاضر بولندم　　قومیسر
ترجمان امضا　　امضا

پولیس　　پولیس　　لسان ترجمانی میشون
امضا　　امضا　　اعضا

محل جرم اولان مذکور اوطەدەبولنان وقاصەنك قیرلمسنده قوللانیلان آلات وادوات برطوربه ایچنه قونەرق دیکلدکدن صکره قرمزی مهر مومیلەطرفمزدن مهرلنوب ضبط ایدلدی .

۲٦ مارت سنه ۳۲٦　　قومیسر
امضا

بوراجەاولان تحقیقات وکشفیاتبتدیکی ودیکر مظنونعلیه قوسطی دردستایدیلوب الآن کلمدیکی جهتله بالذات تحریسی دها مناسباولەجغی ایچونمظنون علیه ایتالیالی ایتالیا قونسولاتوسنه کوتورلمك اوزره ترجمان وقواصـه تسلیم ایدلمش ومظنون علیه محمده قوسطی نك تحریسنده بولنمق ایچون برابر آلنەرق اشبو

ضبط ورقـه‌سی محل جرمده بالتنظیم حاضر بولنـانلر ایله برابر امضا وتختیم قلندی. ١ اغستوس سنه ٣٢٦

پولیس	پولیس	لسان ترجمانی میشون
امضا	امضا	امضا
تجاردن شاملی	ایتالیا ترجمانی	امین‌اوکی پولیس قومیسری
امضا	امضا	امضا

مظنون‌علیه‌محمد	ایتالیالی مظنون‌علیه	بکجی	بکجی
امضاسی‌اولمدیغی	امضا	مهر	مهر

بکجی	اوطه‌باشی	پولیس
مهر	مهر	امضا

ذیل

یوم مذکورده ســاعت آلتی راده‌لرنده نزدمزده پولیس مأمورلرندن شاکر افندی ایله مظنون علیه اولدیغی حالده بك اوغلی‌پولیس دائره‌سنه‌کیدیله‌رك مرکز مأموری بك‌ایله ملاقات اولندقده یونان ترجمانی کلوب قوسطی‌نك تحریسی ایچون‌تعیین اولنان پولیس مأمورلریله برابر قوسطی‌نك اقامتکاهنه کیتمش اولدقلرینی ونره‌ده‌ایسه برخبرکله‌جکنی سویلسنی متعاقب یونان ترجمانی ایله مأمورلر کله‌رك قوسطی‌نك اقامتکاهنده اولمادیغی

آكلاشلدی . طرفمزدن قوسطی‌نك خندكده میخانه‌جی شیرالی
آپوستولك خانه‌سنده بولنه‌بیله‌جكی بیان ایدیله‌رك یونان ترجمانی
موسیو آلكیپادیس ده برابراولدیغی حالده غلطه‌یه‌اینلوب ولزومی
قدر پولیس مأمورلری دخی النوب خندكده شیرالی اپوستولك
میخانه‌سی اوستنده اقامت ایلدیكی خانه‌سی آبلوقه ایدیله‌رك محله
مختـاری قوجه یانقو دخی موجود اوله‌رق مذكور میخـانه‌یه
كیریلوب میخانه‌جی اپوستولدن قوسطی‌نك میخانه‌سنده اولوب
اولمدیغی سؤال اولندقده رنكی آته‌رق بوراده بوقدر دیمش ایسه‌ده
میخانه‌وخانه‌سی تحری ایدیله‌جكی تفهیم اولنه‌رق تحریاته‌باشلانوب
اوست قاتده بر اوطه‌نك كیدلی اولدیغی كوریلوب آچیلمسی
مرقوم آپوسـتوله تكلیف ایدلدكده اناختاری غائب اولمشـدر
دیه‌رك آچمقدن استنكاف ایتمسی اوزرینه برقاچ دكان اشاغیده
بولنان چلینكر بغوص جلب اولنوب اوطه آچیله‌جغی اثنـاده
سوقاقده بر كورولتی اولوب صوفه‌نك پنجره‌سندن باقلدقده پولیس
افندیلرك برشخصی دردست ایدرك قوسطی طوتولدی دیه‌رك
باغرملری اوزرینـه بوقاری كتیرلمسی امر ایدیلوب آچیلمش
اولان اوطه‌یه كیریلوب كوریلان بر قونسول وبرصندق تحری
ایدلدكده هیچ برشی بولنه‌مامش ایسه‌ده دیوارده بولنان اوفاق
بردولاب آچیـلوب ایچنده كیرلی چماشـیرلر و ایكی پانطـالون
وژاكتلو طیشـاری‌یه چیقاریله‌رق هپسی اراندقده بونلردن

سیاه پانطالونك جیبنده قرق عدد بانقنوط چیقوب بشقه برشی ظهور ایتمدی .

بانقنوطلر تدقیق اولندقده هپسنك اوزرنده قومیسیونجی شاملی حاجی راشـید تمغاسی اولدیغی كورلدی پولیس شاكر افندیله كامل افندیدن قوسطی‌نك صورت دردستی استفسار ایدلدكده مرقومك اوست قاتده‌كی اوطه‌نك پنجره‌سندن چیقارق پنجره‌نك اوكنده بولنان اغاجدن اشـاغی‌یه اینركن كوریلوب دردست ایدلدیكی اكلاشلدی مظنون علیه مرقوم قوسطی استجواب اولندقده عن‌اصل یونانستانك پیره‌اهالیسندن ویونان تبعه‌سنده‌نم یكرمی طقوز یاشـنده‌یم بش سـنه‌در اسـتانبولده اوطوریرم میخانه‌لرده اینبكدن راقی چیقـارمق صنعتیله اشـتغال ایدرم . بوسرقتدن اصلا معلوماتم یوقدر بومحمدی وایتالیـالی‌یی طانیمام قاچدیغم سببی ده قورقومدندر. نه‌اولدیغنی بیلمدیكم جهتله قورقدم اوطه‌ده چیقان پاره‌لر بنم دكلدر. میخانه‌جی اپوسـتولك‌در. نه بانقنوطلری بیلیرم نه‌ده اللی لیرایی بنم بش اون غروش پاره‌م واردر. دیمسی اوزرینـه محمد ایله مواجهه اولندقده : بوآدم كندیسنی قورتارمق ایچون ایشی بنم اوزریمه یوكله‌دییور . بن بونی نه‌كوردم نه‌طانیرم دیه‌رك بوافاده‌سنك امضا ایدلمسی تكلیف اولنوب امضا ایلدی ٢٦ مارت ٣٢٦

مظنون محمد	پولیس	پولیس	مختار	مظنون علیه
. . .	امضا	امضا	امضا	امضا

ترجمان	قومیسر
امضا	امضا

میخانه‌جی یونان تبعه‌سندن طناش اوغلی اپوستول‌دن کیفیت صورلدقده: قوسطی بنم میخانه‌ده راقی چیقاریر بشقه میخانه‌لرده‌ده چالیشیر . بورایه کلنجه یوقاریکی اوطه‌ده یاتار قالقار ، سارق اولدیغنی بیلمیورم سرقتدن‌ده معلوماتم یوقدر . بولنان پاره‌لرده بنم دکلدر. دیوب افاده‌سنی امضا ایلدی .

پولیس	پولیس	مختار	میخانه‌جی	ترجمان	قومیسر
امضا	امضا	امضا	امضا	امضا	امضا

قوسطینك بیتوتت ایتدیکی اوطه‌ده بولنان قرق عدد بانقنوط برظرف درونده قونوب مهرلنمش واللی لیرانك مرقوم طرفندن صرف وخرج ایدلمش اولدیغی اکلاشلمش اولمغله مظنون علیه قوسطی محفوظاً بك اوغلی پولیس مرکزینه اعزام قلنمش ودیکر مظنون علیه محمد ایله تعمیق تحقیقات ایدلمك اوزره امین اوکی مرکزینه عودت ایدیله‌جکنی مبین اشبوضبط ورقه‌سی تنظیم ایدلمش و حاضر بولنانلر ایله برابر امضا وتختیم قلنمشدر . ٢٦ مارت ٣٢٦

مظنون علیه محمد　مظنون علیه قوسطی　میخانه‌جی　پولیس
امضا　امضا　امضا　امضا

پولیس　مختار　یونان ترجمانی　قومیسر
امضا　امضا　امضا　امضا

§

یانغین حقنده ضبط ورقه‌سی:

شهر حال رومینك طقوزنجی بازار کونی صباحلین ایرکندن قاتحده صاری کز جوارنده ملاخسرو محله‌سنده چیقماز سوقاقده ملکیه قائمقاملغندن متقاعد شوقی نورالله افندینك حرمی عصمت خانمك متصرف اولدیغی طقوز نومرولو خانه‌ده حریق ظهور ایتمش اولدیغی اول طرفلرده دوریه کزن پولیس مأموری رائف ورؤف افندیلر طرفندن خبر ویرلمسی اوزرینه همان محله طلومبه‌سنه و اطفائیه قوماندانلغنه ومدعی عمومیلکه و پولیس مدیرلکنه معلومات ویریله‌رك محل حریقه کیدلدی .

خانهٔ مذکور چیقماز سوقاغك نهایتنده ایکی قات اخشاب و خراب بر خانه اولوب قپوسی ایله آلت نجره‌لرندن دومان چیقمقده ایدی.

قپـودن ایچری کیرلدکده برطاشـلق ایله قپودن کچیلوب دیکر برطاشلغه و طاشـلغك کوشه‌سنده اولان مطبخه کیریله‌رك

مطبخك اوجاغی یاننـده کمورلك قپوسـنك اوسـت تحته‌لری یانمقده اولدیغی کوریلوب طلومبه‌واسطه‌سیله یانغین سوندیریلوب آتش باصدیرلدی .

حریقك سبب ظهوری حقنده تحقیقات و کشفیاته ابتدار اولندقده: یانغین مطبخك کمورلکه اینن وبر مترو طولنده بر آرشـون عرضنده اولان قپونك ایچ طرفندن یعنی کمورلك جهتندن اخشاب اولان بوله دیوارینك دیرکلری اره‌سنه غازلی بزلر قونیله‌رق ایقاع ایدلدیکی ظهور ایدن بزلردن وغاز قوقوسندن اکلاشلدیغی کبی بزلرك خارجدن قونمق احتمالی اولمادیغی مذکور کمورلك پنجره‌سـنك بغچه‌یه ویا سـوقاغه ارتبـاطی بولنمادیغی وخارجدن خانه داخلنه برکیمسه‌نك کیرمش اولدیغنه دائر بر کونا ایز واماره کوریله‌مدیکی جهتله حریقـك داخلاً ایقـاع ایدلمش اولدیغی اکلاشلدی .

خانه صاحبه‌سی اللی یاشنده عصمت خانمك افاده‌سنه مراجعت ایدلدکده: یاتمقده ایکن بروننه بز قوقوسی کلدیکندن همان یاتاقدن قالقوب مردیون باشنده بسـلمه‌سی نرکیس نام قیزه سسلنمش ایسـه‌ده جواب آله‌مدیغندن آشـاغی اینوب مطبخدن دومان چیقمقده اولدیغنی کوره‌رك باغیردیغنی متعاقباً مأمورلریتشدیکنی وبسـلمه قیزك میدانده اولمدیغنی و مزبوره‌نك بویانغینی قصداً یاپدیغنی سویلدی. بسلمه قیزك نره‌لی اولدیغی ونه مناسبتله بویانغینی

یاپدیغنی سؤال اولندقده : قیزك بوليلی اولدیغنی وپك کوچك ایکن آلوب بویوتدیکنی وقیزك اوغلی نوری افندی‌یی سودیکنی اوغلنی اولندیرمسی اوزرینه قیزك فوق العاده قیصقاندیغی کرك کندیسنه و کرکسه کلینه چوق حقارت ایلدیکنی ودائما کندیسیله غوغا ایدرسه‌ده اولاد کبی بیوتدیکندن قصورینه باقماز ویالکز اولدیغندن خانه‌سندن قوغماز اولدیغنی وقیصقانجلق ایله بویانغینی یاپه‌رق قاچمش بولندیغنی بیان ایلدی. قیزك نره‌یه کیتمك احتمالی اولدیغی واشکالی نه‌ایدوکی صورلدقده نره‌یه کیتدیکنی بیلمدیکنی واستانبولده اقربا واحباسی اولمادیغنی وبلکه کندیسی برکیده‌جك یر بولندیغنی بیان وقیزك اورته بویلی شیشمانجه قره کوز وقاشلی واوزونجه سیاه صاچلی دیلی برآز پلتك و بوینینك صاغ شـاح طاماری یاننده بر چیبان نشانه‌سی بولندیغی وصول الی سرچه پارماغنك اوجی قیرناق یری کسیك بولندیغنی درمیان ایلدی .

مطبخك یاننده‌کی اوطه‌یه کیرلدکده: یرده بریتاق کوریلوب مذکور یتاق هنوز صیجاق ایدی کوشـه‌ده براوفاق صندیغك قپاغی آچیق اولوب اسکی انتاریلر وبز وباصمه پارچه‌لری میدانه صـاچلمش اولدیغی کورلدی : یرده‌کی بز وباصـمه پارچه‌لری تدقیق اولندقده یانغینك ظهور ایتدیکی یرده بولنان مور رنك اوزرینه بیاض داللی پرلانطه باصمه پارچه‌لری ارەسنده بولندی خانه صاحبی عصمت خانمدن بواوطه ایله صندق کیمك اولدیغی

صورلدقده: بسلمه‌سی ترکیسك اوطه‌سی وصندیغی اولدیغنی واشیالری برابر الوب کیتمش اولدیغنی بیلدیردی: خانم موسی الیهادن قیزك دها بشقه شیلر آلوب آلمادیغنی استفسار اولندقده بیلمدیکنی و هنوز یاتاقدن قالقمش اولدیغنی و برابر یوقاری‌یه چیقلوب باقلمسنی افاده ایلمسی اوزرینه یوقاری قاته چیقلدی .

ایکی اوطه برصوفه‌دن عبارت اولان بوقاتده سوقاق اوزرنده اولان مسافر اوطه‌سی اولوب یانده‌کی اوطه‌ده خانمك یاتدیغی اوطه ایدی . خانم ایله برابر اوطه‌یه کیریلوب خانم قونسولك اوست کوزینی آچه‌رق باقدیغنده برجفت آلماس کوپه‌سیله بر یاقوط یوزیکنك قوطی‌ده اولمادیغنی بربش لیرا سکز مجیدیه‌یی حاوی پاره کیسه‌سنك دخی آلنمش اولدیغنی بیان ایلدی .

خانه‌نك بولندیغی سوقاغك قارشوسنده بولنان بقال اوتوز سکز یاشنده نیکده‌لی یانقو اوغلی واسیل دعوت اولنوب بسلمه قیزك سوقاغه چیقدیغنی کوروب کورمدیکی سؤال اولندقده : صباحلین دکاننك کپنکارینی آچارکن سیاه اطلاس چارشافلی برینك قولتوغنده بویوجك بربوغچه اولدیغی حالده سوقاقدن چیقمقده اولدیغنی کوردیکنده دقتلیجه باقوب عصمت خانمك بسلمه‌سی اولدیغنی طانیه‌رق [نره‌یه] دیکنده [حمامه] دیه جواب ویروب سرعتله آشاغی طوغری کیتدیکنی کوردیکنی و براز صکره خانمك [یانغین وار] دیه باغیردیغنی افاده ایتدی مذکور

بقالك بر آز آلت طرفنده قهوه‌خانه‌نك مستأجری وارنه‌لی ممش آغا جلب اولنوب سیاه چارشافلی بر قادین کچوب کچمدیکی صورلدقده قهوه‌سنی سوپورمکده‌ایکن برچارشاف خیشیردیسی ایشیدوب دونوب باقدیغنده سیاه جانفس چارشافلی اورته بویلی شیشمانجه برقادینك سرعتله کیتدیکنی کوروب آلفته کروهندن بریسی ظن ایتدیکنی وقپوسنك اوکندن مزبوره‌نك ارقه‌سندن باقمقده ایکن بقال واسیلك [نه باقیورسك] دیه سسلندیکنی وکندیسی‌ده کیم اولدیغنی اکلامق ایچون باقدیغنی سویلسی اوزرینه بقالك [عصمت خانمك بسلمه‌سی حمامه کیدیبور] دیدیکنی وبرآز صکره یانغنك ظهور ایتدیکنی بیان ایلدی .

اجرا قلنان کشفیات وتحقیقاتدن حریقك اسباب ظهوری اکلاشلمش ومظنون علیها اولان مزبوره نرکیسك تحری ودردستی ایچون ایجاب ایدن معامله اجرا قلنمق‌اوزره اوامر لازمه ویرلمش اولمغله اشبو ضبطورقه‌سی تنظیم وحاضربولنانلر ایله برابر امضا وتختیم قلندی. ٥ اغستوس ۳۲٦

بکجی شاهد شاهد صاحب خانه پولیس

پولیس فاتح پولیس مرکز قومیسری

§

سؤ مظنه حقنده ضبط ورقه‌سی:

شهر حال رومینك اون طقوزنجی بازار ایرتسی کیجه‌سی

بك اوغلنده قومارخانه‌ده مأمورين ضابطه طرفندن دردست
ايديلوب بك‌اوغلى پوليس متصرفلغى دائره‌سندن غلطه‌مركزينه
سوق ايديلوركن فرارايله تكرار دردست ايديلن سابقه‌مكرره
اصحابندن آقسرايده يوسف پاشاده حاجى بيرام خفتانى محله‌سنده
ساكن مشهور مصطفى نام‌شخص دائما تشهير سلاح ومأمورينه حقارت
وسرقت وقومارباز لق ودولاندير يجيلق وسائره كبى افعال مذمومه
وممنوعه‌ارتكابيله امرار اوقات‌ايتديكى وايقاع جرائمى اعتياد ايتمش
بولنديغى ومحكوم وغير محكوم برچوق جرائمه اجتسار ايلديكى
و آقسراى جوارنده ايقاع ايديلن سرقتلرك همان جمله‌سنده
مرقوم مصطفانك پارمغى بولنديغنه ضابطه‌جه ظن غالب حصوله
كلديكى وازان جمله ۳۲۰ سنه‌سنده ۱۵٤۲ نومرولى درسعادت
اعلاميله سرقت ماده‌سندن برسنه وسنهٔ مذكوره‌ده ۱۵۰۸
نومرولى بك اوغلى اعلاميله كذالك سرقت فعلندن اوچ آى
و ۳۲۲ سنه‌سنده مأمورين حكومته تشهير سلاحندن طولايى
۱۲٦ نومرولى درسعادت اعلاميله آلتى آى حبس جزاسيله
محكوم وسابقه‌سى اولديغى وبرچوق كره دردست ومحاكمه‌يه
سوق ايدلمش ايسه‌ده كسب برائت ايلديكى واليوم قوم قپو
پوليس مركزنجه دولاندير يجيلقدن طولايى مظنون عليه بولنديغى
وكنديسى غايت تهلكه‌لى برشرير ايدوكى جهتله سرسرى نظامنا-
مه‌سنك اوتنجى ماده‌سنك صراحتى موجبنجه مرقوم سرقت

فعلندن ایکی دفعه برموجب قیودات رسمیه محکوم اولمش بولندیغندن تعریفات قانونیه دائره‌سنده تام مظنهٔ سوء طاقمندن اولمغله حقنده نظامنامهٔ مذکورك اونبرنجی ماده‌سی حکمنجه معاملهٔ لازمه واك آغیر جزا حکم واجرا بیورلمق اوزره اشبو ضبط ورقه‌سی بالتنظیم اوراق متفرعه‌سیله برابردرسعادت مدعی عمومیلکنه تقدیم ومرقوم مصطفی‌ده موجوداً ومحفوظاً اعزام قلنور . تموز ٣٢٦

مرکزمقیدی مرکز معاونی مرکز مأموری
آقسرای پولیس مرکز قومیسری

تنبیه

ضبط ورقه‌لری بوصورتله تنظیم ایدیلور تنظیم اولندیغی اثناده مدعی عمومی ویامستنطق کلورسه بونلره تسلیم اولنور . ونقصان کوریرلرسه اکمال ایدرلر ، وبشقه برتحقیقات حواله ایدرلرسه پولیس وضابطهٔ عدلیه مأموری صفتیله بوامره کوره اجراسنی وظیفه ایدرلر .

مدعی‌عمومی ویامستنطق موقع جرمه کلمزسه تنظیم ایدیلن ورقه مظنون علیه واشیای جرمیه ایله برابر همان کندیلرینه تسلیم وتودیع اولنور .

ضابطهٔ بلدیه وظائفی

ضابطهٔ بلدیه وظیفه‌سی حقیله اکلاشلمق ایچون اول امرده ولایات ودرسعادتك بلدیه دائره مجاسلرندن بحث ایدلملك لازمدر.

ولایات بلدیه اداره‌سی — طشره بلدیه‌لری حقنده قانون موجبنجه هرشهر وقصبه‌ده بربلدیه هیئتی تشکیل ایدلمشدر هر بلدیه هیئتی بلدیه رئیسنك تحت اداره‌سنده اوله‌رق بربلدیه مجلسی ایله برکاتب وبرصندوق امینی ولزومی قدر بلدیه چاوشندن مرکبدر .

بلدیه مجلسلری ، مملکت اهالیسنك املاك صاحبلرندن وتبعهٔ عثمانیه‌دن اولمق اوزره مملکتك بیوکلکنه کوره آلتیدن اون ایکی‌یه قدر درت سنه مدتله اهالی طرفندن انتخاب ایدیلن اعضادن تشکل ایدر. وبو اعضانك نصفی ایکی سنه‌ده بر دکیشدیریلور وآیلق آلمازلر . وخرستیان اولان محللرده بونلرك یاریسی مسلم یاریسی‌ده غیرمسلم اولور . وبو اعضادن الڪچوق رأی قازانان معاشلی اوله‌رق بلدیه رئیسی نصب ایدیلور . بلدیه طبیبی و مهندس وبیطرده بلدیه مجلسنك اعضای مشاوره سندندر .

بلدیه مجلسلرینك وظیفه‌سی ، امور بلدیه‌یه دائر اولان

ایشلرك بالمذاکره قرارلشدیرلمسی، دائره‌نك عادی وفوق العاده موازنه جدوللری وسال محاسبه‌لرینی تدقیق وتنظیم ایتمك، موازنه جدولنه داخل مبالغك صورت صرفیاتنك تعیینی، ودائره‌نك املاکی وارایسه انلرك اداره‌سی وبرسنه‌ده یاپیله‌جق انشاآتك تعیینی وبونلری مزایده ومناقصه‌یه قویمق، بلدیه مأمورلرینك عزل ونصبی، بلدیه صندوغنك آی‌باشی اجماللرینی تدقیق ایله معاملاتی تفتیش ومنهدسلرك کشفیاتنه نظارت ایتمك کبی برچوق وظیفه‌لردر.

مجلس ودائرهٔ بلدیه‌نك امور تحریریه‌سی وحسابیه‌سی واوراق و دفترلرك تنظیم ومحافظه‌سی بلدیه کاتبنه عائددر بلدیه صندوق امینی‌ده کفالت ایله تعیین اولوب بلدیه‌واردات ومصارفنی ایفا ایدر. وسائر رسم وبلدیه ویرکولرینی اخذ وقبض ایلر.

واردات بلدیه، دولتجه تخصیص اولنان رسومات ایله وضع اولنان ویرکولردن اچیلان یوللردن قالان یول فضله‌سی اوله‌رق قالان محللرندن صاتلمسندن وشرفیه نامیله آلنان اقچه‌لردن بلدیه‌لره عائد جزای نقدی لردن قنطار وچکی وکیله و قونطوراتو وذبحیه رسومیله حیوان آلوب صاتمندن آلنان پاره‌لردن دائره بلدیه‌یه ویریلن اعانه وایدیلان هدیه وهبه‌لردن عبارتدر.

بلدیه دائره‌لرینك وظیفه‌سی پك چوقدر. ازجمله: شهر وقصبه‌لرده منتظم یوللر وکوپریلر وصویوللری لغملر وکمرلر

یاپمق شهر وقصبه‌لری تزیین وتنویر ایتمك (سوپوروب فنارلرله آیدینلق ایتمك) یول آچمق ایچون ایجاب ایدن یرلری صاتون آلوب کنیش جاده‌لر یاپمق سوقاقلری صولایوب سوپورمك ، سیرمحللری وکزینتیلی میدانلری وخسته‌خانه‌لر دکزحماملری یانغین طولومبه‌لری یاپمق ، چارشو و بازارده‌کی اصناف وتجارك تمیز مال صاتمه‌لرینه نظارت ایتمك وسرایت ایدن بر خسته‌لق اولمامق ایچون شهر وقصبه‌ده بیسلك براقمامق وحیوان کسمك ایچون قصابخانه‌لر و تیاترولر آچمق ، یوللره آغاج دکمك ، والحاصل برشهر وقصبه‌نك اعماری وسوسلی وتمیز اولمسی ایچون نه‌لازم‌ایسه آنلری یاپمق بلدیه‌لرك وظیفه‌لرندندر .

درسعادت ادارهٔ بلدیه‌سی

درسعادت ادارهٔ بلدیه‌سی، بلدیه دائره‌لریله شهر امانتندن عبارتدر . بلدیه‌قانونی موجبنجه بالعموم استانبول‌یکرمی دائرهٔ بلدیه‌یه آیرلمشدر . هردائرهٔ بلدیه هیئتی ایکی سنه مدتله اهالی طرفندن انتخاب اولنان وآیلقسز اوله‌رق فخریاً ایفای خدمت ایدن سکزدن اون ایکی‌یه‌قدر اعضادن واشبو اعضادن دولتجه تعیین اولنان آیلقلی بر رئیسدن مرکبدر .

بونلردن بشقه هردائره‌نك محاسبه‌جیسی وباش‌کاتب وهندسه‌

خانه و املاك ونفوس وقونطوراتو قلملری بولنمسی لازمدر. (فقط اليوم بونلر تماميله تشكيل ايديلهمامشدر) وايجاب ايدن كاتبلر وبلديه چاوشلری كبی مأمورلر واردر.

استانبولك تنظيم و اصلاحی اشبو يكرمی دائرهٔ بلديه‌يه موقوفدر. بوندن بشقه مبعوثان انتخابی‌ده اشبو بلديه دائره‌لری معرفتيله اجرا ايديلور استانبول بيوك برشهر اولديغی ايچون بلديه دائره‌لرينك اهميتی ويايه‌جقلری ايشلريده چوقدر. بلديه دائره‌لری رئيسی ومجلسلرينك وظيفه‌سی ولايات بلديه‌لری كبی اولديغندن بوراده ذكر ايدلمدی. شهر امانتی، دولت طرفندن تعيين اولنان برشهر امينی ايله بررئيسی ولزومی قدر اعضادن مركب (مجلس امانت) ناميله برمجلسدن، ومحاسبه وتحريرات وهندسه‌خانه‌وصو نظارتی وزنه قلملريله لزومی قدر كاتب وبلديه چاوشی ومفتشلرندن عبارتدر. شهرامينی عموم بلديه دائره‌لرينك ايشلرينه نظارت و (مجلس امانت) ايله (جمعيت عموميهٔ بلديه) رياست ايدر.

(درسعادت جمعيت عموميه بلديه) سی شهرامينك رياستنده اوله‌رق سنه‌ده ايكی دفعه اجتماع ايدوب شهرامانتی مجلس وبلديه مجلسلری رئيسلريله بومجلسلردن كونديريلن ايكی اعضادن مركبدر بو جمعيت عموم استانبول بلديه‌سنك ياپديغی ويايه‌جغی معاملاتی تدقيق وتعيين ايدر، لزومی اولان پاره‌يی استقراض ايدر ويپانقو

وسرکی احداث وکشادایدر وشهرایچون یاپیله‌جق بیوك انشاآتی وسائرخصوصاتی تحت قراره آلنور . [استطراد — استانبول ولایتی ایله شهراماتی بر برینه قلب اولنه‌رق یکی برشکله صوقلمسی یکرمی دائرهٔ بلدیه چوق اولدیغندن آزالتلمسی دولتجه تقرر ایتمشدر .]

ضابطهٔ بلدیه وظیفه‌سی

ضابطهٔ بلدیه وظیفه‌سی — شهر وقصبه‌لرك تنظیمات و تنظیفاتنه وصحت وراحت عمومیه‌یی محافظه ایتمك وتجارت واصنافك مضرصحت اشیاصاتمامسنه دقت ایتمك کبی بلدیه امورینه باقمقدن عبارتدر ضابطهٔ بلدیه هیئتی بلدیه دائره‌لری و شهر اماتی چاوش ومفتشلرندن مرکبدر . فقط ضابطهٔ بلدیه وظیفه‌سیده بو چاوشلردن آلنه‌رق پولیس مأمورلرینه توديع اولنه‌جقدر .

ضابطهٔ بلدیه مأمورلرینك باشلیجه وظیفه‌لری، سوقاقلرده طولاشان دیلنجیلری منع ایتمك ، کیله وقنطار وترازولر حقنده‌کی نظامنامه‌یی محافظه ایدرك اکسیك ترازو ودرهم قوللانلمامسنه و اصناف و تجارك اکسیك اشیا صاتیلمامسنه دقت ایتمك و اصناف و تجارك صحته مضر زهرلی ویا قاریشیق یاغلر واشیا وارزاق صاتمسنه میدان وفرصت ویرمامك، عموماً

شهرك آب وهواسنی وصحت عمومیه‌یی بوزه‌جق شیلری ویانغین وقوعنه سبب اوله‌جق حرکات و افعالی منع ایتمك ، رخصتسز یاپیلان ابنیه‌لری وبرکیمسه‌نك عرصه‌سنه وقوع بولان تجاوزی دفع ایتمك وسوقاقلرده کلوب کچنلری راحتسز ایده‌جك شیلری وکوفه‌جی وصاتیجیلری براقمامق ، آرابه‌جیلرك تعرفه‌دن زیاده پاره آلماملرینه ویوللرده طورماملرینه دقت ایتمك ، وآشجی و قهوه‌جی کبی اصنافك دکانلرینك پیس طورماملرینه نظارت ایتمك وآت و آرابه‌لره حد نظامیسندن فضله یوك یوکله‌دلمسنه محل براقمامق وآچیق قویو وییقلمغه یوز طوتمش خانه ودیوار-لری قپادوب ییقدیرمق کبی وظائفدن عبارتدر .

خلاصه ، شهر وقصبه داخلنده منعی مقتضی وصحت عمومیه‌جه مضرتی موجب احوالك واستراحت وسلامت عامه‌یه متعلق موادك وصورت عمومیه‌ده اصنافه عائد نظاماتك تمامیٔ اجراسی ضابطهٔ بلدیه‌نك وظیفه‌سی جمله‌سندندر . بونلردن بشقه قانون جزاده امور تحفظیه وتنظیفیه‌یه دائر برطاقم ماده‌لروار در که بونلرك برتفصیل بیلنمسی لازم اولدیغی جهتله اشبو ماده‌لر برر برر بیان ایدیلور .

قانون جزانك ٢٥٤ نجی ماده‌سنده :

١ — خانجی ولوقانطه جیلردن کیجه‌لری فنار یاقماسی کندیسنه جانب ضابطه‌دن تنبیه اولندیغی حالده اهمال ایدن .

٢ — انسانلرك قولايلقله كيدوب كلمسنه طوقونه‌جق شيلرى يوللره وضع وترك ايلميان .

٣ — وبو مثللو شيلر حسب الايجاب زقاق وميدانلره وضع اولنديغى وياخود ممر ناس اولان محللرده صويولى ولغم قازيلوبده كيجه‌لرى آچيق قالديغى حالده كلوب كچنلره بر كونه سقطلق اولمامق ايچون ييقلمش اشيا وقازلمش محل اوزرينه بر قنديل وفنار قويميان .

٤ — ويوللر نظاماتنه وخراب اولان ابنيه‌يى تعمير وياييقمق اوزره طرف حكومتدن اولان تنبيهاته مغاير و سوقاقلره سوپروتى وتعفناتى موجب شيلر آتانلر .

٥ — قيدسزلك ايله بر كيمسه‌نك اوزرينه سوپروتى وياپيسلك دوكنلر .

٦ — يولدن كچنلره ضرر ويره‌جك شيلرى سوقاغه آتانلر .

٧ — كرك نظامات ملكيه‌يه وكرك بلديه دائره‌لرى طرفندن نشر واعلان اولنان نظاماته توفيق حركت ايتميانلر . (بر چاريك مجيديه‌دن بش چاريك مجيديه‌يه قدر جزاى نقدى ايله مجازات اولنور .)

٢٥٥ نجى ماده‌سنده دخى :

١ — آتش استعمال ايدن اصناف دكان وفرون وفابريقه‌لر ينك اوجاق وباجالرينى آرالق آرالق تطهير وتعمير ايتميانلر .

٢ — محلات آراسنده ومضرتی موجب اوله‌جق یرلرده فشنك آتانلر .

٣ — شهر وقصبه وقریه ایچنده طبانجه وتفنك آتانلر.

(بش غروشدن یکرمی بش غروشه قدر جزای نقدی آلندقدن بشقه یکرمی درت ساعتدن اوچ کونه قدرده حبس اولنورلر .)

٢٥٦ نجی ماده :

١ — خانجی ولوقانطه‌جیلردن وسائر کرا خانه‌جیلردن کلوب کیدنلری قیدایتمکده واصول اوزره طوتملری لازم کلن دفترلری مأمورینه وقتیله‌ابرازده اهمال وقصور ایدنلر .

٢ — غلبه‌لك اولان محللرده آت قوشدیرانلر .

٣ — محافظه‌لری آلتنده بولنان دلیلر ویبرتجی حیواناتی صالیویره‌نلر .

٤ — دولتك پاره‌سنی کچر بهاسنه آلمقدن امتناع ایدنلر .

٥ — بیوك برحادثه وقایق وکمی قضاسی وصو طغیانی ویانغین وآفات سائره وحیدودلق ونهب وغارت وعلنی برجنایت وفریادعمومی وشکایت وقوعنده طلب‌اولنان خدمت ومعاونته مقتدر ایکن معاونت ایتمیانلر (اوتوز غروشدن اللی‌غروشه‌قدر جزای نقدی‌ایله مجازات اولنورلر .)

٢٥٧ نجی ماده دخی :

١ — ینلمسی صحت وجوده مضر اولان ویاخود دکانلرده

قالوب چوریه‌رك تعفن ایلیان میوه وسائرشیلر دکزه ویا نهره ویاخودخارج شهره آتیلور . بونلری صاتانلردن‌ده اوتوز غروشدن اللی غروشه‌قدر جزای نقدی آلنور .

٢٥٨ نجی ماده :

١ — بالاختیار برآدمك اوزرینه یاخود خانه‌سنه ویا ابنیهٔ سائره‌سنه وحولیسنه وبغچه‌سنه طاش وسائر اجسام ویاپیسلك آتانلر .

٢ — کیرمك حقی اولمیان محللره کیرنلر .

٣ — کچمك حقی اولمیان محللردن کچنلر .

(اوتوز غروشدن اللی غروشه قدر جزای نقدی ویکرمی درت ساعتدن بش کونه قدر حبس ایله مجازات اولونورلر .

٢٥٩ نجی ماده :

١ — دیکرلرینك اموال منقوله‌سنه بالاختیار ایراث خسار ایدنلر .

٢ — دلی ویا مضر ویبرتیجی حیواناتك صالویرمکله ، ویاخود حددن آشوری قوشدیرمق ویایوکلتمك . ویاخود طاش و سائر اجسام صلبه آتمق ، ویا برمحلی قازمق ، ایله برکیمسه‌نك حیوانات وطوارینك هلاکنه یامجروحیتنه سبب اولانلر .

(بوضررلری اوده‌دکدن صکره اللی غروشدن یکرمی بش غروشه قدر جزای نقدی‌یه محکوم اولورلر .)

٢٦٠ نجی ماده :

١ — اهالینك راحتنی سلب ایده‌جك صورتده بلاموجب کورلتی وشماته ایدنلر .

٢ — امر حکومت ایله یاپشدرلمش اولان اعلانات اوراقنی بالالتزام قوپارانلر ویرتانلر .

(اللی غروشدن یتمش بش غروش جزای نقدی ایله اوچ کوندن برهفته‌یه قدر حبس ایله مجازات اولنورلر .)

٢٦١ نجی ماده :

بر کیمسه‌نك آییرلمش ویا اکیلمش ویاخود ایچنده محصولات ومزروعات بولنان اراضیسنه وباغ وباغچه‌سنه حیوان صالیویرن کیمسه .

(اللی غروشدن یتمش بش غروشه قدر جزای نقدی اخذیله مجازات اولنور .)

٢٦٢ نجی ماده :

١ — دکان ومغازه‌سنده وچارشو وپازارده وبنایر یرلرنده اکسیك درهم وترازو وقنطار واولچو وکیله صاقلایان .

٢ — نظاماً تعیین اولنوب قوللانیلان درهم واولچودن بشقه درهم واولچو قوللانان اشخاصدن .

(اللی غروشدن یتمش بش غروشه‌قدر جزای نقدی آلنور .)

٢٦٣ نجی ماده :

١ — نظاماً تعیین اولنان نرخدن (فیأتدن) زیاده‌یه اشیا صاتان (اکمك کبی) .

(اللی غروشدن یتمش‌بش غروشه قدر جزای نقدی اخذ ویکرمی درت ساعتدن اوچ کونه قدر حبس اولنور.)

٢٦٤ نجی ماده :

عمومی یوللر ومیدان وسیر یرلری کبی محللری بوزان ویرچالان کیمسه‌لرده .

(اللی غروشدن یوز غروشه قدر جزای نقدی اخذ واوچ کوندن برهفته‌یه قدر حبس اولنور .)

ایشته قانون جزاده صاییلان وتعریف اولنان اشبو افعالی ضابطهٔ بلدیه مأمورلری منع ایتمکه ومتجاسرلری حقنده لازم کلن راپوری وکشف ورقه‌سنی یاپوب مافوقنه ویرمکه مجبوردر. بونلردن بشقه کرك بلدیه دائره‌لرندن وکرك حکومت وامنیت عمومیه وپولیس مدیریتندن بلدیه امور وخصوصاتنه دائر نشر و اعلان اولنان ویاخود امر وتعمیم بیوریلان هر کونه اوامر وتنبیهاتی ایفایه ضابطهٔ بلدیه (پولیس) مأمورلری مجبور ومأموردرلر .

مداوات ابتدائیه

ضابطه مأمورلری، ایفای وظیفه ایتـدکلری اثناده یاره‌لی وخسته‌لقلی ومعلول کیمسـه‌لره تصادف ایدرلر ایسـه دوقتور کلنجه‌یه‌قدر بوکبی یاره‌لی وخسته اولانلری تداوی ایتملیدرلر. دوقتورلر کلنجه‌یه‌قدر بریاره‌لی تداویسز براقیلورسـه قانی آقا آقا وفات‌ایدر. مأمورلر بویله یاره‌لی ومهلك خسته‌لق وعلتلیلره تصادف ایدرسه بر طرفدن همان دوقتوره واجزاخانه‌لره خبر کوندرمکله برابر دیکر طرفدنده کندیلری بیـان ایده‌جکمز اصول دائره‌سنده همان امداد وتداوی ایتمکه هم‌وظیفةً وهمده انسانیةً بورجلیدرلر.

یاره‌لیلره امداد

برجرم مشهودك تحقیقی ایچون محل حادثه‌یه طبیبندن اول یتیشن برضابطه مأموری یاره‌لی‌یی کورور کورمز، عجله‌امداده باشلاملیدرلر.

یاره‌لیلرده تطبیق ایدیله‌جك امـداد ایکی درلودر: بری هردرلویاره‌ده یاپلسی لازم اولان‌عمومی یاردملر دیکری‌بابیلمه،

قیرلمه، فضله قانامه، کوکس، قارنده‌کی ایچ آلتلرینك یاره‌لنمسی کبی حاللرده‌کی خصوصی یاردملردر .

عمومی یاردملر : ١ یاره‌لی‌یی اویغون بر وضعیته قویمق ، ٢ آغز، برونده‌تنفسی کوجلشدیره‌جك برشی‌وارسه چیقارمق؛ ٣ وجودك صیقیلی یرلرینی کوشتمك؛ ٤ یاره‌نك یرینی آکلامق؛ ٥ یاره‌یی‌میدانه چیقارمق؛ ٦ قانی‌دیکدیرمك؛٧ یاره‌یی تمیزله‌مك؛ ٨ یاره‌یی هوادن قوروتمق :

یاره‌لی‌یی‌ایی بروضعیته قویمق: یاره‌لی‌صرت اوستی‌یاتیریلیر. باشی آلتنه یاصدیقلق ایده‌جك برشی قونور، قول وباجاقلری براستقامتده اوزادیلور .

آغز برونی تمیزله‌مك : آغز وبرونده قان پیختیسی ، چامور کبی تنفسی کوجلشدیره‌بیله‌جك شیلر وارسه هپسی چیقاریلوب، ایچه تمیزله‌نیر .

وجودك صیقیلی یرلرینی کوشتمك : یاقه آچیلیر. یاقه‌لق ، بیون باغی چیقاریلور، آصقی، یلك، قوشاق چوزولور دوکمه‌لر آچیلور .

یاره‌نك یرینی آکلامق : یاره‌یی سویله‌یه‌بیلورسه صوررارق ، سویله‌یه‌مزسه وجودینك هرطرفنه باقه‌رق آکلاشیلور والبسه اوزرنده‌کی یرتیق، یانیق، قان لکه‌لری کبی اشارتلرله یاره‌نك یری آکلاشیلیر .

یاره‌یی میدانه چیقـارمق : یاره چبلاق بر یرده اولمایوب البسه ایچنده اولورسه شبهه‌لی یرده‌کی البیسه سوکیله‌رك ویا کسیله‌رك میدانه چیقاریلیر .

قانی دیندیرمك : [قان قرمزی سیاه دامارلردن کلدیکنه کوره اسم آلیر. قرمزی داماردن کلن قان «نزف شریانی» سیاه داماردن کلن قان «نزف وریدی» ؛ ایجـه داماردن کلن قان «نزف شعری» اك وخیمی نزف شریانیدر. دیکرلری یا کندیلکندن ویا کوچك بریاردم ایله دینه‌بیلیرسه‌ده نزف شریانی قولایلقله دیندیریله‌مز . هله بك بیوك قرمزی قان داماردن کلیورسه انسانی بردنبره اولدیره‌بیلیر. برقانك آقیشنه باقمقله هانکی جنس قان داماردن آقدیغی آکلاشیله‌بیلیر: قرمزی دامارلردن کلن قانك رنکی آچیق قرمزی اولور. وبیوکجه برداماردن کلیورسه کسیك کسیك آتیلوب فیشقیره‌رق آقار ویاره ایله قلب آراسنده‌کی پارچه‌سی صیقیلیرسه فیشقیرمسی آزالیر . ایجه باصیلیرسه قان دینر . سیاه قان داماردن آقان قانك رنکی قویو قرمزیسی یعنی سیاهمسی قرمزی اولور . وفیشقیرمقسزین ، بر دوزی‌یه آقار، قلب ایله یاره آره‌سی صیقلمقله ینه آقار. ایجه قان دامارلردن کلن قان غایت خفیف برصورتده یاییله یاییله آقار] آقان برقانی دیندیرمك ایچون قانك داماردن چقمسنك اوکنی آلمق لازمدر. اهمیتسز، فیشقیرمقسزین برقانامق ایسه یاره اوزرینه اجرا

ایدیلن خفیف بر تضییق ایله دینه بیلیر. یاره‌یی تمیزله‌یوب اوزرینه تیمار طاقمنی قویمق وصارغی ایله آزجق صیقمق بویله خفیف قانامه‌لری دیندیره‌بیلیر. اگر فضله‌قان‌گلیورسه تضییق اصوللری قوللانیلیر. دامار یاره‌ایله‌قلب آره‌سنده یاپرمقله باصیلیر ویاقول، باجاق کبی یرلرده یاره‌نك اوست طرفنی برباغ ایله بوغمق ویا یاره ایچنه تمیز طپالر صوقوب اوزرینی صیقیجه باغلامق ایله یاخود دامار صیقیجی آلاتلر قوللانمقله قان دیندیریلر. بیوك قرمزی دامارلر بوکبی تضییق اصوللرندن بریله صیقشدیریله‌رق موقتاً قان دیندیریلر. صکره کسیلن دامار طبیب ویا اوپراتور طرفندن دیکیلیر.

تضییق اصوللریله قان دیندیرمك

طوغریدن طوغری‌یه یاره‌یی تضییق ایتمك :

۱ یاره‌نك ایچنه تمیز، پاموق یوماجقلرله باصه‌رق یاره‌لانان قان طمارلرینك آغزینی طیقامق.

۲ یاره‌نك دیشاریسندن قان طمارینك کچدیکی یر اوزرینه باصه‌رق یاره‌لانوب آچیلمش اولان‌قان طماردن قان گلمسنی منع ایتمك. . « هانکی اصول قوللانیلیر ایسه قوللانیلسون. قوللانیله‌جق شیلر حاضرلانجه‌یه قدر قانی پارمقله دیندیرمکه چالیشملی، تمیز پارمغی عجله یاره‌نك دلیکنه قویوب طماراوزرینه

باصملیدر . بونی پك چوق یاره‌لیلر کندیلری یاپه‌بیلیر .

یاره‌نك ایچنه تضییق : بر ویا ایکی پارمغی مفاد تعفن باصغی بزلری ویا قایناتیلمش تولبندلرله صارارق پارمقلر یاره‌نك دیبنه صوقیلور . بزلر اوراده براقیلمق اوزره پارمقلر یاواشجه چکیلیر . وبو عملیات برقاچ دفعه تکرارلانوب یاره‌نك ایچی ایجه طولدیریلور . صکره یاره‌یه طولدیریلان طیپانك اوزری برایکی قات باصقی بزیله اورتیلوب بر قاچ صارغی قوی‌ریی ایله صیقیجه صاریلیر . صارغی یوقسه مندیل ، چوره ، بیون باغی کبی برشی قوللانیله‌بیلدیکی کبی باصغی بزلری ویا تولبند یرینه تمیز پاموق ، پیاغی قاو کبی برشیئده اولور .

یاره‌نك دیشاریسندن تضییق : بونکچون شبهه ایدیلن قان طمارینه یاره ایله قلب آراسنده پارمقله باصیلیر . وقول ، باجاق یاره‌لرنده یاره‌نك اوست طرفندن برباغ ایله صاروب صیقمقله تضییق اولنور . قول وباجاق یاره‌لرنده قولك ویا باجاغك شدتله بوکولمسی قان طمارلرینی شدتله صیقه‌جغندن قان قولده دیرسکدن ویا باجاقده دیز طپوغندن یوقاری‌یه چکه‌میه‌جکندن قان دینه‌بیلیر . اکر بویله‌جه قان دینرسه قولی ویا باجاغی بوکلمش وضعیتده طوتدیرمالیدر .

قرمزی قان طمارلرینك تضییق محلی — قرمزی قان طمارلری الك سطحی بولنان ویا پارمقله کمیك آره‌سنه صیقشدیرلمسی

قولای اولان قسمنده تطبیق ایدیلور. قول ویا باجاقده یاره نك حذاسی نرەسی اولورسه اولسون قان طماری دائما یوقاری طرفدن تضیيق ایدلمیذر . یاره الده اولورسه قولتوق آلتندن آشاغیده وقولك اوزرنده بیلك وقول طمارلرینه . . باجاقده اولورسه قاصیقدن آشاغیده اویلوغلك اوك ویوقاری طرفنده کی قرمزی داماری بولوب صیقمق لازمدر. اویلوق قان طماری قاصیق بوکومنك آلتندن، اوموز دامارلریچون کوپریجك کمیکنك همان آرقه سندن واورته سندن کوپریجك قان طمارینه ... بویون یاره لرنده غرتلاقك طیش طرفندن صرت کمیکنه طوغری عموداً باصیلیر. باش یاره لرنده باشنك سطحی قرمزی طمارلری تضییق اولنوب یوز یاره لرنده آلت چکه کمیکنك اوستنده یوز قرمزی قان طماری... آلین وباشنك یان طرفلرنده کی یاره لرده قولاغك اوك کنارندن کچن قرمزی قان طماری باصیلیر . وباشنك آرقه سنده کی یاره لرایچون قولاغك آرقه سنده کی چیقینتی اوزرینه باصیلیر .

یاره یی تمیزله مك

یاره نك کنارلرنده وایچنده بولنه بیلن قان پختیسی توز ، طوپراق، البیسه پارچه لری کبی یابانجی شیلری چیقارمق ایچون ایلکین اللر صابونله وقاینامش صو ابله ییقانوب تمیزله نیر . صکره

قایناتمش صویه باتیرلمش تمیز پاموق ویا تولبند پارچه‌جکلریله یاره‌نك كنارلری ایبجه تمیزله‌نیر . و یاره‌نك ایچنه خفیفجه طوقنه‌رق هردرلو کیرلیکلری تمیزله‌نیر . راقی، قولونیا صویی کبی اسپرتولی برشی‌ایله یاره‌نك كنارینی کوزلجه سیلمکده‌ابیدر. یاره‌یی تمیزله‌مکه یاره‌یی تیمار ایتمك دینور .

یاره‌یی هوادن قورومق

هواده بولنان توز ومیقروبلرك یاره ایچنه دوشوب یاره‌یی آزدیرمامسی ایچون ایبجه تمیزله‌نن بر یاره‌نك اوزرینی آچیق براقیوب برقاچ‌قات تمیزتولبند ویاپاموق‌ایله اورتملی‌واشبواورتولرك دوشمه‌ملری ایچون اوزرلرینی صارغی ایله صارمق لازمدر . یاره اوزرینه قونیلان شیلره تیمار طاقمی اسمی ویریلور .

صارغی صارمق

صارغی صارمقدن مقصد پانسمان طاقملرینی ، تولبند ویا پاموقلری یاره اوزرنده طوتدیرمق ویا صاریلان یره تضییق ایتمکدر. صارغی‌یی ایبجه طوتدیره‌بیلمك ایچون‌ایلك صارغینك اوجنی ایکی دفعه اوست اوسته چویرملیدر . قول، باجاق کبی مخروطی محلره صارغی صارمق ایچون صارغی‌یی اشاغیدن وچقورجه بریردن صارمالیدر . دیرسه‌ك قالچه کبی مفصللرده مفصلی تماماً اورته‌بیلمك‌ایچون صارغی‌یی خچواری صارملیدر.

تیمار پاکتجیکی — حرب پاکتجیکی

تیمارپاکتجیکی قرق سانتیمترو طولنده ویکرمی سانتیمترو عرضنده مضاد تعفن ایکی عدد تولبند باصقیسندن وبرده اوچ مترو طولنده وبش سانتیمتره عرضنده بز بر صارغیدن وبرر قانجه‌لی ایکنه‌دن عبارتدر . بونلرك جمله‌سی صوکچمز برقوماش داخلنده صارلمش بولنور . اشبو تیمار پاکتجیکی مرور زمانله رطوبتله‌نوب بوزلدیغندن کلخانه سریریات خسته‌خانه‌سنده دها قوللانشلی پاکتلر اعمال ایدلمشدر . صو کچمز کاغد ایچنه فناً تمیز بر صارغی قونمشدر . صارغینك بر طرفنده تولبند و بر طرفنده بر پاموق پارچه‌سی واردر . بر ایپلك پارچه‌سی ایله طوتدیرلمشدر . ایکی‌یه آییرمق لازم کلیرسه ایپلك قوپارلمیدر . اوزری تمیز بزله اورتلمشدر . اولدن میقروبلری اولدیرلمش یاقیلرده تیمار پاکتجیکی ایشنی کوره‌بیلیر .

یاره‌لیلره خصوصی یاردیملر

بابیلمق: یاره‌لیلر چوق دفعه بابیلیرلر. بوبابیلمه قورقودن ویاشدتلی صانجیدن و یاخود فضله قان غیب ایتمکدن ایلری که‌بیلیر .

کندندن کچوب بابیلمش اولان یاره‌لی‌یی آییلتمق

۱ .— یاره‌لی صرت اوستی یاتیرلملی.. بلی آلتنه یاصدیقمسی

برشی قویملی، باشنی آلچقجه براقملی. ۲ — تنفسه مانع اوله‌بیلن یاقه‌لق، بویون‌باغی کبی شیلری چیقارملی؛ ایلیکلنمش دوکمه‌لری آچملی؛ قوشاق، آصق کبی شیلری چیقارملی. ۳ — کوکسی وقوللر ایله باجاقلری اسپرتولی برشیله ایصلاتلمش بزلرله اوغمالی؛ یوزینه سرین صوده ایصلاتلمش بزلر قویملی؛ ٤ — تنفس صناعی یاپملی.

قریقلرده امداد

قریق یاره ایله برلکده ایسه اولا یاره‌یه باقملی، صکره یاره ایله برابر قیریقیده صارملی. یاره یوق یالکز قریق وارسه قیریلان یری دستکله‌ملی (اکر دستکلنمزسه قیریلان کمیکک اوجلری بر طاقم اویقونسز حرکتلرله هم زیاده آغری یاپار همده یاننده بولنان اعضایی زده‌لیه‌بیلیر.

قول وباجاق قریقلرنده قریق یرینی دستکله‌مزدن اول قوله وباجاغه طبیعی وضعیتلرینی ویرملی وقریلان طرفک یانلرینه جبیره دیدکلری قریق تخته‌لرینی قویملی (حاضر یاپیلمش جبیره‌لر یوقسه تخته ویامقوله پارچه‌سی، باستون، سونکو قینی، قیلنج قینی کبی برشی آلنیر واوزرلری بز، پاموق ویاصمان ایله اورتیلور) صکره صارغی، بویون باغی، سیجیم، تفنک قایشی کبی برشیله صارملی.

یاجاق قیریقلرنده قیریلان باجاق صاغلام باجاغه یاقلاشد.

یریلور، اوزون برقیریق تختەسی ویابرتفنك‌ایله برلکدەصاریلیر. قیریلان قولی قیمیلداتمامق ایچون منديل، یمنی، بویون‌باغی کبی برباغ ایله بویونە آصـملی و یاخود جاکت و پالطونك بر ایکی دوکمەسنی آچەرق قولی آرەلق یرە صوقوب بوکوك طوتملیدر.

باش، کوکس وقارنی دەلن یارەلردە امداد

بوکبی آغر یارەلیلری صارصمقدن صاقنملی. یارە اوزرینە آزتضـییقلی برتیمار یاپملی و یارەلی کندندە دکلسـە هیچ برشی ایچیرتمەملی . قارنندە یارە اولانلرە کندیسی صو ایستەسە دخی ویرمەملی‌در .

یارەلیلرك و خستەلرك نقلی

یارەلی یورویە بیلدیکی وقت بر کشی ویا ایکی کشی قولنە کچەرك یاردیم ایدیلەبیلیر . اکر یورویەمزسـە ، فقط یارەسی پك آغیر دکلسە وچوجق ایسە برکشی قوجاغنە آلوب طاشیە بیلیر . طاشیرکن یارەلی طرفی کوکسنە چارپمامغە دقت ایتملی . اکر بیوکسـە ایکی کیشی ، بری باش بری آیاق طرفندن قاورایوب کوتورەبیلیر . یارەلی اوزاق بریرە نقل ایدیلەجکسە سدیە ، تسکرە قوللانیلور .

خستەیی سدیە ویا تسکریەیە یرلشـدیررکن هیچ بریرینی اینجیتمەمکە و اصلا صـارصمامغە دقت ایتملیدر . لکن سـدیە ،

تسکره بولنه‌مازسه اوزمان اونك یرینی طوته‌بیله‌جك بر شی بوللی .. قابوت ، چارشاف، چوال، مردیون و سائره ایشه یاره‌یه‌بیلیر . خسته‌لرده عینی وجهله نقل ایدیلیر .

§

آنسزین باش کوسترن برقضا ویا خسته‌لکده حکیم کلنجه‌یه قدر یاپیله‌جق ایلك یاردیملر

یاره‌لره ایلك یاردیم

یاره میدانده دکلسه البیسه‌یی کسه‌رك ویا سوکه‌رك یاره‌یی میدانه چیقارملی؛ یاره‌یی تمیزله‌ملی. تمیز برپارچه‌پاموق ویاتولبند قایناتمش صویه ویا آزاجق اسپرتو ، راقی‌یه دالدیروب یاره‌نك کنارلرینی‌ایچه تمیزله‌ملی، یاره‌نك ایچنده یبانجی برشی براقاملی. اکر قان آقیورسه ، قانی دیندیرملی . قانك کلدیکی یره تمیز پاموق ویا تولبند قویوب اوزرینه پارمقله باصیلیر یاخود یاره اوست طرفندن باغلانیر . اکر قان فیشقیره‌رق فضله کلیورسه تمیز بر تخته ویا طاش پارچه‌جغنی برتمیز تولبندك ایچنه قویوب صارملی. صکره بزك‌ایکی اوجنی بردوکوملی حلقه ایله باغلاملی. وحلقه‌نك دوکوملی یرینه برچبوق پارچه‌سی صوقه‌رق یاواشجه بوکوب چویرملی، بوچوریلدکجه ایچنده‌کی طاش ویاتخته پارچه‌سی یاره‌نك اوزرینی صیقیشدیروب قانی دیندیره بیلیر. یاره‌یه تیمار

پانسمان یاپملی. تمیزله‌ن‌وقانی دیندیریلن یاره‌اوزرینه تیمار یا کتیجیکی وارسه اونکله یوقسه اونك یرینی طوته‌بیله‌جك پانسمان طاقملری تمیز تولبند ویاپاموق قویوب اوزرینی صارملی .

یاره‌لی‌یی کتورمك : یاره‌سنه پانسمان یاپلمش یاره‌لی اگر آیاغندن یاره‌لنمش ایسه کندی کندینه یورویه‌میه‌جکندن یا ال اسکمله‌سی اوزرینه اوطورته‌رق ویا قوجاقده طاشیه‌رق یاخود سدیه تسکره اوزرنده کتوریلور .

اگر یاره باشنده ایسه بزکشی یاره‌لنك قولنه کچه‌رك کوتوره‌بیلیر . باشنده‌کی یاره آغیرجه ایسه سدیه ایله کوتوریلور . یاره‌لیلری کوتوررکن اصلا صارصماملی، بریره چارپماملی، یاره اوزرینه هیچ برشیله طوقونماملی، یاره‌کوکسی ویا قارنی‌ده‌لنمش بر یاره ایسه هکیم کلمه‌دن خسته‌یی هیچ قیملداتماملیدر . (یاره اوزرینه اورومجك آغی، کیرلی بز پارچه‌سی، توزلی یاغ مرهم، صوغان‌کبی میقروبلرله ملوث شیلری قویماملی ویاره ایچنی هیچ برشیله قورجالاماملی .)

قیریقلرده ایلك یاردیم

قیریلان یری میدانه چیقارملی . البسه‌لری کسه‌رك ویا سوکه‌رك قیریق میدانه چیقاریلیر. قیریغك بولندیغی یره کوره وجوده وضعیت ویریلیر . اگر قیریق باشده ایسه قیریقلی‌یی اوزون یاتیریلوب باشنی یوکسکجه طوتملی اگر باجاقده ایسه

باجاغنی یوکسلتملی. قیریق یرنده یاره وارسه ایلك اوکجه یاره‌یی باقملی . یاره‌لرده اولدیغی کبی یاره میدانه چیقاریلیر ، تمیزله‌نیر ، قانی دیندیریلیر. قیریغی قملدانماز برحاله کتیرملی . اکر قیریق قولده ایسه، قول بوینجه؛ باجاقده ایسه، باجاق بوینجه؛ بیلکلرده ایسه، بیلکلردن اوزونجه وقیریق یرینك بچمنه کوره اینجه‌تخته ویا قالینجه مقوا پارچه‌لری کسوب قیریق اطرافنه قونیلیر واو- زرلری صیقجه صاریله‌رق قیریق قیملدانماز برحاله کتیریلیر . قیریلان باجاقسه، صاغلام باجاغه باغلانه‌بیلیر. قیریقلی‌یی کتورمك طبقی یاره‌لیلر کبی کتوریلور .

(کوتوررکن قیریق کمیك اوجلرینك بر برینه سـوروتمه‌- مه‌سـنه باقملی ، قیریق پارچه‌لرینی قیملداتمغه قالقشماملی ، قیریق یرینی قیملدانماز برحاله‌کتیرمه‌دن خسته‌یی یردن‌بره قیملداتماملی.)

بورغولمه‌ده ایلك یاردیم

بورغولان یرك اوزرینه صیق‌صیق صغوق صویه باتیرلمش بزلر قویملی ، ویاخود بورغولان یری ، بول صـو ایله ییقاملی وآغریسی ، شیشی کچنجه‌یه قدر قیملداتماملی، و خفیفجه آشا- غیدن یوقاری‌یه طوغری اوغملیدر .

بورغولان یر اوزرینه یپس یاغلر، کسکین صولر قویماملی وسلوك یاپشدیروب قانده آلماملی .

بره‌لمه‌ده ایلك یاردیم

بورغولمه‌ده‌کی یاردیملر یاپیلیر . بره‌له‌نن بر أل ، آیاق کبی صویه دالدیریله‌بیله‌جك بر یر ایسه صغوق صوده طوتوللیدر . صودن چیقاردقدن صکره اوزرینه صغوق صوده ایصلانمش بزلر قویملیدر .

بره‌له‌نن یری قادینلرك یاپدیغی کبی دوکمه ، یاره‌کبی شیلرله باصدرمغه صواشاملی واوزرینه پیس یاغلر سورمه‌ملی و سلوك یاپشدیروب قان آلاملیدر .

چیقیقلرده ایلك یاردیم

چیقیق یرینه صوئوق صوده ایصلاتیلوب صیقلمش یاش بزلر قویملی؛ صویه دالدیریله‌بیله‌جك بر یرایسه همان صویه صوقوب برآز صوده طوتملی. اویناق یرندن چیقان کمیکی یوواسنه صوقمغه چالیشمالی. بونکله برابر یاکلش برایش یاپمه‌مق ایچون هکیمی بکله‌ملیدر .

(چیقیق یرینه پیس یاغلر، صولر قویماملی. سلوك یاپشدرماملی. چیقیغی یرینه یرلشدیرمك ایچون فضله اوغراشاملی .)

یانیقلرده ایلك یاردیم

طوتوشان یرینی سوندورملی. اوزرینه برچاکت ، یورغان کبی برشی آته‌رق باصدیریلیر، خفیف یانیقسه اوزرینه یاسودالی

صو ویا تمیز صوئوق صوده ایصلادلمش بزلر قویملی و (ال آیاق کبی بر یرایسه) یاتان یری بویله بر صو ایچنه دالدیروب بانیو ایتملی . بادم یاغی . زیتون یاغی، غلیسرین کبی بریاغ سورملی، یانیق اورته درجه‌ده اولوب اوزرنده قبارجقلر وارسه قبارجقلری آلت طرفندن علودن کچیرلمش برایکنه ایله دلملی، صکره اوزرینی زیتون یاغی، یانمش کیرج صویی قاریشدیره‌رق یاپیلان یانیق مرهمنی سورملی یاخود عادتا یاره‌لرده اولدیغی کبی پانسمان یاپملی. آغیر یانیق ایسه عجله هکیم چاغیرمه‌لی وهکیم کلنجه‌یه قدر یانیغك آتشنی آلمق ایچون اوزرینه تمیز صوئوق صوده ایصلادلمش تولبندلر قویملیدر آغز ، بوغاز یانمسنده ایسه ابه‌کومه‌جی حتمی کبی یوموشاتیجی شیلری چای کبی یاپوب غرغره ایتملی .

(خسته اوشوتمك ، قبارجقلری قوپارمق ، یانیق اوزرینه چورچوب قویمق ، یانیغی ازدیریجی یاغلر سورمك ویا کیرلی بزلر قویمق پك ضررلیدر .)

اوتالانمه « زهرلنمه‌ده » ایلك یاردیم

وجوده کیرن زهری چیقارمغه چالیشملی . بونك ایچون قی ایتدیرمك . سورکون ویرمك ، ترلتمك ادراری آرتیرمق لازمدر. قی ایتدیرمك ایچون . خسته‌نك بوغازینه پارمق ویا بر توی صاله‌رق کوچك دیلنی غیجیقلاملی ویا بول ایلیق صو

ياخود طوزلى وياياغلى ، صابونلى برصو ايچيرمليدر . سوركون ويرمك ايچون. بول صوايچيرمك، طوزلى ويا صابونلى صوايله اشاغيدن تنقيه ياپمق ويا برسوركون علاجى ايچيرمك لازمدر. ترلتمك ايچون . بول صيجاق صو ، چاى اخلامور كبى برشى ايچيرملى. ادرارى آرتديرمق ايچون. بول صو، سود، ايچيرمك لازمدر. اكر زهر هنوز يوتيلمش ايسه زهر معده‌ده ايسه قى ايتديرمك . ارادن ايچه كچمش ايسه يعنى زهر باغيرصقلره كچمش‌سه هم قى هم سوركون ويرديرمك . دها زياده اولمش‌سه يعنى زهر قانه قاريشمشسه هم ترلتمك وهمده‌ادرارى آرتديرمق لازمدر .

زهرله‌نن اويوشوقلق كوسترر ، اوشورسه وجودى اوياندرروب ايصتمق لازمدر . خسته‌يى اويوتماملى وجودينى اسپرتو كبى برشيئله اوغملى وصيق صيق بول وقيو ساده قهوه ايچيرمليدر. زهرله‌نن صايقلايوب صيچرايورسه وجودينى صيجاق صويه باتيريلوب صيقلمش ايليق چارشافه صارملى ويا ايليق صويه طالديرملى ، اكر تنفس كسيلمش ، بوغولمش بر حالده ايسه همان تنفس صناعى ياپملیدر. زهرك جنسى بيلنيرسه جنسنه كوره برپان زهر ويرمليدر . صو هر زهرك پان زهريدر . قى ايتديرمك ، سوركون ويرمك ، ترلتمك ، ادرارى بوللاتمغه وزهرك قوپولوغنى صولانديرمغه‌يارار. زهرك جنسى بيلنميورسه

حكيم كلمه‌دن هيچ بر پان زهر ويرمه‌ملی. كبريت باشی‌ايله يعنی فوسفورله زهرله‌نلره سوت وياغلی شيلر ويرمه‌ملی .

بايلمه‌ده ايلك ياردیم

بايلان كيمسه‌يی شيلته، يتاق كبی برشی اوزرينه اوزاتوب ياتيرملی، باشنی آلچقجه‌وقوللرينی‌يوكسكجه بولنديرملی،اليبسه‌سنی آچملی، يوزينه صغوق صو سرپملی، برونه كسكين سركه، لقمان روحی ، نشادر روحی كبی برشی قوقلاتملی ، بوغازينی كوچك برتوی‌قلميله تجيقلاملیدر. بايلمشك‌باشنی‌يوقاری‌يه قالديرماملی.

برون قانامه‌سنده ايلك ياردیم

قانايان برون دليكنك اوته طرفنده‌كی قولی بر قاچ دقيقه قالقمش‌طوتملی، خسته‌يی‌سرين بريره‌آلوب تازه هوا آلديرملی، آلننه صغوق‌صو بزلری قويملی، برونه صيجاقجه صو وياصيجاق طوزلی صو چكمه‌لی. آياقلری صيجاق سركه‌لی صويه داليرمه‌لی، قان كلن دليكی‌پاموقله طيقاملی برونی قانايانی پك صيجاق يرده طوتماملی .

آغزدن قان كلمسنده ايلك ياردیم

آغزندن قان كلن كيمسه اوزون ياتملی‌سرين وهوالی‌بريرده اوطورمه‌لی، صيجاق ييوب‌ايچمه‌ملی ، كوچوك بوز پارچه‌لری قويمالی، براز طوزلی‌صو ويا ايصيرغان‌حاشلامه‌سی‌صوينی‌ايچيرملی.

كوزه چوب قاچسنده ايلك ياردیم

كوزه توز كيرپيك، چوب كبی برشی قاچنجه برپارچه‌جك پاموق ويا كاغدی پك اينجه برسيغاره كبی بوكوب كوز قپاغنی چويرملی، توز، چوب، كيرپيك، صاچ ، هرنه وارسه بويله‌جه آلمغه چاليشملی ، كوزه قاچان دمير توزی كبی شيلر صاپلانوب قاليرسه چيقارمغه اوغراشلمايوب هكيمه كوسترلمليدر. كوزی اوغمقسزين بول صو ايله ييقاملیدر. «كوزی اوغماملی ، باتوب صاپلانان شيلری سيوری اوجلی برآلتله المغه قالقيشماملی . »

قولاغه سينك، پيره، ويا توز كبی برشی قاچسنده ايلك ياردیم

قولاغه بر قاچ دامله تميز زيتون ياغی داملاتملی و يا ايليق صو شرينغه ايتملی . قولاغه كيرن شيلری چيقارمق ايچون قولاق ايچنه برشی صوقماملیدر .

صوده بوغولانلره ايلك ياردیم

صودن چيقاريلان بوغولمشك اليسه‌سنی صويوب آغزينی برونی تميزلملی . قوم، كوپوك كبی شيلری چيقارملی ، يوتديغی صولری چيقارملی . بوغولمشی يوزی قويون ، قارنی اوسـتنه ياتيرملی و قارننك آلتنه ياصـديقلق ايده‌بيله‌جك برشی قويملی ، تنفس صناعی ياپملی : قوللر ديرسـكلردن ياقالانوب قولاقلرينه

کوتوریلور، صکره کوکسك یانته کتیروب باصیلیر و یادیل بر
کرته‌ده چکیلوب براقیلیر .

بتون وجود اوغولور و وجودی ایصتمق ایچون خسته
صیجاق صوده ایصلاتیلوب صیقلمش چارشافه صاریلیر، وجودك
هر طرفندن بزلره صارلمش صیجاق صو شیشه‌لری ویا صیجاق
طوغله دولاشدیریلیر، بوغولمش کندی کندینه تنفس آلنجه‌یه
قدر بر قاچ ساعت یاردیم ایتملی . «یوتدیغی صویی چیقارمق
ایچون اصلا باش آشاغی آصماملی ، فضله صارصماملی ، کندینه
کلمه‌دن هیچ برشی ایچیرمه‌ملی . »

اون ، اینجه قوم کبی بر کومه ایچنه کومیلوب بوغولانلره
ایلك یاردیم

آغز، برون، بوغازده‌کی اون ویا قوملری چیقارملی وصکره
صوده بوغولمشلره یاپیلان یاردیملری یاپملی .

آصیلانلره ایلك یاردیم

سیاست میدانده کیلردن ماعدا دیکر اصیلانلرك بوغازنده‌کی
ایپی چیقارملی، البیسه‌لری کوشتملی، تنفس صناعی یاپملی ، ایپی
کسمکده شبهه‌لی بولنماملی .

نفسی کسیلنلره ایلك یاردیم

تنفس کسن هر نه ایسه خسته‌یی اوندن قورتارملی. آچیق

هوایه چیقارملی، وجودی اوغملی ، یوزه صو سرپملی . تنفس صناعی یاپملی . « خسته‌یی صیجاق بر یاتاغه قویمالی ؛ قیزغین کونشه قارشی طوتمالی و کسکین بوغولری تنفس ایتدیرمه‌ملی . »

صیجاق ویا کونش اورمشلره ایلك یاردیم

خسته‌یی کولکه‌یه یاتیرملی ، الیسه‌لرینی کوشتملی ، باشنه صوئوق صوایصلاتیلمش بزلر قویملی وباشنی یوکسك بولندیرملی ایاقلرینی صیجاق صویه دالدیرملی، وجودی اوغملی، اشاغیدن صابونلی ویا طوزلی صوایله تنقیه یاپملی . « بوزلی صو ایچیرملی، سلوك یاپشدیرمامل. باشنی آلچاق براقمامل . »

صوئوقدن طونمه‌ده ایلك یاردیم

صوئوقدن طونان کیمسه‌یی بردنبره صیجاق بریره کوتورمامل. ایلك اوکجه صوئوق بر اوطه‌یه قویملی ، الیسه‌لرینی کسملی ؛ وجودینی قارله و یا بوزلی صویه باتیرلمش بزله اوغملی ؛ بویله طونمش قلانی قیملداتمامليدر. یواشجه ایصتملی. کندینه کلنجه بر صیجاق قهوه ایچیرملی طونمشی بردن بره صیجاق اوطه‌یه ویا آتش قارشوسنه قویمامل کندینه کلمه‌دن هیچ برشی ایچیر-ماملی ایچکی هیچ ویرلمه‌ملی . »

ییلدیرم اورمه‌سنده ایلك یاردیم

خسته‌یی هوالی بریرده آملی، الیسه‌لرینی کوشتملی، یوزینه

صو سریملی وجودینی اسپرتولی شیلرله اوغملی ، تنفس صناعی
یاپیملی .

صرعه‌لی‌یه ایلك یاردیم

خسته‌یی اوزون یاتیرملی ، الیسه‌لرینی آچملی ، بریرینی چارپوب
یاره‌لانمامسنه باقملی . « کریلن قول وباجاقلرینی بوکمکه قالقیشماملی ،
کندینه کلمه‌دن هیچ برشی ایچیرمه‌ملی . »

باییلمه ― « باشه قان اورمه ― دامله‌ده » ایلك یاردیم
خسته‌یی یاتیرملی وباشنی قالدیرملی هوالی براوطه‌یه قویملی . باشنه
صوئوق صوده ایصلادیلوب صیقلمش بزلر قویملی آیاقلری
صیجاق صویه دالدیرملی .. بالدیرلره حردال کاغدی کزدیرملی .
یارم تنقیه یاپملی . وبیوك صودلیکی کنارلرینه سلوك یاپشدیرملی .
(دامله ایناتلره اسپرتولی برشی ایچیرمه‌ملی . وباشنی آلچق
بولندیرمه‌ملی .)

باییلمه « باشدن قان چکلمسنده ایلك یاردیم »

خسته‌یی یاتیرملی . وباشنی قالدیرماملی ، آلچاق بریره قویملی
وجودینی اسپرتولی شیلرله اوغملی . « باشنی یوکسك طوتماملی ،
آیاقلرینی صیجاق صویه قویماملی وسلوك یاپشدیروب قان آلماملی . »

کندندن کچمش سرخوشه ایلك یاردیم

سرخوشه قی ایتدیرملی . کوچك دیلنی پارمق ویا تویله
غیجیقلاملی ویا بول ایلیق صو ایچیرملی . براز قی ایتدکدن صکره

بش اون داملهٔ نشادر روحنی براز شکرلی صو ایچنده ایچیرملی.
«سرخوشی یك صیجاق براوطه‌یه یاتیرماملی.»

قودوز حیوانلرك ایصیرمسنده ایلك یاردیم

ایصیریلان قودوز آشیسی اولان بر مملکتده ایسه عجله اورایه کیتملی. اگر بویله بر یردن اوزاقده ایسه ایصیریلان یرك اوست طرفنی صیقیلوب باغلاملی، ایصیریق یرینی قاناتوب صوایله ییقاملی وبردمیر پارچه‌سنی قیزدیروب یاره‌یی داغلاملی «ماشا، اناختار، چیوی کبی هردمیر پارچه‌سی ایشه یارار. قرمزی بیاض اولنجه‌یه قدر قیزدیرملی.» عجله قودوز آشیسی یاپیلان خسته خانه‌یه «داءالکلب تداویخانه‌سنه» کوندرملی. قودوز کوپکك کوزلری فیرلار، دیلی صارقار.

زهرلی حیوانلرك صوقمسنده ایلك یاردیم

قودوز یاره‌سنده اولدیغی کبی یاره‌نك اوست طرفندن باغلایوب صیقملی، یاره‌یی براز قاناتملی بول صو ایله ییقاملی، ایصیریلن یرده آری، عقرب دیکنی کبی برشی وارسه جنبزله چکوب چیقارملی، اسپرتولی برصو ایله ویاخود صولاندیرلمش نشادر روحی ایله یاره‌یی اوغملیدر.

قره قبارجقده ایلك یاردیم

بریرده قره قبارجق چیقنجه عجله داغله‌ملی وهکیمه کوسترملی.

قوش پالازنده ایلك یاردیم

بوغازده بیاض دری پارچه‌لری کوزوکنجه عجله هکیمه کوسترملی . وهکیم کلنجه‌یه قدر لیمون صوی ایله غرغره یاپدیرملی .

قره صیتمه‌ده ایلك یاردیم

سولفاتو ایچیرملی ویاتنقیه یاپملی وهمان هکیم چاغیرملی.

قوم صانجیلرنده ایلك یاردم

صانجیان یره صیجاق صوده ایصلاتیلوب صیقلمش بزلر قویملی . تنقیه یاپملی . عجله هکیم چاغیرملی .

کور باغیرصاق اوجی آتشلنمسنده ایلك یاردم

هیچ برشی یه‌یوب ایچمه‌ملی. عمل علاجی ایچمه‌ملی. وتنقیه یاپماملی . عجله هکیم چاغیرملی .

تعبیرات واصطلاحات قانونیه لغتجه‌سی

توقیف — محکوم اولمایان برکیمسه‌یی تحقیقات واستنطاق اثناسنده برمدت آلیقویمق .

موقوف — توقیف اولنان کیمسه .

توقیفخانه — موقوفلری آلیقویمق ایچون اولان بنا .

موقت توقیف مذکره‌سی — برکیمسه‌نك اوتوز برکون توقیفی ایچون مستنطقك ویردیکی رسمی برمذکره‌در .

غیر موقت توقیف مذکره‌سی — بر کیمسه‌یی بر حکم چیقنجه‌یه قدر الیقویمق ایچون مستنطقك ویردیکی رسمی بر مذکره‌در.

مظنون علیه — حقنده ، علیهنده جنایت وجنحه وقباحت جرمی رسماً اسناد وادعا اولنان کیمسه .

متهم — هیئت اتهامیه‌دن جنایتله اتهام اولنان مظنون علیه.

مجرم — جنایت نوعندن برجرم ایشله‌دیکنه قرار ویریلن متهم .

محکوم علیه — علیهنده، حقنده جنایت وجنحه وقباحت جزالری ویاخود تضمینات وضرر زیان حکم اولنان کیمسه .

مسئول بالمال — بشقه‌سنك یاپدیغی برجرمدن طولایی کندیسنك ضرر وزیان اوده‌مسی لازمکلن کیمسه .
محکمه — برحکم وقرار ویریلن محل .
بدایت محکمه‌سی — قباحت وجنحه دعوالرینه باقان محکمه .
استیناف محکمه‌سی — جنحه دعوالرینی تکرار وجنایت دعوالرینه طوغریدن طوغری‌یه باقان محکمه .
تمیز محکمه‌سی — قباحت، جنحه ، وجنایت دعوالرنده قانونه واصول محاکمه‌یه مخالف برجهت اولوب اولمادیغنه باقان محکمه .
درجهٔ اولی‌ده حکم، بدایةً ویریلن حکم ، حکم قطعی — استیناف وتمیزی قابل اولان حکم .
درجهٔ ثانیه‌ده حکم، استینافاً ویریلن حکم، درجهٔ اخیره‌ده حکم — یالکز تمیز ایدلمسی ممکن اولان حکملر .
استیناف دعوی — درجهٔ اولی‌ده ویریلن بر حکمك فسخیله یکیدن باقلمسی ایچون دعوی ایتمك .
فسخ حکم — بدایةً ویریلن بر حکمی استیناف محکمه‌سی بوزوب یکیدن دعوایه باقمق .
نقض — بدایةً ویا استینافاً ویریلن برحکمی محکمهٔ تمیز بوزوب یکیدن باقمق اوزره حکمی ویره‌ن محکمه‌یه کوندرمسی .
تمیز دعوی — جنایته دائر حکملر ایله درجهٔ ثانیه‌ده

ویریلن قباحته ، ودرجهٔ اولیده ویریلوب استینافاً تصدیق اولنان ویااستیناف مدتی کچن حکملرك نقضنی دعوی ایتمك .

هیئت اتهامیه — برکیمسه‌نك جنایتله مظنون علیه یعنی متهم اولوب اولمادیغنه قرار ویره‌ن هیئت .

اتهام مضبطه‌سی — جنایتله مظنون علیه اولانلرك اتهام اولندقلرینه دائر هیئت اتهامیه‌دن ویریلان قراری حاوی مضبطه .

اتهام نامه — هیئت اتهامیه‌دن جنایتله اتهام اولنه‌رق اتهام مضبطه‌سی ویریلن شخص حقنده مدعیٔ عمومینك جنایت محکمه‌سنه ویردیکی تقریر ، راپور .

مفسوخیت ادعاسی — جنایتله اتهام اولنان کیمسه‌نك ویاخود مدعیٔ عمومینك ، اتهام مضبطه‌سنی فسخ ایتدیرمك ایچون تمیز محکمه‌سنه ویردکلری استدعا .

جنایت محکمه‌سی — صرف جنایت دعوالرینه باقان محکمه .

استنطاق نامه — مظنون علیه اولان کیمسه‌لره مستنطق طرفندن صوریلان سؤاللر و مظنون علیه طرفندن ویریلان جوابلرك وسائر قرارلرك یازلدیغی اوراق رسمیه .

استجوابنامه — کرك مظنون علیه وکرك شاهد وسائره‌یه مستنطقدن بشقه مأمور سؤال وجوابلری یازدیغی ورقه .

مستنطق — مظنون علیهلری ومدعی وشاهدلری استجواب واستنطاق ایدن مأمور .

قرار نامه — مظنون علیه ویا مسئول بالمالك محاکمه‌سنه ویامحاکمه‌سنه لزوم اولمدیغنه ویاخود دعوی اولنان فعلك جرم اولمادیغنه ویا کندی وظیفه وصلاحیتی خارجنده بولندیغنه دائر مستنطق طرفندن استنطاقنامه‌نك نهایتنه یازیلان فذلکه بیان اولنان مطالعه‌در .

منع محاکمه قراری — استنطاقدن صکره مظنون علیهك جرمی ویامسئول بالمالك مسئولیتی آکلاشلمازسه محاکمه‌لرینه لزوم اولمادیغنه دائر ویریلن قرار .

لزوم محاکمه قراری — استنطاقدن صکره مظنون علیهك جرمی و مسئول بالمالك مسئولیتی آکلاشلنجه محکمه‌ده محاکمه اولملرینه دائر ویریلن قرار .

ادعا نامه — مظنون علیه ویامسئول بالمال حقنده علیهنده مدعیٔ عمومینك محکمه‌یه اقامهٔ دعوی ایچون ویردیکی تقریر .

طلبنامه — مظنون علیه و مسئول بالمال اولانلر حقنده مدعیٔ عمومینك مستنطقه اقامهٔ دعوی ایدرك تحقیقات اجراسنی ایسته‌دیکی تقریر .

اعتراضنامه — مستنطقك قرارلری و حکم غیابلری

ومظنون علیهك مستنطق طرفندن تخلیه‌سی ایچون اعتراضی حاوی تقریر .

دعوتیه — حقوق دعوالری ایچون تعیین اولنان کونده محکمه‌یه کلمك ایچون کوندیریلن ورقه .

جلب مذکره‌سی — مظنون علیه ومسئول بالمال ومدعی ومشتکی وشاهد ومخبرلرك مستنطقه ویا محکمه‌یه کندیلکلرندن کلملری ایچون کوندریلان ورقهٔ رسمیه .

احضار مذکره‌سی — جلب مذکره‌سیله کلمه‌ین مظنون علیه ویا مسؤل بالمال ویاخود شاهد ومخبرلرك مستنطقه ویا محکمه‌یه پولیس وژاندارمه واسطه‌سیله جبراً کتیرلملری ایچون ورقهٔ رسمیه .

تحری امری — دردست ایدیله‌میان مظنون علیهك وآرانلمسی لازمکلن اشیا والات جرمیه‌نك آرانیلوب بولنمسی ایچون ویریلان امرنامهٔ رسمی .

اختلاطدن منع — استنطاقده بولنان مظنون علیهك بشقه‌لریله کوریشمه‌مسی ومخابره ایده‌مامسی وحتی اشارت بیله ایده‌مامسی ایچون آیری بر محلده بولندیرمق .

وظیفه — ذات مصلحتجه اولان حق قضا یعنی بر محکمه ومستنطقه نه‌کبی دعوالره باقلمسی قانوناً تعیین ایدلمش وآیرلمش ایسه اودعوالره باقمسی خصوصنه وظیفه دینور . مثلا جنحه

دعوالرینه باقمق جزا محکمه‌لرینك وظیفه‌سیدر . آله‌جق دعوا-
لرینه باقمق جزا محکمه‌لرینك وظیفه‌سی دکلدر .

حقوق محکمه‌سنك وظیفه‌سیدر . شو حالده حقوق دعوا-
لرینه باقمق جزا محکمه‌لرینك وظیفه‌سی خارجنده و کذا حقوق
دعوالرینه باقمق حقوق محکمه‌لرینك وظیفه‌سی داخلنده‌در .

صلاحیت — محل مصلحتجه اولان حق قضا یعنی بر
محکمه و مستنطقك قانوناً تعیین اولنان دائره‌سی داخلنده اولان
دعوالره باقمسی خصوصنه صلاحیت دینور مثلا : ازمیرده
اولان بر جنحه دعواسنه باقمق ازمیر جزا محکمه‌سنك
صلاحیتیدر . یوقسه استانبولده وقوعه کلن برجنحه دعواسنه
ازمیر جزا محکمه‌سنك باقمسی صلاحیتی خارجنده‌در .

قرینه — شبهه‌لی اولان بر شیئك حقیقتنه جزئجه
یاقلاشمق .

قرینهٔ قاطعه — شبهه‌لی اولان برشیئك حقیقتنه یاقلاشمق،
ایرمك .

دلیل — مجهول اولان « بیلنمه‌ین » بر شیئك کشفنه
ومعلوم بولنان « بیلنن » شیئك صحتنه واسطه اولان دلالت
ایدن‌شی .

اماره — نشان وعلامت .

شاهد — وقعه‌یی کوزلریله کورەن برکیمسه .

برائت — برجرم ایشله‌مامش اولمق، ونفسنده برکیمسه‌نك حقی بولنمه‌مق. مثلا: فلان ضرب جرمندن برائت ایتمشدر. دینلورکه اوکیمسه‌نك ضرب فعلنی وقوعه کتیردیکی ثابت اوله‌مامشدر. دیمکدر.

عدم مسئولیت — قانوناً جزالندیرلمیان فعللر.

کفالت نقدیه — مظنون علیهك مدعیٔ عمومی و مدعیٔ شخصی وشاهد وسائره‌نك محاکمه مصرفلری وجزای نقدی ایچون عدلیه وزنه‌سنه ویامال صندوغنه تسلیم ایلدیکی آقچه.

حکم وجاهی — مظنون علیهك کندیسنه ویاوکیلنه قارشو تفهیم اولنان حکمدر. مثلا سن شو قدر آی حبس جزاسنه محکوم اولدك کبی.

حکم غیابی — محکمه‌یه کلمامش اولان مظنون علیهك غیابنده اوله‌رق ویریلن حکم. مظنون علیه فلان شوقدر آی حبس جزاسنه محکوم ایدلمشدر کبی.

اعادهٔ محاکمه — بدایت واستیناف وتمیز محکمه‌لرندن حکم ایدلمش اولان بردعوایی بعض اسباب قانونیه‌دن طولایی تکرار رؤیت ایتمکدر.

تعیین مرجع — برجرمك محاکمه وتحقیقاتی هانکی محکمه ومستنطقه عائد اولدیغنك محکمهٔ تمیزجه تعیینی.

نقل دعوی — بعض اسباب قانونیه‌دن طولایی بر دعوایی عائد اولدیغی محکمه‌دن بشقه بر محکمه‌یه نقل ایتمکدر .

اخذ وگرفت امری — هیئت اتهامیه بر مظنون علیهك جنایتله اتهامنه قرار ویردکده اگر او مظنون طوتلامش ایسه دردست ایدلمسی ایچون ویریلن رسمی ورقه .

اعادهٔ حقوق ممنوعه — حقوق مدنیه‌دن ساقط اولانلر جزالرینی گوردکدن برمدت صکره حقوق مدنیه‌لرینك اعاده ایدلمسنی استدعا ایدرلر وحقوق مدنیه تکرار ویریلور.

اعادهٔ اعتبار — افلاس ایتمش تاجرلرك اعتبار تجاریلریده قالمیه‌جغندن قانوناً کندیلری اعتبارسز اولدقلری اعلان ایدیلور برمدت صکره بورجلرینی تسویه ایتدکلرینی اثبات ایدرلرسه اعتبارلرینك اعاده ایدلمسنه قرار ویریلور بوکا اعادهٔ اعتبار دینور.

تفهیم — برشیٔ اکلاتمق، شفاهاً ورسماً سویله‌مك دیمکدر. ایجاب ایدنلر حقنده ویریلان قرارلر اگر او کیمسه‌لر حاضر ایسه کندیلرینه سویله‌نورکه بوکا تفهیم دینلور .

تبلیغ — برشیئی تحریراً ورسماً اکلاتمقده‌در . ایجاب ایدنلر حقنده ویریلان قرارلری یازه‌رق بیلدیرمکدرکه تبلیغ دیرلر. مثلا : فلان آدمه جلبنامه تبلیغ اولندی کبی .

اعادهٔ مجرمین — برجرم ایشلدکدن صکره ممالك اجنبیه‌یه فرار ایتمش اولان مجرملر اعاده‌سنه یعنی گری گوندرلمسنه دینور.

بونك ایچون دولتلر معـاهده عقـد ایدرلر هر جرمك فاعلی مجرمی اعاده اولنماز . بعض جرملرك فاعلی اعاده اولنور . هله (جرائم سیاسیه) مجرملری اعاده اولنماز .

عفو عمومی — بر جرم ایشلهمش اولان کیمسهلری، ویاخود بالجمله ارباب جرائمی عفو ایتمکدر. مثلا: اعلان حریتی متعاقب بالجمله ارباب جرائمك عفو ایدلدیکی کبی . عفو عمومی جرمی وجزایی‌ده ازاله ایدر .

عفو خصوصی — جرم ایشلهمش اولان بر کیمسـه ویا بر قاچ کیمسهیی عفو ایتمکدر. مثلا: خسته اولان بر آدمك جزاسنی عفو ایتمك کبی. عفو خصوصی یالکز جزایی ازاله ایدر .

فاعل مستقل — باشلی باشنه جرم ایشـلهمکه مقتدر اولان شـخص . یعنی بر جرمك ایقاعنده هرهانکی بر شخصك فعل ومعاونتی اولمقسزین اوجرمك وقوعه کلمسی ممکن دکلسـه اول کیمسه فاعل مستقلدر ویا فاعل اصلیدر .

شریك جرم — بر جرمك وقوعه کلمسنه یاردیم ایدن کیمسه یعنی هر کیم که فعل ومعاونتی اولمقسزین بر جرمك وقوعه کلمسی ممکن‌در . او کیمسه شریك جرمدر .

قوهٔ مسلحه — پولیسه سـلاحله معاونت ایدن ژاندارمه و عسکر قوتی .

محاکمهٔ علنیه — علناً اجرا اولنان محاکمهلر یعنی هر کسـك دیکلیهبیلهجکی محاکمات .

محاكمه خفيه — خفياً اجرا اولنان محاكمه‌لر يعنی قانونده تعيين اولنان سـببلردن بريله محكمه‌نك محاكمه‌يی كيزلی اوله‌رق اجرا ايتمسی .

اسـباب مشـدده — چوق جزا تعيين ايتديره‌جك سببلر مثلا : بر كيمسه‌نك پدرينی ضرب ايتمسی چوق جزا ويرلمكه بر سببدر. حاكملر بر هفته‌دن بر سـنه‌يه قدر اولان ضرب جزاسی ايچون استدكلری قدر جزا ويررلر . بش آی ، طقوز آی كبی فقط قانونك تعيين ايتديكی جزانك نهايتی اولان بر سنه‌يی تجاوز ايده‌مزلر .

اسباب مخففه — آز جزا تعيين ايتديره‌جك سببلر. مثلا : هيچ قباحتی اولميان بر آدمه چاتان بر شخصی اوآدم ضرب ايتسه محكمه برليرا جزا حكم ايدر. فقط تعيين اولنان جزانك اك آشاغی درجه‌سندن آشاغی بر جزا ويره‌مز. چونكه قانون اك آشـاغی برليرادن باشلامشدر. محكمه يارم ليرا حكم ايده‌مز .

مدافعـهٔ مشروعه — جانی وعرضی مدافعـه ايتمكدر . بناءً عليه جانه وعرضه قصد وتسلط ايديلن بر كيمسه مدافعةً اوكيمسه‌يی جرح وياقتل ايتسه مدافعهٔ مشروعه‌ده بولنمش اولور.

صبی — اون اوچ ياشنه قدر اولان چوجقلر بونلر بر جرم ايشلرسه جزا ويرلمز ولیلرينه تسليم اولنور .

نابالغ مراهق — بالغ اولميان اون اوچ ياشندن اون آلتی

یاشنه قدر اولان چوجقلر بونلر برجرم ایشلرسه قانونده تعیین اولنان آز جزالر ویریلور .

بالغ — حدبلوغه واران وبالغ اولان کیمسه‌لردر . اون بش یاشندن یوقاری اولنلردر .

بونلر برجرم ایشلرسه — قانونده‌کی تمام جزایی کورورلر.

مجنون — دلی اولان کیمسه .

معتوه — بوناق اولان کیمسه .

مکرر — اولجه برجرم ایشلیوب محکوم اولدقدن صکره دیکر برجرم ایشلیان کیمسه .

اســترداد اموال — چالینـان ویاخود غضب ایدیلن مالی کری آلمق .

اهل خبره — خبر ویره‌ن آدملر یعنی برصنعته، برفنه‌دائر اوصنعت ویافن اربابی دوقتور، ابه اجزاجی وسائره کبی .

تخلیهٔ ســبیل — حبس اولوب مدتنی بیتره‌ن بر محکومی حبسخانه‌دن چیقارمق .

موقتاً تخلیهٔ سبیل — توقیف مذکوره‌سیله توقیف ایدیلن کیمسه‌لری موقتاً توقیفخانه‌دن چیقارمق .

اشتکا عن‌الحکام — حاکملردن شکایت ودعوی ایتمکدر. قانونده ناصل اوله‌جغی معیندر .

قانوناً جرم تشکیل و قانون جزاده محرر بولنان جرائمك
بر قطعه مختصر جدولیدر :

سلطنت سنیه دشمنلریله برلکده علیهنه سلاح طوتمق (قانون جزا ماده — ٤٨)

دولت علیه علیهنه دول سائره‌یی تحریك ایتمك (ماده — ٤٩)

دشمنه تسهیلات ومعاونت وعساکر شاهانه‌نك صداقتی اخلال (ماده — ٥٠)

دولته ومتفقلرینه مضرت ایراث‌ایده‌جك نتیجه وبوبابده‌کی جاسوسلق (ماده — ٥١)

خفی مکالمه وحرکات عسکریه تنظیمنك افشاسی (ماده — ٥٢)

محافظه اولنان خریطه ورسملرك اعطاسی (ماده — ٥٣)

جاسوس اخفاسی (ماده — ٥٤)

شکل حکومتی تبدیله تشبث ایدنلر وممالك عثمانیه اهالیسنی عصیانه تشویق ایله‌ینلر وشقاوت اجرا ایدنلر (ماده — ٥٥ الی ٥٨)

خود بخود قوماندانلق ایدنلر ایله امر اوزرینه قوماندانـ‌لغی ترك ایتمیانلر وطاغلمسی امر اولنان عسکری بلا سبب باشنده طوتانلر (ماده — ٥٩)

افترا (ماده — ٢١٣)
مخل ناموس سوز سویلمك وسب وشتم (ماده — ٢١٤)
افشای سر (ماده — ٢١٥)
ابنیه درونده سرقت (ماده — ٢١٧ الی ٢١٨)
کیجه بر قاچ کشینك طریق اوزرنده خرسزلق ایتملری (ماده — ٢١٩)
خدمتکارك افندیسی ویامسافر بولندقلری خانه‌ده‌وچراغك اوسته‌سنك دکان و خانه‌سنده سرقت ایتمسی (ماده — ٢٢٢)
خانجی ولوقانطه‌جی وآرابه‌جی وقایقجی وامثالی اصناف وکراجی وآدملرینه ودیعه اولنان شیلردن سرقت (ماده — ٢٢٢ و ٢٢٣)
حیوان ومحصولاته وتهیه اولنمش ویاغلانمش خطب وکراسته وچفت ادواتی وطاش اوجاقلرنده قرلمش طاش و طالیانلرده کی بالقلر و کوللرده‌کی سلوکلرك سرقتی (ماده — ٢٢٤ الی ٢٢٦)
خرسزلق ایتمك‌ایچون تفریق املاك علامتلرینك یرلرینی دکشدیرمك (ماده — ٢٢٧)
آناختار تقلیدی وکلید آچه‌جق آلت اعمالی (ماده — ٢٢٨)
جبر وزورله برکیمسه‌دن دین تحویلی آلمق (ماده — ٢٢٩)
یانکسجیلك (ماده — ٢٣٠)
سرقته تصدیده اسباب مانعه حیلولتیله برشی آله‌میانلره وساـ رقلره بیله‌رك یتاقلق ایدن وایچلرندن خبر ویرن و سائرلرینك

میدانه چیقملرینی و ألده ایدملرینی تسهیل ایلیانلر (۲۳۰ ذیل)
مال مسروقی بیلهرك آلانلر (ماده — ۲۳۰ ذیلك علاوه سی)
افلاس (ماده — ۲۳۱ الی ۲۳۲)
طولاندیریجیلق (ماده — ۲۳۳)
صبی ممیزك الندن سند آلمق (ماده ۲۳٤)
امنیت وصور آخرله اله آلنان مهر ویاامضالی بیاض کاغدی
سوء استعمال (ماده — ۲۳۵)
امانت ووکالت وصور آخرله تسلیم اولنمش اموال ونقود
وتحویلات سائره یی کتم وضایع ایدنلر (ماده — ۲۳٦)
محکمه یه تسلیم اولنان اوراق وسائره نك استراق واخفاسی
(ماده — ۲۳۷)
مزایده یه فساد قاریشدیرمق (ماده — ۲۳۸)
صحته غیر مقرون وافترا یولنـده موادك نشری وبایعـك
استدیکی فیأتدن زیاده بها عرضی برشـیئك بیع وشراسـنده
اصنافك غیرمشروع اتفاق وحیل ودسایسله امتعه واشیا قوائم
واسهامك تعیین ایده جکی بهالرینك تزییدی (ماده — ۲۳٤)
مشتری آلداتان واکسـیك وزن وذراع اسـتعمال ایدن
اصناف (ماده — ۲٤۰)
مؤلفینك امتیـازاتی علیهنه کتـاب باصان ویا باصـدیران
وامتیازلی اولان شیلری یاپان ویاپدیران (ماده — ۲٤۱)
قومار (ماده — ۲٤۱)

ایتمیان خانجی وسائره وآت قوشدیرانلر ودلی ویرتیجی حیوان صالیویرن ودولتك سكه‌سنی قبول وآت وسائر فنالقلرده ممكن ایكن خدمت ومعاونت ایتمیانلر (ماده — ٢٥٦)

تناولی مضر میوه وسائره صاتمق (ماده — ٢٥٧)

طاش واجسام صلبه وپسلك آتان ومروری جائز اولمایان یرلره كیره‌ن ومرور ایدنلر (ماده — ٢٥٨)

دیكرینك اموال منقوله‌سنه خسار ایراث ایدنلر وحیوان و قویون سوریلرینك هلاك و مجروحیتنه سبب اولنلر (ماده — ٢٥٩)

اهالینك راحتی سلب ایدن ویاپشدرلمش اعلاناتی ییرتانلر (ماده — ٢٦٠)

ایشلنمش و محرز اراضی و سائره‌یه حیوان صالیویرنلر (ماده — ٢٦١)

ناقص ونظامك مغایری وزن واولچی قولانانلر (ماده — ٢٦٢)

نظاماً تعیین اولنان نرخدن زیاده‌اشیا صاتانلر (ماده — ٢٦٣)

منافع عامه ایچون ترك اولنان محللر ایله یوللردن یرچالان وبونلری بوزانلر (ماده — ٢٦٤)

نظاماً ممنوع اولان محله میت دفن ایدن ورخصت ویرنلر (ماده — ٢٦٤ ذیل)

صوك

